

กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษาเฉพาะกรณีอำนาจของ
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับคณะกรรมการธุรกรรม

นายบุญเลิศ สันต์ดอนนุวัตร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์ ภาควิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-13-1330-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

LAW ON CONTROL OF MONEY LAUNDERING : A STUDY OF THE AUTHORITY
OF THE MONEY LAUNDERING CONTROL COMMITTEE
AND MONETARY AFFAIRS COMMITTEE

Mr.Boonlerd Suntudanoowatr

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws in Laws

Department of Law

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2000

ISBN 974-13-1330-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์ กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษาเฉพาะกรณี
อำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับ
คณะกรรมการธุรกรรม
โดย นายบุญเลิศ สันทัตอนุวัตร
ภาควิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ธงทอง จันทรางศุ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์)

..... กรรมการ
(พลตำรวจโท นพดล สมบูรณ์ทรัพย์)

..... กรรมการ
(อาจารย์สมชัย สงวนนภาพร)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นายบุญเลิศ สันต์ดอนหวีตร : กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษาเฉพาะกรณีอำนาจของ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับคณะกรรมการธุรกรรม (LAW ON CONTROL OF MONEY LAUNDERING : A STUDY OF THE AUTHORITY OF THE MONEY LAUNDERING CONTROL COMMITTEE AND MONETARY AFFAIRS COMMITTEE) อ า จ า ร ย ์ ที่ ป ร ี ก ษ า : รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญญาภาส, 312 หน้า. ISBN 974-13-1330-6

ในสภาวะการณปัจจุบัน ปัญหาอาชญากรรมทางเศรษฐกิจในรูปแบบของการฟอกเงินนั้นนับวันจะทวีความรุนแรงและเป็นภัยอันใหญ่หลวงที่คุกคามต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้เพื่อเป็นการแก้ปัญหา ดังกล่าวโดยการยับยั้งการก่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจและเป็นการเสริมสร้างให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ ประเทศไทยจึงได้ตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ขึ้น

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 นี้ได้จัดให้มือฉัตรหลักที่ดำเนินงานในรูปแบบของคณะกรรมการและมีบทบาทสำคัญในการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายอยู่ 2 องค์กร คือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินซึ่งเป็นองค์กรในระดับบริหารที่มีภาระหน้าที่หลักในการวางนโยบายและมาตรการในการบังคับใช้กฎหมาย กับคณะกรรมการธุรกรรมซึ่งเป็นองค์กรในระดับปฏิบัติการที่มีหน้าที่หลักในการบังคับใช้กฎหมายโดยการตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และมีคำสั่งในการยับยั้งการทำธุรกรรมในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดฐานฟอกเงิน หรือในกรณีที่มีธุรกรรมนั้นมีหลักฐานเป็นที่เชื่อถือได้ว่าเกี่ยวข้องกับกระทำความผิด รวมทั้งการมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจจะมีกรโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นได้ชั่วคราวไม่เกิน 90 วัน เป็นต้น นอกจากนี้ในประเด็นของการบังคับใช้กฎหมาย พระราชบัญญัตินี้ได้มีมาตรการทางกฎหมายบางประการที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างมาก ดังนั้นจึงมีประเด็นปัญหาว่า ในการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 นี้ ได้มีการจัดรูปแบบขององค์กรรวมทั้งได้มีมาตรการในการกำกับดูแลหรือควบคุมการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐได้อย่างเหมาะสมเพียงใด และมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวนี้เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 หรือไม่อย่างไร

ผลจากการศึกษาค้นคว้าพบว่า พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้กำหนดให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินซึ่งเป็นองค์กรในระดับบริหารนั้นมอำนาจในการเปลี่ยนแปลงแก้ไข เพิ่มเติมมติ คำสั่ง หรือมอบหมายให้คณะกรรมการธุรกรรมซึ่งเป็นองค์กรในระดับปฏิบัติการดำเนินการอื่นใดก็ได้ อันเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะกรรมการธุรกรรมและเป็นการสร้างดุลยกรใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่องค์กรของรัฐ นอกจากนี้ลักษณะของโครงสร้างของคณะกรรมการ คุณสมบัติของผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่ง วาระในการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งกรรมากรขององค์กรทั้ง 2 นั้นจะมีความแตกต่างกันในรายละเอียดและมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการใช้อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ ส่วนกรณีเรื่องกรบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนนั้นสามารถที่จะกระทำได้โดยไม่เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญทั้งนี้ภายใต้กรอบแห่งหลัก “นิติรัฐ” และนอกจากนี้ในกรณีที่มีคณะกรรมการธุรกรรมได้มีคำสั่งยับยั้งการทำธุรกรรม หรือมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับกระทำความผิดนั้นถือได้ว่าเป็นคำสั่งทางปกครองตามหลักกฎหมายมหาชน

จากข้อสรุปดังกล่าวข้างต้นผู้เขียนได้เสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 โดยให้ผู้ทำธุรกรรมหรือผู้เสียหายได้มีสิทธิโต้แย้งคัดค้านคำสั่งทางปกครองที่ออกโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐตามบทบัญญัติในมาตรา 35 และมาตรา 36 พร้อมกับเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในมาตรา 59 เรื่องเขตอำนาจศาลโดยให้การคัดค้านคำสั่งทางปกครองดังกล่าวข้างต้นอยู่ภายใต้อำนาจของศาลเดียวกันกับกรณีการมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามบทบัญญัติในมาตรา 48 รวมทั้งแก้ไขถ้อยคำจากคำว่า “ศาลแพ่ง” มาเป็น “ศาลส่วนแพ่ง” เพื่อให้การดำเนินงานในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นมีความสะดวกและมีประสิทธิภาพสูงโดยอยู่ภายใต้เขตอำนาจของศาลทั่วประเทศ

ภาควิชานิติศาสตร์ลายมือชื่อนิติ.....

สาขาวิชานิติศาสตร์ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา 2543

BOONLERD SUNTUDANOOWATR : LAW ON CONTROL OF MONEY LAUNDERING : A STUDY OF THE AUTHORITY OF THE MONEY LAUNDERING CONTROL COMMITTEE AND MONETARY AFFAIRS COMMITTEE. THESIS ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR VIRAPHONG BOONYOBHAS, 312 pp. ISBN 974-13-1330-6.

At present, the economic crime in the form of money laundering tends to be more and more severe and threatening to the stability of the economy. In order to solve the above-mentioned problem through the suppression of economic crime and to reinforce the stability of the national economy, Thailand passed the Act for Prevention and Suppression of Money Laundering B.E. 2542.

The B.E. 2542 Act set up the major organization which functions 2 committees that has important role in enforcing legal measures. They are the Money Laundering Control Committee which is an administrative organ in setting policy and measures for the law enforcement, and the Monetary Affairs Committee which is an operational organ in enforcing law as its major function through overseeing transaction and property related to infraction and issuing order to stop transaction when there is a reasonable doubt that the transaction is related to money laundering infraction or when there is reliable evidence that it is related to such infraction. In addition, it may issue writ to seize or freeze property when there is reasonable evidence that there shall be a transfer, disposal, movement, concealment, or hiding of property related to the infraction to a provisional effect of 90 days. Moreover, in enforcing the law, the Act has provided several legal measures which may affect the right and liberty of the general public in a severe manner. It is therefore concerned that in enforcing the B.E. 2542 Act there should be sufficient organizational mechanism and measure to monitor or control the exercise of power done by the official and to ensure that the legal measures are not violating the B.E. 2540 Constitution.

The study finds the Money Laundering Control Committee as provided by the B.E. 2542 Act to be an administrative organ empowered to change, to revise, to amend resolution or order or to delegate to the Monetary Affairs Committee to carry out any other matter as long as it is related to its function and strike a balance of power of the state's officials. The structure, qualifications of commissioner, duration of office and the exit of the commissioner of the two organs do vary in details and seem to be correspondent to the powers given by the law. As to the enforcement of legal measures which may affect the right and liberty of the people, it can be carried out without violating the Constitution by adhering to the rule of law. Apart from that, the order of the Monetary Affairs Committee to halt a transaction or to seize or freeze property related to infraction is nothing less than an administrative act.

From the above-mentioned conclusion, the author would like to propose a revision of the B.E. 2542 Act to the effect that the transactor or the affector may raise an objection to the administrative act issued by the officials under Section 35 and 36, and also propose a revision of Section 59 on the jurisdiction by putting the objection under the same jurisdiction of the case of seizure or freezing of property under Section 48. The author also would like to propose an amendment to the wording from "*Civil Court*" to become "*Civil Matter Court*" to enable the prevention and suppression of money laundering to have high mobility and efficiency by putting them under the jurisdiction of courts throughout the country.

Department Law
Field of study Law
Academic year 2000

Student's signature.....
Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง สังคมได้ให้ความสำคัญและตื่นตัวกับการเฝ้าติดตามความคืบหน้าของกฎหมายฟอกเงินที่จะมีขึ้นในประเทศไทยอย่างไม่คลาดสายตา กระแสการเรียกร้องของประชาชนอีกทั้งแรงขับเคลื่อนของสื่อมวลชนทุกแขนงที่ต้องการจะให้กฎหมายที่ทรงอานุภาพในการหยุดยั้งอาชญากรรมทางเศรษฐกิจนี้ นับเป็นปรากฏการณ์ที่ควรจะได้มีการจดบันทึกไว้ในหน้าประวัติศาสตร์ของเมืองไทย ทั้งนี้เพื่อเป็นการรำลึกถึงเหตุการณ์อันเป็นกรณีตัวอย่างในความปรารถนาของประชาชนต่อกฎหมายฉบับนี้

ผู้เขียนเองซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย นอกจากจะยังจดจำภาพเหตุการณ์เหล่านั้นได้แล้วยังมีมูลเหตุที่ทำให้ผู้เขียนได้รำลึกถึงพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 นี้ ด้วยความประทับใจที่ยากจะลืมเลือน สิ่งนั้นก็คือนิทานนิพนธ์ที่ปรากฏต่อสายตาของท่านในขณะนั้นนั่นเอง นิทานนิพนธ์ฉบับนี้มีส่วนสำคัญอย่างมากที่ทำให้ผู้เขียนได้รู้จักกับมิตรผู้เคียงข้างร่วมเดินทางไปสู่จุดหมายของชีวิตได้อย่างถ่องแท้ทีเดียว "ความเพียร" คือนิพนธ์ที่ได้เฝ้าห้อมล้อมผู้เขียนและผู้เขียนเองก็จะไม่ทอดทิ้งและอยู่เคียงคู่กับความเพียรอันเป็นเพื่อนแท้ตลอดไป

นิทานนิพนธ์เล่มนี้ยังทำให้ผู้เขียนได้มีโอกาสอันอมริบและรู้จักกับ "ความเมตตา" ที่ได้รับจากคณะกรรมการสอบนิทานนิพนธ์ทุกท่าน อันทำให้ผู้เขียนได้มีวิสัยทัศน์ทางวิชาการที่กว้างไกลมากขึ้นและมีกำลังใจที่จะฟันฝ่าต่ออุปสรรคนานัปการเพื่อให้บรรลุถึงความสำเร็จ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ ที่ได้ให้ความเมตตาารับเป็นประธานกรรมการสอบนิทานนิพนธ์ในครั้งนี้ รวมทั้งการให้คำปรึกษา และแนะนำข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งทั้งในการจัดทำนิทานนิพนธ์และการทำงานตลอดจนการดำเนินชีวิต อันเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อชีวิตของผู้เขียน

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส ที่ได้ให้ความเมตตาารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา นิทานนิพนธ์ รวมทั้งให้คำแนะนำทางวิชาการและให้การช่วยเหลือผู้เขียนจนกระทั่งนิทานนิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์ อาจารย์สมชัย สงวนนภาพร ที่ได้ให้ความเมตตาารับเป็นกรรมการสอบนิทานนิพนธ์ รวมทั้งได้ให้คำแนะนำทางวิชาการที่มีคุณค่าอันเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำนิทานนิพนธ์นี้ นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณ พลตำรวจโทพนพล สมบูรณ์ทรัพย์ ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ที่ท่านได้ให้ความเมตตาตลอดเวลามีคำรับเป็นกรรมการสอบนิทานนิพนธ์ อีกทั้งได้ให้ข้อคิดเห็นทางวิชาการในการปรับปรุงโครงร่างนิทานนิพนธ์อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อนิทานนิพนธ์นี้ แม้ว่าท่านจะติดราชการสำคัญในวันกำหนดสอบก็ตาม

นอกจากนี้ ผู้เขียนยังได้รู้สึกอึ้งเอิบในสัมผัสแห่งคำว่า "น้ำใจ" จากบุคคลรอบข้างและขอเฝ้าห้อมล้อมด้วยไมตรีจิตที่ยากจะลืมเลือน ขอขอบคุณ คุณกณณิกา เรืองนิตวิทย์ คุณพัฒนชัย วัชรจิตต์กุล คุณอรรรณพ ลิขิตจิตตะ คุณแก้วตา พันธุ์อุไร คุณวรรณเทพ เชื้อสุนทรไสภณ คุณชฎศรัณย์ ธรรฤทธิ์ คุณสุพัตรา แผนวิจิต และคุณสายทิพย์ มั่นศรี พี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ ทุกคน ซึ่งผู้เขียนไม่อาจกล่าวไว้ ณ ที่นี้ได้หมด รวมทั้งเจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ต่างมีส่วนร่วมในการบันทึกความทรงจำของผู้เขียนในการจัดทำนิทานนิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอกราบแทบเท้าขอรำลึกถึงดวงวิญญาณของมารดาผู้ซึ่งอยู่เคียงข้างในความทรงจำและเป็นกำลังใจอันสำคัญที่ผู้เขียนได้ยึดเหนี่ยวในคำอบรมสั่งสอนถึงหลักการดำเนินชีวิตและความเพียรพยายามให้ได้มาซึ่งความสำเร็จอย่างถูกต้องและดีงามเสมอมา

ท้ายนี้ หากนิทานนิพนธ์ฉบับนี้พอจะมีประโยชน์และคุณค่าทางวิชาการอยู่บ้าง ผู้เขียนขอกราบเป็นกตเวทิตาคุณแก่บิดามารดา คณาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน แต่หากมีความบกพร่องไม่สมบูรณ์ประการใดผู้เขียนขอเฝ้าห้อมล้อมความบกพร่องนั้นไว้แต่เพียงผู้เดียว

...ขอขอบคุณ...นิทานนิพนธ์ฉบับนี้.....ที่ทำให้ได้รับบทเรียนและความทรงจำที่มีคุณค่าครั้งหนึ่งของชีวิต...

บุญเลิศ สันต์ดอนนุวัตร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	4
1.2 วัตถุประสงค์.....	7
1.3 ขอบเขตการวิจัย.....	8
1.4 สมมติฐาน.....	8
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	8
1.6 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	9
2 แนวคิดและทฤษฎีกฎหมายมหาชนกับมาตรการทาง	
 กฎหมายฟอกเงินของประเทศไทย	10
2.1 ลักษณะทั่วไปของกฎหมายฟอกเงิน.....	12
2.1.1 ความหมายของการฟอกเงิน.....	12
2.1.2 รูปแบบของการฟอกเงิน.....	18
2.1.3 แหล่งที่มาของการฟอกเงิน.....	21
2.1.4 สถานที่สำหรับการฟอกเงิน.....	24
2.2 มาตรการพิเศษทางกฎหมายของพระราชบัญญัติป้องกัน	
และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542.....	27
2.2.1 การยับยั้งการทำธุรกรรม.....	28
2.2.2 การเข้าไปในเคหสถาน.....	31
2.2.3 การเข้าถึงข้อมูล.....	34
2.2.4 การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน.....	36

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2.3 หลักกฎหมายมหาชนกับมาตรการทางกฎหมายของ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542.....	38
2.3.1 หลัก “นิติรัฐ”.....	40
1) แนวคิดทั่วไปในเรื่องหลักนิติรัฐ.....	40
2) ความหมายของหลักนิติรัฐ.....	42
3) วัตถุประสงค์ของหลักนิติรัฐ.....	45
ก. หลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง.....	45
ข. หลักการควบคุมตรวจสอบโดยองค์กรตุลาการ.....	45
ค. หลักความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ.....	46
2.3.2 หลักสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน.....	47
1) ความหมาย.....	47
2) การรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ.....	48
3) การจำกัดสิทธิและเสรีภาพ.....	49
2.3.3 หลักความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน.....	50
1) ความหมาย.....	51
2) สาระสำคัญของหลักความสงบเรียบร้อย.....	53
2.3.4 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในมติกฎหมายมหาชน.....	53
3 การดำเนินการบริหารราชการขององค์กรในรูปแบบคณะกรรมการ.....	62
3.1 ประเภทโครงสร้างขององค์การ.....	65
3.1.1 โครงสร้างขององค์การแบบงานหลัก.....	66
3.1.2 โครงสร้างขององค์การแบบงานหลักและงานที่ปรึกษา.....	67
3.1.3 โครงสร้างขององค์กรแบบหน้าที่การงานเฉพาะ.....	68
3.1.4 โครงสร้างขององค์การแบบคณะกรรมการ.....	69
3.2 สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ในวงราชการ (ป.ป.ป.).....	71

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

3.2.1 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและ	
ประพฤตินิยมขอรับในวงราชการ (ป.ป.ป.).....	79
3.2.1.1 โครงสร้างของคณะกรรมการ ป.ป.ป.	79
3.2.1.2 คุณสมบัติของคณะกรรมการ ป.ป.ป.	80
3.2.1.3 วาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ป.	81
3.2.1.4 การพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ป.	81
3.2.1.5 อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ป.	82
3.2.2 คณะอนุกรรมการ ป.ป.ป.	90
3.2.2.1 โครงสร้างของคณะอนุกรรมการ ป.ป.ป.	91
3.2.2.2 คุณสมบัติการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ ป.ป.ป.	91
3.2.2.3 วาระการดำรงตำแหน่งของคณะอนุกรรมการ ป.ป.ป.	92
3.2.2.4 การพ้นจากตำแหน่งของคณะอนุกรรมการ ป.ป.ป.	93
3.2.2.5 อำนาจและหน้าที่ของคณะอนุกรรมการ ป.ป.ป.	94
3.2.3 เจ้าหน้าที่ ป.ป.ป.	94
3.2.4 วิเคราะห์การดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการของสำนักงาน ป.ป.ป. ..	95
3.3 สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.).....	99
3.3.1 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.).....	108
3.3.1.1 โครงสร้างของคณะกรรมการ ป.ป.ส.	108
3.3.1.2 คุณสมบัติของคณะกรรมการ ป.ป.ส.	109
3.3.1.3 วาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ส.	110
3.3.1.4 การพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ส.	110
3.3.1.5 อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ส.	111
3.3.2 คณะอนุกรรมการ ป.ป.ส.	118
3.3.2.1 โครงสร้างของคณะอนุกรรมการ ป.ป.ส.	122
3.3.2.2 คุณสมบัติของคณะอนุกรรมการ ป.ป.ส.	122
3.3.2.3 วาระการดำรงตำแหน่งของคณะอนุกรรมการ ป.ป.ส.	122
3.3.2.4 การพ้นจากตำแหน่งของคณะอนุกรรมการ ป.ป.ส.	123

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.3.2.5	123
3.3.3	124
3.3.4	125
4. การดำเนินงานใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การฟอกเงินกับคณะกรรมการธุรกรรม.....	129
4.1 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.)	133
4.1.1 โครงสร้างของคณะกรรมการ ปปง.	133
4.1.2 การแต่งตั้งและคุณสมบัติของคณะกรรมการ ปปง.	139
4.1.3 วาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ปปง.	140
4.1.4 การพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการ ปปง.	142
4.1.5 อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ ปปง.	146
4.2 คณะอนุกรรมการ ปปง.	161
1) คณะอนุกรรมการนโยบายและมาตรการ.....	161
2) คณะอนุกรรมการที่ปรึกษากฎหมาย	163
3) คณะอนุกรรมการบริหารจัดการทรัพย์สิน	165
4) คณะอนุกรรมการส่งเสริมความร่วมมือของประชาชน.....	167
5) คณะอนุกรรมการวินิจจัย.....	169
6) คณะอนุกรรมการติดตามและประเมินผล.....	170
4.2.1 โครงสร้างของคณะอนุกรรมการ ปปง.	172
4.2.2 การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการปปง.	172
4.2.3 วาระการดำรงตำแหน่งของคณะอนุกรรมการปปง.	172
4.3 คณะกรรมการธุรกรรม.....	175
4.3.1 โครงสร้างของกรรมการธุรกรรม.....	176
4.3.2 การแต่งตั้งคณะกรรมการธุรกรรม.....	178
4.3.3 วาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการธุรกรรม.....	178
4.3.4 การพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการธุรกรรม.....	178
4.3.5 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรม.....	179

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	194
สรุป.....	194
ข้อเสนอแนะ.....	201
รายการอ้างอิง.....	203
บรรณานุกรม.....	211
ภาคผนวก.....	218
ภาคผนวก ก.....	219
ภาคผนวก ข.....	239
ภาคผนวก ค.....	261
ภาคผนวก ง.....	272
ภาคผนวก จ.....	276
ภาคผนวก ฉ.....	281
ภาคผนวก ช.....	295
ประวัติผู้วิจัย.....	312

บทที่ 1

บทนำ

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา อาชญากรรมต่าง ๆ ได้ขยายขอบเขตไปเป็นอาชญากรรมระดับนานาชาติ เช่น อาชญากรรมทางการเงินก็ได้มีการพัฒนารูปแบบจนมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากความก้าวหน้าทางวิทยาการที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ปัญหาองค์กรอาชญากรรมระหว่างประเทศนั้นก็เป็นปัญหาใหญ่ที่มีหลากหลายแง่มุม ซึ่งไม่ใช่เพียงแค่เฉพาะปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายเท่านั้นแต่ยังรวมถึงผลของปัญหาที่เป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของประเทศและนานาชาติอีกด้วย

ในขณะนี้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกได้ประสานความร่วมมือกันในการพยายามต่อสู้กับปัญหาองค์กรอาชญากรรมระหว่างประเทศอยู่อย่างเต็มที่ โดยการตรากฎหมายป้องกันการฟอกเงิน การลงนามในข้อตกลงทวิภาคีและพหุภาคีและความร่วมมืออื่น ๆ นอกจากนี้ยังได้ร่วมมือกันสนับสนุนการเผยแพร่ให้นานาประเทศได้รับรู้ถึงความสำคัญของปัญหาและภัยคุกคามขององค์กรอาชญากรรมโดยตรง ทั้งนี้ประเทศต่าง ๆ ได้มีมาตรการป้องกันการกระทำของสถานประกอบการของอาชญากรโดยการเข้าไปตรวจสอบระบบการเงินของสถานประกอบการดังกล่าว ซึ่งแม้ว่าความพยายามของประเทศเหล่านั้นจะคืบหน้าไปบ้างแล้ว แต่ก็ยังมีบางประเทศที่นิ่งเฉยและไม่หาทางจัดการกับปัญหาเหล่านี้อย่างจริงจัง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่ออาชญากรระหว่างประเทศเป็นอย่างมากในการยกย้ายถ่ายเทเงินที่ผิดกฎหมายโดยผ่านระบบทางการเงินของโลกที่กว้างขวางไร้พรมแดนทางสภาพภูมิศาสตร์ อันทำให้บรรดาอาชญากรยังคงมีความสามารถในการหาที่ซ่อนเงินที่ปลอดภัยเพื่อใช้ในการซุกซ่อนเงินที่ผิดกฎหมายได้อย่างง่ายดายอีกด้วย

ถ้าประเทศต่าง ๆ ได้ประสานความร่วมมือกันในการต่อสู้กับปัญหาอาชญากรรมทางเศรษฐกิจในรูปแบบของ “การฟอกเงิน” นี้ก็จะทำให้บรรดาอาชญากรเกิดความยากลำบากอย่างมากในการยกย้ายถ่ายเทเงินที่ผิดกฎหมาย ซึ่งการแก้ปัญหาก็ต้องมุ่งเน้นไปยังประเทศที่ยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายและยังคงปล่อยให้สถานประกอบการของอาชญากรรมเหล่านี้เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยไม่มีการควบคุมและตรวจสอบจากรัฐนั่นเอง

สิ่งหนึ่งที่เป็นแรงจูงใจในการกระทำความผิดของอาชญากรนั้นก็คือ “ความโลภ” และ “ผลกำไร” อาชญากรรมทางเศรษฐกิจนี้จะก่อให้เกิดผลร้ายต่อสังคมส่วนรวมในที่สุด เงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอันไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้นจะถูกนำกลับเข้าไปสู่ระบบการเงินที่ชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นระบบเศรษฐกิจของประเทศต่อไป การฟอกเงินนั้นจะรวมถึงการปลอมแปลงทรัพย์สินเพื่อให้สามารถนำกลับไปได้โดยไม่อาจสืบค้นถึงที่มาที่ผิดกฎหมายได้อีกด้วย

องค์กรอาชญากรรมจะประสบความสำเร็จได้ถ้ามีความสามารถสูงในการฟอกเงิน ซึ่งการฟอกเงินนี้ทำให้อาชญากรสามารถแปลงเงินตราที่ได้มาจากการกระทำความผิดให้เป็นเงินตราที่ดูเหมือนมาจากแหล่งที่ชอบด้วยกฎหมายได้ กระบวนการฟอกเงินนี้มีผลกระทบต่อสังคมเป็นอย่างมาก ดังจะยกตัวอย่างได้ เช่น เป็นแหล่งทุนรอนให้แก่อาชญากรผู้ค้ายาเสพติด ผู้ก่อการร้าย ผู้ค้าอาวุธสงครามที่ผิดกฎหมาย ผู้ค้าโสเภณี หญิงและเด็ก ฯลฯ และอาชญากรอื่น ๆ ในการดำเนินการและขยายอาชญากรรมที่ผิดกฎหมายออกไปอย่างกว้างขวาง โดยหากรัฐได้ปล่อยให้เกิดอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทนี้ไว้โดยไม่มีการควบคุมหรือตรวจสอบแล้ว การฟอกเงินอาจทำให้สถาบันการเงินและความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศตลอดจนความมั่นคงทางเศรษฐกิจของโลกเกิดความสั่นคลอนได้ทีเดียว

“เงิน” หรือ “ผลกำไร” ที่ได้มาจากอาชญากรรมที่เด็ดลอดเข้ามาสู่ระบบการเงินของประเทศนั้นกำลังเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยหากจะพิจารณาจากเฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกาประเทศเดียว ยอดเงินที่ได้จากผลกำไรจากการค้ายาเสพติดก็สูงถึงประมาณหนึ่งแสนล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งนอกจากนี้การฟอกเงินก็ได้ขยายไปไกลถึงการซุกซ่อนเงินอันเป็นผลกำไรที่ได้จากการค้าสิ่งเสพติด การโก่งภาษี การลักลอบค้าอาวุธ สิ่งเหล่านี้ได้เพิ่มพูนผลกำไรให้แก่อาชญากรเป็นจำนวนหลายพันล้านเหรียญสหรัฐ ปัญหาการก่ออาชญากรรมเหล่านี้หากไม่มีการยับยั้งก็จะเป็นส่วนสำคัญในการบ่อนทำลายระบบเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศต่อไป โดยทั้งนี้ความมั่นคงทางการเมืองและตลาดเสรีประชาธิปไตยจะเกิดขึ้นได้นั้นก็ขึ้นอยู่กับความสามารถในการชำระหนี้ หรือสภาพคล่องและความมั่นคงในการในระบบเศรษฐกิจรวมทั้งความโปร่งใสในระบบการเงินทางการค้าและการพาณิชย์นั่นเอง

ในขณะที่ทั่วโลกได้ตระหนักดีแล้วว่าเราจำเป็นต้องมีการจัดการอย่างจริงจังกับองค์กรอาชญากรรมที่มีศักยภาพทางด้านเทคโนโลยีและการเงินดังกล่าว องค์กรอาชญากรรมเหล่านี้จะทำทุกวิถีทางเท่าที่จะทำได้ในการลักลอบทำลายระบบการเงินที่ถือเป็นหลักสำคัญของการพาณิชย์ระหว่างประเทศ และจะพยายามสร้างสมอำนาจทางเศรษฐกิจของตนเองโดยการให้สินบนแก่องค์กร

หรือสถาบันที่มีส่วนในการดำเนินงานทางการเงินต่าง ๆ รวมทั้งแทรกแซงเพื่อทำลายกิจการการค้าเสรี ในขณะที่การฟอกเงินถือว่าเป็นปัญหาใหญ่ที่จะต้องเร่งแก้ไขและจัดการกับองค์กรอาชญากรรมระหว่างประเทศทุกรูปแบบ ทั้งนี้เพราะการยิ่งรวบรวมเงินได้มากเท่าไรก็หมายถึงการได้กำลังอำนาจมากขึ้นเท่านั้น องค์กรอาชญากรรมในขณะนี้ถือว่ามีบทบาทที่สำคัญยิ่งต่อการคุกคามความปลอดภัยและความมั่นคงของประชาชน รัฐ และสถาบันประชาธิปไตย

องค์กรปฏิบัติการทางการเงิน (The Financial Action Task Force หรือ FATF) เป็นองค์กรหนึ่งที่ตั้งขึ้นเพื่อจัดการกับปัญหาการฟอกเงินของโลก จัดตั้งขึ้นโดย G-7 Economic Summit ในปี ค.ศ. 1989 ประกอบด้วยสมาชิก 26 ประเทศ และ European commission และ Gulf Cooperation Council มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมและพัฒนามาตรการในการควบคุมและป้องกันการฟอกเงิน และส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างสมาชิกทั่วโลกในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

หลักการดำเนินงานของ FATF คือการนำเสนอคำแนะนำ 40 ประการที่กำหนดขึ้นเพื่อเป็นแผนการคร่าว ๆ ให้นำมาปรับใช้ได้ นำไปใช้ประกอบการออกกฎหมายและบังคับใช้กฎหมายป้องกันการฟอกเงิน ตลอดจนโครงการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

และนอกจากนี้ FATF ยังได้สนับสนุนองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย เช่น The Caribbean Financial Action Task Force (CFATF) และ The Asian Secretariat และยังมีการจัดสัมมนาในระดับภูมิภาคขึ้นที่แอฟริกาใต้และอิสตันบูล รวมทั้งจัดการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและแนวทางในการฟอกเงินขึ้นอีกด้วย

การทำงานของ FATF ได้ส่งผลให้เกิดการก่อตั้งหน่วยข่าวกรองทางการเงิน (Financial Intelligence Units หรือ FIUs) ขึ้นในหลาย ๆ ประเทศทั่วโลกเพื่อป้องกันการร่วมมือกันระหว่างธนาคารในการกระทำความผิด และสืบค้นเสาะหาการใช้ระบบการเงินของธนาคารในทางที่มีชอบ รวมถึงการตรวจสอบให้เป็นที่แน่ใจได้ว่าได้มีการปฏิบัติตามกฎหมายต่อต้านอาชญากรรมทางการเงินเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

FinCEN ก็เป็นรูปแบบหนึ่งของหน่วยข่าวกรองทางการเงินที่อยู่ในประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ อาเจนติน่า และออสเตรเลีย และขณะนี้ยังได้มีความพยายามในการก่อตั้งหน่วยข่าวกรองทางการเงินในประเทศโปแลนด์ ปานามา และเอกวาดอร์อีกด้วย

หน่วยข่าวกรองทางการเงินนั้นจะทำหน้าที่ประสานงานกับธนาคารต่าง ๆ และธนาคารกลางควบคุมไปกับการควบคุมดูแลการทำธุรกรรมต่าง ๆ ให้ปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อป้องกันการฟอกเงินและอาชญากรรมทางการเงิน และยังทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในปัญหาได้อย่างดียิ่งขึ้นแทนที่จะอยู่ในวงจำกัดแคบ ๆ แบบในอดีตที่ผ่านมา

วิวัฒนาการที่รวดเร็วของหน่วยข่าวกรองทางการเงินทั่วโลกนั้นทำให้เกิดการก่อตั้งองค์กรรณานาชาติที่รวมตัวกันขึ้นจากหลาย ๆ ประเทศที่มีการก่อตั้งหน่วยข่าวกรองทางการเงิน เรียกว่า Egmont Group ซึ่งประเทศสหรัฐและเบลเยียมได้เป็นเจ้าภาพร่วมในการจัดการประชุมเบื้องต้นขึ้นที่กรุงบรัสเซลส์ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1995 โดยได้ทำความตกลงร่วมมือกันปรับปรุงความสัมพันธ์และการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยข่าวกรองในแต่ละประเทศเพื่อแลกเปลี่ยนและแบ่งปันข้อมูลข่าวสาร รวมถึงฝึกอบรมด้านการประสานงานและเตรียมพร้อมกับการเดินทางกฎหมายเพื่อให้เกิดแนวทางปฏิบัติที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันของนานาประเทศ

สำหรับในกรณีของประเทศไทยนั้น เพื่อเป็นการสร้างให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจและเป็นศูนย์กลางทางการเงินในภูมิภาคนี้ อีกทั้งจะสามารถเข้าเป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. 1988 นั้น รัฐบาลได้มีนโยบายให้จัดทำร่างกฎหมายเพื่อรองรับความประสงค์ดังกล่าวโดยสำนักงาน ป.ป.ส. เป็นหน่วยงานแรกเริ่มในการจัดทำร่างกฎหมายฉบับนี้ โดยมีคำสั่งที่ 3/2537 ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2537 แต่งตั้งอนุกรรมการการพิจารณาว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการปกปิดหรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ..... ซึ่งต่อมาภายหลังได้เปลี่ยนชื่อมาเรียกว่า “พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกฟอกเงิน”

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้นเป็นกฎหมายที่เป็นประโยชน์ยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นจะทำให้ผู้ประกอบการกิจการค้าโดยสุจริตสามารถที่จะต่อสู้กับมิจฉาชีพที่มีเงินทุนนอกระบบจำนวนมากที่ได้มาจากการค้ายาเสพติดหรือจากการกระทำความผิดอื่น ๆ มาใช้กดดันกับผู้ประกอบการกิจการที่สุจริตให้ออกไปจากวงการธุรกิจ นอกจากนี้กฎหมายฉบับดังกล่าวยังจะ

ช่วยลดโอกาสของพวกมิจฉาชีพที่จะเอาเงินมหาศาลเหล่านี้ไปสร้างความเป็นธรรมทางสังคมและทางการเมืองได้อีกด้วย เพราะมิจฉาชีพเหล่านี้เมื่อมีเงินมากมายมหาศาลแล้วก็จะคิดสร้างหรือแสวงหาอำนาจทางสังคมและทางการเมือง เพื่อเป็นเกราะคุ้มภัยให้กับตัวเองและเป็นประโยชน์ในการแสวงหาผลประโยชน์ในทางมิชอบต่อไป โดยอาจจะเป็นการลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ได้มาซึ่งตำแหน่งทางการเมืองเอง หรือช่วยเหลืออุดหนุนให้บุคคลอื่นลงสมัครแทน

มาตรการทางกฎหมายของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้น สามารถที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดกับผู้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักรได้ด้วย โดยกฎหมายฉบับนี้มีความมุ่งหมายที่ต้องการจะปราบปรามการกระทำความผิดชนิดที่เป็นภัยร้ายแรงต่อสังคมและประเทศชาติ กฎหมายฉบับดังกล่าวได้บัญญัติความผิดมูลฐานไว้ 7 ประเภท ได้แก่

1. ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ
2. ความผิดทางเพศ
3. ความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน
4. ความผิดเกี่ยวกับกฎหมายธนาคาร กฎหมายประกอบธุรกิจเงินทุน กฎหมายหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
5. ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการและตำแหน่งทางการเมือง
6. ความผิดฐานกรรโชกหรือรีดเอาทรัพย์สิน
7. ความผิดเกี่ยวกับกฎหมายศุลกากร

กฎหมายฉบับนี้ได้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2542 เป็นต้นไป และยังมีกฎกระทรวงอีก 10 ฉบับ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี 1 ฉบับ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี 3 ฉบับ และระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอีก 3 ฉบับ ซึ่งมีผลในการบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2543 โดยกฎหมายดังกล่าวทั้งหมดมีสาระสำคัญ โดยสรุปย่อ ดังนี้

1. การบัญญัติถึงลักษณะของการกระทำความผิดที่ถือว่าเป็นการฟอกเงิน
2. บัญญัติให้การฟอกเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานทั้ง 7 ประเภทนั้น เป็นความผิดทางอาญาตามมาตรา 5 ซึ่งนับว่าเป็นส่วนสำคัญของกฎหมายฉบับนี้โดยมีการกำหนดอัตราโทษไว้ตามมาตรา 60 และมาตรา 61 คือจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 2 หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

3. การกำหนดให้สถาบันการเงิน สำนักงานที่ดินฯ และผู้ประกอบการอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน ต้องรายงานธุรกรรมบางอย่างที่ลูกค้ามาทำธุรกรรมกับตนโดยให้รายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เช่น ในกรณีที่มีการฝากหรือถอนเงินกับธนาคารหรือสถาบันการเงินด้วยเงินสดตั้งแต่ 2 ล้านบาทหรือมากกว่านั้นขึ้นไป หรือการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าตั้งแต่ 5 ล้านบาทขึ้นไป หรือกรณีที่มีการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ธนาคารนั้นจะต้องทำบันทึกตามแบบที่กำหนดเพื่อรายงานให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบ อันเป็นมาตรการพิเศษที่สืบสาวไปถึงต้นตอของการกระทำความผิดมูลฐานตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 13 มาตรา 15 และมาตรา 16 นอกจากนี้สถาบันการเงินยังต้องให้ลูกค้าแสดงตนและจัดทำบันทึกการแสดงผลของลูกค้ำไว้ หากสถาบันการเงินหรือหน่วยงานดังกล่าวฝ่าฝืนไม่รายงานธุรกรรมที่กำหนดให้ต้องรายงานก็จะมีโทษตามมาตรา 62 กล่าวคือปรับไม่เกิน 3 แสนบาท และหากการรายงานนั้นเป็นการรายงานเท็จก็จะมีโทษตามมาตรา 63 กล่าวคือมีโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับตั้งแต่ 5 หมื่นบาท ถึง 5 แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4. กฎหมายฉบับนี้ได้มีการกำหนดให้มีสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้น โดยมีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) คณะกรรมการธุรกรรม เป็นองค์กรหลักที่มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการควบคุมและบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้ ทั้งนี้โดยได้บัญญัติให้มีมาตรการทางกฎหมายที่มีลักษณะพิเศษอันเป็นการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน อย่างเช่นในกรณีการให้อำนาจของเจ้าหน้าที่ในการเข้าถึงข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ตามมาตรา 46 หรือการที่เจ้าหน้าที่นั้นมีอำนาจในการเข้าไปในเคหสถานหรือยานพาหนะในกรณีที่มีเหตุสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดตามมาตรา 38 รวมถึงการมีคำสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามมาตรา 35 และมาตรา 36 และกรณีการมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินตกเป็นของแผ่นดิน ตามมาตรา 48 ซึ่งโดยในกรณีหลังสุดนี้แม้ว่ารัฐอาจจะไม่สามารถจับกุมหรือฟ้องร้องลงโทษผู้กระทำความผิดตามความผิดมูลฐานก็ตาม แต่หลักกฎหมายตามมาตรา 48 นี้ได้มีมาตรการพิเศษเพื่อแก้ปัญหาในกรณีที่ไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะจับกุมและดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดมูลฐานทั้ง 7 ประเภทได้ อันเป็นการตัดวงจรมิให้มีการกระทำความผิดมูลฐานอย่างต่อเนื่องได้อีกด้วยการควบคุมเงินหรือทรัพย์สินของอาชญากรนั่นเอง

อย่างไรก็ตามแม้ว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จะมีการกำหนดถึงมาตรการทางกฎหมายที่ทรงอำนาจในการบังคับใช้ไว้ก็ตาม แต่มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวก็ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ประเด็นในการบังคับใช้มาตรการดังกล่าวของเจ้าหน้าที่องค์กรของรัฐนั้นจึงควรจะต้องให้ความระมัดระวังและ

เป็นไปด้วยความรอบคอบ เนื่องจากการจัดองค์การในการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามกฎหมายฉบับนี้นั้นเป็นการจัดองค์การที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะที่แตกต่างจากองค์การอื่นที่ผ่านมาของประเทศไทยโดยการจัดให้มีคณะกรรมการ 2 ชุดในการดำเนินงาน อีกทั้งยังมีอำนาจเบ็ดเสร็จในตัวองค์การสำหรับการบังคับใช้กฎหมายที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน จึงมีประเด็นที่น่าจะพิจารณาถึงมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวว่ามีความจำเป็นมากน้อยแค่ไหนและขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 หรือไม่ รวมทั้งรูปแบบในการบังคับใช้กฎหมายของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและคณะกรรมการธุรกรรมนั้นมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพียงใด เพื่อเป็นการให้หลักประกันในสิทธิเสรีภาพของประชาชนจากการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่องค์การของรัฐ

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของเจตนารมณ์ในการบัญญัติกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับหลักเรื่องความสงบเรียบร้อยของประชาชนในด้านกฎหมายมหาชน
2. เพื่อศึกษาถึงมาตรการพิเศษทางกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าขัดต่อหลักความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่
3. เพื่อศึกษาถึงหลักกฎหมายในส่วนของโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและคณะกรรมการธุรกรรมตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ว่ามีอำนาจหน้าที่และมีความสัมพันธ์กันอย่างไร
4. เพื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบกับองค์การอื่นที่บริหารงานในรูปแบบของคณะกรรมการโดยมีลักษณะของอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายที่ใกล้เคียงกัน ว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคใดหรือไม่อย่างไร
5. เพื่อเสนอแนวทางในเชิงปฏิบัติที่เหมาะสมต่อการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะทำการศึกษาพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ในส่วนของอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับคณะกรรมการธุรกรรมว่ามีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างไร และจะทำการวิเคราะห์ถึงมาตรการพิเศษของกฎหมายฉบับนี้กับหลักความชอบด้วยรัฐธรรมนูญภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร

จักรไทย พ.ศ.2540 หลักในเรื่องของการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนกับความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศและหลักในเรื่องความสงบเรียบร้อยของประชาชนว่ามีความเหมาะสมและถูกต้องตามหลักกฎหมายมหาชนสมมติเจตนารมณ์ในการบังคับใช้กฎหมายหรือไม่อย่างไร นอกจากนี้งานวิจัยฉบับนี้ยังได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบกับองค์กรในการบังคับใช้กฎหมายอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกันว่ามีลักษณะที่เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมที่สุดในการดำเนินงาน คือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) ที่ดำเนินงานบริหารในรูปแบบของคณะกรรมการเช่นเดียวกัน

1.4 สมมติฐาน

ในการบังคับใช้กฎหมายของรัฐในส่วนของการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ส่วนสำคัญจะต้องมาจากการใช้อำนาจของคณะกรรมการธุรกรรม และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ดังนั้นการกำหนดบทบาทและอำนาจหน้าที่ที่เหมาะสมจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายสามารถบรรลุผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดในการบังคับใช้กฎหมาย ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในตรวจสอบ กำกับ และดูแลการใช้อำนาจของคณะกรรมการธุรกรรมในการดำเนินงานเพื่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
2. เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายขององค์กรในรูปแบบของคณะกรรมการที่มีคณะกรรมการสองชุด โดยการศึกษาเปรียบเทียบเพื่อเป็นแนวทางให้เกิดประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
3. ทำให้ทราบถึงความเหมาะสมของขอบเขตการใช้อำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรมในการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
4. ทำให้ทราบถึงความเหมาะสมของขอบเขตการใช้อำนาจในระดับนโยบายของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพในการควบคุมการดำเนินงานของคณะกรรมการธุรกรรมและการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
5. ทำให้ทราบถึงประเด็นปัญหาทางกฎหมายมหาชนที่เกิดจากการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรมในการดำเนินงานเพื่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

6. ทำให้ทราบถึงแนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสมตามกระบวนการทางกฎหมายมหาชนในกรณีการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญในการดำเนินงานเพื่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

7. เพื่อเป็นแนวทางการศึกษาในประเด็นแง่มุมอื่นๆ ต่อไป

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเอกสาร (Document Research) เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์จาก พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542, พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519, พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ.2518, หนังสือ, ตำรา, วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง, บทความเอกสารอ้างอิงทางกฎหมาย, หนังสือพิมพ์, ตลอดจนความเห็นของนักนิติศาสตร์และเจ้าหน้าที่ขององค์กรที่ทำการศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีกฎหมายมหาชน กับมาตรการกฎหมายฟอกเงินของประเทศไทย

ในภาวะสังคมปัจจุบันนี้ การพัฒนาจะเป็นสิ่งที่อยู่ควบคู่กับการดำรงอยู่ของสังคมมนุษย์โดยทั่วไป หากแต่จะแตกต่างกันก็ตรงที่ความสามารถในการเรียนรู้และการพัฒนาของมนุษย์แต่ละสังคมแต่ละชนเผ่านั้นมีศักยภาพในตนเองที่แตกต่างกัน อีกทั้งความแตกต่างในองค์ประกอบด้านเชื้อชาติ ศาสนา สังคมและวัฒนธรรม ล้วนแต่มีผลต่อการพัฒนาที่มีความหลากหลายและส่งผลถึงความสามารถในความพร้อมที่จะพัฒนาที่แตกต่างกัน แต่ถึงอย่างไรก็ตามการพัฒนาของสังคมมนุษย์ที่กล่าวมานี้ต่างมีเป้าหมายเดียวกันนั่นคือการนำไปสู่ความเจริญและความสงบสุขของสังคม

ความเจริญของสังคมมนุษย์เกิดจากการพัฒนาที่มนุษย์ได้เป็นผู้สร้างสรรค์ขึ้นในการดำรงชีวิต การพัฒนาของมนุษย์ในสังคมไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีได้เป็นฟันเฟืองขับเคลื่อนให้วิถีการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ของมนุษย์ทุกคนมีสภาพที่เปลี่ยนแปลงไป ความซับซ้อนในสังคมมีมากขึ้น กฎเกณฑ์ของสังคมซึ่งถูกเรียกว่า “กฎหมาย” จึงต้องพัฒนารูปแบบให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาของสังคม ทั้งนี้เพื่อให้กฎหมายนั้นมีประสิทธิภาพในการบังคับใช้อันจะนำไปสู่เป้าหมาย คือ ความสงบสุขของสังคมนั่นเอง

ปัจจุบันนี้การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีต่าง ๆ ได้มีการเคลื่อนไหวและได้รับการตอบสนองของความต้องการของมนุษย์อย่างรวดเร็ว การพัฒนาเหล่านี้หากมนุษย์ใช้ไปในทางที่ถูกต้องจะเป็นคุณประโยชน์ต่อความสงบสุขของสังคม แต่หากการพัฒนาที่ถูกใช้ไปในทางที่ผิดย่อมต้องเป็นโทษมหรรณย์แก่สังคมเช่นเดียวกัน

ในสังคมประชาธิปไตย “รัฐ” ซึ่งถือว่าเป็นผู้ดูแลสันติภาพและความสงบสุขของบุคคลและสังคมภายในรัฐ จึงมีหน้าที่ในการดูแลความสงบเรียบร้อยของสังคม แม้จะต้องประสพกับปัญหาของภาวะการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง กลไกในการออกกฎหมายและการบังคับใช้จะต้องเหมาะสมกับกาลเวลาและยุคสมัยเพื่อรองรับต่อการพัฒนาที่รวดเร็ว แต่ทั้งนี้มาตรการทางกฎหมายที่รัฐได้นำมาบังคับใช้กับ

บุคคลในสังคมจะต้องชอบธรรมด้วยหลักนิติรัฐ และไม่เป็นการละเมิดสิทธิพื้นฐานของประชาชน เพื่อให้กฎเกณฑ์ของสังคม หรือกฎหมายนั้นมีประสิทธิภาพและสามารถบังคับใช้กับบุคคลในสังคมได้ควบคู่กับการพัฒนาโดยไม่ถูกต่อต้านจากคนในสังคมเพราะความไม่ชอบธรรมของกฎหมาย

การพัฒนาให้เกิดความเจริญทางด้านเศรษฐกิจเป็นผลโดยตรงให้มนุษย์ที่คิดจะแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนโดยไม่คำนึงถึงความชอบธรรมหรือกฎเกณฑ์ของสังคมซึ่งหมายถึงการกระทำที่ผิดกฎหมายนั้น ได้คิดค้นรูปแบบการก่ออาชญากรรมประเภทต่าง ๆ ขึ้น การประกอบอาชญากรรมไม่ว่าจะเป็นการกระทำอย่างเอกเทศ หรือกระทำในลักษณะสมคบกันเป็นเครือข่ายในรูปแบบขององค์กรนั้นได้เพิ่มขึ้นจนเป็นปัญหาใหญ่และซับซ้อนของสังคม ซึ่งทำให้ยากลำบากต่อการป้องกันและปราบปราม อันก่อให้เกิดผลกระทบต่อความสงบสุขของทุกประเทศในปัจจุบันนี้ เช่น ปัญหาเรื่องการค้ายาเสพติดซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงและขยายตัวจนกลายเป็นปัญหาระดับโลก การประกอบอาชญากรรมในปัจจุบันไม่ได้มุ่งที่ผลประโยชน์ตอบแทนเล็ก ๆ น้อย ๆ อีกต่อไป แต่จะมุ่งที่ผลตอบแทนที่มีมูลค่ามากมายมหาศาล

ผลสะท้อนของความเจริญดังกล่าว ได้ตกไปถึงรูปแบบของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นด้วย อาชญากรรมที่เคยกระทำเพียงภายในประเทศ ก็ได้พัฒนาไปสู่อาชญากรรมข้ามชาติ เช่น ขบวนการค้ายาเสพติด โสเภณีข้ามชาติ อาชญากรรมที่เคยกระทำกันในกลุ่มคนจำนวนน้อย ก็กลายเป็นองค์กรอาชญากรรม (Organized Crime) เช่น องค์กรมาเฟีย ในอเมริกาและยุโรป ยาเสพติดในญี่ปุ่น หรืออาชญากรรมที่สร้างความเสียหายในวงจำกัด ก็เปลี่ยนไปสู่ความเสียหายที่มีมูลค่ามหาศาล

และในบรรดาอาชญากรรมทั้งหลายที่เกิดขึ้นในประเทศไทยปัจจุบัน ก็คงจะไม่มีใครปฏิเสธอีกเช่นกันว่า “**อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ**” และ “**อาชญากรรมยาเสพติด**” ได้สร้างความเสียหายให้แก่ประเทศไทยอย่างมากมายมหาศาล ความเสียหายดังกล่าวปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดต่อวงการธุรกิจ เศรษฐกิจ และชื่อเสียงของประเทศ¹ ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งของการดำรงอยู่และความเจริญเติบโตของเหล่าอาชญากรหรือองค์กรอาชญากรรม ได้แก่ การมีเงินทุนหมุนเวียนเพื่อใช้สนับสนุนในการที่จะปกปิดการกระทำผิดและเพื่อการขยายขอบเขต

¹ วัระพงษ์ บุญญภาส, **อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ** พิมพ์ครั้งที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติมและปรับปรุง (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2540), หน้า 291.

อิทธิพลของการประกอบอาชญากรรมให้มั่นคงและกว้างขวางขึ้นจนกลายเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ อันทำให้ยากแก่การปราบปรามจากบรรดาเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนั้นบรรดาอาชญากรจึงต้องหาวิธีในการปกปิดซ่อนเร้นเงินจำนวนดังกล่าวนั้น ในขณะที่เดียวกันหากสามารถนำเงินเหล่านั้นกลับมาใช้ประโยชน์ได้ในรูปแบบและวิธีการดำเนินการทางธุรกิจย่อมจะเป็นประโยชน์อย่างมหาศาลแก่บรรดาเหล่าอาชญากรจำพวกนี้ “การฟอกเงิน” จึงเป็นวิธีการที่เหล่าอาชญากรใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว

2.1 ลักษณะทั่วไปของกฎหมายฟอกเงิน

การฟอกเงินซึ่งเป็นการดำเนินการด้วยวิธีต่าง ๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดใด ๆ เปลี่ยนเป็นเงินหรือทรัพย์สินซึ่งบุคคลทั่วไปหลงเชื่อว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายนั้น ได้กลายเป็นรูปแบบที่นิยมอย่างแพร่หลายมากของอาชญากรในการใช้เป็นเครื่องมือเพื่อปกปิดและแสวงหาผลประโยชน์จากการกระทำความผิดของบรรดาอาชญากร นอกจากนี้การฟอกเงินยังก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างไม่อาจเลี่ยงได้ เนื่องจากเงินที่นำมาฟอกนั้นเป็นเงินนอกระบบอันไม่ได้เกิดจากผลผลิตทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้เงินดังกล่าวยังถูกนำไปใช้ในการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและนักการเมือง ตลอดจนนำมาใช้เพื่อการขยายเครือข่ายของการประกอบอาชญากรรมจนกลายเป็นอาชญากรรมข้ามชาติที่มีอิทธิพลอย่างมาก ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องความสงบสุขเรียบร้อยของสังคม และปัญหาอันเกี่ยวเนื่องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้วย²

2.1.1 ความหมายของการฟอกเงิน

คำว่า “การฟอกเงิน” (Money Laundering) เป็นถ้อยคำซึ่งเป็นที่รู้จักกันมากกว่า 60 ปี ในเหล่าองค์การอาชญากรรมของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยกล่าวกันว่าผู้ที่คิดค้นแนวความคิดของการฟอกเงินดังกล่าวนี้ ได้แก่ นายเมเยอร์ แลนสกี (Meyer Lansky) อันมีหลักการเกี่ยวกับการนำเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือที่มักเรียกกันโดยทั่วไปว่า “เงินสกปรก”

² ไชยยศ เหมะรัชตะ, “มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน” (เอกสารวิจัยส่วนบุคคลตีพิมพ์ตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๓๙ และหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ ๙, ๒๕๓๙-๒๕๔๐), หน้า ข.

(Dirty Money) มาผ่านกระบวนการทางพาณิชย์กรรมหรือธุรกรรม เพื่อให้กลายเป็นเงินที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือที่เรียกกันว่า “**เงินสะอาด**” (Clean Money) หรืออีกนัยหนึ่งเป็นการขจัดร่องรอยของผลประโยชน์ซึ่งเกิดจากการกระทำอันผิดกฎหมายโดยผ่านกระบวนการทางธุรกรรมเพื่อให้ผลประโยชน์ดังกล่าวกลายเป็นรายได้ที่ชอบด้วยกฎหมายในที่สุด จึงอาจกล่าวได้ว่า “**การฟอกเงิน**” เป็นเล่ห์เหลี่ยมเพื่อการสร้างและปกปิดผลประโยชน์อันมหาศาลโดยการประกอบอาชญากรรม³

ในปัจจุบันได้มีผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความหมายของคำว่า “**การฟอกเงิน**” ไว้หลากหลายทัศนะมากมาย ดังนี้

การฟอกเงิน (Money Laundering) คือ การกระทำใด ๆ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อจะทำให้เงินหรือทรัพย์สินใด ๆ ซึ่งมีที่มาจากการทำความผิดใด ๆ เปลี่ยนสภาพให้เป็นเงินหรือทรัพย์สินซึ่งบุคคลทั่วไปหลงเชื่อว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย⁴

การฟอกเงิน (Money Laundering) คือ การเปลี่ยนเงินที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือไม่สุจริต ให้กลายเป็นเงินที่ได้มาโดยถูกต้องกฎหมายหรือพิสูจน์ไม่ได้ว่าทุจริต การฟอกเงินนั้นจะเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมร้ายแรงต่าง ๆ อาชญากรรมเศรษฐกิจ รวมทั้งการค้ายาเสพติด ทั้งนี้เพราะผู้กระทำความผิดกฎหมายซึ่งส่วนมากเป็นผู้ค้ายาเสพติดไม่ต้องการให้ผู้อื่นทราบที่มาของทรัพย์สิน จึงจำเป็นต้องใช้วิธีปิดบังหรือซุกซ่อนทรัพย์สิน อันจะช่วยปิดบังการทำความผิดของตน นอกจากนี้ทรัพย์สินที่ได้เปลี่ยนสภาพกลายเป็น “**เงินสะอาด**” แล้วผู้ค้ายาเสพติดก็สามารถใช้เป็นทุนในการขยายเครือข่ายอาชญากรรมยาเสพติด และคุ้มครองความมั่นคงให้กับอาชญากรรมดังกล่าวของตนอีกด้วย⁵

การฟอกเงิน (Money Laundering) คือ การเปลี่ยนเงินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายหรือโดยมิชอบให้เสมือนหนึ่งว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบ หรืออาจจะกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าการฟอกเงิน

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 9.

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 10.

⁵ ศูนย์บริการข้อมูลทางกฎหมาย, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, เอกสารเผยแพร่, สำนักเลขาธิการวุฒิสภา สิงหาคม 2537, หน้า 1-2.

เป็นกระบวนการซึ่งบุคคลปกปิดแหล่งที่มาของรายได้ที่ผิดกฎหมาย และทำให้รายได้นั้นกลายเป็นรายได้ที่ชอบด้วยกฎหมาย⁶

การฟอกเงิน (Money Laundering) คือ การเปลี่ยน แปรสภาพเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายหรือโดยมิชอบด้วยกฎหมายให้เสมือนหนึ่งว่า เป็นเงินที่ได้มาโดยชอบ หรืออาจจะกล่าวอีกนัยว่า การฟอกเงินเป็นกระบวนการซึ่งกระทำโดยบุคคลต่อทรัพย์สินเพื่อปกปิดแหล่งที่มาของรายได้ที่ผิดกฎหมาย และทำให้รายได้นั้นมีที่มาโดยชอบด้วยกฎหมาย และยังหมายความรวมถึงการเปลี่ยนเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่สุจริต ให้กลายเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย⁷

การฟอกเงิน (Money Laundering) คือ การเปลี่ยนสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายให้ดูเหมือนว่าได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย เพราะผู้กระทำผิดกฎหมายไม่ต้องการให้ผู้อื่นทราบที่มาของทรัพย์สิน จึงจำเป็นต้องใช้วิธีปิดบังหรือซุกซ่อนทรัพย์สิน อันจะช่วยปิดบังการกระทำผิดของตนได้อีกด้วย นอกจากนี้ทรัพย์สินอื่นที่ได้กลายเป็นเงินสะอาดแล้ว ผู้กระทำผิดกฎหมายก็สามารถใช้เป็นทุนในการขยายเครือข่ายอาชญากรรมและคุ้มครองความมั่นคงให้กับอาชญากรรมของตนด้วย⁸

การฟอกเงิน (Money Laundering) คือ การนำเงินที่ได้มาจากธุรกรรมอันผิดกฎหมายมากระทำการต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลภายนอกเชื่อว่าเป็นเงินที่ได้มาจากธุรกรรมที่ชอบด้วยกฎหมาย⁹

⁶ ปิยะพันธ์ สารากรบริรักษ์, “การกำหนดความผิดอาญาฐานเกี่ยวกับการฟอกเงิน” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534), หน้า 44.

⁷ สีนาท ประยูรรัตน์, **คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542** (กรุงเทพฯ : ส.เอเชีย เพลส, 2542), หน้า 61.

⁸ สุรพล ไตรเวทย์, **คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน** (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2542), หน้า 19.

⁹ ศักดิ์ชัย ศักดิ์กุลวงศ์, **มาตรการทางกฎหมายในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ศึกษากรณีการสกัดการฟอกเงิน (เอกสารวิจัยส่วนบุคคล ตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๓๖ และหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ ๖, ๒๕๓๖-๒๕๓๗)**, หน้า 36.

การฟอกเงิน (Money Laundering) คือ เป็นวิธีการที่องค์กรอาชญากรรมใช้ในการแปรรูปเงินที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายให้ดูเหมือนว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อปกปิดแหล่งที่มาของเงินที่มิชอบนั้น และลวงให้ผู้อื่นเข้าใจว่าได้เงินนั้นมาโดยชอบด้วยกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มพ่อค้ายาเสพติด ซึ่งมีมูลเหตุจูงใจสูงมากในเรื่องของเงินตอบแทนหรือผลกำไร ทำให้ผู้กระทำความผิดเล็งผลเลิศว่าคุ้มต่อการเสี่ยง¹⁰

การฟอกเงิน (Money Laundering) คือ การกระทำใด ๆ ที่ทำให้เงินที่ได้มาโดยการกระทำที่มิชอบด้วยกฎหมาย หรือได้มาโดยการไม่สุจริต ให้กลายเป็นเงินที่ได้มาโดยถูกต้องตามกฎหมาย หรือไม่อาจพิสูจน์ได้ว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยสุจริต สรุปคือ การทำเงินที่สกปรกให้สะอาด¹¹

การฟอกเงิน (Money Laundering) คือ การเปลี่ยนเงินที่ได้มาโดยผิดกฎหมาย หรือโดยมิชอบด้วยกฎหมายให้เสมือนหนึ่งเป็นเงินที่ได้มาโดยถูกต้องกฎหมายหรือชอบด้วยกฎหมาย¹²

การฟอกเงิน (Money Laundering) คือ การเปลี่ยนเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำที่ผิดกฎหมายโดยตรงเป็นสิ่งอื่น แล้วนำสิ่งนั้นไปเปลี่ยนต่อโดยทำให้ถูกต้องกฎหมาย เช่น นำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดไปเข้าธนาคาร ไปซื้อเช็คเดินทาง ไปซื้อหุ้น ซื้อบ้าน ที่ดิน แล้วก็ขายสิ่งเหล่านี้ไป ก็จะได้ “เงินใหม่” ที่มีใช้เงิน “ก้อนเดียวกัน” กับเงินที่ได้มาแต่แรก¹³

¹⁰ จารุวรรณ เรื่องสวัสดิพงศ์, “การฟอกเงิน (Money Laundering),” **ดุลพินิจ** ปีที่ 4 ฉบับที่ 41 (กรกฎาคม – สิงหาคม 2537) : 9.

¹¹ ไชยยศ เหมะรัชตะ, “มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน,” **รพีสาร** ปีที่ 4 ฉบับที่ 13 (ตุลาคม – ธันวาคม 2538) : 11.

¹² อนันต์ อนันตกุล, “กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน,” เอกสารในการบรรยายที่ประชุมราชบัณฑิตและภาคีสมาชิก สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง ราชบัณฑิตยสถาน, 5 มีนาคม 2538.

¹³ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, “สิ่งที่ควรคำนึงเกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน” ใน **รวมบทความและสารานุกรมเกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน** (กรุงเทพมหานคร : กงนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักนายกรัฐมนตรี้, 2542), หน้า 87.

การฟอกเงิน (Money Laundering) คือ การนำเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายจากการประกอบอาชญากรรมต่าง ๆ เช่น การค้ายาเสพติด การฉ้อโกง การค้าสินค้าเถื่อน การลักพาตัว การค้าอาวุธเถื่อน การก่อการร้าย และการหลีกเลี่ยงภาษี เป็นต้น หรือที่มักเรียกกันโดยทั่วไปว่า **“เงินสกปรก”** (Dirty Money) มาผ่านกระบวนการทางพาณิชย์กรรมหรือธุรกรรม เพื่อให้กลายเป็นเงินที่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือที่เรียกว่า **“เงินสะอาด”** (Clean Money) หรืออีกนัยหนึ่งเป็นการขจัดร่องรอยของผลประโยชน์ซึ่งเกิดจากการกระทำอันผิดกฎหมาย โดยผ่านขั้นตอนของการโอนและธุรกิจต่าง ๆ เพื่อให้จำนวนผลประโยชน์เดียวกันดังกล่าวกลายเป็นรายได้ที่ชอบด้วยกฎหมายในที่สุด¹⁴

การฟอกเงิน (Money Laundering) คือ การเปลี่ยนเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดให้กลายเป็นเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือพิสูจน์ไม่ได้ว่าได้มาโดยชอบ ซึ่งกระทำได้หลายวิธี เช่น การนำเงินออกไปนอกประเทศ การฝากเงินกับสถาบันการเงิน การตั้งบริษัทหรือกิจการขึ้นบังหน้า การซื้อขายที่ดิน การแลกเปลี่ยนเงินตราสกุลอื่น การให้ผู้อื่นถือเงินหรือทรัพย์สินไว้แทน เป็นต้น การฟอกเงินนั้นจะเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมร้ายแรงต่าง ๆ อาชญากรรมเศรษฐกิจ รวมทั้งการค้ายาเสพติด ผู้กระทำความผิดมักไม่ต้องการให้ผู้อื่นทราบที่มาของทรัพย์สิน จึงจำเป็นต้องใช้วิธีปิดบังหรือซุกซ่อนทรัพย์สินอันจะช่วยปิดบังการกระทำความผิดของตน หรือเรียกได้ว่ากระบวนการทำ **“เงินสกปรก”** ให้เปลี่ยนสภาพเป็น **“เงินสะอาด”**¹⁵

สำหรับความหมาย **“การฟอกเงิน”** ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้นบัญญัติไว้ ดังนี้

¹⁴ วัชรพล ประสารราชกิจ, “อาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย : รูปแบบ ขอบเขต ความรุนแรงและแนวทางแก้ไขปัญหา” (เอกสารวิจัยหลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง วิทยาลัยการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม, 2541), หน้า 14.

¹⁵ กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส., “กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรการใหม่ในการปราบปรามยาเสพติด” ใน เอกสารสรุปผลการสัมมนา เรื่อง **กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด ณ โรงแรมอมารี วอเตอร์เกท ถนนเพชรบุรี เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 7-8 กรกฎาคม 2542**(กรุงเทพมหานคร : กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักนายกรัฐมนตรี้, 2542), หน้า 26.

มาตรา 5 ผู้ใด

1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะหรือหลังการกระทำความผิดมิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ

2) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการ ได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการ กระทำความผิด

ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

จากบทบัญญัติดังกล่าว จะสามารถพิจารณาได้ว่าการกระทำความผิดฐานฟอกเงินนั้นนอกจากการโอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อการชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น ๆ ดังที่บัญญัติไว้แล้ว การกระทำความผิด แม้จะเป็นการช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าจะก่อนการกระทำความผิด ขณะกระทำความผิด หรือหลัง การกระทำความผิดเพื่อมิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน 7 ประเภท ก็ให้ถือว่ามีความผิดฐานฟอกเงินเช่นเดียวกัน

ความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 มีทั้งหมด 7 ประการ ดังนี้

1. ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามมาตรา 3 (1),
2. ความผิดเกี่ยวกับเพศและการค้าหญิงและเด็ก ตามมาตรา 3 (2),
3. ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน ตามมาตรา 3 (3),
4. ความผิดเกี่ยวกับการยักยอกหรือฉ้อโกงทรัพย์สินหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สินหรือกระทำการโดยทุจริตซึ่งกระทำโดยกรรมการผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน ตามมาตรา 3 (4),
5. ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามมาตรา 3 (5)
6. ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชกหรือรีดเอาทรัพย์สินที่กระทำโดยอ้างอำนาจหน้าที่หรือช่องโหว่ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 337 และมาตรา 338 ตามมาตรา 3 (6)

7.ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร ตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ซึ่งแก้ไขโดยพระราชบัญญัติศุลกากร ฉบับที่ 1 ถึงฉบับที่ 13 ให้แก้ไขโดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 329 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 พ.ศ. 2528 และฉบับที่ 14 พ.ศ. 2534

ความผิดมูลฐานทั้ง 7 ประการดังกล่าว เป็นความผิดที่รัฐถือว่าร้ายแรงและเป็นภัยอย่างยิ่งต่อสังคม ซึ่งโดยแท้จริงแล้วผู้กระทำความผิดตามบทกฎหมายดังกล่าวแต่ละมาตรา ก็จะมีผิดในตัวของมันเองอยู่แล้ว แต่เนื่องจากการสอบสวนจับกุมการกระทำความผิดในมูลฐานความผิดดังกล่าวค่อนข้างยาก จึงจำเป็นต้องตรากฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นมาเพื่อป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดตามความผิดมูลฐานทั้ง 7 ประการดังกล่าว นำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดนั้นไปฟอกเพื่อให้กลายเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่สะอาดแล้วนำกลับมาประกอบอาชีพการอื่นอีก เพราะฉะนั้นหากผู้กระทำความผิดมูลฐานทั้ง 7 ประการได้เงินหรือทรัพย์สินมาจากการกระทำความผิดแล้วเก็บเงินไว้ มิได้นำไปฟอกตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในมาตรา 5 ก็จะไม่มีความผิดฐานฟอกเงิน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ฉบับนี้ แต่จะผิดกฎหมายตามความผิดมูลฐานเท่านั้น หากแต่ถ้านำเอาเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดมูลฐานแล้วนำไปดำเนินการฟอกเงินตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 5 ผู้นั้นหรือบุคคลอื่นที่กระทำความผิดก็จะมีความผิดฐานฟอกเงิน¹⁶ ทั้งนี้หมายความรวมถึงการกระทำความผิดด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดด้วย

2.1.2 รูปแบบของการฟอกเงิน¹⁷

¹⁶ วิชัย ตันติกุลานันท์, คำอธิบายกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์อักษร), หน้า 17.

¹⁷ ไชยยศ เหมะรัชตะ, “มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน”(เอกสารวิจัยส่วนบุคคลดีเด่นตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๓๙ และหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ ๙, ๒๕๓๙-๒๕๔๐), หน้า 15.

ในอดีตการปิดบังหรือซุกซ่อนทรัพย์สินของอาชญากรที่ได้จากการประกอบอาชญากรรมนั้นอาจจะกระทำได้หลายรูปแบบ เช่น การใส่ตู้เซฟให้มิดชิดซ่อนไว้ในกำแพงหรือฝ้าผนัง หรือแบบไทยสมัยโบราณ คือการใส่โถงฝังดินไว้¹⁸ แต่ปัจจุบันนี้อาชญากรต่าง ๆ มักจะนิยมการนำเงินมาฝากเพื่อที่จะนำไปเป็นการขยายฐานในการก่ออาชญากรรมให้กว้างขวางขึ้นเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ แต่ถึงอย่างไรวิธีการปกปิดหรือซุกซ่อนทรัพย์สินด้วยวิธีการซุกซ่อนอย่างมิดชิดก็ยังคงมีอยู่บ้าง ส่วนรูปแบบในการฝากเงินนั้นอาจจะสรุปได้ดังนี้

1. การนำเงินสดติดตัวออกนอกประเทศ

เป็นการนำเงินสดซึ่งได้มาจากการกระทำความผิดหรือกล่าวอีกอย่างว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยไม่สุจริตพกติดตัวไปใช้จ่ายในต่างประเทศ วิธีการนี้เป็นวิธีการที่นิยมใช้กันมากในอดีต แต่เนื่องจากปัจจุบันเงินสดที่ได้จากการกระทำความผิดมีจำนวนมากขึ้นกว่าสมัยก่อนและธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดจำนวนมากๆอาจเป็นที่สังเกตและถูกเพ่งเล็งได้ง่าย ประกอบกับประเทศต่าง ๆ เริ่มมีมาตรการการกำกับควบคุมดูแลการทำธุรกิจด้วยเงินสดที่เข้มงวดขึ้น รวมทั้งระบบการเงินของบางประเทศอาจจะไม่นิยมการใช้จ่ายหรือการทำธุรกิจโดยอาศัยเงินสด ดังนั้นในปัจจุบันการนำเงินสดติดตัวออกไปนอกประเทศจึงไม่เป็นที่นิยมกระทำกันแล้ว จะกระทำเฉพาะในบางประเทศที่ไม่เข้มงวดในการใช้เงินสดในการทำธุรกิจด้านการเงิน หรืออาศัยการนำเงินสดผ่านพรมแดนระหว่างประเทศโดยติดสินบนเจ้าพนักงานซึ่งเป็นการเสี่ยงภัยอย่างมาก แต่ก็ยังคงมีการฝากเงินในลักษณะนี้อยู่จนถึงปัจจุบัน

2. การส่งเงินสดหรือการโอนเงินออกนอกประเทศ

เป็นการนำเงินสดไปฝากไว้ในประเทศที่ไม่มีการควบคุมระบบธนาคารหรือสถาบันการเงินอย่างเข้มงวด เพื่อให้เงินที่ผิดกฎหมายได้เข้าไปไหลเวียนอยู่ในระบบการเงินของประเทศดังกล่าว จากนั้นก็โอนเงินกลับมายังอาชญากรโดยวิธีต่าง ๆ เช่น โดยทางโทรคมนาคม (Wire Transfer) เป็นต้น เงินที่ผิดกฎหมายก็จะแปรสภาพเป็นเงินที่ถูกต้องตามกฎหมายทันที วิธีการในลักษณะดังกล่าวนี้มักใช้กันมากในประเทศที่ไม่มีการควบคุมระบบธนาคาร หรือสถาบันการเงินที่เข้มงวดเรื่องการนำเงินสดออกนอกประเทศ

¹⁸ สุรพล ไตรเวทย์, “การฝากเงินและกฎหมายเกี่ยวกับการฝากเงิน,” **รพีสาร** ปีที่ 2 ฉบับที่ 6 (มกราคม - มีนาคม 2537) : 13.

3. การฝากเงินกับสถาบันการเงินในประเทศ

การฝากเงินในลักษณะนี้เป็นวิธีหลักที่นิยมใช้เป็นอย่างมาก ในประเทศที่ไม่มีระบบการควบคุม หรือตรวจสอบการทำธุรกรรมเงินสดที่เข้มงวดต่อการเปิดเผยชื่อที่แท้จริงของเจ้าของธุรกิจหรือเจ้าของบัญชีรวมทั้งการรายงานการทำธุรกรรมที่มีมูลค่าค่อนข้างสูง การฝากหรือถอนเงินกับสถาบันการเงินสามารถใช้นามแฝง หรือชื่อปลอมเพื่อไม่ให้สามารถสืบหาเจ้าของบัญชีได้อันจะทำให้มีเงินหลังไหลเข้าสู่ประเทศได้มาก แต่ในขณะเดียวกันก็ทำให้เกิดความสะดวในการที่อาชญากรจะใช้สถาบันการเงินเหล่านี้เพื่อการฟอกเงิน

4. การจัดตั้งบริษัท หรือ กิจการขึ้นบังหน้า¹⁹

เป็นการจัดตั้งบริษัทหรือกิจการขึ้นเพื่อทำธุรกิจ โดยมีการประกอบกิจการที่ถูกกฎหมายเพื่อใช้บังหน้าในการฟอกเงิน แต่ตามความเป็นจริงแล้วมีการนำเงินที่ได้จากการกระทำผิดกฎหมายเข้าไปลงทุนในกิจการดังกล่าว แล้วนำผลกำไรหรือคิดค่าบริการกับบริษัทหรือกิจการดังกล่าวออกมาใช้ จึงทำให้ดูเหมือนว่าเป็นการได้เงินมาโดยสุจริต การฟอกเงินจึงเกิดขึ้นโดยผ่านทาง การดำเนินงานของบริษัท หรือกิจการนั้น ๆ เช่น การซื้อกิจการในต่างประเทศ แล้วให้กิจการตนเองในประเทศสั่งซื้อสินค้าจากกิจการในต่างประเทศดังกล่าวโดยใช้ “ใบส่งสินค้า” (INVOICE) เพื่อแสดงว่าได้มีการสั่งซื้อสินค้าเข้ามาจากต่างประเทศ ทั้งที่ไม่ได้มีการส่งมอบสินค้าหรือมีการแจ้งมูลค่าของสินค้าที่สั่งซื้อในราคาที่สูงกว่าความเป็นจริง เพื่อให้เงินสกปรกนั้นถูกฟอกด้วยการโอนเงินกันระหว่างกิจการทั้งสองแห่ง

5. การดำเนินธุรกรรมอื่น ๆ²⁰

¹⁹ สีนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, หน้า 63.

²⁰ เอกสารเผยแพร่การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ศูนย์บริการข้อมูลและกฎหมาย สำนักเลขาธิการวุฒิสภา (สิงหาคม 2537).

นอกจากวิธีการดังกล่าวข้างต้นแล้วยังมีวิธีการอื่นๆ อีกมาก เช่น นำเงินไปซื้อกิจการที่มีผลการดำเนินการขาดทุนโดยต้องเป็นธุรกิจที่มีรายรับเป็นเงินสด เช่น โรงแรม กิจการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ภัตตาคาร ร้านค้าปลีก เป็นต้น ซึ่งต่อไปธุรกิจเหล่านี้ก็จะกลับฟื้นขึ้นเพราะอาศัยดอกผลจากเงินผิดกฎหมายดังกล่าว หลังจากนั้นจึงค่อยถ่ายเทเงินออกไปใช้หรือการนำเงินไปซื้อตราสารที่โอนเปลี่ยนมือได้ ซึ่งตราสารนั้นไม่มีการควบคุมจากสถาบันการเงินผู้ออก ทำให้ยากแก่การสืบหาผู้ที่ซื้อและผู้รับเงินตามตราสารนั้น นอกจากนี้แล้วปัจจุบันเทคโนโลยีทางการสื่อสารได้ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทำให้การโอนเงินในระบบสื่อสารทางอากาศมีการควบคุมน้อยกว่าการโอนเงินสด การโอนเงินต่าง ๆ จะมุ่งเน้นที่ความเร็วแต่ประการเดียวพนักงานโอนเงินจะไม่รู้จักลูกค้าและไม่ทราบวัตถุประสงค์ในการโอนเงิน ดังนั้น วิธีการดังกล่าวจึงอาจเป็นช่องทางหลบซ่อนเงินผิดกฎหมายหรือการทุจริตของนักฟอกเงินได้เป็นอย่างดี

2.1.3 แหล่งที่มาของการฟอกเงิน²¹

1. เงินจากการค้ายาเสพติด

แหล่งเงินจากอาชญากรที่ค้ายาเสพติด ถือเป็นแหล่งการฟอกเงินที่ใหญ่ที่สุด เป็นเงินที่สกปรกที่สุดและมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างมหาศาลอยู่ตลอดเวลา ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาที่ทั่วโลกกำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน

2. เงินจากการทุจริตในวงราชการ

การทุจริตในวงราชการเป็นที่มาของผลประโยชน์ ทั้งนี้หมายความรวมถึงข้าราชการประจำและข้าราชการการเมือง และรวมถึงทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ซึ่งอาจจะมีผลประโยชน์ที่มีใช้ตัวเงินและที่เป็นเงินหรือทรัพย์สิน จึงอาจมีเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่สุจริตไหลเวียนเข้ามามากมาย เพราะฉะนั้นเงินและผลประโยชน์ที่ได้มาทางการทุจริตในวงราชการโดยการกระทำที่ไม่สุจริต จึงเป็นแหล่งสำคัญสำหรับการฟอกเงิน

²¹ สี่หนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542, หน้า 64.

นอกจากนี้ เงินสินบนบางอย่างก็เป็นเงินได้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเช่นกัน คนส่วนใหญ่มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อการให้หรือการรับสินบน เนื่องจากเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องในความรู้สึกของคนทั่วไป ถึงแม้ว่าการรับสินบนนั้น ๆ จะถูกต้องตามกฎหมายก็ตาม เช่น รายได้จากสินบนนำจับ หรือสินน้ำใจที่ได้รับจากการทำอะไรให้แล้วมีค่าตอบแทน ดังนั้นจึงมีการนำเงินสินบนเหล่านั้นมาฟอกเช่นเดียวกัน

3. เงินจากการทุจริตในภาคเอกชน

การทุจริตในกิจการธุรกิจก็เป็นสิ่งหนึ่งที่ไม่ค่อยมีการกล่าวถึงนัก เช่น การสั่งซื้อสินค้าหรือการจ้างบริการในราคาที่สูงเกินกว่าความเป็นจริง การยกยอกข้อโกงเงินหรือทรัพย์สินในกิจการธุรกิจของพนักงาน หรือผู้บริหารกิจการนั้น ๆ ทำให้องค์กรธุรกิจนั้นต้องประสบกับภาวะขาดทุน แต่ในทางตรงกันข้ามกลับสร้างความร่ำรวยให้กับผู้บริหาร การฟอกเงินจึงทำให้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาดูเหมือนว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย

4. เงินที่ได้จากการฉ้อโกงประชาชน

บุคคลหรือนิติบุคคลบางรายมีวิธีหาเงินโดยไม่ชอบหลายวิธี เช่น การเล่นแชร์ ลูกโซ่ หรือวิธีการหลอกลวงประชาชนให้มาร่วมลงทุนเพื่อหวังกำไรที่เป็นไปไม่ได้ หรือเก็งกำไรจากการเล่นหุ้นของสถาบันการเงินทั้งในประเทศและต่างประเทศ

5. เงินจากการเรียกค่าคุ้มครอง

การเรียกค่าคุ้มครองโดยผิดกฎหมายจากผู้ประกอบธุรกิจ หรือประชาชนทำให้ได้มาซึ่งรายได้เป็นจำนวนมากจนทำให้มีผู้เลียนแบบ และนำไปใช้ข่มขู่คนทั่วไป ทำให้เกิดความหวาดระแวงและเป็นที่สะเทือนขวัญประชาชน จึงต้องนำเงินที่ได้มาฟอกแล้วนำไปใช้เสมือนว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยถูกต้องกฎหมาย

6. เงินจากวงการพนัน

วงการพนันต่าง ๆ ทั้งที่ถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมาย มีเงินเดินสะพัดจำนวนมากมายจากวงการพนัน เงินจากแหล่งนี้จึงมีความต้องการที่จะนำไปฟอกเช่นเดียวกัน แต่ทั้งนี้

ไม่ได้หมายความว่าเงินจากแหล่งนี้ผิดกฎหมายทั้งหมด เพียงแต่บางครั้งอาจไม่ต้องการเปิดเผยว่าได้มาจากที่ใดและมีจำนวนเท่าไร

7. เงินจากกิจการธุรกิจ

ในต่างประเทศการดำเนินธุรกิจใหญ่ ๆ ที่มีรายได้เป็นจำนวนมาก เช่น ธุรกิจน้ำมัน ธุรกิจเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ เป็นธุรกิจที่ถูกต้องตามกฎหมาย หากแต่การดำเนินกิจการนั้นตั้งอยู่ในประเทศที่ไม่มีความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจและการเมือง เช่น ประเทศแถบลาตินอเมริกา หรือประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างในแอฟริกาบางประเทศ จึงได้มีการนำเงินที่ได้จากประเทศเหล่านี้ไปไว้ยังแหล่งอื่นเพื่อปิดบังที่มาและจำนวนเงิน

นอกจากนี้ ธุรกิจบางประเภทที่ก่อให้เกิดรายได้เป็นจำนวนมาก ๆ ในระยะเวลาสั้น ๆ เช่น ธุรกิจสถานบริการ สถานบันเทิงธุรกิจ ธุรกิจนายหน้าค้าที่ดิน จำเป็นต้องนำเงินที่ได้มาจากการประกอบธุรกิจดังกล่าวมาพอกเพื่อหลีกเลี่ยงการเสียภาษีสรรพากร เงินได้จากกิจการธุรกิจนำเข้าและส่งออก ที่มีการลักลอบหนีภาษีศุลกากร เช่น มีการสำแดงเท็จ การแจ้งราคาสินค้าที่นำเข้าหรือส่งออกไม่ตรงตามความเป็นจริงเพื่อหลีกเลี่ยงไม่เสียอากรหรือเสียให้น้อยลง ก็จะต้องนำเงินดังกล่าวมาพอกให้ถูกต้องกฎหมายเพื่อให้รอดพ้นจากการถูกตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการค้าขายอัญมณี สินค้าประเภทแฟชั่นและสินค้าฟุ่มเฟือย ตลาดการค้าวัตถุโบราณและตลาดพระเครื่อง²² เงินที่ได้จากตลาดการดำเนินธุรกิจที่คำนึงถึงความพึงพอใจของผู้ซื้อเป็นหลักในการตีราคาสินค้า ก็เป็นแหล่งที่มีการพอกเงินด้วยเช่นกัน

8. เงินจากการค้าทางเพศ สิ่งลามก อนาจาร

เป็นเงินที่ได้จากการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับเพศ เช่น การประกอบกิจการสถานการค้าประเวณี การลักลอบนำหญิงหรือชายไปให้บริการทางเพศ ในอดีตที่ผ่านมาการหลอกลวง

²² เมธี กุศลสร้าง, “กฎหมายป้องกันและปราบปรามการพอกเงินกับบทบาทและภาระหน้าที่ของสถาบันการเงิน” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาคศึกษานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539), หน้า 17.

หญิงไทยไปค้าบริการทางเพศในต่างประเทศ ได้สร้างรายได้ให้กับกลุ่มอาชญากรเป็นจำนวนมาก รวมทั้งการค้าสิ่งลามกอนาจาร ภาพ หรือสื่อลามกอนาจารก็สร้างรายได้ให้กับกลุ่มผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าว รายได้จากการประกอบกิจการดังกล่าวนี้เป็นรายได้ที่เกิดจากการกระทำผิดกฎหมาย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องมีการฟอกเงินที่ได้มาจากธุรกิจประเภทนี้

9. เงินส่วนตัวที่ต้องปกปิด

เป็นเงินที่ต้องนำมาฟอกด้วยเหตุผลส่วนตัว เช่น เงินมรดก ซึ่งจะกันไว้เพื่อไม่ให้ญาติพี่น้องรับรู้ หรือเงินที่กันไว้เพื่อสร้างฐานอำนาจหรือผลประโยชน์ให้บุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือกลุ่มบุคคลใดโดยเฉพาะ

10. เงินจากการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

เป็นเงินที่ได้มาโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายโดยการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ เช่น เงินที่ได้มาจากการตัดไม้ทำลายป่า การทำเหมืองหิน เป็นต้น

11. เงินจากรัฐ

เงินที่รัฐหรือประเทศต่าง ๆ เป็นเจ้าของนำไปเก็บไว้เพื่อเอาไปทำการอื่นต่อไป โดยไม่ยอมให้ใครรู้ที่มาและที่ไปของจำนวนเงิน เช่น เงินราชการคืน เงินค่าสัมปทานต่าง ๆ เป็นต้น

12. อื่น ๆ

หมายถึง เงินที่ได้มาจากทางอื่นนอกจากที่กล่าวมาแล้ว ที่มีทั้งที่ถูกต้องตามกฎหมายและผิดกฎหมาย ซึ่งยังมีอีกมากมาย

2.1.4 สถานที่สำหรับการฟอกเงิน²³

²³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 66.

สถานที่สำหรับการฝากเงินนั้นมีทั้งที่อยู่ในประเทศและอยู่ต่างประเทศ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้ที่นำเงินไปฝากว่าจะเลือกสถานที่ใดในการฝากเงิน โดยสถานที่เหล่านั้นอาจจะรับรู้เกี่ยวกับการนำเงินมาฝากหรือไม่รับรู้เรื่องการกระทำดังกล่าวเลยก็ได้ ซึ่งสถานที่สำหรับการฝากเงินนั้นเกิดขึ้นตามแหล่งต่าง ๆ ได้แก่

1. ธนาคารในบางประเทศ

ในบางประเทศจะมีกฎหมายคุ้มครองความลับของลูกค้า ธนาคารมีระบบการโอนเงินที่สะดวกรวดเร็วโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้การเปิดเผยชื่อของเจ้าของบัญชี หรือข้อมูลของลูกค้าเป็นไปได้โดยยาก ทำให้เป็นสถานที่ที่นิยมใช้ฝากเงินกันอย่างมาก

2. สถาบันการเงินในหมู่เกาะแคริบเบียน

ประเทศหมู่เกาะเหล่านี้ ทั้งที่เคยเป็นและเป็นอาณานิคมของประเทศทางยุโรปซึ่งมีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก แต่เนื่องจากกระยะหลังผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำลงเรื่อยๆ ขายไม่ได้ราคา สถานที่นี้จึงเปลี่ยนมาเป็นสถานที่ที่ฝากเงิน หรือแหล่งเอื้อประโยชน์ต่อธุรกิจที่ผิดกฎหมาย เช่น ธนาคารที่มีการรักษาความลับของลูกค้าอย่างเข้มงวด และเปิดเสรีทางการเงินสามารถโอนเงินผ่านเข้าออกได้โดยสะดวก การเปิดโอกาสให้เป็นเจ้าของกิจการบนเกาะอย่างรวดเร็วและมีราคาถูกเหล่านี้เป็นนโยบายเพื่อให้บริการแก่ผู้ที่ต้องการฝากเงินสามารถนำเงินจำนวนมากหลังไหลเข้าสู่ประเทศได้

3. ประเทศเล็ก ๆ ในยุโรปที่ไม่มีรายได้หลักเป็นที่แน่นอน

การฝากเงินของประเทศเหล่านี้บางครั้งก็ถูกกฎหมาย เพียงแต่ปิดบังแหล่งที่มาของผู้ฝากและจำนวนเงินเท่านั้น ไม่ได้เป็นการฝากเงินอย่างจริงจัง แต่เป็นเพราะว่าประเทศเหล่านี้เป็นประเทศที่มีขนาดเล็กมากจนไม่สามารถหาทางสร้างเศรษฐกิจจากแหล่งอื่นมาบำรุงประเทศได้อย่างเพียงพอ จึงใช้วิธีการเป็นสถานที่ที่ฝากเงินจากแหล่งต่าง ๆ เช่น เงินจากการพนันเงินรายได้จากบริษัทจดทะเบียนที่หนีภาษี เป็นต้น

4. ประเทศที่เป็นศูนย์กลางการเงินข้ามชาติ

บรรดาประเทศที่เป็นศูนย์กลางการเงินข้ามชาติ เช่น ในแถบแปซิฟิกตอนใต้ มีหมู่เกาะสำหรับบริการทางการเงิน ที่ต้องพอกเงินจากทางเอเชียและออสเตรเลีย ทางยุโรปมีเกาะเล็ก ๆ หลายแห่งที่อยู่นอกเกาะฝรั่งเศสหรืออังกฤษที่เรียกว่า เกาะไอร์แลนด์ค้อฟมันด์ เกาะในทะเลเมดิเตอร์เรเนียนบางเกาะ หรือประเทศที่มีฐานะเป็นอิสระบางประเทศที่เดิมเป็นอาณานิคม เช่น ยิบรัลตา มอลต้า และประเทศตามหมู่เกาะใหญ่น้อยต่าง ๆ

5. บ่อนการพนันที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย

แหล่งการพนันส่วนใหญ่เกิดขึ้นตามแหล่งที่ไม่สามารถที่จะพัฒนาสถานที่นั้นให้มีความเจริญทางเศรษฐกิจจากทางอื่น หรือเป็นสถานที่ที่เคยมีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของเขา แหล่งการพนันจะเป็นแหล่งพอกเงินที่กระทำได้สะดวกสบายและง่ายตายมาก เนื่องจากมีผู้คนจำนวนมากที่เข้ามาใช้บริการและมีเงินหมุนเวียนมากมาย นอกจากนี้ทางบ่อนการพนันยังไม่มี การตรวจสอบหรือควบคุมในเรื่องแหล่งที่มาของเงินอีกด้วย

6. ตลาดหุ้น

เป็นแหล่งที่นิยมกันมากสำหรับการพอกเงิน เนื่องจากมีกลไกการซื้อขาย แลกเปลี่ยนมือกันอย่างรวดเร็ว และผู้ลงทุนไม่ให้ความสนใจกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ซื้อหรือผู้ขาย จึงยากต่อการตรวจสอบ โดยเฉพาะเมื่ออยู่ในช่วงที่มีปริมาณการซื้อขายเป็นจำนวนมาก จะสามารถทำการพอกเงินโดยการซื้อขายหุ้นได้เป็นจำนวนมากมหาศาล หรือการซื้อขายเก็งกำไรก็เป็น อีกทางหนึ่งที่จะสามารถทำการพอกเงินได้

7. การค้าขายที่ดิน

การซื้อขายที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นนั้น แม้จะเป็นการพอกเงินได้เป็น จำนวนครั้งละไม่มาก แต่ก็ เป็นวิธีที่สะดวกรวดเร็วและยากต่อการตรวจสอบถึงเงินที่ทำการซื้อขาย เหล่านั้น หากการซื้อขายดังกล่าวทำในประเทศที่ไม่มีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การพอกเงิน เนื่องจากราคาการซื้อขายนั้นขึ้นอยู่กับความพอใจของทั้งสองฝ่าย ดังนั้น หากดำเนินการกันเองสำหรับการซื้อขายนั้น ๆ จะเป็นวิธีที่สามารถเอื้อประโยชน์กันได้ เช่น การกำหนดราคา ที่ดินสูงเพื่อจะพอกเงินได้จำนวนมาก เป็นต้น

8. การแลกเปลี่ยนเงินตรา

การเปิดเสรีทางการเงินของประเทศต่าง ๆ ทำให้ลดการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตรา และส่งผลให้การฟอกเงินโดยการแลกเงินตราเพื่อส่งไปยังต่างประเทศนี้ทำได้ง่ายและมีจำนวนมากขึ้น

9. สินทรัพย์มีค่าทุกชนิด²⁴

แหล่งฟอกเงินเหล่านี้ ได้แก่ สหกรณ์ทรัพย์สินมีค่า เช่น อัญมณีต่าง ๆ ซึ่งมีการซื้อขายให้แก่กันในราคามิตรภาพหรือการให้ด้วยสินน้ำใจอันเป็นสาเหตุแห่งการคอร์ปชั่นและเป็นที่มาของการฟอกเงินต่อไป

10. การฟอกเงินโดยให้ผู้อื่นถือสินทรัพย์และรับเงินแทน²⁵

เป็นการมอบสินทรัพย์ให้ผู้ไว้วางใจซึ่งมิใช่ญาติพี่น้องดูแล โดยมีได้ทำนิติกรรมใด ๆ ด้วยความไว้นิ่งเชื่อใจ เมื่อเจ้าของทรัพย์สินเสียชีวิตลงอย่างกะทันหันและมีได้กระทำการใด ๆ ไว้ล่วงหน้า เงินจำนวนนั้นจะถูกนำมาฟอกให้กลายเป็นเงินที่ถูกต้องเพื่อเป็นของตนต่อไป

11. ในปัจจุบันได้มีการค้นพบแหล่งฟอกเงินแห่งใหม่ คือ ในแหล่งสถาบันการเงินและธุรกิจการเงินในหมู่เกาะ BRITISH VIRGIN ISLAND, หมู่เกาะ CAYMAN ISLAND²⁶ และหมู่เกาะนาลูรู²⁷

²⁴ ชัยวัฒน์ บ่างตระกูล, “อำนาจหน้าที่ของสำนักงานบริหารข้อมูลตามร่างกฎหมายปราบปรามการฟอกเงิน” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539) หน้า 26.

²⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 26.

²⁶ เมธี กุศลสร้าง, “กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับบทบาทและภาระหน้าที่ของสถาบันการเงิน”, หน้า 17.

²⁷ ปาริชาติ มุสิกะปาน, “มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษากรณีเทคโนโลยีสารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตกับการฟอกเงิน” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543) หน้า 16.

2.2 มาตรการพิเศษทางกฎหมายของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

“การฟอกเงิน” เป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่มีผลร้ายแรงกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของรัฐ เนื่องจากปัจจุบันอาชญากรรมประเภทนี้ได้ขยายวงกว้างจนเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาการทางด้านเทคโนโลยีที่รุดก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ประกอบกับความสามารถในการประกอบอาชญากรรมของบรรดาเหล่าอาชญากรได้มีการพัฒนารูปแบบที่แนบเนียนและการตรวจสอบกระทำได้ยากขึ้น ดังนั้นกฎหมายที่ถูกรัฐบัญญัติโดยรัฐเพื่อจะนำมาบังคับใช้ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการพิจารณาพิเศษในการหยุดยั้งการกระทำการฟอกเงิน หรือการเคลื่อนไหวของเงินในระบบวงจรทางธุรกิจ เช่น การที่หน่วยงานของรัฐมีอำนาจในการสั่งยับยั้งการทำธุรกรรม กระบวนการในการสั่งริบทรัพย์ สิ้นให้ตกเป็นของแผ่นดิน รวมทั้งวิธีการพิเศษในการสืบสวนสอบสวน²⁸ เช่น การเข้าถึงข้อมูลทางการสื่อสารของบุคคลทางโทรสาร หรือโทรศัพท์ หรือการเข้าไปในเคหสถานเพื่อการสืบค้นข้อมูล การเข้าถึงข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ เป็นต้น โดยถือว่าเป็นมาตรการที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลภายในรัฐโดยทั่วไป ปัจจุบันประเทศไทยได้บัญญัติกฎหมายฟอกเงินโดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2543 เรียกว่า พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยได้แบ่งลักษณะของมาตรการทางกฎหมายในการบังคับใช้ดังนี้

2.2.1 การยับยั้งการทำธุรกรรม

²⁸ไชยยศ เหมะรัชตะ, “มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน” *รฟสาร* ปีที่ 4 ฉบับที่ 13 (ตุลาคม – ธันวาคม 2538) : 26.

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจหน้าที่สำคัญในการตรวจสอบธุรกรรมที่ได้รับรายงาน และการยับยั้งการทำธุรกรรม โดยเฉพาะอำนาจในการยับยั้งการทำธุรกรรมแบ่งออกได้ 2 ลักษณะ คือ การยับยั้งในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัย ตามมาตรา 35 ซึ่งคณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจยับยั้งได้ไม่เกิน 3 วันทำการ และการยับยั้งในกรณีที่มีหลักฐานที่เป็นที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน โดยในกรณีหลังนี้คณะกรรมการธุรกรรมจะมีอำนาจยับยั้งการทำธุรกรรมได้ไม่เกิน 10 วันทำการ ตามมาตรา 36

มาตรา 35 ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นไว้ก่อนได้ภายในเวลาที่กำหนดแต่ไม่เกินสามวันทำการ

ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน เลขานุการจะสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่งไปก่อนแล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม

มาตรา 36 ในกรณีที่มีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นชั่วคราวภายในเวลาที่กำหนดแต่ไม่เกินสิบวันทำการ

จากบทบัญญัติของ มาตรา 35 และ มาตรา 36 มีสาระสำคัญ ดังนี้²⁹

1. คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นไม่เกิน 3 วันทำการในกรณีต่อไปนี้

- 1) เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน
- 2) ต้องออกคำสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นไว้ก่อนไม่เกิน 3 วันทำการ โดยส่งไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมนั้น เช่น สถาบันการเงิน, สำนักงานที่ดิน เป็นต้น

²⁹ วิชัย ตันติกุลานันท์, คำอธิบายกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า 135-137.

- 3) ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วนเลขาธิการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ป.ป.ง.) มีอำนาจที่จะสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดฐานฟอกเงินไว้ก่อนได้ภายในเวลา กำหนดไม่เกิน 3 วันทำการ
- 4) คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมไว้ไม่เกิน 3 วันทำการ ในกรณีที่เพียงพอแต่มีเหตุอันควรสงสัยว่าธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับหรืออาจเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดฐานฟอกเงิน และในกรณีดังกล่าวถ้าเป็นกรณีที่จำเป็นหรือเร่งด่วน ซึ่งหมายความว่า ถ้าปล่อยให้เงินเข้าไปจะไม่ทันการ หรืออาจทำให้การดำเนินการตามกฎหมายฟอกเงินไม่บรรลุผล ดังนี้เลขาธิการสำนักงาน ป.ป.ง. ก็จะมีอำนาจสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นไว้ได้ไม่เกิน 3 วันทำการ เช่น กรณีได้รับรายงานจากสถาบันการเงินว่าลูกค้าได้ทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดจำนวนเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง คือ 2,000,000 บาท³⁰ หรือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมได้รับรายงานแล้วพิจารณาว่าการทำธุรกรรมดังกล่าวมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเกี่ยวข้องกับหรืออาจเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ตามมาตรา 5 ก็จะมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือยับยั้งไม่ให้เกิดการทำธุรกรรมนั้นดำเนินต่อไปภายในเวลาไม่เกิน 3 วันทำการได้ การใช้อำนาจพิเศษเช่นนี้ก็เพื่อวัตถุประสงค์ในการมิให้มีการฟอกเงินจนเป็นผลสำเร็จนั่นเอง

2. คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมไว้ก่อนได้ไม่เกิน 10 วันทำการ ในกรณีต่อไปนี้

- 1) มีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับหรืออาจเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดฐานฟอกเงิน
- 2) มีอำนาจสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นไว้ชั่วคราว ภายในกำหนดไม่เกิน 10 วันทำการ

³⁰ กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542.

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าการสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามมาตรา 35 นั้นมีความแตกต่างกับการสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามมาตรา 36 กล่าวคือ การสั่งยับยั้งตามมาตรา 35 นั้นเพียงแต่มีเหตุอันควรสงสัยว่าธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน คณะกรรมการธุรกรรมก็จะมีอำนาจในการยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นไว้ได้ไม่เกิน 3 วันทำการ เพราะเพียงแต่มีเหตุอันควรสงสัยเท่านั้น ส่วนการสั่งยับยั้งตามมาตรา 36 เป็นกรณีที่มีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เช่น ตามรายงานของสถาบันการเงินที่แจ้งมานั้นเป็นที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ดังนั้นคณะกรรมการธุรกรรมก็มีอำนาจสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นไว้ได้ชั่วคราวได้ไม่เกิน 10 วันทำการ โดยส่งไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั่นเอง หรือหน่วยงานที่มีการทำธุรกรรมเรื่องนั้น ๆ

สำหรับเรื่องการสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมมีกำหนดไม่เกิน 10 วันทำการนั้น เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (เลขาธิการ ป.ป.ง.) จะไม่มีอำนาจที่จะสั่งการได้แม้ว่าจะเป็นเรื่องจำเป็นหรือเร่งด่วนอย่างไรก็ตาม แต่ทั้งนี้ยังคงมีอำนาจสั่งการยับยั้งการทำธุรกรรมได้เพียงไม่เกิน 3 วันทำการ

2.2.2 การเข้าไปในเคสสถาน

เพื่อการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้มีความจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลและหลักฐานต่างๆ เพื่อการตรวจสอบและพิจารณา มาตรา 38 จึงกำหนดให้กรรมการธุรกรรม เลขาธิการและพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ มีอำนาจในการสอบถามหรือรับข้อมูล หรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ จากบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ นอกจากนี้ยังได้ให้อำนาจในการเข้าไปในเคสสถาน สถาน ที่ หรือยานพาหนะ ในกรณีที่สงสัยว่ามีการซุกซ่อนทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้น หรือเพื่อตรวจสอบ หรือยึด หรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน

ทั้งนี้ ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจะต้องแสดงเอกสารมอบหมาย³¹ ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย³²

มาตรา 38 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการธุรกรรม เลขานุการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขานุการมีอำนาจต่อไปนี้

(1) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กร หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจแล้วแต่กรณีส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใดๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(2) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใดๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใดๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(3) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใดๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการติดตามตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าวนั้นจะถูกยกย้าย ซุกซ่อน หรือทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม

³¹ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคุณสมบัติ การแต่งตั้ง การปฏิบัติหน้าที่ และการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ ของ พนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2543, ข้อ 12 (2), ประกาศ ณ วันที่ 11 กันยายน 2543.

³² สุรพล ไตรเวทย์, คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน, หน้า 81.

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (3) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ที่ได้รับมอบหมายตามวรรคหนึ่งแสดงเอกสารมอบหมายและบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวตามวรรคสองให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

บรรดาข้อมูลที่ได้มาจากการให้ถ้อยคำ คำชี้แจงเป็นหนังสือ บัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใดๆ ที่มีลักษณะเป็นข้อมูลเฉพาะของบุคคล สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กร หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ให้เลขาธิการเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บรักษาและใช้ประโยชน์จากข้อมูลนั้น

สาระสำคัญของบทบัญญัติมาตรา 38 ในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรการพิเศษทางกฎหมายในการบังคับใช้ คือ

การกำหนดให้คณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการสำนักงาน ป.ป.ง. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการสำนักงาน ป.ป.ง. มีอำนาจดังต่อไปนี้

- 1) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ดำเนินการดังนี้
 - ก. ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ
 - ข. ให้ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ
 - ค. หรือส่งบัญชี หรือเอกสาร หรือหลักฐานใดๆ โดยส่งมาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการธุรกรรม
- 2) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใดๆ เพื่อดำเนินการดังนี้
 - ก. เพื่อให้ถ้อยคำ
 - ข. หรือส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ
 - ค. หรือส่งบัญชี หรือส่งเอกสาร หรือส่งหลักฐานใดๆ

มาให้เพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

- 3) มีอำนาจเข้าไปในเคหสถาน คณะกรรมการตุกรกรรมหรือเลขาธิการ ป.ป.ง.หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ ป.ป.ง. มีอำนาจเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใดๆ ถ้ามีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ทั้งนี้เพื่อตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบหรือยึด หรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน ทั้งนี้โดยไม่ต้องมีหมายค้น แต่ต้องเป็นกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า ถ้ารอรับหมายค้นเสียก่อนทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานเหล่านั้นจะถูกยกย้าย ซุกซ่อน หรือทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม กรณีดังกล่าวเป็นเรื่องที่กฎหมายได้ให้อำนาจที่เป็นมาตรการทางกฎหมายแก่คณะกรรมการตุกรกรรม หรือเลขาธิการ ป.ป.ง. หรือเจ้าพนักงานผู้ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งจะแตกต่างจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่บัญญัติห้ามมิให้เจ้าพนักงานเข้าไปค้นในเคหสถานโดยไม่มีหมายค้น

ทั้งนี้ ถ้าผู้ที่เข้าไปค้นในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะ หากไม่ใช่คณะกรรมการตุกรกรรมหรือเลขาธิการสำนักงาน ป.ป.ง. แล้ว แต่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากเลขาธิการสำนักงาน ป.ป.ง.³³ พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้นั้นจะต้องแสดงเอกสารหนังสือการรับมอบหมายดังกล่าวพร้อมด้วยบัตรประจำตัว³⁴ ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ จะต้อง

³³ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคุณสมบัติ การแต่งตั้ง การปฏิบัติหน้าที่และกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2543, ลงวันที่ 11 กันยายน 2543.

³⁴ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี (ฉบับที่ 3) เรื่อง กำหนดแบบบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2543, ลงวันที่ 11 กันยายน 2543.

แสดงหลักฐานดังกล่าวต่อผู้ครอบครองเคหะสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะ
ที่จะทำการตรวจค้นเสียก่อน

2.2.3 การเข้าถึงข้อมูล

เนื่องจากข้อมูลและหลักฐานเกี่ยวกับการฟอกเงิน ผู้กระทำความผิดจะปกปิด และคุ้มครองรักษาในฐานะที่เป็นความลับชั้น “ลับที่สุด” ดังนั้น ผู้กระทำความผิดจึงระมัดระวังในการติดต่อสื่อสารและการเก็บรักษาข้อมูลต่าง ๆ เพื่อมิให้ต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย การที่รัฐจะทราบข้อมูลดังกล่าวมาเพื่อใช้ประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามจึงจำเป็นต้องอาศัยวิธีการเฉพาะที่เป็นมาตรการพิเศษตามกฎหมายเพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ของผู้กระทำความผิด โดยการรับรู้ข้อมูลทางบัญชี การติดต่อสื่อสาร เช่น การดักฟังข้อมูลทางโทรศัพท์ หรือ การเข้าถึงข้อมูลทางคอมพิวเตอร์

มาตรา 46 ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ใด ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมายเป็นหนังสือจะยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลแพ่ง เพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าถึงบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าวนั้นก็ได้อ

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ศาลจะสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ยื่นคำขอ ดำเนินการโดยใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใดๆ ตามที่เห็นสมควรก็ได้ แต่ทั้งนี้ให้อนุญาตได้คราวละไม่เกินเก้าสิบวัน

เมื่อศาลได้สั่งอนุญาตตามความในวรรคหนึ่งหรือวรรคสองแล้ว ผู้เกี่ยวข้อง กับบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ตามคำสั่งดังกล่าว จะต้องให้ความร่วมมือเพื่อให้เป็นไปตามความในมาตรานี้

สาระสำคัญของมาตรา 46 มีดังนี้³⁵

³⁵ สี่หนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, หน้า 145-146.

เมื่อมีการรายงานการทำธุรกรรมมายังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือมีการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หรือในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้น เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการมีเหตุอันเชื่อได้ว่าบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ใด ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน พนักงานเจ้าหน้าที่จะยื่นคำขอต่อศาลแพ่งเพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าถึงบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าวนั้นก็

การยื่นคำขอต่อศาลแพ่งเพื่อเข้าถึงข้อมูลของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 46 นี้ จะต้องเป็นกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า บัญชีของลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือ อุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน มิใช่มีแต่เพียงเหตุอันควรสงสัยเท่านั้น ดังนั้นการที่จะยื่นคำขอต่อศาลได้จะต้องประกอบด้วย เหตุอันควรเชื่อได้ว่าบัญชีของลูกค้า เครื่องมือ อุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ ได้ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งถ้าไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามนี้ ศาลอาจจะยกคำร้องได้ แต่ถ้าศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าคำขอของพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าหลักเกณฑ์ดังกล่าว ศาลจะสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ยื่นคำขอ ดำเนินการโดยใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใดๆ ตามที่เห็นสมควรก็ได้ แต่ทั้งนี้ศาลจะอนุญาตให้ได้ คราวละไม่เกินเก้าสิบวัน

เมื่อศาลสั่งอนุญาตแล้ว ผู้ที่เกี่ยวข้องกับบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ตามคำสั่งดังกล่าว จะต้องให้ความร่วมมือกับพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าว มิเช่นนั้นอาจมีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล หรือขัดคำสั่งแล้วแต่กรณี

2.2.4 การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้มีมาตรการในการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน เพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำต่างๆ เกี่ยวกับการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดโดยให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว แต่ถ้ามีความจำเป็นหรือเร่งด่วนในกรณีที่ถ้าไม่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้แล้ว ทรัพย์สินนั้นจะ

ถูกจำหน่ายหรือยกย้าย หรือกระทำด้วยประการใดๆ ซึ่งเป็นผลให้ไม่สามารถติดตามตรวจสอบทรัพย์สินนั้นได้ หรือติดตามตรวจสอบได้ยาก กฎหมายนี้ได้ให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีอำนาจในการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ก่อนได้ โดยต้องรายงานให้คณะกรรมการตุกรกรรมทราบ ทั้งนี้การยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงเหตุผลและความยุติธรรมเป็นสำคัญ ในหลักกฎหมายมาตรานี้จึงได้กำหนดให้ผู้ถูกสั่งยึดและอายัดมีโอกาสพิสูจน์หลักฐานว่าเงินหรือทรัพย์สินในการทำธุรกรรมนั้นมีใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำ ความผิด เพื่อให้เพิกถอนการยึดหรืออายัดได้ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 48 ดังนี้

มาตรา 48 ในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยกย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้คณะกรรมการตุกรกรรมมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกินเก้าสิบวัน

ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน เลขาธิการจะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งไปก่อนแล้วรายงานต่อคณะกรรมการตุกรกรรม

การตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้ทำธุรกรรมซึ่งถูกสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินจะแสดงหลักฐานว่าเงินหรือทรัพย์สินในการทำธุรกรรมนั้นมีใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อให้มีคำสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อคณะกรรมการตุกรกรรมหรือเลขาธิการ แล้วแต่กรณี สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นแล้ว ให้คณะกรรมการตุกรกรรมรายงานต่อคณะกรรมการ

สาระสำคัญของมาตรา 48 มีดังนี้

1.คณะกรรมการตุกรกรรมมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของบุคคลใดๆ ไว้ชั่วคราวโดยมีกำหนดไม่เกิน 90 วัน ภายใต้หลักเกณฑ์ดังนี้

- 1) ได้มีการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมแล้ว หมายความว่า คณะกรรมการธุรกรรมได้ทำการตรวจสอบรายงาน และข้อมูลตามที่มาจากสถาบันการเงิน³⁶ หรือสำนักงานที่ดินฯ³⁷ หรือผู้ประกอบการอาชีพเคลื่อนย้ายเงินทุน³⁸ ซึ่งหน่วยงานเหล่านั้นต้อง รายงานธุรกรรมบางอย่างตามที่ระบุ
- 2) เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมตรวจสอบรายงานข้อมูลดังกล่าวแล้ว ปรากฏว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจจะมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใด ๆ ก็ตามที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพียงแต่คณะกรรมการธุรกรรมมีเหตุผลเชื่อได้ว่าอาจจะมีการกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กล่าวแล้ว เกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดก็มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวได้
- 3) ผู้มีอำนาจออกคำสั่งในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวดังกล่าว คือ คณะกรรมการธุรกรรม แต่ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน หมายความว่า หากชักช้าอาจจะทำให้มีการโอน หรือจำหน่าย หรือยักย้าย หรือปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไปเสียก่อน เลขาธิการสำนักงาน ป.ป.ง. ก็มีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าวได้ เมื่อมีการสั่งการแล้วก็ต้องรีบรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม

³⁶ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, มาตรา 13.

³⁷ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 15.

³⁸ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 16.

4) การตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมดังกล่าวของ คณะกรรมการธุรกรรมนั้น ต้องดำเนินการไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง³⁹

2. ผู้ถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดมีสิทธิร้องขอให้เพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นได้ ภายใต้เงื่อนไขตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง⁴⁰

2.3 หลักกฎหมายมหาชนกับมาตรการทางกฎหมายของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ภายหลังจากที่ประเทศไทยได้ประกาศบังคับใช้กฎหมายฟอกเงินที่ชื่อว่า “พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ขึ้นเพื่อการป้องกัน ปราบปราม และยับยั้งการก่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจของบรรดาเหล่าอาชญากรที่นับวันจะทวีความรุนแรง และมีการพัฒนาเทคโนโลยีที่ก้าวรุดหน้าอย่างรวดเร็วในการก่ออาชญากรรมนั้น เป็นที่น่าสนใจในการติดตามผลว่า มาตรการทางกฎหมายที่รัฐได้บัญญัติขึ้นเพื่อบังคับใช้ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ฉบับนี้ จะมีผลสามารถหยุดยั้งการก่ออาชญากรรมคอเสื้อขาว (White-Collar Crime)⁴¹ ได้หรือไม่ เพียงใด ทั้งนี้เนื่องจากการประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้นั้น ประเทศไทยเราได้มีการบังคับใช้เป็นครั้งแรกโดยผลของกฎหมายอย่างสมบูรณ์ เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2543 นับว่าเป็นเรื่องใหม่สำหรับกระบวนการยุติธรรมและเจ้าหน้าที่องค์กรของรัฐในการบังคับใช้กฎหมาย จากพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ส่งผลให้รัฐจัดตั้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ขึ้นตามกฎหมาย โดยสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) นั้นได้ถูกจัดตั้งขึ้นตามรูปแบบเฉพาะที่เหมาะสมกับการบริหารงานของประเทศไทย ซึ่งแตกต่างจากหน่วยงานของประเทศสหรัฐอเมริกา

³⁹ กฎกระทรวง ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542.

⁴⁰ กฎกระทรวง ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542.

⁴¹ วีระพงษ์ บุญโญภาส, *อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ*, หน้า 28-31.

(FinCEN),⁴² และประเทศออสเตรเลีย (AUSTRAC)⁴³ นอกจากลักษณะของหน่วยงานในการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยนั้นจะมีลักษณะที่แตกต่างจากต่างประเทศแล้ว มาตรการทางกฎหมายในการบังคับใช้เพื่อการหยุดยั้งการก่ออาชญากรรมการฟอกเงินก็มีกระบวนการในการบังคับใช้ที่แตกต่างกับวิธีการของนานาประเทศเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการบังคับใช้กฎหมายของแต่ละประเทศนั้นมีความเหมาะสมที่แตกต่างกัน

เพื่อประสิทธิภาพในการหยุดยั้งการก่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจอันเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้วางมาตรการพิเศษทางกฎหมายในการบังคับใช้ไว้หลายประการ ซึ่งมาตรการเหล่านี้ได้มีการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างแพร่หลายว่าเป็นการให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่องค์กรของรัฐมากเกินไปหรือไม่ ทั้งนี้เพราะมาตรการดังกล่าวได้มีผลกระทบถึง “แดน” แห่งสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนภายในประเทศพอสมควร

จากหลักกฎหมายมหาชนในเรื่องนิติรัฐนั้น การที่รัฐได้มอบอำนาจให้แก่เจ้าหน้าที่องค์กรของรัฐในการบังคับใช้กฎหมาย เจ้าหน้าที่องค์กรของรัฐนั้นจะต้องกระทำโดยอยู่ในขอบเขตที่กฎหมายได้ให้อำนาจไว้ และบทบัญญัติของกฎหมายนั้นจะต้องไม่กระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน เว้นแต่จะได้มีการบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งโดยความยินยอมของประชาชนเอง หรือองค์กรผู้ใช้อำนาจแทนประชาชน ในกรณีนี้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติถึงการให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่องค์กรของรัฐในการบังคับใช้กฎหมายด้วยการมีคำสั่งทางปกครองหลายประการ เช่น การให้อำนาจคณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจในการสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย⁴⁴ หรือธุรกรรมที่มีหลักฐานที่เป็นที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับหรืออาจเกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน⁴⁵ จะเห็นได้ว่าคำสั่งทางปกครองดังกล่าวได้กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนในการประกอบ

⁴² ชัยวัฒน์ บ่างตระกูล, “อำนาจหน้าที่ของสำนักงานบริหารข้อมูลตามร่างกฎหมายปราบปรามการฟอกเงิน”, หน้า 74-80.

⁴³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 83-86.

⁴⁴ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, มาตรา 35.

⁴⁵ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 36.

กิจการ หรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม⁴⁶ หรือการที่พระราชบัญญัตินี้ได้ให้อำนาจคณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการมีอำนาจในการเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใดๆ⁴⁷ เพื่อการตรวจสอบว่ามีการกระทำผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินหรือไม่ ย่อมกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนในเรื่องการที่ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพที่จะได้รับการคุ้มครองในการอยู่อาศัยและครอบครองเคหสถานโดยปกติสุข⁴⁸ ทั้งนี้มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวแม้จะได้มีการกระทบถึง “แดน” แห่งสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน แต่รัฐก็ได้บัญญัติขึ้นเพื่อหยุดยั้งการก่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญและร้ายแรงเป็นภัยต่อประเทศชาติเป็นอย่างมากในเรื่องความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้หลักในเรื่อง **“ความสงบเรียบร้อยของประชาชน”** อันเป็นหลักกฎหมายมหาชนยังเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่สนับสนุนให้รัฐจำเป็นต้องบัญญัติมาตรการทางกฎหมายเหล่านี้ไว้เพื่อการบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพอันนำไปสู่ความสงบสุขของสังคมและรัฐนั่นเอง

2.3.1 หลักนิติรัฐ

1) แนวคิดทั่วไปในเรื่องหลักนิติรัฐ

ความคิดเรื่อง **“นิติรัฐ”** นี้เป็นความคิดของประชาชนที่ฝึกฝนในลัทธิปัจเจกชน (Individualism)⁴⁹ พร้อมกันนี้รัฐธรรมนูญของรัฐประชาธิปไตยที่เป็นนิติรัฐนี้จะต้องมี

⁴⁶ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540, มาตรา 50.

⁴⁷ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, มาตรา 38.

⁴⁸ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540, มาตรา 35.

⁴⁹ หยุด แสงอุทัย, **หลักรัฐธรรมนูญทั่วไป**, พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2538), หน้า 123.

บทบัญญัติในเรื่องของสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน (Fundamental rights and liberty)⁵⁰ การที่รัฐจะเคารพถึงเสรีภาพของประชาชนนั้นก็คือ การยอมตนให้อยู่ใต้บังคับแห่งกฎหมายโดยเคร่งครัดและตราบใดที่กฎหมายยังบังคับให้อยู่ก็ยอมมีผลผูกมัดรัฐอยู่เสมอ การที่รัฐจะจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้ก็ด้วยความยินยอมของประชาชนให้จำกัดสิทธิและเสรีภาพเอง⁵¹ โดยผ่านกระบวนการนิติบัญญัติจากผู้แทนของประชาชน

เป็นที่ยอมรับกันว่า “**หลักนิติรัฐ**” (Rechtsstaatsprinzip)⁵² หรือ “**หลักนิติธรรม**” (The Rule of Law)⁵³ เป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญของประชาชนในการใช้อำนาจของฝ่ายปกครองได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่ง หลักการนี้มีความสัมพันธ์กับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างใกล้ชิด โดยกล่าวกันว่า “**การปกครองระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงจะมีขึ้นและดำรงอยู่ตลอดไปไม่ได้โดยปราศจากหลักนิติรัฐ และเฉพาะรัฐที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยเท่านั้นจึงจะควรค่าแก่การเรียกว่านิติรัฐ**”⁵⁴

2) ความหมายของหลักนิติรัฐ (Etat de Droit)

⁵⁰ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, “หลักการพื้นฐานของกฎหมายปกครอง,” **คู่มือการศึกษากฎหมายปกครอง**, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ : สำนักฝึกอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2540), หน้า 123.

⁵¹ วิษณุ เครืองาม, **ปรัชญารากฐานในกฎหมายมหาชน**, เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายมหาชน หน่วยที่ 1-7, พิมพ์ครั้งที่ 17 (นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช), หน้า 73.

⁵² Jacques Chevallier, *L'Etat de droit*, Paris, Montchrestien, 1992., F.A.Hayek, *The Constitution of Liberty*, Chicago, The University of Chicago Press, 1960, Ch. 11-15, pp. 162-223. ใน วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, **สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ** (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2538) หน้า 53.

⁵³ International Commission of Jurists, *The Rule of Law in a Free Society*, A Report on the International Congress of Jurists, New Delhi, India, 1959., Ulrich Karpen, *Rule of Law*, in Ulrich Karpen (ed.), *The Constitution of the Federal Republic of Germany*, Baden-Baden, Nomos Verlagsgesellschaft, 1988, pp. 169-186. ใน วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, **สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ**, หน้า 53.

⁵⁴ Michel Fromont, Alfred Rieg, (Sous la direction de), *Introduction au droit allemand*, Tome II, pp. 25. ใน วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, **สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ**, หน้า 53.

นิติรัฐ⁵⁵ คือ รัฐที่มีความสัมพันธ์กับประชาชน โดยการให้หลักประกันแก่สถานะของบุคคลโดยอยู่ภายใต้ระบอบแห่งกฎหมาย ซึ่งระบอบแห่งกฎหมายนี้จะผูกการกระทำของรัฐไว้ด้วยกฎเกณฑ์ต่างๆ ซึ่งกฎเกณฑ์เหล่านี้ส่วนหนึ่งจะกำหนดสิทธิของประชาชน แต่อีกส่วนหนึ่งจะกำหนดไว้ล่วงหน้าถึงหนทางและวิธีการที่จะถูกนำมาใช้เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ในการดำเนินการทางปกครองของรัฐ กฎเกณฑ์ทั้งสองชนิดนี้มีจุดมุ่งหมายร่วมกันคือเพื่อจำกัดอำนาจของรัฐโดยทำให้รัฐอยู่ภายใต้ระเบียบแห่งกฎหมายที่กฎเกณฑ์ทั้งสองชนิดดังกล่าวได้สร้างขึ้น⁵⁶

หลักการ หรือทฤษฎีในเรื่อง “นิติรัฐ” (Etat de Droit) นี้ บุคคลแรกที่เริ่มเสนอแนวคิดนี้คนแรกๆ ได้แก่ นักปรัชญาสัญญาประชาคมที่ชื่อว่า “รูสโซ” แต่ผู้ที่ให้ความสนใจเป็นพิเศษนั้นคือ นักปรัชญาที่ชื่อว่า “มองเตสกีเออ”⁵⁷ และบุคคลที่ได้สรุปแนวคิดในเรื่องหลักนิติรัฐนี้ได้อย่างชัดเจนที่สุด คือ นักนิติศาสตร์ชาวฝรั่งเศสที่ชื่อว่า กारे เดอ มัลแบร์ (R.Carré de Malberg) โดยแสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่าง “รัฐตำรวจ” (Etat de Police หรือ Police State) กับหลัก “นิติรัฐ” (Etat de Droit หรือ Rechtsstat) ไว้⁵⁸ คือ รัฐตำรวจนั้นฝ่ายปกครองจะสามารถใช้อำนาจทางปกครองด้วยมาตรการอะไรก็ได้เต็มที่เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่รัฐต้องการ ส่วนนิติรัฐนั้น คือ รัฐที่ยอมตนอยู่ภายใต้ระบบกฎหมายที่รัฐเป็นผู้บัญญัติขึ้นบังคับใช้เอง โดยการยอมให้อำนาจรัฐอยู่ภายใต้ระบบกฎหมายที่รัฐกำหนด

ลักษณะเด่นของหลักนิติรัฐ คือ

1. ความสัมพันธ์ของฝ่ายปกครองกับประชาชนนั้นจะต้องเป็นไปตามบทบัญญัติ

⁵⁵ โภคิน พลกุล และ ชาญชัย แสงวงศ์ดี, **หลักกฎหมายมหาชน เล่ม 1** (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2541), หน้า 55-56.

⁵⁶ Carré de Malberg, *Contributions à la théorie générale de l'Etat*, Tome I, Paris, Sirey, 1920, อ้างไว้ใน โภคิน พลกุล, เอกสารประกอบการบรรยายวิชาหลักกฎหมายมหาชน, (กรุงเทพฯ : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ 1, 2525), หน้า 1.

⁵⁷ Max Gounelle, *Introduction au droit public*, (Paris : Montchrestien, 2 éd, 1989), p. 51. ใน บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, **กฎหมายมหาชน เล่ม 2**, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2538), หน้า 48.

⁵⁸ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, **กฎหมายมหาชน เล่ม 2**, พิมพ์ครั้งที่ 2, หน้า 48-50.

ของกฎหมาย ไม่สามารถหลีกเลี่ยงกฎหมายที่บังคับใช้ได้อยู่ได้

2. ในนิติรัฐที่พัฒนาจนสมบูรณ์แบบแล้ว ฝ่ายปกครองจะไม่สามารถกระทำการใดอันเป็นการบังคับประชาชนโดยที่ประชาชนไม่สมัครใจได้ เว้นแต่จะมีกฎหมายที่รัฐสภาบัญญัติขึ้น (Loi) ให้อำนาจไว้เท่านั้น

ฉะนั้น การที่รัฐถือหลักนิติรัฐจะเป็นการประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนผู้อยู่ใต้ปกครองว่า เมื่อใดก็ตามที่ฝ่ายปกครองจะละเมิดหลักนี้ประชาชนสามารถไปสู่ผู้มีอำนาจวินิจฉัยคดีเพื่อให้เพิกถอนการกระทำ หรือเปลี่ยนแปลงหรือให้เลิกใช้การกระทำนั้นๆ ของฝ่ายปกครองที่ละเมิดกฎหมายนั้นได้ ซึ่งหลักนิติรัฐนี้ จะมีหลักการตรงกันข้ามกับรัฐตำรวจ (Police state) ซึ่งเป็นการที่องค์กรผู้ใช้อำนาจสามารถใช้อำนาจได้ตามอำเภอใจ เพราะถือว่าวัตถุประสงค์เป็นตัวกำหนดวิธีการ รัฐตำรวจจะกระทำการใดๆ ก็ได้โดยไม่ต้องคำนึงว่าถูกต้องชอบธรรมหรือไม่เพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการตามวัตถุประสงค์ โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าจะกระทบสิทธิเสรีภาพของประชาชนหรือไม่ อันเป็นหลักการของรัฐเผด็จการ⁵⁹

การที่รัฐยอมรับรองและให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนไว้ในรัฐธรรมนูญตามหลักนิติรัฐนั้น ไม่ได้หมายความว่า รัฐจะยอมให้ราษฎรใช้สิทธิเสรีภาพของตนกระทำการต่าง ๆ ได้โดยปราศจากการแทรกแซงใด ๆ จากองค์กรเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้เพราะรัฐมีประโยชน์ของส่วนรวมหรือประโยชน์สาธารณะ⁶⁰ที่จะต้องธำรงรักษาไว้เพื่อความสงบสุขของประชาชนด้วย ในบางกรณีรัฐจำต้องบังคับให้ราษฎรกระทำการหรือละเว้นไม่กระทำการบางอย่าง องค์กรเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงสามารถล่วงล้ำเข้าไปใน “แดน” แห่งสิทธิเสรีภาพของราษฎรได้บ้างเหมือนกัน แต่องค์กรเจ้าหน้าที่ของรัฐจะกล้ำกลายหรือรुकล้ำสิทธิเสรีภาพของราษฎรได้ก็ต่อเมื่อมีกฎหมายบัญญัติไว้อย่างชัดแจ้งเป็นการทั่วไป และบัญญัติเป็นการล่วงหน้าถึงขอบเขตในการ

⁵⁹ เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, *กฎหมายมหาชนเบื้องต้น*, เอกสารประกอบการสอนวิชา กฎหมายมหาชนเบื้องต้น หลักสูตรปริญญาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542, หน้า 190.

⁶⁰ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, *กฎหมายมหาชน เล่ม 3 ที่มาและนิติวิธี*, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2538), หน้า 333.

บังคับใช้แล้วเท่านั้น โดยกฎหมายจะให้อำนาจแก่องค์กรเจ้าหน้าที่ของรัฐในการกล้ำกรายหรือ รุกฉ้อสิทธิเสรีภาพของราษฎรได้ก็แต่เพียงเท่าที่จำเป็นแก่การธำรงรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ สาธารณะเท่านั้น บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ให้อำนาจแก่องค์กรเจ้าหน้าที่ในอันที่จะรุกฉ้อเข้าไป ใน “แดน” แห่งสิทธิเสรีภาพไว้อย่างคลุมเครือไม่ชัดเจน และบทบัญญัติที่ให้อำนาจแก่องค์กร เจ้าหน้าที่ของรัฐเกินเลยกว่าความจำเป็นแก่การธำรงไว้ซึ่งผลประโยชน์สาธารณะนั้นเป็นการขัดต่อ เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และย่อมเป็นการขัดต่อหลักนิติรัฐ ทั้งนี้การรุกฉ้อสิทธิเสรีภาพของ ประชาชนจากองค์กรเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ไม่ว่าจะองค์กรเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นจะอยู่ในลำดับชั้นสูงต่ำ อย่างไรก็ตาม ก็ไม่สามารถกระทำการรุกฉ้อหรือจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามอำเภอใจได้ ในทางตรงข้าม อำนาจขององค์กรและอำนาจของเจ้าหน้าที่จะมีอยู่จำกัด คือ ถ้าองค์กรเจ้าหน้าที่ ของรัฐองค์กรใดจะเข้าไปกล้ำกรายหรือรุกฉ้อสิทธิเสรีภาพของประชาชนคนหนึ่งคนใดนั้น องค์กร เจ้าหน้าที่ของรัฐองค์กรนั้นจะต้องแสดงได้ว่ามีกฎหมายฉบับใดได้ให้อำนาจตนในการกระทำการ เช่นว่านั้น แต่ถ้าเพียงองค์กรเจ้าหน้าที่ของรัฐมีแต่นโยบาย และแม้ว่านโยบายที่กำหนดขึ้นจะเป็น นโยบายสำคัญที่กำหนดขึ้นเพื่อธำรงไว้ซึ่งประโยชน์สาธารณะของรัฐ หากนโยบายนั้นยังไม่มี การนำไปบัญญัติเป็นกฎหมายเพื่อบังคับใช้แล้ว องค์กรเจ้าหน้าที่นั้นก็หาอาจดำเนินการเพื่อการรุกฉ้อ หรือจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้ไม่

จากความหมายของหลัก “**นิติรัฐ**” ที่กล่าวมาแล้วจะพิจารณาได้ว่าใน เรื่องของหลักนิติรัฐนั้นเป็นเรื่องของความสัมพันธ์กันระหว่างองค์กรเจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชน และความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับประชาชนด้วยกันเองด้วย โดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ เหล่านี้ให้อยู่ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมาย ด้วยเหตุนี้จึงมีผู้กล่าวว่า ในรัฐเสรีประชาธิปไตยที่ มีการปกครองภายใต้หลักนิติรัฐนั้น ผู้ปกครองที่แท้จริงคือ กฎหมาย ไม่ใช่มนุษย์ (Government of laws, not of men)⁶¹

3) วัตถุประสงค์ของหลักนิติรัฐ

⁶¹ Article XXX of the Massachusetts Constitution of 1780, in J. Roland Pennock, Administration and the Rule of Law, New York, 1941, 9. ใน วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, สิทธิและ เสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ, หน้า 56.

จากที่กล่าวมาข้างต้น คงพอจะสรุปได้ว่า “**หลักนิติรัฐ**” ซึ่งมีวัตถุประสงค์ขั้นสุดทำให้อยู่ที่การประกันสิทธิเสรีภาพของราษฎรจากการใช้อำนาจตามอำเภอใจนั้น ก่อให้เกิดหลักกฎหมายมหาชนดังนี้⁶²

ก. หลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง

จากหลักนี้การกระทำทั้งหลายของเจ้าหน้าที่และองค์กรฝ่ายบริหารจะต้องชอบด้วยกฎหมายซึ่งเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นโดยองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งหมายความว่า ฝ่ายปกครองจะกระทำการใดๆ ในความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชนในการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะมีอำนาจสั่งการให้ประชาชนกระทำการ หรือละเว้นไม่กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ที่อาจมีผลกระทบต่อสิทธิ เสรีภาพ หรือประโยชน์อันชอบธรรมของประชาชนคนใดคนหนึ่งได้ก็ต่อเมื่อมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้อำนาจไว้อย่างชัดแจ้ง และจะต้องใช้อำนาจนั้นภายในกรอบที่กฎหมายกำหนด

ข. หลักการควบคุมตรวจสอบโดยองค์กรตุลาการ

จากระบบการควบคุมความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครองในระบบต่างๆ นั้น ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมโดยองค์กรภายในฝ่ายปกครอง⁶³ ซึ่งได้แก่ การควบคุมบังคับบัญชา (Contro Le hie rarchique) และ การกำกับดูแล (Tutelle administrative) หรือ การควบคุมโดยองค์กรภายนอกฝ่ายปกครอง⁶⁴ คือ การควบคุมโดยรัฐสภา และการควบคุมโดยองค์กรตุลาการหรือศาลนั้น ถือว่าระบบการควบคุมโดยองค์กรตุลาการนั้นเป็นระบบที่ดีที่สุด

การควบคุมตรวจสอบโดยองค์กรตุลาการนั้น ซึ่งเป็นการควบคุมไม่ให้อำนาจขององค์กรฝ่ายบริหารขัดต่อกฎหมาย การควบคุมไม่ให้กฎหมายขัดต่อรัฐธรรมนูญ จะต้องเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรตุลาการซึ่งมีความเป็นอิสระจากองค์กรฝ่ายบริหารและองค์กร

⁶² สมยศ เชื้อไทย, คำอธิบายหลักรัฐธรรมนูญทั่วไป (กรุงเทพฯ : โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535), หน้า 129.

⁶³ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, หลักการพื้นฐานของกฎหมายปกครอง, ใน คู่มือการศึกษาวิชากฎหมายปกครอง (กรุงเทพฯ : สำนักอบรมศึกษากฎหมายเนติบัณฑิตยสภา, 2539), หน้า 171.

⁶⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 173.

ฝ่ายนิติบัญญัติ องค์กรตุลาการซึ่งจะทำหน้าที่ควบคุมความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำของ องค์กรฝ่ายบริหารก็ดี ควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายก็ดี อาจจะเป็นองค์กร ตุลาการอีกองค์กรหนึ่งแยกต่างหากจากองค์กรตุลาการผู้ทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีแพ่งและ คดีอาญาก็ได้ เช่น ศาลปกครอง ซึ่งมีอำนาจหน้าที่พิจารณาคดีปกครอง หรือศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่พิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย แต่ถึงอย่างไรองค์กรตุลาการ นั้น ๆ จะต้องมีความเป็นอิสระอย่างแท้จริงจากทั้งองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ และองค์กรฝ่ายบริหาร กล่าวคือ ในการปฏิบัติหน้าที่ของตน องค์กรตุลาการไม่จำเป็นต้องฟังคำสั่งคำบัญชาจากองค์กร ฝ่ายบริหารและองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติแต่ประการใด

ค. หลักความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

ตามหลักนี้หมายความว่า กฎหมายทั้งหลายที่องค์กรฝ่ายนิติบัญญัติได้ ตราขึ้นนั้น จะต้องชอบด้วยรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายที่ให้อำนาจองค์กรฝ่าย บริหารหรือเจ้าหน้าที่ได้ล่วงล้ำเข้าไปใน “แดน” แห่งสิทธิเสรีภาพของราษฎรนั้นจะต้องมีข้อความ ระบุไว้อย่างชัดเจนพอสมควร ว่าให้องค์กรของฝ่ายบริหารองค์กรใดมีอำนาจล่วงล้ำเข้าไปใน “แดน” แห่งสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ในกรณีใด และภายในขอบเขตอย่างไรประการหนึ่ง และจะต้องไม่ให้อำนาจแก่องค์กรฝ่ายบริหารล่วงล้ำเข้าไปใน “แดน” แห่งสิทธิเสรีภาพของ ประชาชนเกินขอบเขตแห่งความจำเป็นเพื่อธำรงรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์สาธารณะโดยส่วนรวมอีก ประการหนึ่ง

ระบบนิติรัฐจึงเป็นระบบที่ถือเสรีภาพเป็นหลักสำคัญ และมีความ มุ่งหมายที่จะให้หลักประกันแก่ผู้อยู่ใต้ปกครองต่อการกระทำของรัฐ คือประชาชน⁶⁵ ที่ได้รับการ คุ่มครองจากการกระทำตามอำเภอใจของฝ่ายปกครอง โดยบังคับให้ฝ่ายปกครองดำเนินการให้ เป็นไปตามหลักการที่กฎหมายกำหนดไว้

2.3.2 หลักสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน

⁶⁵ ประยูร กาญจนดุล, คำอธิบายกฎหมายปกครอง, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538), หน้า 45.

แนวความคิดที่ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของมนุษย์นี้มีกำเนิดหรือมีที่มาจากแนวความคิดในเรื่องสิทธิตามธรรมชาติ (Natural Right) ซึ่งเป็นแนวความคิดในทางการเมืองหรือปรัชญาทางการเมืองของชาวตะวันตก สาระสำคัญโดยสังเขปของแนวความคิดในเรื่อง **“สิทธิตามธรรมชาติ”** คือ มนุษย์ทั้งหลายเกิดมาเท่าเทียมกัน มนุษย์มีสิทธิบางประการที่ติดตัวมาแต่กำเนิด สิทธิดังกล่าวได้แก่ สิทธิในชีวิต เสรีภาพในร่างกาย สิทธิในทรัพย์สิน และความเสมอภาค แต่อย่างไรก็ตามแนวความคิดนี้นักปรัชญาหรือนักคิดทางการเมืองได้มีความเห็นว่าการมุ่งหมายที่แท้จริงของแนวความคิดเรื่อง **“สิทธิตามธรรมชาตินั้น”** คือ การมุ่งที่จะจำกัดอำนาจของผู้มีอำนาจปกครองรัฐในอดีตนั่นเอง ดังนั้นความหมายดั้งเดิมของสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจึงหมายความว่า สิทธิในการจำกัดอำนาจของรัฐนั่นเอง⁶⁶

1) ความหมาย

รัฐเสรีประชาธิปไตยล้วนแล้วแต่ยึดมั่นในลัทธิปัจเจกชนนิยม (Individualism)⁶⁷ ที่สอนว่า มนุษย์ทุกคนเกิดมาศักดิ์ศรี และศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ (Human Dignity) นี้มีลักษณะเป็นนามธรรม จะปรากฏให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมในรูปของความสามารถของมนุษย์ที่จะกำหนดชะตากรรมของตนได้ด้วยตนเอง โดยมนุษย์แต่ละคนจะมีความสามารถเช่นว่านี้ อย่างแท้จริงก็ต่อเมื่อแต่ละคนมี **“แดนแห่งเสรีภาพ”** (Sphere of Individual Liberty) และภายในแดนแห่งเสรีภาพนี้แต่ละคนจะคิดหรือกระทำการใด ๆ ก็ได้อย่างอิสระ ปลอดภัยจากการแทรกแซงตามอำเภอใจของผู้อื่นซึ่งรวมถึงผู้ปกครอง⁶⁸ ด้วยเหตุนี้รัฐธรรมนูญแห่งรัฐเสรีประชาธิปไตยทุกรัฐจึงได้บัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพด้านต่าง ๆ ที่มนุษย์แต่ละคนจำต้องมีและใช้ไปเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพแห่งตนทั้งในทางกายภาพและในทางจิตใจซึ่งรวมเรียกกันว่า **“สิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน”** (Fundamental Rights and Liberties) ซึ่งหากจะพิจารณาถึงความหมายของคำนี้ นั้น คงจะอธิบายได้ดังนี้

⁶⁶ วีระ โฉจายะ, สิทธิและเสรีภาพของประชาชน, เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายมหาชน, พิมพ์ครั้งที่ 17 (นนทบุรี : สำนักพิมพ์สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2536) หน้า 465-466.

⁶⁷ Pierre Wigny, Droit constitutionnel: Principe et droit positif, Tome premier, Bruxelles, Bruylant, 1952, pp. 257-258. ใน วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ, หน้า 15.

⁶⁸ Maurice Duverger, Les régimes politiques, Paris, PUF, coll, “Que sais-je?”, 1961, pp. 45-50. ในเรื่องเดียวกัน, หน้า 16.

“สิทธิ” (Right) คือ “อำนาจที่จะให้ผู้อื่นต้องกระทำ หรือดเว้นกระทำการบางอย่างตามที่เรามีสิทธิอันเป็นการบังคับให้คนอื่นต้องกระทำตามสิทธิของเรา”⁶⁹

“เสรีภาพ” (Liberty) คือ “อำนาจที่จะกระทำการอะไรก็ได้ กล่าวคือมีอำนาจที่จะเลือกประพฤติหรือไม่ประพฤติอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งก่อให้เกิดหน้าที่เชิงปฏิเสธแก่ผู้อื่นที่จะไม่เข้ามารบกวนการใช้อำนาจเลือกประพฤติของเรา และทำนองเดียวกันก็ทำหน้าที่ให้เราไม่สามารถเข้าไปรบกวนการใช้อำนาจเลือกประพฤติของผู้อื่น”⁷⁰ บุคคลใดบุคคลหนึ่งย่อมมีเสรีภาพอยู่ตราบเท่าที่เขาไม่ถูกบังคับให้กระทำในสิ่งที่เขาไม่ประสงค์จะกระทำ หรือไม่ถูกหน่วงเหนี่ยวขัดขวางไม่ให้กระทำในสิ่งที่เขาประสงค์จะกระทำ กล่าวคือเสรีภาพคืออำนาจของบุคคลในอันที่จะกำหนดตนเอง โดยอำนาจนี้บุคคลย่อมเลือกวิถีชีวิตของตนได้ด้วยตนเอง เสรีภาพจึงเป็นอำนาจที่บุคคลมีอยู่เหนือตนเอง ดังนั้น “เสรีภาพ” จึงต่างกับ “สิทธิ” ซึ่งเป็นอำนาจที่บุคคลใช้ในการความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับบุคคลอื่น โดยการเรียกร้องให้ผู้อื่นกระทำการ หรือละเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้เป็นประโยชน์แก่ตน

2) การรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

ในเรื่องหลักสิทธิและเสรีภาพนั้น ถือว่าเป็นเรื่องหลักที่สำคัญในอุดมการณ์เสรีนิยมของการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ถือว่าสิทธิและเสรีภาพของประชาชนทุกคนในสังคมเป็นหัวใจของการเมืองการปกครอง ซึ่งการรับรองหลักในเรื่องสิทธิและเสรีภาพของรัฐประชาธิปไตยเหล่านี้ จะถูกรับรองไว้ในกฎหมายสูงสุด คือ รัฐธรรมนูญ หรืออย่างน้อยก็จะมีปรากฏในคำปวารณาของรัฐธรรมนูญซึ่งมีผลเป็นรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกัน ผลที่ตามมาคือ รัฐและหน่วยงานของรัฐจะไม่สามารถละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้ และยังคงมีหน้าที่ในการจัดการคุ้มครองให้ดีที่สุด นอกจากนี้หากจะพิจารณาในแง่ของกฎหมายมหาชนแล้ว ผลสำคัญที่ตามมาคือ สิทธิและเสรีภาพของประชาชนไม่เพียงแต่ใช้ยืนยันตนเองระหว่างประชาชนเท่านั้น แต่ยังสามารถใช้ยันกับรัฐ หน่วยงานของรัฐ ซึ่งหมายความว่า “แม้รัฐสภาผู้บัญญัติกฎหมายเองก็

⁶⁹ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, กฎหมายมหาชน เล่ม 3 ที่มาและนิติวิธี, หน้า 348.

⁷⁰ เรื่องเดียวกัน.

จะตรากฎหมายมากระทบสิทธิเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ไม่ได้ ถ้ารัฐธรรมนูญไม่ให้อำนาจไว้
ยังเป็นฝ่ายบริหารยังไม่มีทางทำได้เป็นอันขาด”⁷¹

3) การจำกัดสิทธิและเสรีภาพ

รัฐธรรมนูญของรัฐเสรีประชาธิปไตยได้บัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพ
ให้แก่ประชาชนไว้ 2 ลักษณะ คือ

ก. การรับรองอย่างสัมบูรณ์ (Absolute) หมายถึง การรับรองไว้โดยไม่มี
เงื่อนไขประการใด เช่น เสรีภาพทางมโนธรรม หรือเสรีภาพทางความคิด เช่น รัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 38 ที่บัญญัติรับรองเสรีภาพในการนับถือศาสนาไว้⁷² ซึ่ง
หมายความว่า บุคคลจะนับถือศาสนา นิกายของศาสนา หรือลัทธินิยมในทางศาสนาใดก็ได้ หรือ
จะไม่นับถือศาสนาใด ๆ เลยก็ได้ รัฐจะไปบังคับให้ราษฎรต้องนับถือศาสนาใดศาสนาหนึ่งโดย
เฉพาะ หรือห้ามมิให้ราษฎรนับถือศาสนาใดศาสนาหนึ่งโดยเฉพาะไม่ได้

ข. การรับรองอย่างสัมพัทธ์ (Relative) หมายถึง การรับรองโดยมีเงื่อนไข
หรือข้อจำกัดบางประการ โดยรัฐสงวนไว้ซึ่งอำนาจในการจำกัดการใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้น ๆ ใน
ภายหลัง ทั้งนี้เพราะการใช้สิทธิและเสรีภาพในการกระทำนั้นรัฐธรรมนูญจะไม่สามารถบัญญัติ
รับรองไว้อย่างสัมบูรณ์ได้ เพราะหากปล่อยให้ทุกคนใช้สิทธิและเสรีภาพกระทำการใด ๆ อย่างไม่
ขอบเขตจนกระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น หรือต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือต่อ
ประโยชน์มหาชนแล้ว รัฐย่อมไม่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างสันติสุข รัฐหรือองค์กรของรัฐจึงต้อง
บัญญัติรัฐธรรมนูญโดยการจำกัดการใช้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนแต่ละคน โดยการบังคับ

⁷¹ เรื่องเดียวกัน.

⁷² รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540, มาตรา 38 “บุคคลย่อมมีเสรีภาพ
บริบูรณ์ในการถือศาสนา นิกายของศาสนา หรือลัทธินิยมในทางศาสนา และย่อมมีเสรีภาพใน
การปฏิบัติตามศาสนบัญญัติหรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อของตน เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อ
หน้าที่ของพลเมืองและไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ในการใช้เสรีภาพดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองมิให้รัฐกระทำ
การใด ๆ อันเป็นการรอนสิทธิหรือเสียประโยชน์อันควรมีควรได้เพราะเหตุที่ถือศาสนา นิกายของ
ศาสนา ลัทธินิยมในทางศาสนา หรือปฏิบัติตามศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อ
ถือแตกต่างจากบุคคลอื่น”

ให้แต่ละคนทำการบางอย่าง หรือห้ามกระทำการบางอย่างได้ ทั้งนี้เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น และรักษาไว้ซึ่งประโยชน์ของส่วนรวม⁷³

2.3.3 หลักความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

แนวคิดในเรื่องของ “หลักความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน” นั้นมีที่มาจากกฎหมายโรมัน ภายหลังจากกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส (มาตรา 1131 และมาตรา 1133) และกฎหมายแพ่งญี่ปุ่น (มาตรา 90) ได้ดำเนินรอยตาม โดยในช่วงแรกนั้นหลักว่าด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชนจะเป็นลักษณะของการเป็นข้อจำกัดในเสรีภาพของการทำสัญญา โดยถือเป็นข้อจำกัดอย่างหนึ่งในการใช้เสรีภาพเข้าผูกนิติสัมพันธ์ต่อกันเท่านั้น จากนั้นจึงขยายขอบเขตเป็นหลักการสำคัญแก่กฎหมายเอกชนโดยทั่วไป⁷⁴ จนกระทั่งแนวความคิดในเรื่องนี้ได้มีการขยายขอบเขตไปถึงในเรื่องของกฎหมายมหาชน หลักกฎหมายในเรื่องความสงบเรียบร้อยของประชาชนนี้ถือเป็นเจตนารมณ์หรือความปรารถนาหรือนโยบายของรัฐที่จะให้เกิดขึ้นในบ้านเมืองตลอดเวลา ถ้าหากมีปัญหาใดเรื่องใดที่มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนแล้วรัฐจะต้องเข้าปกป้องคุ้มครองและดูแลทันที⁷⁵ ด้วยแนวคิดที่เห็นความสำคัญที่จะคุ้มครองผลประโยชน์ของคนจำนวนมากก่อนการมุ่งคุ้มครองผลประโยชน์ของเอกชนเฉพาะบุคคล โดยต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นใหญ่ (Public Interest) เพราะคนชอบใช้เสรีภาพเกินขอบเขตจนไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม หลักความสงบเรียบร้อยของประชาชนนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัยและอาจมีความแตกต่างกันไปบ้างในแต่ละประเทศ นอกจากนี้ยังอาจมีทั้งที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยตรงและที่ไม่มีการบัญญัติไว้ โดยในปัจจุบันนี้หลายประเทศได้เลือกใช้วลีที่ว่า “ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (Illegal)” แทน ซึ่งมีความหมายเหมือนกันกับ “ขัดความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน”

⁷³ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ, หน้า 50-51.

⁷⁴ อุกฤษ มงคลนาวิน, ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

สารานุกรมกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสที่ ศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน มีอายุครบ 5 รอบ 10 มีนาคม 2537. (กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง), หน้า10.

⁷⁵ พลประสิทธิ์ ฤทธิรักษา, ปัญหาอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนที่มีผลกระทบต่อกระบวนพิจารณา, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2539), หน้า 13.

1) ความหมาย

คำว่า “**ความสงบเรียบร้อยของประชาชน**” (Public Order) และคำว่า “**ศีลธรรมอันดี**” (Good Morals) นั้น⁷⁶ จะหาความหมายโดยการจำกัดความของคำว่า “**ความสงบเรียบร้อยของประชาชน**” นั้นทำได้ยากมากและเป็นเรื่องที่ไม่สามารถจะกระทำได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์⁷⁷ ทั้งนี้เพราะว่าหลักในเรื่องของความสงบเรียบร้อยของประชาชนนั้นมีลักษณะที่พิเศษ คือ หลักนี้สามารถที่จะยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัยและสภาพสังคม โดยในอดีตรัฐได้ให้ศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องนี้⁷⁸ ในประเทศไทยเราเอง คำว่า “**ความสงบเรียบร้อยของประชาชน**” ได้ปรากฏอยู่ในกฎหมายหลายฉบับ เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 150, มาตรา 151, มาตรา 188 พระราชบัญญัติสัญญาติ พ.ศ. 2508 มาตรา 16(3), มาตรา 17(4), มาตรา 19(4) เป็นต้น แต่บทบัญญัติเหล่านี้ไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติใดได้ให้ความหมายของคำว่า “**ความสงบเรียบร้อยของประชาชน**” ไว้ แม้จะได้ทำการศึกษาความหมายของกฎหมายต่างประเทศที่เป็นแม่แบบของกฎหมายไทย เช่น กฎหมายฝรั่งเศส ซึ่งมีบทบัญญัติเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน แต่ก็ไม่มีบทบัญญัติใดให้ความหมายของคำว่า “**ความสงบเรียบร้อยของประชาชน**” ไว้เลย หรือแม้แต่กฎหมายของประเทศเยอรมัน ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ และประเทศญี่ปุ่น ฯลฯ ก็ไม่มีระบุไว้อย่างชัดเจนเช่นกัน⁷⁹ แต่ถ้าจะกล่าวถึงแต่เพียงวัตถุประสงค์ของคำดังกล่าวนี้ อาจจะกล่าวได้ว่า “**ความสงบเรียบร้อยของประชาชน**” มีความมุ่งหมายที่จะให้ยกขึ้นมาใช้ในกรณีที่เมื่อผลประโยชน์ส่วนรวมของสังคมขัดกับผลประโยชน์ส่วนตัว ผลประโยชน์ส่วนรวมย่อมมีความสำคัญกว่า⁸⁰

⁷⁶ วิริยะ เกิดศิริ, **นิติกรรม สัญญา และหนี้**, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2517), หน้า 17.

⁷⁷ อุกฤษ มงคลนาวิน, “ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน” **บทบัญญัติ** เล่ม 32 (2518) : 13-14.

⁷⁸ มาโนช จรมาศ, “ข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน” **ดุลพินิจ** ปีที่ 12 เล่มที่ 5 (2508) : 11.

⁷⁹ สุรพล ธรรมสถิตติ, “ความสงบเรียบร้อยของประชาชน” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 44.

⁸⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 18.

ส่วนคำว่า “*ศีลธรรมอันดีของประชาชน*” โดยทั่วไปการที่จะถือว่าการใดเป็นการขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนน่าจะได้มีการบัญญัติไว้โดยเฉพาะ แต่ในทางปฏิบัติแล้วกลับเป็นหน้าที่ของศาลซึ่งเป็นผู้ที่วินิจฉัย โดยคำนึงถึงความรู้สึกของประชาชนส่วนใหญ่ในสังคมนั้นเป็นหลัก โดยหลัก “*ศีลธรรมอันดีของประชาชน*” จะมีความหมายใกล้เคียงกับหลัก “*ความสงบเรียบร้อย*” มากจนอาจกล่าวได้ว่าเรื่องใดขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน มักจะขัดต่อหลักความสงบเรียบร้อยด้วย ดังนั้นหลักศีลธรรมอันดีของประชาชนจึงมีความหมายกว้างขวางมากและยืดหยุ่นได้⁸¹

โดยสรุป “*ความสงบเรียบร้อยของประชาชน*” หมายถึง ประโยชน์โดยทั่วไปของประเทศชาติและสังคม ส่วน “*ศีลธรรมอันดีของประชาชน*” หมายถึง ทศนะโดยทั่วไปทางจริยธรรมของสังคม ถ้อยคำทั้งสองโดยทั่วไปมีขอบเขตแห่งความหมายที่สอดคล้องกัน และในทางทฤษฎีก็ไม่แตกต่างกันมากนัก เพราะว่าการยึดถือปฏิบัติตามศีลธรรมอันดีของประชาชนย่อมสอดคล้องกับประโยชน์ทั่วไปของประเทศชาติและสังคม ส่วนการดำรงรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยของประชาชน ย่อมจะไม่ขัดแย้งต่อทศนะโดยทั่วไปทางจริยธรรมของสังคม ถ้าจะพิจารณาจากความมุ่งหมายในแง่ของการใช้ถ้อยคำ จะเห็นว่า “*ความสงบเรียบร้อยของประชาชน*” มีเหตุผลในทางเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของประเทศชาติและสังคม ส่วน “*ศีลธรรมอันดีของประชาชน*” มีเหตุเกี่ยวกับทศนะทางจริยธรรมของประชาชน⁸² ทั้งนี้ ความสงบเรียบร้อยของประชาชนจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อทุกคนๆ ยอมสละเสรีภาพบางส่วน และปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมนั้นเอง

2) สาระสำคัญของหลักความสงบเรียบร้อยของประชาชน

แนวความคิดของความสงบเรียบร้อยของประชาชนหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน มักจะแปรเปลี่ยนไปตามยุคสมัย และแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ นอกจากนั้นยังอาจมีทั้งที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยตรง เช่น Public Order Act of 1936 ของประเทศอังกฤษ Public Order (Preservation) Act 1985 ของประเทศสิงคโปร์ และที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ด้วย แต่อย่าง

⁸¹ อุกฤษ มงคลนาวิน, *ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน* สารานุกรมกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสที่ ศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน มีอายุครบ 5 รอบ 10 มีนาคม 2537, หน้า 24.

⁸² เรื่องเดียวกัน, หน้า 11-12.

ไรก็ดี หลักในเรื่องความสงบเรียบร้อยของประชาชนนั้น ปัจจุบันรัฐเสรีประชาธิปไตยก็นำมาบังคับใช้ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันการใช้เสรีภาพอย่างเกินขอบเขตของประชาชน โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นประการแรก ซึ่งอาจจะต้องกระทบกระเทือนต่อเสรีภาพส่วนบุคคลบ้างเป็นธรรมดาทั้งนี้เพื่อความสงบสุขของรัฐ โดยการจัดให้รัฐมีความสงบสุขนั้นแท้จริงแล้วก็เป็นการทำเพื่อประชาชนนั่นเอง เพราะรัฐก็ย่อมถือว่าหน้าที่สำคัญของรัฐก็คือการสร้างความสุขให้แก่ประชาชนภายในรัฐ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ความสงบเรียบร้อยของประชาชนจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อประชาชนทุกคนยอมสละเสรีภาพบางส่วนและปฏิบัติตามกฎหมายที่รัฐบัญญัติขึ้นตามกระบวนการทางนิติบัญญัติตามหลักนิติรัฐเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมอันนำมาซึ่งความสงบสุขนั่นเอง

2.3.4. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในมิติ

กฎหมายมหาชน

การที่ประเทศไทยได้บัญญัติกฎหมายการฟอกเงินเพื่อการยับยั้งการก่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจในประเทศขึ้น ซึ่งเรียกว่า พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้น ได้มีการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างมากระทั่งมาตรการทางกฎหมายและอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่องค์การของรัฐในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายและเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้ ว่ามาตรการทางกฎหมายดังกล่าวได้ขัดกับหลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและเป็นการละเมิดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 หรือไม่อย่างไร

รัฐธรรมนูญ คือ กฎหมายที่วางระเบียบหรือกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวกับรัฐ ในรัฐเสรีประชาธิปไตยจะจัดให้มีรัฐธรรมนูญโดยถือว่าเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ เพื่อวางกรอบและระเบียบต่าง ๆ ในการปกครองประเทศ ในขณะที่เดียวกันรัฐเสรีประชาธิปไตยเหล่านี้ก็ได้มีการบัญญัติถึงการรับรองในเรื่องสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยได้รับแรงบันดาลใจจากลัทธิปัจเจกชนนิยม (Individualism) ที่สอนว่า “มนุษย์ทุกคนเกิดมามีศักดิ์ศรี และศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรมจะปรากฏตัวออกมาให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมในรูปของความสามารถของมนุษย์ในอันที่จะกำหนดชะตากรรมของตนได้ด้วยตนเอง (Self Determination) อนึ่งมนุษย์แต่ละคนจะมีความสามารถเช่นนี้ได้อย่างแท้จริงก็ต่อเมื่อแต่ละคนมี “แดนเสรีภาพ” (Sphere of Individul Liberty) ภายในแดนแห่งเสรีภาพของตนนี้ แต่ละคนจะคิดหรือกระทำการใด

ๆ ก็ได้อย่างอิสระปลอดจากการแทรกแซงตามอำเภอใจของผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งของผู้ปกครอง”⁸³

จากการที่บทบัญญัติของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้ให้อำนาจบางอย่างแก่เจ้าหน้าที่องค์กรของรัฐ กล่าวคือ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินซึ่งดำเนินงานตามนโยบายของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและคณะกรรมการธุรกรรมที่ปฏิบัติตามกรอบของกฎหมายฉบับนี้ จะเป็นการละเมิดต่อหลักสิทธิและเสรีภาพของประชาชนหรือไม่อย่างไรนั้น ในประเด็นดังกล่าวจะแยกพิจารณาได้ดังนี้คือ

1. การให้คณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วนให้อำนาจในการสั่งยับยั้งการดำเนินธุรกรรม ตามมาตรา 35 และ ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยับยั้งการดำเนินธุรกรรม ในกรณีที่มีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน มาตรา 36 จะถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในเรื่องเสรีภาพในการประกอบกิจการและอาชีพการแข่งขันอย่างเป็นธรรม ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ตามมาตรา 50 หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

มาตรา 50 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการ หรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข ปกป้องการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

⁸³ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ, หน้า 14.

หรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาด หรือขจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน

2. ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ มาตรา 38 ได้กำหนดให้กรรมการธุรกรรม เลขานุการและพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้มีอำนาจในการสอบถามหรือรับข้อมูล หรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ จากบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นอกจากนี้ยังได้ให้อำนาจในการเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะ ในกรณีที่สงสัยว่ามีการชุกซ่อนทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้น หรือเพื่อตรวจสอบหรือยึด หรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน จะถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในเรื่องเสรีภาพในเคหสถาน ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 35 หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

มาตรา 35 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน

บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองในการที่จะอยู่อาศัยและครอบครองเคหสถานโดยปกติสุข การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการตรวจค้นเคหสถาน จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

3. การที่กฎหมายให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าถึงข้อมูลตามมาตรา 46 ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า บัญชีของลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ก็สามารถที่จะยื่นคำขอต่อศาลเพื่อการเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ของผู้กระทำความผิดโดยการรับรู้ข้อมูลทางบัญชี ทางการติดต่อสื่อสาร เช่น การดักฟังข้อมูลทางโทรศัพท์ หรือการเข้าถึงข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ จะถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในเรื่องเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยชอบ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 37 หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

มาตรา 37 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยทางที่ชอบด้วยกฎหมาย

การตรวจ การกัก หรือการเปิดเผยสิ่งสื่อสารที่บุคคลมีติดต่อกันรวมทั้งการกระทำด้วยประการอื่นใดเพื่อให้ล่วงรู้ถึงข้อความในสิ่งสื่อสารทั้งหลายที่บุคคลมีติดต่อกัน จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

4. การที่ให้คณะอนุกรรมการธุรกรรม หรือในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วนให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีอำนาจสั่งยึด หรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว โดยเลขาธิการต้องรายงานให้คณะกรรมการธุรกรรมทราบ ในกรณีที่หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำ ความผิดในการฟอกเงินตามมาตรา 48 จะถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในเรื่องสิทธิในทรัพย์สินที่จะได้รับความคุ้มครอง ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ตามมาตรา 48 หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

มาตรา 48 สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

จากบทบัญญัติของกฎหมายทั้งสอง คือ ทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 การจะพิจารณาว่าบทบัญญัติของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้นขัดต่อหลักสิทธิและเสรีภาพของประชาชนหรือไม่ ประเด็นคำถามนี้ หากได้นำมิติทางหลักกฎหมายมหาชน มาวิเคราะห์ก็จะได้คำตอบ โดยจะต้องนำหลักที่ว่าด้วย **“หลักสิทธิเสรีภาพของประชาชน”** (Fundamental Rights and Liberties) มาพิจารณาคู่กับ **“หลักนิติรัฐ”** (Etat de Droit) โดยคำนึงถึง **“หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ”** และ **“หลักว่าด้วยความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน”** (Ordre Public) ในด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ซึ่งถือเป็นวัตถุประสงค์หลักของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาพิจารณาประกอบกัน ก็จะสามารถค้นพบคำตอบได้ว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้น เป็นกฎหมายที่ไม่ขัดต่อความชอบธรรมในการบังคับใช้ และมาตรการในการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ก็ไม่เป็นการขัดต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนหรือเป็นการรุกรานสิทธิมนุษยชนโดยเฉพาะสิทธิส่วนบุคคล⁸⁴ ตามที่มีผู้กล่าวอ้างแต่ประการใด

จากหลักในเรื่อง **“สิทธิและเสรีภาพของประชาชน”** ที่รัฐเสรีประชาธิปไตยทั้งหลายได้ยึดมั่นและบัญญัติให้การรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญถึงการมี **“แดนแห่งเสรีภาพ”** ในการกระทำการใด ๆ อย่างมีอิสระปลอดจากการแทรกแซงตามอำเภอใจของผู้อื่นและรัฐผู้ปกครอง ผลของการรับรองในเรื่องหลักสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในรัฐธรรมนูญนั้น ทำให้รัฐและหน่วยงานของรัฐจะไม่สามารถละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้ โดยสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไม่เพียงแต่ใช้ยืนยันกันเองระหว่างประชาชนเท่านั้น แต่ยังสามารถใช้ยืนยันกับรัฐและหน่วยงานของรัฐได้อีกด้วย ซึ่งหมายความว่า แม้รัฐสภาผู้บัญญัติกฎหมายเองก็จะตรากฎหมายมากระทบสิทธิเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ไม่ได้ ถ้ารัฐธรรมนูญไม่ให้อำนาจไว้

ในขณะที่หลักของกฎหมายมหาชนในเรื่องของ **“หลักนิติรัฐ”** ซึ่งเป็นหลักที่ครอบคลุม **“หลักสิทธิและเสรีภาพของประชาชน”** นั้นได้ให้การยอมรับและให้การรับรองในเรื่องของสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยการรับรองและให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนไว้ในรัฐธรรมนูญตามหลักนิติรัฐนั้น ไม่ได้หมายความว่า รัฐจะยอมให้ประชาชนใช้สิทธิเสรีภาพของตนกระทำการต่าง ๆ ได้โดยปราศจากการแทรกแซงใด ๆ จากองค์กรเจ้า

⁸⁴ โชติช่วง ชูตินธร, “กฎหมายฟอกเงิน (กฎหมายเกสตาโป) อันตรายต่อสิทธิเสรีภาพ”, รัฐศาสตร์, ปีที่ 45 ฉบับที่ 12 (ธันวาคม 2540) : 110.

หน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้เพราะรัฐจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมหรือประโยชน์สาธารณะที่จะต้องดำรงรักษาไว้เพื่อความสงบสุขของประชาชนด้วย ในบางกรณีรัฐจำต้องบังคับให้ราษฎรกระทำการหรือละเว้นไม่กระทำการบางอย่าง องค์กรเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงสามารถล่วงล้ำเข้าไปใน “แดน” แห่งสิทธิเสรีภาพของราษฎรได้บ้างเหมือนกัน แต่องค์กรเจ้าหน้าที่ของรัฐจะกล้ำกลายหรือรुकล้ำสิทธิเสรีภาพของราษฎรได้ก็ต่อเมื่อมีกฎหมายบัญญัติไว้อย่างชัดแจ้งเป็นการทั่วไป และรुकล้ำสิทธิเสรีภาพของราษฎรได้ก็แต่เพียงเท่าที่จำเป็นแก่การดำรงรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์สาธารณะเท่านั้น บทบัญญัติที่วางไว้อย่างคลุมเครือไม่ชัดแจ้ง และบทบัญญัติที่ให้อำนาจแก่องค์กรเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกินเลยกว่าความจำเป็นแก่การดำรงไว้ซึ่งผลประโยชน์สาธารณะนั้นเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และย่อมเป็นการขัดต่อหลักนิติรัฐ ทั้งนี้การรुकล้ำสิทธิเสรีภาพของประชาชนจากองค์กรเจ้าหน้าที่ของรัฐ ถ้าองค์กรเจ้าหน้าที่ของรัฐองค์กรใดจะเข้าไปกล้ำกลายหรือรुकล้ำสิทธิเสรีภาพของประชาชนคนหนึ่งคนใดนั้น องค์กรเจ้าหน้าที่ของรัฐองค์กรนั้นจะต้องแสดงได้ว่ามีกฎหมายฉบับใดได้ให้อำนาจตนในการกระทำการเช่นนั้น แต่ถ้าหากองค์กรเจ้าหน้าที่ของรัฐมีแต่เพียงนโยบาย และแม้ว่านโยบายที่กำหนดขึ้นจะเป็นนโยบายสำคัญที่กำหนดขึ้นเพื่อดำรงไว้ซึ่งประโยชน์สาธารณะของรัฐ หากนโยบายนั้นยังไม่มีให้นำไปบัญญัติเป็นกฎหมายเพื่อบังคับใช้แล้วองค์กรเจ้าหน้าที่ของรัฐก็ไม่อาจดำเนินการเพื่อการรुकล้ำหรือจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้

เมื่อวิเคราะห์จาก “**หลักนิติรัฐ**” ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นี้ แม้จะมีมาตรการทางกฎหมายในการบังคับใช้ที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนก็ตาม แต่ทั้งนี้รัฐได้บัญญัติพระราชบัญญัติดังกล่าวขึ้นโดยอาศัยอำนาจของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 29 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า

มาตรา 29 “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

**บทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎหรือข้อบังคับที่
ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วย โดยอนุโลม”**

นั่นคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้ให้การรับรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน การจำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำไม่ได้ ไม่ว่าจะจากประชาชนทั่วไปหรือแม้แต่รัฐเอง แต่ทั้งนี้การจำกัดถึงสิทธิและเสรีภาพนั้นจะได้รับการยกเว้นหากได้กระทำไปด้วยผลของบทบัญญัติของกฎหมายเฉพาะและต้องมีการบัญญัติไว้อย่างชัดเจน ซึ่งหมายถึงพระราชบัญญัติอันเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นจากอำนาจนิติบัญญัติโดยระบบรัฐสภา

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่บัญญัติโดยรัฐสภาซึ่งเป็นองค์กรผู้ใช้อำนาจอธิปไตยจากหนึ่งในสามองค์กร กล่าวคือ องค์กรนิติบัญญัติ องค์กรบริหาร และองค์กรตุลาการ จึงอาจถือได้ว่าเป็นการแสดงเจตจำนงของประชาชนโดยผ่านทางผู้แทน ทั้งนี้หลักในเรื่อง “นิติรัฐ” นั้นก็ยังได้ระบุไว้ว่า รัฐสามารถจะแทรกแซงและรुकล้ำเข้าไปในแดนแห่งเสรีภาพของประชาชนได้เท่าที่จำเป็นและการรुकล้ำนั้นต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ เมื่อพิจารณาจากหลักดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้เป็นกฎหมายที่สอดคล้องหลักรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 29 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 โดยได้บัญญัติให้อำนาจไว้ นอกจากนี้การบัญญัติกฎหมายดังกล่าวนั้นได้กระทำขึ้นโดยถือเป็นนโยบายของรัฐอันเป็นนโยบายสาธารณะที่มีภารกิจพื้นฐานในการคุ้มครองประชาชนส่วนใหญ่จากความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการกระทำของปัจเจกชน⁸⁵ ทั้งนี้เพราะแม้บุคคลเพียงบุคคลเดียวหากได้กระทำความผิดในการก่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจ อันเป็นภัยร้ายแรงของประเทศแล้วนั้นก็อาจจะส่งผลกระทบต่อบุคคลส่วนใหญ่หรือสังคมได้ สำหรับประเด็นปัญหาความมั่นคงทางเศรษฐกิจ รัฐซึ่งมีหน้าที่ในการเป็นผู้ดูแลความสงบสุขของสังคมมีความจำเป็นที่จะต้องเข้ามาดูแลในปัญหานี้อย่างใกล้ชิด การกำกับดูแลและออกระเบียบกฎเกณฑ์ในการบังคับใช้จะต้องมีผลกระทบต่อความรู้สึกของประชาชนในแง่ลบให้น้อยที่สุดและจะคำนึงถึงผลประโยชน์อันทรงคุณค่าที่สังคมหรือรัฐควรจะได้รับสูงสุดควบคู่กันไป⁸⁶ ซึ่งแนวทางนี้

⁸⁵ Richard H.W. Maloy, Public Policy – Who should make it in America's Oligarchy? Detroit College of Law at Michigan State University Law Review Winter, 1998, 1998 Det. C.L. Rev. 1143, pp. 86- 95.

⁸⁶ Myres S. McDougal and Associates, Studies in World Public Order, Yale University Press, New Haven, 1960, pp. 31-36.

เป็นแนวนโยบายสาธารณะที่รัฐเสรีประชาธิปไตยทั่วไปยึดถือในการดำเนินการสู่ความสงบสุขของสังคม

ความสงบสุขของสังคมหรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน คือ เป้าหมายและความปรารถนาสูงสุดของรัฐ นโยบายของรัฐในการดำเนินงานให้สังคมมีความสงบเรียบร้อยนั้นเป็นส่วนหนึ่งในนโยบายสาธารณะที่รัฐได้วางกรอบไว้ การรักษาความสงบเรียบร้อยของสาธารณะนั้นจะต้องอาศัยสถาบันหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดำเนินการให้เป็นจริง ซึ่งสถาบันหรือหน่วยงานดังกล่าวมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการรองรับตามกระบวนการทางกฎหมายด้วย⁸⁷ ข้อพิจารณาในเรื่องนโยบายของรัฐกับปัญหาในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยนั้น กฎหมายได้บัญญัติให้มีการจัดตั้งองค์กรหนึ่งขึ้น คือ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยมีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและคณะกรรมการธุรกรรมเป็นเจ้าหน้าที่องค์กรหลักในการบังคับใช้กฎหมาย มาตรการพิเศษบางประการในกฎหมายฉบับนี้นั้นได้มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เช่น กรณีที่ให้อำนาจคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการแล้วแต่กรณี มีอำนาจในการสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมได้ตามมาตรา 35 และมาตรา 36 หรือกรณีการให้กรรมการธุรกรรม เลขาธิการ ปปง. หรือเจ้าพนักงานที่ได้รับมอบหมายเข้าไปในเคหสถานตามมาตรา 38 หรือกรณีการให้เจ้าหน้าที่องค์กรของรัฐเข้าถึงข้อมูลทางการสื่อสารของประชาชนได้ตามมาตรา 46 หรือแม้แต่กรณีการที่กฎหมายได้บัญญัติให้คณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการ ปปง. แล้วแต่กรณีสามารถมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินได้ตามมาตรา 48 นั้น เป็นต้น

เพื่อประสิทธิภาพในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมทางเศรษฐกิจในรูปแบบของการฟอกเงิน พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จึงมีความจำเป็นที่จะต้องบัญญัติมาตรการพิเศษทางกฎหมายดังกล่าวเพื่อเป็นกลไกในการบังคับใช้กฎหมายแม้ว่าอาจจะมีความผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนบ้างก็จำเป็นต้องกระทำ ทั้งนี้เพราะโดยวัตถุประสงค์หลักของรัฐนั้นต้องการที่จะสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจอันเป็นส่วนหนึ่งของความสงบเรียบร้อยของสังคมและรัฐนั่นเอง ในปัจจุบันปัญหาอาชญากรรมทางเศรษฐกิจของประเทศไทยนับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น รูปแบบในการก่ออาชญากรรมก็มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วจนยากแก่การยับยั้งและป้องกันการก่ออาชญากรรมของเหล่าบรรดาอาชญากรคอเชื้ตชาว

⁸⁷ Myres S. McDougal and Associates, *Studies in World Public Order*, Yale University Press, New Haven, 1960, pp. 13-29.

ทั้งหลาย อีกทั้งกฎหมายที่ประเทศไทยเรามีอยู่ในปัจจุบันก็ยังไม่สามารถครอบคลุมถึงการบังคับใช้ เพื่อหยุดยั้งและปราบปรามการก่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่เรียกว่า “การฟอกเงิน” นี้ได้ การ ตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมชนิดนี้จึงมีความจำเป็นที่รัฐจะต้องกำหนดมาตรการต่างๆ ให้ สามารถดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ⁸⁸ เพื่อความ มั่นคงทางเศรษฐกิจอันเป็นประโยชน์สาธารณะ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการ ฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นี้ถูกบัญญัติขึ้นจากองค์กฤษฎีกาโดยความชอบธรรมตามหลัก “นิติรัฐ” และได้คำนึงถึงความสมดุลระหว่าง “ประโยชน์สาธารณะของรัฐ” กับ “สิทธิและเสรีภาพ ของประชาชน” โดยมีวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ของกฎหมายในการรักษาความสงบเรียบร้อย ของสังคมในด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ อันเป็นไปตามอำนาจในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 29 นั้นเอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁸⁸ หมายเหตุท้าย พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

บทที่ 3

การดำเนินการบริหารราชการขององค์กรในรูปแบบคณะกรรมการ

การบริหารราชการตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่รัฐเป็นผู้ตราขึ้นใช้บังคับนั้น จะต้องมื่อองค์กรมารับนโยบายที่ได้รับมอบหมาย บทบัญญัติของกฎหมายแห่งรัฐนั้นในบางครั้งจะระบุองค์กรผู้รับผิดชอบในการบริหารและดำเนินงานอย่างชัดเจนถึงหน่วยงานของรัฐว่าจะจัดให้องค์กรใดจะเป็นผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ ในขณะที่บทบัญญัติบางประเภทอาจจะมีการก่อตั้งองค์กรใหม่ขึ้นเฉพาะเพื่อมาดูแลการดำเนินงานก็ได้ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและประสิทธิภาพในการบริหารราชการของรัฐ ดังนั้น **“องค์กรของรัฐ”** จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องพิจารณาว่าควรจัดให้เป็นรูปแบบใด เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารราชการตามนโยบายของรัฐ แต่ก่อนที่จะพิจารณาถึงความหมายขององค์กรว่าหมายถึงอะไร และมีกี่ประเภท จะขอกล่าวถึงความหมายของคำว่า **“การบริหารราชการ”** เสียก่อน ทั้งนี้เพราะการบริหารราชการเป็นกระบวนการสำคัญขององค์กรในการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพนั่นเอง

คำว่า **“การบริหาร”** หรือ Administration มาจากคำในภาษาละตินว่า **“Ministaire”** ซึ่งหมายถึง การให้บริการ โดยทั่วไปคำว่า **การบริหาร** หมายถึงการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างเป็นระบบให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

พ็ฟเนอร์ (Pffner) กล่าวว่า การบริหาร ได้แก่ การจัดองค์กร และการอำนวยความสะดวกเพื่อสามารถนำทรัพยากรไปใช้ในการประกอบกิจกรรมให้บรรลุผล เป็นความพยายามที่จะดำเนินกิจกรรมโดยการเชื่อมวิธีการ (Means) เข้ากับวัตถุประสงค์ (Ends) อย่างสมเหตุสมผลที่สุด¹ โดยการดำเนินการในกิจกรรมที่ประกอบขึ้นอย่างมีเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรทั้งคนและวัตถุเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายที่กำหนดนี้ จะพบได้ทั่วไปไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานที่เล็กหรือใหญ่ หากเป็นการบริหารงานในหน่วยงานเอกชนจะเรียกว่า **“การบริหารธุรกิจ”** แต่หากเป็นการบริหารงานในหน่วยงานของรัฐ จะเรียกว่า **“การบริหารงานรัฐกิจ”** หรือ **“การบริหารงานราชการ”**

¹ J.M. Pffner and R.V.PresThus, Public Administration NJ : Ronald, 1960 p.3.

คำว่า “การบริหารราชการ” อาจพิจารณาถึงความหมายได้ทั้งมุมกว้าง และมุมแคบ โดยหากพิจารณาในมุมกว้าง การบริหารราชการก็จะหมายถึง กิจกรรมทุกประเภทของรัฐไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมในด้านนิติบัญญัติ บริหาร หรือตุลาการ แต่หากจะพิจารณาในมุมแคบ การบริหารราชการจะเกี่ยวข้องเฉพาะกิจกรรมของฝ่ายบริหารในการดำเนินความพยายามให้หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐประกอบกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายอย่างได้ผลที่สุด²

กลุ่มนักวิชาการที่พิจารณการบริหารราชการในมุมกว้าง เช่น ฟิสิกซ์ ไนโกร (Felix Nigro) และมาร์แชล ดิมอค (Marshall Dimock) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารราชการไว้ ดังนี้

ฟิสิกซ์ เอ ไนโกร (Felix Nigro) ได้แสดงความคิดเห็นถึง “การบริหารราชการ” ดังนี้³

- 1.การบริหารราชการเป็นความพยายามของกลุ่มที่จะร่วมมือกันปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ
- 2.มีขอบเขตครอบคลุมถึงการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายทั้งสามนี้
- 3.มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายสาธารณะ การบริหารราชการจึงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทางการเมือง
- 4.มีความแตกต่างจากการบริหารธุรกิจของเอกชน
- 5.เกี่ยวข้องกับกลุ่มเอกชนหลายกลุ่มและปัจเจกชนหลายคนในอันที่จะจัดบริการให้แก่ชุมชน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² ปภาวดี ดุลยจินดา, หลักการทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารราชการ, **เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารราชการไทย**, หน่วยที่ 1-8, พิมพ์ครั้งที่ 9 (นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2535), หน้า 5.

³ Felix A. Nigro, *Modern Public Administration 2nd ed.*, New york : Harper and Row Publishes, 1970 p.21.

มาร์แชล ดิมอค (Marshall Dimock) ได้แสดงความคิดเห็นถึงความหมายของการบริหารราชการว่า หมายถึง การที่รัฐจะทำ “อะไร” และทำ “อย่างไร” อะไรนั้นหมายถึงขอบเขตเนื้อหาของงานของรัฐ ส่วนอย่างไร หมายถึง วิธีการดำเนินการอย่างมีหลักการที่รัฐจะนำมาใช้เพื่อให้กิจกรรมบรรลุผลสำเร็จ⁴

กลุ่มนักวิชาการที่พิจารณาการบริหารราชการในมุมแคบ เช่น ลูเธอร์ กุลลิก (Luther Gulick) เจมส์ ดับบลิว เฟสเลอร์ (James W.Fesler) และ เฮอริเบิร์ต ไชมอน (Herbert Simon) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารราชการไว้ ดังนี้

ลูเธอร์ กุลลิก (Luther Gulick) ให้ความเห็นว่า การบริหารนั้นข้องเกี่ยวกับ การประกอบกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ การบริหารราชการเป็นส่วนหนึ่งของศาสตร์การบริหารซึ่งเกี่ยวข้องกับรัฐบาล ดังนั้นจึงผูกพันเป็นเบื้องต้นกับฝ่ายที่จะนำนโยบายของรัฐไปปฏิบัติ ทั้งนี้แม้ในการปฏิบัตินั้นจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องอยู่บ้างกับฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายตุลาการก็ตาม⁵

เจมส์ ดับบลิว เฟสเลอร์ (James W.Fesler) ให้ความเห็นว่า การบริหารราชการเป็นกิจกรรมการนำนโยบายไปปฏิบัติ และการกำหนดนโยบาย เป็นกิจกรรมที่มีลักษณะขององค์การแบบราชการ มีขนาดใหญ่และมุ่งเพื่อประโยชน์สาธารณะ⁶

⁴ Marshal E.Dimock, A Philosophy of Administration (Harpen and Bros., 1985) in A.R. Tyagi, Public Administration (Principles and Practice) Delhi : Atma Ram and Sons, 1975 p.5.

⁵ Luther H. Gulick and Lyndell Urwick eds., Paper on the Scince of Administration New York : Institute of Public Administration, 1937 in Fred A. Kramer, Dynamics of Public Bureaucracy, An Introduction to Public Administration Massachusettes : Winthrop Publishers, Inc.,1977 pp. 40-41.

⁶ Jame W. Fesler, Public Administration Theory and Practice New Jersey : Prentice Hall Inc.,1980 p.2.

เฮอเบิร์ท ไชมอน (Herbert Simon) ให้ความเห็นว่า การบริหารราชการ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมของฝ่ายบริหารของรัฐทั้งระดับรัฐบาลกลาง รัฐบาลมลรัฐ และ รัฐบาลท้องถิ่น ไม่ว่าจะ เป็นไป ในรูปของคณะกรรมการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญพิเศษเฉพาะด้าน ทั้งนี้ไม่รวมศาลและหน่วยงานของฝ่ายนิติบัญญัติ⁷

จะเห็นได้ว่า ความเห็นของนักวิชาการได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มแรกจะกล่าวถึงการบริหารงานในมุมกว้าง คือ การกล่าวถึงการดำเนินงานของรัฐทั้งหมด ส่วนกลุ่มหลังนั้นจะกล่าวถึงการบริหารงานในมุมแคบ คือการกล่าวถึงการดำเนินกิจกรรมเฉพาะของฝ่ายบริหาร ซึ่งเป็นองค์กรหน่วยงานของรัฐเท่านั้น โดยการพิจารณาในหัวข้อนี้จะทำการศึกษาถึงการบริหารราชการในมุมแคบซึ่งหมายถึงการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร ซึ่งเป็นองค์กรของรัฐในการบังคับใช้กฎหมายนั่นเอง

“องค์กร” หมายถึง กลุ่มบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปรวมตัวกันขึ้นเพื่อที่จะดำเนินการให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยที่บุคคลคนเดียวไม่อาจจะดำเนินการให้สำเร็จได้โดยลำพัง⁸ โดยองค์การเป็นที่รวมของทรัพยากรต่าง ๆ ซึ่งมีการจัดการเป็นเครื่องมือช่วยให้การรวมตัวของทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยการจัดวางรูปองค์การที่ดี (Sound Organization) นั้นจะมีส่วนสัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงาน⁹

⁷ H.A.Simon, D.M.Swithlung, and V.A.Thompson : Public Administration New York : Knopf, 1956 p.4.

⁸ พิมลจรรย์ นามวัฒน์, องค์การและการจัดการ : แนวความคิดและทฤษฎี, เอกสารการสอนชุดวิชาองค์การและการจัดการ, หน่วยที่ 1-8, พิมพ์ครั้งที่ 18 (นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2534), หน้า 5.

⁹ ธงชัย สันติวงษ์, องค์การและการบริหาร : การศึกษาการจัดการแผนใหม่, พิมพ์ครั้งที่ 10 ฉบับแก้ไขปรับปรุง (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2539), หน้า 221.

3.1 ประเภทโครงสร้างขององค์การ (Types of Organization Structure)

ประเภทขององค์การนั้นเป็นผลมาจากการสร้างสรรค์รูปแบบขององค์การที่มีการพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่องมาเพื่อให้กิจการขององค์การดำเนินไปถึงเป้าหมายที่วางไว้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การจัดโครงสร้างขององค์การ ก็คือ การจัดตำแหน่ง แหล่งที่มาของการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคลและนำเอาแต่ละส่วนขององค์การมาประสานกันเป็นส่วนรวม เพื่อสนองตอบการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ขององค์การ ดังนั้น โครงสร้างขององค์การจึงเป็นเครื่องมือของการบริหารที่สำคัญอันนำไปสู่เป้าหมาย

3.1.1 โครงสร้างขององค์การแบบงานหลัก (Line Organization Structure)

โครงสร้างขององค์การแบบนี้มีลักษณะเป็นธรรมดาทั่วไป การอำนวยความสะดวกและควบคุมสายการบังคับบัญชาโดยตรงมาจากนักบริหาร หรือหัวหน้างานขององค์การไปยังผู้ใต้บังคับบัญชาโดยตรง ลักษณะของหน่วยงานไม่ลู่จะซับซ้อน แต่ก็ยังเป็นรูปแบบโครงสร้างที่เป็นพื้นฐานในการที่จะขยายองค์การออกไปได้อีกในอนาคตเมื่อมีความจำเป็น

แม้ว่ารูปแบบโครงสร้างขององค์การแบบงานหลักนี้จะขยายเปลี่ยนแปลงขึ้นก็ตาม แต่ลักษณะอันเป็นพื้นฐานก็ไม่เปลี่ยนแปลง เพื่อประโยชน์ในการนำแบบโครงสร้างนี้ไปใช้ปฏิบัติงาน โดยเมื่อได้พิจารณาถึงข้อดีและข้อเสียของการจัดโครงสร้างขององค์การแบบงานหลักจะพิจารณาได้ ดังนี้

ข้อดี คือ

1. ลักษณะโครงสร้างเป็นแบบพื้นฐานง่ายต่อความเข้าใจ
2. สายการบังคับบัญชาแสดงให้เห็นโดยเด่นชัด
3. อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบกระจ่างแจ้งพิจารณาได้โดยง่าย
4. สายการติดต่อเป็นไปอย่างรวดเร็ว
5. สามารถเปลี่ยนแปลงหรือขยายองค์การได้โดยไม่ยุ่งยาก
6. สะดวกแก่การควบคุม

ข้อเสีย คือ

1. ขาดการทำงานตามลักษณะเฉพาะ
2. การดำเนินงานอาจไม่ครอบคลุมขอบเขตทั้งหมด เพราะถูกจำกัดโดยโครงสร้าง
3. หัวหน้างานไม่สามารถแบ่งภาระหน้าที่ไปยังผู้บังคับบัญชาชั้นรองได้ เพราะลักษณะการควบคุมเป็นไปโดยตรง
4. ขาดคำแนะนำในลักษณะก้าวหน้าจากหน่วยงานที่ปรึกษา¹⁰

3.1.2 โครงสร้างขององค์การแบบงานหลักและงานที่ปรึกษา (Line and Staff Organization Structure)

การจัดโครงสร้างขององค์การในลักษณะนี้เป็นผลมาจากเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและวิวัฒนาการขององค์การซึ่งขยายตัวอย่างรวดเร็ว การจัดโครงสร้างองค์การแบบนี้จะช่วยแก้ปัญหาในเรื่องการขาดคำแนะนำอันเป็นผลมาจากการศึกษาค้นคว้าของหน่วยงานที่ปรึกษา (Staff) ได้ และทำให้การบริหารงานขององค์การมีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตามขนาดขององค์การประเภทนี้มักใหญ่กว่าขนาดขององค์การที่จัดโครงสร้างตามแบบ Line Organization Structure

การจัดโครงสร้างขององค์การตามแบบ Line and Staff Structure นี้ นับว่าเป็นแบบที่ได้รับความนิยมมากในระดับหนึ่ง ทั้งนี้การจัดโครงสร้างแบบนี้ก็มีทั้งข้อดีและข้อเสียที่จะพิจารณาได้ ดังนี้

ข้อดี คือ

1. มีหน่วยงานที่จะให้ข้อปรึกษาหารือโดยเฉพาะ
2. การบริหารงานมีลักษณะเป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้น
3. ทำให้สายการบังคับบัญชาได้ผลดีขึ้น

¹⁰ Edwin P. Flippo, *Management : A Behavioral Approach*. Boston Mass : Allyn and Bacon, Inc, 1966, p. 150. อ้างใน สมพงษ์ เกษมสิน, *การบริหาร (พระนคร : ไทยพัฒนาการพิมพ์, 2513),* หน้า 280.

4. มีการประสานงานกันดีขึ้น
5. เป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของนักบริหาร

ข้อเสีย คือ

1. ทำให้การจ้ดองค์การมีลักษณะซับซ้อน
2. มักเกิดการขัดแย้งระหว่างงานกับหน่วยงานที่ปรึกษา
3. องค์การมีความคล่องตัวน้อย เมื่อเทียบกับโครงสร้างแบบงานหลักโดยเฉพาะ
4. สายการบังคับบัญชาซับซ้อน การเดินของข่าวสารมักจะล่าช้า¹¹

3.1.3 โครงสร้างขององค์การแบบหน้าที่การงานเฉพาะ (Functionalized Organization Structure)

การจัดโครงสร้างองค์การแบบนี้ เป็นผลมาจากแนวความคิดของ Frederick W. Taylor ที่จะแบ่งหน่วยงานออกไปตามลักษณะเฉพาะของงานแต่ละชนิดที่ปฏิบัติจัดทำอยู่ โดยจะมอบอำนาจหน้าที่และหน่วยงานเฉพาะไปเบ็ดเสร็จเด็ดขาด และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบโครงสร้างการจ้ดองค์การแบบเฉพาะกับโครงสร้างการจ้ดองค์การแบบงานหลักและโครงสร้างการจ้ดองค์การแบบงานที่ปรึกษาแล้ว จะเห็นได้ว่า การจัดโครงสร้างการจ้ดองค์การแบบงานหลักนั้น จะเป็นองค์การที่ขาดหน่วยงานที่จะให้คำแนะนำปรึกษา ในขณะที่การจ้ดองค์การแบบงานที่ปรึกษานั้นจะมีหน่วยงานที่ปรึกษา (Staff) ที่คอยให้คำปรึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะ ในขณะที่องค์การแบบหน้าที่การงานเฉพาะนั้น ได้แยกหน่วยงานหลักเฉพาะออกไปต่างหาก และแต่ละหน่วยงานได้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับหน่วยงานหลัก ดังนั้นโครงสร้างองค์การในลักษณะนี้จึงทำให้หน่วยงานเฉพาะแต่ละหน่วยงานนั้นมีผู้เชี่ยวชาญ (Specialist) และมีอำนาจหน้าที่สั่งการ (Command) ในหน่วยงานนั้นได้ อย่างไรก็ตาม โครงสร้างขององค์การในลักษณะนี้ไม่ได้รับความนิยมมากนัก โดยเฉพาะในการบริหารองค์การของหน่วยงานราชการ ซึ่งได้มีข้อดีและข้อเสีย ดังนี้

ข้อดี คือ

1. มีการใช้ประโยชน์เจ้าหน้าที่เฉพาะได้สูงสุด

¹¹ Flippo, op. Cit., p. 150. อ้างใน สมพงษ์ เกษมสิน, เรื่องเดียวกัน, หน้า 280.

2. งานในหน่วยงานเฉพาะรวดเร็วขึ้น เพราะมีอำนาจหน้าที่อยู่พร้อม
3. ทำให้แต่ละหน่วยงานเฉพาะมีความรับผิดชอบพร้อมที่จะให้ตรวจสอบ (Accountability) ได้ดีขึ้น

ข้อเสีย คือ

1. ทำให้สายการบังคับบัญชา (Hierarchy) ขาดตอนไป
2. ทำให้เอกภาพของการบังคับบัญชา (Unity of Command) น้อยไป
3. ทำให้ลักษณะการรวมอำนาจสูงสุดไว้ที่ส่วนกลางแต่แห่งเดียว
4. การจัดองค์การมีลักษณะซับซ้อนและยุ่งยากมากขึ้น

3.1.4 โครงสร้างขององค์การแบบคณะกรรมการ (Committees Organization Structure)

การจัดโครงสร้างองค์การในรูปแบบของคณะกรรมการนั้น มีพื้นฐานแนวคิดที่สำคัญอยู่ 2 ประการ คือ ความต้องการใช้ความรู้ความชำนาญเฉพาะด้านในหลาย ๆ ด้าน และความยืดหยุ่นในการตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์การ โดยมีหลักการที่สำคัญคือ เป็นการรวมกลุ่มบุคคลโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะประสานงานและแลกเปลี่ยนข้อมูล การให้คำแนะนำปรึกษา หรือการใช้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจ บุคลากรที่มาเป็นกรรมการอาจจะมาจากทั้งภายในและภายนอกองค์การ มีการกำหนดภารกิจและอำนาจหน้าที่ชัดเจน และอาจจัดตั้งเป็นคณะกรรมการแบบถาวร หรือแบบชั่วคราวก็ได้ ซึ่งลักษณะขององค์การแบบคณะกรรมการจะมีข้อดี และข้อเสีย ดังนี้¹²

ข้อดี คือ

1. มีความคล่องตัวในการตอบสนองต่อทั้งสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกได้อย่างดี

¹² เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์, **การจัดโครงสร้างองค์การ** ใน เอกสารการสอนชุดวิชา องค์การและการจัดการงานบุคคล พิมพ์ครั้งที่ 2 (นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2539), หน้า 174-175.

2. เน้นการมีส่วนร่วมจากผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ในการตัดสินใจ ซึ่งนอกเหนือจากการทำให้ผู้เข้ามามีส่วนร่วมได้รู้สึกว่าคุณมีความสำคัญ (Sense of Belongings) ในเรื่องนั้นๆ แล้ว ยังเป็นการเพิ่มความผูกพันหรือการยอมรับผลการตัดสินใจอีกด้วย

3. ทำให้การตัดสินใจเกิดความรอบคอบมากขึ้น

4. ส่งเสริมต่อแนวคิดการบริหารงานแบบประชาธิปไตย ที่เน้นการมีส่วนร่วมการทำงานเป็นทีม การต่อรอง และความมีใจกว้าง

5. ทำให้มีการประสานงานที่ง่ายและรวดเร็วขึ้น เพราะบุคลากรที่มาเป็นกรรมการนั้นโดยทั่วไปมักจะมาจากฝ่ายต่าง ๆ กัน

6. ฝึกหัดบุคคลากร เพราะโครงสร้างของคณะกรรมการจะช่วยให้บุคลากรที่เข้ามาเป็นคณะกรรมการได้ฝึกฝนตนเองโดยการแสดงความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่

ข้อเสีย คือ

1. กรรมการอาจถูกควบคุม หรือครอบงำจากประธานหรือกรรมการบางคน ทั้งนี้เพราะความเกรงใจในการปฏิบัติหน้าที่

2. ความล่าช้าในการปฏิบัติงาน

3. ภาระค่าใช้จ่ายที่มาก เนื่องจากจะต้องมีค่าใช้จ่ายมากขึ้น เช่น ค่าเบี้ยประชุม

4. อาจทำให้เกิดการประนีประนอมผลประโยชน์ของกรรมการด้วยกัน มากกว่าที่จะหาผลประโยชน์ของส่วนรวมอย่างแท้จริง

5. ผู้บริหารใช้คณะกรรมการเป็นเครื่องมือในการปิดความรับผิดชอบออกไปจากตัวเอง

เมื่อพิจารณาจากข้อดีและข้อเสียของการจัดโครงสร้างองค์การแบบคณะกรรมการแล้วจะเห็นได้ว่า โครงสร้างองค์การในรูปแบบคณะกรรมการนั้นเป็นรูปแบบการจ้างองค์การที่เหมาะสมที่สุดในการกำหนดนโยบายซึ่งเป็นหน้าที่หลักขององค์การในรูปแบบนี้ แต่ในขณะเดียวกันก็มีข้อเสียในเรื่องของความเป็นผู้นำในเรื่องการตัดสินใจ อย่างไรก็ตามการจัดโครงสร้างขององค์การในรูปแบบคณะกรรมการนี้ก็เป็นที่ได้รับความนิยมมากในระดับหนึ่งในปัจจุบัน¹³

¹³ สมยศ นาวิการ และ ผู้สดี ฤมาคม, องค์การ : ทฤษฎีและพฤติกรรม, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิชิต, 2520), หน้า 197.

3.2 สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.)

ปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการที่เกิดขึ้นในประเทศไทยที่เรียกว่า “การฉ้อราษฎร์บังหลวง” เป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องความมั่นคงของประเทศ และการที่รัฐต้องสูญเสียงบประมาณแผ่นดินจำนวนมาก มหาศาลกับการถูกข้าราชการเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ทุจริตนำไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว แทนที่จะสามารถนำเงินจำนวนดังกล่าวนี้ไปใช้ในการพัฒนาประเทศ อีกทั้งปัญหาในเรื่องของการขาดวินัย ในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการไทยซึ่งเป็นปัญหาที่เรื้อรังนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้ส่งผลกระทบต่อโดยตรงกับความก้าวหน้าและประสิทธิภาพในการพัฒนาประเทศของประเทศไทย

จากข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นกับระบบราชการไทยดังกล่าว ไม่ว่าจะนับแต่ก่อนและภายหลังจากที่ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นองค์พระประมุขในปี พ.ศ. 2475 รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยได้ยึดถือนโยบายการแก้ไขปัญหาในเรื่องการฉ้อราษฎร์บังหลวง เป็นนโยบายสำคัญมาโดยตลอด พระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นประมุขของประเทศและรัฐบาลต่างได้จัดให้มีส่วนราชการที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบทางด้านวินัยและการปราบปรามการฉ้อราษฎร์บังหลวงของข้าราชการโดยมีกฎหมายรองรับอำนาจและกำหนดหน้าที่ไว้หลายฉบับ โดยเฉพาะพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2471 ซึ่งเริ่มใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2472 และยังมีกฎหมายฉบับอื่นๆ อีก เช่น กฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2476 ที่ให้มีคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินทำหน้าที่ตรวจสอบเงินรายรับรายจ่ายของแผ่นดินหรืองบแสดงฐานะการเงินแผ่นดินประจำปี ว่าเป็นไปตามงบประมาณประจำปีและตามความเป็นจริงหรือไม่¹⁴

อย่างไรก็ดี การแก้ไขปัญหในเรื่องการฉ้อราษฎร์บังหลวงหรือการทุจริตในวงราชการได้เริ่มต้นเป็นรูปร่างอย่างชัดเจนในปี พ.ศ. 2488 ด้วยการตรากฎหมายที่ชื่อว่า “พระราชบัญญัติกำหนดวิธีพิจารณาข้าราชการและพนักงานเทศบาลผู้ประพฤติผิดวินัยหรือหย่อนความ

¹⁴ ยงยุทธ แสงรุ่งเรือง, “รูปแบบสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย” (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526), หน้า 78.

สามารถ พ.ศ. 2488” ที่ถือเป็นกฎหมายฉบับแรกในประเทศไทยที่มีการใช้มาตรการพิเศษเพื่อเสริมการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการของประเทศไทย โดยกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้มีวิธีการพิจารณาลงโทษข้าราชการฝ่ายทหาร ตำรวจ พลเรือน ตุลาการ และพนักงานเทศบาล ผู้ประพฤติผิดวินัยเพิ่มขึ้นอีกส่วนหนึ่ง โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วย ประธานกรรมการคนหนึ่ง และกรรมการอื่นอีกไม่เกิน 9 คน แต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรี และมีอำนาจพิจารณาสอบสวนข้าราชการและพนักงานเทศบาลซึ่งประพฤติผิดวินัยหรือหย่อนความสามารถ¹⁵ สำหรับเรื่องที่คณะกรรมการจะรับไว้พิจารณาสอบสวนได้นั้นอาจเป็นเรื่องที่ร้องเรียนโดยเจ้ากระทรวงหรือบุคคลทั่วไป ถ้าเรื่องที่ร้องเรียนนั้นมีโทษถึงปลดออกหรือไล่ออกก็ให้คณะกรรมการรับไว้พิจารณาสอบสวน ถ้าสอบสวนแล้วได้ความว่ามีการกระทำความผิดจริงก็ให้เสนอไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการลงโทษต่อไป¹⁶ แต่อย่างไรก็ดี กฎหมายฉบับนี้ได้ถูกยกเลิกให้ใช้บังคับในวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2489 ต่อมาได้มีการตรากฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตในระบบราชการ คือ พระราชบัญญัติกำหนดวิธีพิจารณาลงโทษข้าราชการและพนักงานเทศบาลผู้กระทำผิดหน้าที่หรือหย่อนความสามารถ พ.ศ. 2490 ที่มีผลใช้บังคับถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2491 เท่านั้น

ข้อสังเกตเกี่ยวกับกฎหมายสองฉบับนี้คือ พระราชบัญญัติทั้งสองฉบับที่กล่าวมาข้างต้นมีระยะเวลาในการบังคับใช้สั้นมาก กล่าวคือประมาณ 1 ปีเศษก็ถูกยกเลิกไป ที่เป็นเช่นนี้เข้าใจว่ารัฐบาลในสมัยนั้นเชื่อว่า ถ้าได้ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการโดยมาตรการพิเศษดังกล่าวข้างต้นสักระยะหนึ่ง ปัญหาดังกล่าวก็จะหมดไปหรือลดน้อยลงจนสามารถป้องกันและปราบปรามตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับทางวินัยได้ตามปกติ¹⁷ อย่างไรก็ตาม ความเข้าใจดังกล่าวไม่ถูกต้อง การทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการยังคงแพร่ระบาดทั่วไป และรัฐบาลในสมัยต่อมา ยังคงต้องออกกฎหมายกำหนดมาตรการพิเศษและจัดตั้ง

¹⁵ พระราชบัญญัติกำหนดวิธีพิจารณาลงโทษข้าราชการและพนักงานเทศบาลผู้ประพฤติผิดวินัยหรือหย่อนความสามารถ พ.ศ. 2488 มาตรา 3 และมาตรา 4.

¹⁶ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 5 และมาตรา 8.

¹⁷ เรียม เกษสาคร, “การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518”, (อัตถ์สำเนา), หน้า 2.

หน่วยงานเฉพาะขึ้นเพื่อดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการต่อไปอีก¹⁸

ในระยะต่อมาได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการปฏิบัติราชการตามมติประชาชน (ก.ป.ช.) เพื่อรับเรื่องร้องทุกข์ ซึ่งนำไปสู่การหารือในที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2495 ว่า การสอบสวนข้าราชการที่ถูกกล่าวหาว่าทุจริตควรจะได้มีการปรับปรุงใหม่ให้เป็นองค์การหรือหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี มีตำรวจของตนเอง มีอำนาจหน้าที่สอบสวนและจับกุมข้าราชการทุจริตได้ด้วย และควรแก้ธรรมนูญศาลให้ดำเนินวิธีพิจารณาตัดสินคดีข้าราชการทุจริตได้รวดเร็วขึ้น จึงได้มีการจัดตั้งกรมตรวจราชการแผ่นดินขึ้นเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2496 สังกัดทบวงคณะรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง¹⁹ หน้าที่หลักของกรมตรวจราชการแผ่นดิน คือ การควบคุมดูแลสอดส่องให้การดำเนินงานของหน่วยราชการไทย อันได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ กฎหมายและระเบียบต่างๆ รวมทั้งมติคณะรัฐมนตรี และคำสั่งนายกรัฐมนตรีอย่างเคร่งครัด เพื่อให้สอดคล้องตามนโยบายของรัฐบาลและทำงานอย่างสำเร็จโดยปราศจากการทุจริตและกระทำการอันมิชอบด้วยประการใดๆ อย่างไรก็ตามหน่วยงานนี้ต่อมาได้ถูกยุบเลิกในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เมื่อ พ.ศ. 2503 ด้วยเหตุผลทางการเมือง²⁰

ทั้งนี้ ในปี พ.ศ. 2503 ได้มีการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นใหม่เพื่อตรวจสอบเกี่ยวกับเรื่อง ภาษีอากรตามพระราชบัญญัติการตรวจสอบการปฏิบัติเกี่ยวกับภาษีอากรและรายได้อื่นของรัฐ พ.ศ. 2503 โดยเรียกในนาม สำนักงานคณะกรรมการตรวจสอบการปฏิบัติเกี่ยวกับภาษีอากร (ก.ต.ภ.) ซึ่งในระยะต่อมาภายหลังการปฏิวัติเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2514 ได้มีการนำงานในหน้าที่ของผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีรวมเข้าในการปฏิบัติงานแล้วจัดตั้งเป็นหน่วยงานระดับกรมขึ้นใหม่ เรียกว่า “สำนักงานคณะกรรมการตรวจและติดตามผลการปฏิบัติราชการ” (ก.ต.ป.) ที่มีหน้าที่สำคัญในการสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับกรณีการฉ้อราษฎร์บังหลวง แต่จาก

¹⁸ อุดม รัฐอมฤต, “ปัญหาบางประการเกี่ยวกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530), หน้า 45.

¹⁹ การฉ้อราษฎร์บังหลวง, แผ่นดินไทย, เล่ม 1 (กรุงเทพมหานคร : ทำเนียบรัฐบาล, 2520), หน้า 26.

²⁰ เรื่องเดียวกัน.

เหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 เป็นผลทำให้คณะกรรมการ ก.ต.ป. และสำนักงาน ก.ต.ป. ต้องถูกยุบเลิกด้วยเหตุผลทางการเมืองเช่นกัน²¹

จากความพยายามในการแก้ไขปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวงของรัฐที่อาจมีการล้มเหลวบ้างในบางระยะ แต่ได้ก่อให้เกิดแนวคิดที่สำคัญสำหรับกรณีดังกล่าวด้วยการจัดตั้งหน่วยงานกลางในการรับผิดชอบงานอันเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ เพียงแต่รูปแบบของหน่วยงานดังกล่าวยังคงมีสายงานบังคับบัญชาขึ้นโดยตรงต่อฝ่ายบริหารที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด ทำให้รูปแบบของหน่วยงานผู้รับผิดชอบนี้อาจถูกโต้แย้งในเรื่องความเป็นอิสระและความโปร่งใสในการตัดสินใจพิพาทที่เกิดขึ้นได้ ประกอบกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 มาตรา 66 ที่บัญญัติว่า “รัฐพึงจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นให้มีประสิทธิภาพและพึงดำเนินการทุกทางเพื่อป้องกันและปราบปรามการแสวงหาประโยชน์ในทางมิชอบ” ทำให้รัฐบาลในสมัยนายกรัฐมนตรีสัญญา ธรรมศักดิ์ ได้มีการตรา “พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518” ขึ้น โดยมีแนวทางสำหรับการแก้ไขปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวงด้วยรูปแบบที่มอบหมายให้ “คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ” เป็นผู้รับผิดชอบภาระหน้าที่อันเกี่ยวกับการฉ้อราษฎร์บังหลวงนี้ และเพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการฯ สำเร็จลุล่วง ได้มีการจัดตั้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการขึ้น เพื่อทำหน้าที่ในการปฏิบัติงานตามมติของคณะกรรมการฯ โดยสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีและอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี ซึ่งในเวลาต่อมากฎหมายฉบับนี้ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 ที่ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในฉบับที่ 2 พ.ศ. 2530 นั้น ได้กำหนดให้มีการจัดองค์กรในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อการบังคับใช้กฎหมาย โดยแบ่งประเภทขององค์กรได้ ดังนี้

²¹ โปรดอ่านเพิ่มเติมจาก ; ยงยุทธ แสงรุ่งเรือง, “รูปแบบสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย”, หน้า 79-80.

1.สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ หรือ สำนักงาน ป.ป.ป.

2.คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ หรือ คณะกรรมการ ป.ป.ป.

3.คณะอนุกรรมการ

4.เจ้าหน้าที่

ในการพิจารณาลักษณะการทำงานของ ป.ป.ป. จำเป็นจะต้องศึกษาถึงโครงสร้างและคุณสมบัติ วาระการดำรงตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ดำรงตำแหน่ง รวมถึงอำนาจและหน้าที่ของ ป.ป.ป. ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ นอกจากนี้ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายก็เป็นประเด็นที่ต้องพิจารณาเช่นกัน เพื่อจะทำให้สามารถเห็นและเข้าใจถึงสภาพการทำงานในทางปฏิบัติของ ป.ป.ป. ได้เป็นอย่างดี

“สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ” เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน ป.ป.ป.” เป็นองค์กรที่ถูกจัดตั้งโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 โดยมีฐานะเป็นเจ้าหน้าที่และหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการ ป.ป.ป. เพราะมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องดำเนินกิจการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ป. และปฏิบัติงานธุรการอื่นๆ โดยมีอำนาจในการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการแสดงทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐและกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ และปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ หรือตามที่นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย²²

สำนักงาน ป.ป.ป. มีเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ป. เป็นผู้ควบคุมดูแลการดำเนินงานของสำนักงานฯ และอาจจะมีรองเลขาธิการฯ เป็นผู้ช่วยปฏิบัติราชการก็ได้ โดยการแต่งตั้งเลขาธิการฯ ต้องได้รับความเห็นชอบของวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร²³ สำหรับวาระการดำรง

²² พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518, มาตรา 10.

²³ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 11.

ตำแหน่งของเลขาธิการฯ กฎหมายกำหนดให้เลขาธิการฯ จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเป็นเวลาเกินกว่า 4 ปีมิได้²⁴ โดยหากในกรณีที่วาระการดำรงตำแหน่งของประธานกรรมการและกรรมการได้สิ้นสุดลงในระหว่างปิดสมัยประชุมรัฐสภา หรือสภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุหรือถูกยุบ ให้วาระการดำรงตำแหน่งดังกล่าวขยายออกไปจนกว่าประธานกรรมการและกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่²⁵

อย่างไรก็ดี การพ้นจากตำแหน่งของเลขาธิการฯ ป.ป.ป. จะเป็นไปตามเงื่อนไขที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายได้บัญญัติไว้ กล่าวคือ นอกจากจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้ว ยังอยู่ภายใต้บังคับแห่งเหตุดังต่อไปนี้ คือ²⁶

- 1) ลาออก
- 2) มีพระบรมราชโองการให้ออกด้วยความเห็นชอบของวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร
- 3) เป็นบุคคลล้มละลาย
- 4) เป็นบุคคลไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ
- 5) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 5 กล่าวคือ เป็นข้าราชการการเมือง สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้จัดการ กรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน หรือลูกจ้างของบุคคล ห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การใดๆ ซึ่งดำเนินธุรกิจเพื่อค้ากำไร
- 6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่คดีที่เป็นความผิดลหุโทษหรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

ทั้งนี้ หากประธานกรรมการหรือกรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ อาจมีพระบรมราชโองการแต่งตั้งผู้อื่นแทนด้วยความเห็นชอบของวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร ประธานกรรมการหรือกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งในกรณีนี้จะอยู่ในตำแหน่งตามวาระของประธานกรรมการหรือกรรมการที่ตนแทนด้วยระยะเวลาที่เหลืออยู่

²⁴ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 12 วรรคแรก.

²⁵ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 12 วรรคสอง.

²⁶ เรื่องเดียวกัน.

ในการปฏิบัติงานของสำนักงาน ป.ป.ป. จะประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ผู้รับมอบหมายให้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนเรื่องร้องเรียนต่างๆ ตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ป. และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานธุรการของสำนักงานฯ โดยถือว่าสำนักงานฯ มีฐานะเป็นส่วนราชการเทียบเท่ากรมในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี เนื่องจากกฎหมายได้กำหนดให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้มีอำนาจรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และมีอำนาจในการออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามกฎหมายดังกล่าวด้วย²⁷ ด้วยเหตุนี้ สำนักงาน ป.ป.ป. จึงมีเลขาธิการฯ เป็นข้าราชการประจำซึ่งทำหน้าที่บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่และควบคุมดูแลงานราชการต่างๆ โดยทั่วไป โดยเป็นสายงานหนึ่งของฝ่ายบริหารเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติงานของ “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” อันเป็นบุคคลผู้ที่อยู่ภายใต้การทำงานของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ซึ่งหมายถึง ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่งหรือมีเงินเดือนประจำ พนักงานหรือบุคคลผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ ผู้บริหารท้องถิ่นตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายสมาชิกสภาท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และหมายรวมถึงกรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจด้วย²⁸ โดยที่บุคคลเหล่านี้ถือว่าเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้อาจถูกกล่าวหาว่าร้องเรียน หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าได้กระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ หรือรักรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติตามนัยแห่งกฎหมายฉบับนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²⁷ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 26.

²⁸ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 3.

แผนผังรูปการดำเนินงาน ป.ป.ป.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.2.1 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.)

จากเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่มุ่งจะแก้ไขปัญหาในเรื่องการใช้อำนาจรัฐ บังหลวมที่เกิดขึ้นในระบบราชการของประเทศไทย จะเห็นได้ว่า รัฐบาลแต่ละยุคสมัยได้เล็งเห็นถึงความจำเป็นในการต้องมีหน่วยงานกลางในการรับผิดชอบดูแลการดังกล่าว ซึ่งแนวทางนี้ได้ถูกพัฒนาจนกลายเป็นรูปแบบขององค์กรรับผิดชอบในลักษณะที่เรียกว่า “คณะกรรมการ” อันได้แก่ คณะกรรมการตรวจสอบการปฏิบัติเกี่ยวกับภาษีอากร (ก.ต.ภ.) ที่จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2503 และ คณะกรรมการตรวจและติดตามผลการปฏิบัติราชการ” (ก.ต.ป.) ที่จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2514 โดยอาจกล่าวได้ว่าเป็นผลเนื่องมาจากความต้องการที่จะแก้ปัญหาให้สำเร็จลุล่วงมีประสิทธิภาพ และปราศจากการแทรกแซงจากอิทธิพลใดๆ จากแนวคิดดังกล่าวนี้จึงนำไปสู่การร่างกฎหมายที่สำคัญ คือ “พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518” ในเวลาต่อมา และภายหลังได้ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530 จากพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ส่งผลให้มีการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของข้าราชการ โดยสำนักงานดังกล่าวได้ดำเนินการบริหารในรูปแบบของคณะกรรมการ ตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 มาตรา 4 อันเป็นโครงสร้างของคณะกรรมการ

ในการพิจารณาลักษณะการทำงานของ ป.ป.ป. จำเป็นจะต้องศึกษาถึงโครงสร้าง และคุณสมบัติ วาระการดำรงตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ เพื่อการวิเคราะห์ถึงอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ และทำให้สามารถเข้าใจถึงสภาพการทำงานในทางปฏิบัติของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ได้เป็นอย่างดี

3.2.1.1 โครงสร้างของคณะกรรมการ ป.ป.ป.

จากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 มาตรา 4 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ ป.ป.ป.” ซึ่งประกอบไปด้วยบุคคลดังนี้

1) ประธานกรรมการ	1	คน	ประธาน
2) ผู้ทรงคุณวุฒิ	5-9	คน	กรรมการ
3) เลขานุการ ป.ป.ป.	1	คน	กรรมการและเลขานุการ

จากโครงสร้างที่ได้ระบุไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 หมายถึงว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (คณะกรรมการ ป.ป.ป.) จะต้องมียกเว้นอย่างน้อย 7 คน และไม่เกิน 11 คน

3.2.1.2 คุณสมบัติของคณะกรรมการ ป.ป.ป.

การแต่งตั้งประธานและคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) นั้น ให้แต่งตั้งโดยพระบรมราชโองการจากบุคคลซึ่งมีความซื่อสัตย์ และมีความรู้ความชำนาญในวิชาการหรือกิจการต่างๆ โดยได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาตามลำดับ²⁹ ทั้งนี้กฎหมายมิได้ระบุโดยชัดเจนว่า ประธานกรรมการและกรรมการจะได้รับการคัดเลือกจากผู้ใด แต่ในการประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติก็ได้ยอมรับว่าผู้ที่จะเสนอบุคคลเข้ามารับการแต่งตั้งนั้นก็คือฝ่ายบริหาร หรือรัฐบาลนั่นเอง³⁰

ทั้งนี้ผู้ที่ดำรงตำแหน่งเป็นประธาน ป.ป.ป. และคณะกรรมการ ป.ป.ป. ต้องไม่เป็นข้าราชการการเมือง สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้จัดการ กรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน หรือลูกจ้างของบุคคล ห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การใดๆ ซึ่งดำเนินธุรกิจเพื่อค้ากำไร³¹ โดยภารกิจหลักของคณะกรรมการ ป.ป.ป. นี้ คือการมุ่งที่จะป้องกันและปราบปรามและมิต้องการให้เกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการซึ่งมีอยู่ทั่วประเทศ จึงนับว่าเป็นเรื่องที่เป็นภารกิจหนักมากสำหรับสำนักงานนี้

²⁹ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 4.

³⁰ ยงยุทธ แสงรุ่งเรือง, “รูปแบบสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย”, หน้า 104.

³¹ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518, มาตรา 5.

3.2.1.3 วาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ป.

การดำรงตำแหน่งของประธานกรรมการ และกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) นั้น จะดำรงตำแหน่งได้โดยมีกำหนด 2 ปี และอาจจะได้รับแต่งตั้งใหม่ได้อีกวาระหนึ่ง แต่ทั้งนี้จะแต่งตั้งให้อยู่ในตำแหน่งติดต่อกันเกินกว่า 2 วาระไม่ได้³² หมายถึงว่าในกรณีที่อยู่ในวาระติดต่อกัน 2 วาระก็จะอยู่ในตำแหน่งได้ไม่เกิน 4 ปี แต่ถ้าดำรงตำแหน่ง 2 วาระซึ่งอาจจะไม่ติดต่อกันก็ได้ก็จะอยู่ในวาระได้คราวละ 2 ปี ซึ่งเมื่อรวมแล้วก็ไม่เกิน 4 ปีเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ในกรณีที่วาระการดำรงตำแหน่งของประธานกรรมการและกรรมการได้สิ้นสุดลงในระหว่างปิดสมัยประชุมรัฐสภา หรือสภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุหรือถูกยุบให้วาระการดำรงตำแหน่งดังกล่าวขยายออกไปจนกว่าประธานกรรมการ และกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่³³

3.2.1.4 การพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ป.

นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระที่ได้รับระบุไว้แล้วตามบทบัญญัติของกฎหมาย คือ การดำรงตำแหน่งจะมีวาระ 2 ปี และอาจจะได้รับแต่งตั้งใหม่ได้อีกวาระหนึ่ง แต่ทั้งนี้จะอยู่ในตำแหน่งติดต่อกันเกินกว่า 2 วาระไม่ได้ กล่าวคือ ไม่เกิน 4 ปี โดยการพ้นจากตำแหน่งของประธานกรรมการ และกรรมการจะพ้นจากตำแหน่งในกรณี ดังนี้³⁴

- 1) ลาออก
- 2) มีพระบรมราชโองการให้ออกด้วยความเห็นชอบของวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร
- 3) เป็นบุคคลล้มละลาย
- 4) เป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
- 5) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 5 กล่าวคือ เป็นข้าราชการการเมือง สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้จัดการ กรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน หรือ

³² เรื่องเดียวกัน, มาตรา 6.

³³ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 6 วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530.

³⁴ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 7.

ลูกจ้างของบุคคล ห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การใดๆ ซึ่งดำเนินธุรกิจเพื่อค้า
กำไร

- 6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่คดีที่เป็นความผิดลหุโทษหรือ
ความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

ทั้งนี้ หากประธานกรรมการหรือกรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ อาจมี
พระบรมราชโองการแต่งตั้งผู้อื่นแทนด้วยความเห็นชอบของวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร
ประธานกรรมการหรือกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งในกรณีนี้จะอยู่ในตำแหน่งตามวาระของประธาน
กรรมการหรือกรรมการที่ตนแทนด้วยระยะเวลาที่เหลืออยู่

และเมื่อประธานกรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ในระหว่างที่ยังไม่มีพระ
บรมราชโองการแต่งตั้งผู้อื่นแทนตามวรรคสอง ให้กรรมการที่เหลืออยู่เลือกกรรมการคนหนึ่งเสนอ
นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งเพื่อรักษาการในตำแหน่งประธานกรรมการเป็นการชั่วคราว³⁵

3.2.1.5 อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ป.

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวง
ราชการ พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและ
ประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530 ได้ให้คณะกรรมการ ประธานกรรมการ หรือ
กรรมการซึ่งประธานกรรมการมอบหมายมีอำนาจดังต่อไปนี้ คือ³⁶

- 1) มีหนังสือสอบถามส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพื่อทราบ
ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการหรืองานใดๆ และเมื่อส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐ
วิสาหกิจได้รับหนังสือสอบถามแล้ว จะต้องชี้แจงข้อเท็จจริงที่ได้มีการสอบถามทุกครั้ง ภายใน
30 วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือสอบถาม

³⁵ เรื่องเดียวกัน, แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและ
ประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530, มาตรา 5.

³⁶ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 14.

ในกรณีส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจมีความจำเป็นต้องใช้เวลาในการชี้แจงข้อเท็จจริงเกินกำหนดเวลา 30 วัน ให้มีหนังสือแจ้งไปยังผู้สอบถามทราบก่อนวันสิ้นสุดกำหนดพร้อมเหตุผล โดยขอขยายระยะเวลาได้ครั้งละไม่เกิน 30 วัน แต่รวมระยะเวลาทั้งหมดไม่เกิน 90 วัน

2) มีหนังสือเรียกบุคคลใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรณีที่สืบสวนและสอบสวนมาให้ถ้อยคำ หรือส่งบัญชีเอกสารหรือวัตถุใดๆ ที่จำเป็นแก่การสอบสวนมาเพื่อประกอบการพิจารณา หรือแจ้งให้บุคคลใดๆ ดังกล่าวให้ถ้อยคำหรือส่งบัญชีเอกสารหรือวัตถุใดๆ ที่จำเป็นแก่การสอบสวนแก่เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือเพื่อการนั้น

3) ตั้งอนุกรรมการเพื่อพิจารณาสอบสวน หรือปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย³⁷

4) ในการพิจารณาสอบสวน ถ้าคณะกรรมการเห็นว่ากรณีใดมีเหตุผลสมควรให้สั่งพักราชการ หรือพักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหา ร้องเรียนก็ให้รายงานไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อทราบ และส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหา ร้องเรียนสั่งพักราชการหรือพักงาน เพื่อรอฟังผลการพิจารณาของคณะกรรมการ เว้นแต่กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเป็นข้าราชการตุลาการตามกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ให้คณะกรรมการส่งเรื่องและความเห็นไปยังปลัดกระทรวงยุติธรรม เพื่อดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการต่อไป³⁸

ทั้งนี้ หากพิจารณาจากหน้าที่หลักของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ในช่วงต้น จะเห็นได้ว่า อำนาจหน้าที่เหล่านี้ กฎหมายกำหนดเพื่อวัตถุประสงค์ให้การทำงานของคณะกรรมการฯ เป็นไปโดยสะดวกและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การสืบสวนสอบสวนได้รับความถูกต้อง ความเป็นธรรม และเพื่อให้การทำงานประสบผลสำเร็จอย่างลุล่วง

³⁷ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 15.

³⁸ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 18, แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530, มาตรา 12.

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530 นี้ ได้กำหนด “หน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ป.” ไว้³⁹ 6 ประการ คือ

1) เสนอมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อคณะรัฐมนตรี*

2) เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐแสดงสินทรัพย์และหนี้สิน ตามรายการ วิธีการ และเวลาตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา*

3) สืบสวนและสอบสวนเพื่อทราบข้อเท็จจริงเมื่อมีผู้กล่าวหา ร้องเรียน หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ

4) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการหรือวางแผนงาน โครงการของส่วนราชการต่างๆ เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

5) รายงานผลการปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ พร้อมทั้งข้อสังเกตต่อนายกรัฐมนตรี ประธานวุฒิสภา และประธานสภาผู้แทนราษฎรภายในเดือนตุลาคมทุกปี แล้วพิมพ์เผยแพร่รายงานประจำปีนั้นต่อไป

6) สืบสวนสอบสวนเพื่อทราบข้อเท็จจริงเมื่อมีพฤติการณ์ปรากฏแก่คณะกรรมการ หรือมีการกล่าวหา ร้องเรียนว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐรั่วรัวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ⁴⁰

³⁹ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 13.

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530 มาตรา 7.

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530 มาตรา 7.

โดยการสืบสวนสอบสวนตาม ข้อ 6) นี้ กฎหมายได้วางหลักเกณฑ์ว่า เมื่อมีพฤติการณ์ปรากฏแก่คณะกรรมการ หรือมีการกล่าวหาหรือเรียนว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดรั่วรอยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยเบื้องต้นก่อนว่าพฤติการณ์หรือเรื่องที่ถูกกล่าวหาหรือเรียนนั้นมีมูลเพียงพอที่คณะกรรมการฯ จะรับไว้พิจารณาหรือไม่ ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเป็นผู้ซึ่งได้แสดงรายการสินทรัพย์และหนี้สินตามแบบแสดงรายการที่พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการแสดงสินทรัพย์และหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐได้กำหนดไว้แล้ว⁴¹ ให้คณะกรรมการนำรายการแสดงสินทรัพย์และหนี้สินดังกล่าวมาพิจารณาประกอบด้วย⁴²

จากหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) ที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น พระราชบัญญัติดังกล่าวได้แบ่งลักษณะงานออกได้เป็น 2 ประเภท คือ งานด้านการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ และงานด้านการปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ คือ

1. งานด้านการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ โดยส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของการแสดงสินทรัพย์และหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการเสนอมาตรการและความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีซึ่งในทางปฏิบัติแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่⁴³

⁴⁰ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518, มาตรา 20 แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530 มาตรา 13.

⁴¹ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518, มาตรา 23.

⁴² เรื่องเดียวกัน, มาตรา 20 วรรคแรก แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530 มาตรา 14.

⁴³ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ, เอกสารประกอบการสัมมนา “การร่วมมือประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐ กับ ป.ป.ป. ณ โรงแรม อิมพีเรียล กรุงเทพฯ วันที่ 26-27 พฤศจิกายน 2530”, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน ป.ป.ป. , 2530), หน้า 96.

ก. ประเภทมาตรการป้องกันทั่วไป ทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรม และ ค่านิยมที่เจ้าหน้าที่ของรัฐพึงปฏิบัติ

ข. มาตรการป้องกันเกี่ยวกับการพัสดุและการก่อสร้างของทางราชการ เช่น การปรับปรุงแก้ไขวิธีการประกวดราคาก่อสร้าง หรือการต่อต้านการรวมหัวกันในการประกวดราคาก่อสร้าง เป็นต้น

ค. มาตรการป้องกันด้านการเงินและทรัพย์สินของทางราชการ เช่น ในส่วนที่เกี่ยวกับค่ารักษาพยาบาล ค่าเช่าบ้าน เงินบำรุงการศึกษา เป็นต้น

ง. มาตรการป้องกันเกี่ยวกับการรักษาระเบียบวินัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

จ. มาตรการป้องกันและข้อเสนอแนะความเห็นให้มีการปรับปรุงการบริหารของส่วนราชการเป็นการเฉพาะเรื่อง

2.งานด้านการปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ซึ่งยังสามารถแบ่งลักษณะงานออกเป็น 2 กรณี คือ

ก. การสืบสวนกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการเพื่อทราบข้อเท็จจริงเมื่อมีผู้กล่าวหา ร้องเรียนหรือมีเหตุอันสมควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ

ข. การสืบสวนกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายแรงผิดปกติ เมื่อมีพฤติการณ์ปรากฏแก่คณะกรรมการฯ หรือมีการกล่าวหา ร้องเรียนว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดร้ายแรงผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ซึ่งหากคณะกรรมการฯ มีมติว่าพฤติการณ์หรือเรื่องที่ถูกกล่าวหา ร้องเรียนมีมูลเพียงพอที่คณะกรรมการฯ จะรับไว้พิจารณาได้ คณะกรรมการฯ จะต้องทำหน้าที่ดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพื่อทราบข้อเท็จจริงต่อไป

ทั้งนี้ ในการรับเรื่องเพื่อพิจารณาของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ(ป.ป.ป.) จะอยู่ภายใต้ขอบเขตของอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. การปฏิบัติงานของคณะกรรมการจะต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ

2. การสืบสวนสอบสวนการทุจริต หรือประพฤติมิชอบจะกระทำได้เฉพาะแต่ผู้ที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ กล่าวคือ เป็นข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่งหรือมีเงินเดือนประจำ พนักงานหรือบุคคลผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ ผู้บริหารท้องถิ่นตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย สมาชิกสภาท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และหมายความรวมถึง กรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจด้วยเท่านั้น

3. คณะกรรมการไม่สามารถรับหรือยกเรื่องดังต่อไปนี้ขึ้นพิจารณา⁴⁴

ก. เรื่องที่คณะกรรมการได้วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดและนายกรัฐมนตรียอมรับทราบแล้ว เว้นแต่เป็นกรณีและผู้บังคับบัญชาไม่ได้ดำเนินการหรือดำเนินการทางวินัยตามผลการสอบสวนทางวินัยที่ได้รับแจ้งจากคณะกรรมการสอบสวนโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม

ข. เรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล หรือที่ศาลพิพากษา หรือมีคำสั่งเสร็จเด็ดขาดในเรื่องนั้นแล้ว เว้นแต่เป็นกรณีที่เป็นการดำเนินการตามที่เกี่ยวข้องกับการกล่าวหา ร้องเรียนว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดร้ายแรงผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

4. คณะกรรมการจะไม่รับหรือยกเว้นเรื่องดังต่อไปนี้ขึ้นพิจารณา⁴⁵

ก. เรื่องที่ล่วงเลยมาแล้วเกิน 5 ปี นับแต่วันเกิดเหตุจนถึงวันที่มีการกล่าวหา ร้องเรียน และคณะกรรมการเห็นว่าเป็นเรื่องที่ไม่อาจหาพยานหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินการสืบสวนสอบสวนต่อไปได้

⁴⁴ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518, มาตรา 13 ทวิ.

⁴⁵ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 13 ตริ.

ข. เรื่องที่คณะกรรมการเห็นว่าไม่ถึงขั้นเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

ค. เรื่องที่มีลักษณะเป็นบัตรสนเท่ห์ ซึ่งไม่ระบุพยานหลักฐานชัดเจนเพียงพอที่จะดำเนินการสืบสวนสอบสวนต่อไปได้

5. เรื่องใดที่คณะกรรมการไม่รับหรือไม่ยกขึ้นพิจารณาตาม ข้อ 3. หรือ ข้อ 4. ข้างต้น ถ้าคณะกรรมการพิจารณาเห็นสมควรจะแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหา ร้องเรียน ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่แล้วแจ้งให้คณะกรรมการทราบก็ได้⁴⁶

6. เมื่อสืบสวนสอบสวนแล้ว ได้ความว่าเป็นการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ ก็ชี้มูลความผิดทางวินัยและ/หรือทางอาญา แล้วคณะกรรมการจะดำเนินการดังต่อไปนี้

ก. ในกรณีชี้มูลเป็นความผิดทางวินัย ประธานกรรมการจะรายงานให้นายกรัฐมนตรีทราบ และส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาของผู้นั้นดำเนินการทางวินัยต่อไป และถ้ากรณีเป็นความผิดทางอาญาก็จะแจ้งต่อพนักงานสอบสวนภายใน 15 วันนับแต่วันที่คณะกรรมการมีมติชี้มูลความผิด⁴⁷

ข. สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งไม่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัย เมื่อคณะกรรมการมีมติว่าเรื่องที่สอบสวนเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวมีมูลเป็นการทุจริต หรือประพฤติมิชอบในวงราชการ ประธานกรรมการจะรายงานให้นายกรัฐมนตรีทราบ และส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ นั้นดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป และหากกรณีเป็นความผิดทางอาญาก็จะแจ้งต่อพนักงานสอบสวนภายใน 15 วันนับแต่วันที่คณะกรรมการมีมติชี้มูลความผิด⁴⁸

⁴⁶ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 13 จัตวา.

⁴⁷ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 19 วรรคแรก, แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530 มาตรา 12.

⁴⁸ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 19 วรรคสอง, แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530 มาตรา 12.

กรณีที่ถูกบุคคลซึ่งไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ร่วมกระทำผิดในทางอาญากับเจ้าหน้าที่ของรัฐ คณะกรรมการก็จะชี้มูลความผิดทางอาญาแก่บุคคลนั้นด้วย ซึ่งประธานกรรมการจะแจ้งเรื่องต่อพนักงานสอบสวนเป็นการประสานงานเพื่อดำเนินคดีต่อไป

7. ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ประธานกรรมการ กรรมการ ออนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา⁴⁹

8. ผู้ใดจะเปิดเผยข้อความ ข้อเท็จจริง หรือข้อมูลที่ได้มาเนื่องจากการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่มิได้ เว้นแต่คณะกรรมการจะมอบหมาย หรือเป็นการกระทำตามหน้าที่ราชการ หรือเพื่อประโยชน์แก่การตรวจสอบหรือพิจารณาสอบสวน⁵⁰

9. การแสวงหาพยานหลักฐานจะกระทำได้เพียงมีหนังสือเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ หรือให้ลงบัญชีเอกสารหรือวัตถุใด ๆ ที่จำเป็นแก่การสอบสวนเท่านั้น จะเข้าไปตรวจค้น ยึด หรืออายัดพยานหลักฐานใด ๆ เองไม่ได้

10. คณะกรรมการไม่มีอำนาจจับกุม การจับกุมผู้กระทำความผิดในกรณีทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่เป็นอำนาจของเจ้าหน้าที่ฝ่ายอื่น เมื่อมีเหตุผลอันสมควร คณะกรรมการอาจขอให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจับกุมผู้ต้องหาดังกล่าวได้ ซึ่งต้องกระทำในลักษณะของการร่วมมือประสานงาน

หน้าที่ที่สำคัญอีกประการหนึ่งของประธานกรรมการและกรรมการ ป.ป.ป. คือ การแสดงสินทรัพย์และหนี้สินของตนต่อนายกรัฐมนตรีตามรายการ วิธีการ และกำหนดเวลาที่กฎกระทรวงกำหนดไว้⁵¹ เหตุผลในการกำหนดบทบัญญัตินี้ คือ เพื่อเป็นแสดงถึงความโปร่งใสของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ซึ่งจะต้องเป็นผู้พิจารณาข้าราชการที่ต้องสงสัยว่าทำการฉ้อราษฎร์บังหลวง

⁴⁹ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 22.

⁵⁰ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 25.

⁵¹ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 17.

3.2.2 คณะอนุกรรมการ ป.ป.ป.

โดยเหตุที่ภาวะและหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) ที่มีอยู่มากมายและกว้างขวาง จึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานที่ปรึกษา (Staff) ช่วยเหลือ ดังนี้ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 จึงให้อำนาจแก่ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) ในการมีคำสั่งแต่งตั้งอนุกรรมการ เพื่อพิจารณาสอบสวน หรือปฏิบัติงานอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. มอบหมายได้ ทั้งนี้สำนักงาน ป.ป.ป.ได้มีคำสั่งแต่งตั้งอนุกรรมการประจำกองต่าง ๆ ขึ้นดังนี้⁵² เช่น

- 1) คณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนฝ่ายบริหารและปกครอง
- 2) คณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนฝ่ายมั่นคงและยุติธรรม
- 3) คณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนฝ่ายเศรษฐกิจ
- 4) คณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนฝ่ายสังคม
- 5) คณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนฝ่ายทรัพยากรธรรมชาติ
- 6) คณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนฝ่ายรัฐวิสาหกิจ
- 7) คณะอนุกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน 1
- 8) คณะอนุกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน 2
- 9) คณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนกรณีเร่งด่วน
- 10) คณะอนุกรรมการดำเนินการทางวินัยและคดี
- 11) คณะอนุกรรมการฝ่ายมาตรการป้องกันและวางแผน
- 12) คณะอนุกรรมการฝ่ายวิจัย
- 13) คณะอนุกรรมการการฝ่ายประชาสัมพันธ์
- 14) คณะอนุกรรมการเสริมสร้างทัศนคติค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต
- 15) คณะอนุกรรมการพิจารณาตอบแทนผู้ทำคุณงามความดีในการป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

⁵² รายงานผลการปฏิบัติราชการ ประจำปี 2541 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ และในฐานะคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.

- 16) คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจจัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการและพนักงานหรือลูกจ้างอื่นของรัฐ เป็นต้น

3.2.2.1 โครงสร้างของคณะอนุกรรมการ ป.ป.ป.

จากบทบัญญัติตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 นั้น ได้กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ป. มีอำนาจหน้าที่ที่จะตั้งอนุกรรมการขึ้นเพื่อพิจารณาสอบสวน หรือปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย โดยอนุกรรมการที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. แต่งตั้งขึ้นนี้ พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมิได้ระบุไว้ว่าจะต้องมีจำนวนเท่าใด เพียงแต่กำหนดไว้ว่า จะต้องมิใช่คณะกรรมการ ป.ป.ป. รวมอยู่ด้วยอย่างน้อย 1 คน⁵³ กล่าวคือ ในการตั้งคณะอนุกรรมการแต่ละฝ่ายนั้นจะตั้งกี่คนก็ได้ แต่ต้องมีกรรมการ ป.ป.ป. อยู่อย่างน้อย 1 คน ซึ่งอาจจะเป็น 2 คน หรือ 3 คนก็ได้ ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของคณะกรรมการ ป.ป.ป. และภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบ

3.2.2.2 คุณสมบัติการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ ป.ป.ป.

ในเรื่องคุณสมบัติของคณะอนุกรรมการ จากการแต่งตั้งของคณะกรรมการ ป.ป.ป. นั้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 มิได้กำหนดไว้ว่าจะต้องมีคุณสมบัติเช่นไร แต่ต่อมาภายหลังได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530 มาตรา 10 และมาตรา 11 โดยได้ระบุคุณสมบัติของคณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. แต่งตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาสอบสวนหรือปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. มอบหมาย⁵⁴ ดังนี้

⁵³ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518, มาตรา 15 วรรคสาม, แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530 มาตรา 10.

⁵⁴ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 15.

- 1) จะต้องเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต
- 2) มีความรู้ ความชำนาญในวิชาการหรือกิจการต่าง ๆ
- 3) และต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามบทบัญญัติของกฎหมาย คือ ต้องไม่เป็นข้าราชการการเมือง สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้จัดการ กรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน หรือลูกจ้างของบุคคล ห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การใด ๆ ซึ่งดำเนินธุรกิจเพื่อค้ากำไร⁵⁵
- 4) ต้องไม่มีเหตุพ้นจากตำแหน่งอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กฎหมายบัญญัติ ตาม มาตรา 7 ยกเว้น (2)

3.2.2.3 วาระการดำรงตำแหน่งของคณะอนุกรรมการ ป.ป.ป.

วาระในการดำรงตำแหน่งของคณะอนุกรรมการนั้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 มิได้ระบุไว้ว่าจะมีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งนานเท่าใด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ว่าจะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นด้วยภาระหน้าที่ประการใดและจะให้มีการดำรงตำแหน่งนานเท่าใด ซึ่งอาจจะเป็นคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. ได้แต่งตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติหน้าที่เป็นการเฉพาะโดยมอบหมายงานให้ก็ได้ และเมื่อภารกิจนั้นเสร็จสิ้นลงสถานะของคณะอนุกรรมการชุดนั้นก็สิ้นสภาพไปโดยปริยาย แต่ถึงอย่างไรก็ตามอนุกรรมการบางชุดที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. แต่งตั้งขึ้นเป็นอนุกรรมการทั่วไปที่ไม่ใช่เป็นการเฉพาะกิจนั้น และเป็นการแต่งตั้งขึ้นเพื่อแบ่งเบาภาระภายใต้กรอบอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของอนุกรรมการจึงมีอยู่ตลอดไปภายในกรอบอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ป. จะเห็นได้ว่าเมื่อมีการยุบเปลี่ยนแปลงจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ มาเป็นสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติโดยผลของกฎหมายแล้ว สถานภาพของคณะอนุกรรมการทั้งหมดที่แต่งตั้งโดยคณะกรรมการ ป.ป.ป. จะเป็นอันสิ้นสภาพไปโดยผลตามกฎหมาย ซึ่งในกรณีนี้หากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ประสงค์จะให้มีความคณะอนุกรรมการในลักษณะเช่นเดียวกับคณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. แต่งตั้งขึ้นนั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็จะต้องมีคำสั่งแต่งตั้งอนุกรรมการขึ้นใหม่ภายใต้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2541

⁵⁵ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 5.

3.2.2.4 การพ้นจากตำแหน่งของคณะอนุกรรมการ ป.ป.ป.

การพ้นจากตำแหน่งของคณะอนุกรรมการนั้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 มิได้บัญญัติไว้แต่ประการใดว่าจะพ้นจากตำแหน่งเมื่อใดอย่างไร แต่เมื่อพิจารณาจากกรอบของอำนาจที่พระราชบัญญัติดังกล่าวให้ไว้ จึงอาจกล่าวได้ว่า อนุกรรมการที่ดำเนินงานปฏิบัติหน้าที่นั้นจะพ้นจากการเป็นอนุกรรมการในกรณี ดังนี้

ก. ในกรณีอนุกรรมการเฉพาะกิจ จะพ้นจากตำแหน่งเมื่อครบกำหนดระยะเวลาหรือเสร็จสิ้นภาระกิจที่ได้รับมอบหมายไว้ จากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) โดยในกรณีครบกำหนดระยะเวลาจะมีการระบุไว้ในเอกสารคำสั่งแต่งตั้งอนุกรรมการนั้นๆ

ข. กรณีอนุกรรมการทั่วไป จะพ้นจากตำแหน่งเมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) ได้สิ้นสภาพลงตามผลของกฎหมาย ทั้งนี้เนื่องจากสภาพของคณะอนุกรรมการนั้นได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการ ป.ป.ป. ตามบทบัญญัติที่ให้อำนาจไว้ตามมาตรา 15 ดังนั้น เมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) ได้สิ้นสภาพลง เช่นในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) มาเป็นสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) สภาพภาพของอนุกรรมการภายใต้การดำเนินงานของสำนักงาน ป.ป.ป. ย่อมสิ้นสภาพลงไปด้วยตามสภาพภาพของสำนักงาน ป.ป.ป. เนื่องจากอำนาจและหน้าที่ของอนุกรรมการนั้นได้มีอยู่ภายในกรอบแห่งอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) นั่นเอง ทั้งนี้เมื่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) มีความจำเป็นที่จะต้องการคณะบุคคลที่จะมาแบ่งเบาภาระหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) จึงต้องมีคำสั่งแต่งตั้งบุคคลเหล่านี้เป็นคณะอนุกรรมการขึ้นใหม่ภายใต้กรอบของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2541 อีกครั้งหนึ่ง

3.2.2.5 อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ป.

อนุกรรมการมีอำนาจและหน้าที่เป็นไปตามที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) ได้มอบหมายไว้ โดยคณะกรรมการ ป.ป.ป. จะแต่งตั้งอนุกรรมการขึ้นเพื่อสอบสวนหรือปฏิบัติงานอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. มอบหมาย ทั้งนี้ อำนาจของอนุกรรมการจึงอยู่ภายในกรอบของอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ป. หากกรณีใดคณะกรรมการไม่สามารถปฏิบัติได้เนื่องจากกรณีนั้นอยู่นอกเหนืออำนาจและหน้าที่ อนุกรรมการก็ย่อมจะไม่สามารถปฏิบัติได้เช่นกัน ดังนั้น อำนาจหน้าที่ของอนุกรรมการจึงขึ้นอยู่กับการมอบหมายของคณะกรรมการ ป.ป.ป. แต่อยู่ในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ป. อันเป็นกรอบในการปฏิบัติหน้าที่นั่นเอง

3.2.3 เจ้าหน้าที่

เจ้าหน้าที่ในความหมายนี้ หมายถึง เลขาธิการและข้าราชการในสังกัดสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ซึ่งเลขาธิการได้แต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ และหมายรวมถึงข้าราชการหรือพนักงาน ซึ่งมาช่วยราชการในสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการที่คณะกรรมการได้แต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย⁵⁶ ซึ่งเจ้าหน้าที่นี้เป็นข้าราชการในสังกัดสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) ทั้งนี้ พระราชบัญญัติ ป.ป.ป. มิได้ระบุถึงคุณสมบัติและการดำรงตำแหน่งไว้แต่ประการใด แต่เนื่องจากสำนักงาน ป.ป.ป. เป็นส่วนราชการที่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี เจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ป. จึงเป็นข้าราชการพลเรือน โดยมีอำนาจหน้าที่อย่างกว้างขวางในการสืบสวนสอบสวนเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ แต่มิได้มีอำนาจในตัวเอง หากแต่จะต้องได้รับอำนาจภายในกรอบที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. เป็นผู้มอบหมายตามบทบัญญัติของกฎหมายก่อน

⁵⁶ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 3.

3.2.4 วิเคราะห์การดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการของสำนักงาน ป.ป.ป.

1. รูปแบบในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ 2518 ได้วางโครงสร้างไว้ในรูปแบบของคณะกรรมการ ทั้งนี้ด้วยเหตุผลดังนี้⁵⁷

ก. ภารกิจในการทำงาน คือ การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบนั้น เป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ ดังนั้นการทำงานจึงต้องอาศัยความรอบคอบ ความซื่อสัตย์สุจริต หากได้มอบหมายให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งทำหน้าที่นี้อาจจะเกิดความเสียหายได้ง่ายเพราะการตัดสินใจของคนคนเดียว พระราชบัญญัตินี้ได้จัดองค์กรในรูปแบบของ “คณะกรรมการ”

ข. ลักษณะของอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) โดยทั่ว ๆ ไปไม่มีลักษณะอำนาจหน้าที่โดยเด็ดขาด แต่เป็นลักษณะอำนาจหน้าที่อย่างกว้าง ๆ โดยมุ่งหมายให้ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานในการตรวจสอบป้องกัน จากนั้นก็ส่งผลการตรวจสอบไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงเพื่อพิจารณาดำเนินงานต่อไป ไม่มีอำนาจลงโทษในตัวเอง จากลักษณะการปฏิบัติงานดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ดังนั้นการดำเนินงานที่มีรูปแบบคณะกรรมการจึงเป็นรูปแบบที่เหมาะสมที่สุด

ค. เป็นการสอดคล้องกับหลักการจัดองค์การแบบคณะกรรมการ (Committees Organization Structure) ที่ไม่ต้องการที่จะมอบอำนาจในการกระทำและความรับผิดชอบที่ไม่เหมาะสมแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งการดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการนี้แม้จะมีปัญหาในการปฏิบัติงานที่ล่าช้าบ้าง แต่เมื่อเปรียบเทียบกับประโยชน์ที่ได้รับในความรอบคอบของการดำเนินงานแล้วย่อมเป็นประโยชน์มากกว่า

⁵⁷ ยงยุทธ แสงรุ่งเรือง, “รูปแบบสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย”, หน้า 103.

2. ในการแต่งตั้งประธานกรรมการและคณะกรรมการ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) นั้น จะต้องแต่งตั้งโดยได้รับพระบรมราชโองการและได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ทั้งนี้เพราะตำแหน่งดังกล่าวเป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญในการใช้อำนาจที่อาจจะไปกระทบต่อสิทธิของข้าราชการได้ ดังนั้นผู้ที่มาดำรงตำแหน่งดังกล่าวจึงสมควรที่จะได้รับการกลั่นกรองจากสภาผู้แทนราษฎรในเบื้องต้น จากนั้นก็จะต้องได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาอีกชั้นหนึ่งเพื่อความรอบคอบ และเป็นการสรรหาบุคคลที่มีความเหมาะสมอย่างแท้จริงมาดำรงตำแหน่งอันมีเกียรติและสำคัญนี้

3. การดำรงตำแหน่งของประธานกรรมการและคณะกรรมการที่ให้อยู่ในตำแหน่งมีกำหนดวาระ 2 ปี และอาจได้รับการแต่งตั้งใหม่ได้อีกวาระหนึ่ง แต่จะแต่งตั้งให้อยู่ในตำแหน่งติดต่อกันเกินกว่า 2 วาระมิได้ ทั้งนี้ด้วยเหตุผลเพราะเป็นการป้องกันการใช้อำนาจไปในทางที่ผิดหรือหลงอำนาจ ซึ่งเป็นธรรมดาที่บุคคลสามัญชนทั่วไปเมื่อได้รับอำนาจให้อยู่ในมือและได้ใช้อำนาจนั้นไปเป็นเวลานาน อาจจะหลงไหลในอำนาจที่ตนมีอยู่นั้นจนทำให้เกิดการไม่ชอบธรรมในการใช้อำนาจนั้นได้ ไม่ว่าจะเป็นไปโดยความรู้สึกส่วนตัว หรือความพยายามของบุคคลผู้ทุจริตในการพยายามสร้างความสนิทสนมและเสนอผลประโยชน์แลกเปลี่ยนในทุกรูปแบบ⁵⁸

4. ในการดำเนินงานทางวินัยและอาญาของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) ต่อการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นอยู่ในหลักการถ่วงดุลย์ (Check and Balance) โดยกำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการ (ป.ป.ป.) ให้มีอำนาจเพียงการดำเนินการสืบสวนสอบสวนพิจารณาชี้มูลการกระทำ ความผิด แล้วส่งให้หน่วยงานเจ้าสังกัดพิจารณาโทษทางวินัย หรือกรณีที่ผลการสอบสวนพิจารณาพบว่ามีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่นที่จะต้องดำเนินคดี ก็ให้ส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจดำเนินคดีดำเนินการต่อไป การดำเนินการตามกฎหมายเช่นนี้เป็นเรื่องที่กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานไว้เพื่อคุ้มครองให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหาตามหลัก

⁵⁸ เรื่องเดียวกัน, “รูปแบบสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย”, หน้า 108.

การถ่วงดุลย์อำนาจ⁵⁹ โดยป้องกันการกระทำตนของคณะกรรมการ ป.ป.ป. มาเป็นศาลเสียเอง แต่ก็มีข้อเสียในเรื่องความเด็ดขาดและการไม่มีอำนาจในการบังคับกฎหมาย อันทำให้ไม่เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวที่ได้มีผู้นิยามให้ว่า คณะกรรมการ ป.ป.ป. คือ “เสือกระดาษ” และเป็นปัญหาที่บางครั้งผู้บังคับบัญชาได้กระทำการปกป้องผู้ใต้บังคับบัญชาในทางที่ไม่ถูกต้อง

5. ในกรณีการดำเนินการในทรัพย์สินเรื่องความร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ เมื่อคณะกรรมการพิจารณาผลการสืบสวนแล้ว มีมติว่ากรณีมีมูลน่าเชื่อว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ให้คณะกรรมการสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นแสดงสินทรัพย์และหนี้สินของตนตามรายการ วิธีการ และระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด ดังนี้เป็นการใช้อำนาจรัฐเพื่อเป็นการตรวจสอบโดยคำนึงตามหลักความสงบเรียบร้อยของประชาชน โดยไม่เป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนภายใต้หลักนิติรัฐ ทั้งนี้เพราะหลักนิติรัฐนั้น รัฐสามารถที่จะกำหนดกรอบในสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้ หากได้กระทำไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ และเป็นการบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งโดยกฎหมายในระดับ “พระราชบัญญัติ” อันเป็นการแสดงเจตนารมณ์ของผู้แทนของประชาชน ซึ่งในกรณีนี้ก็หมายถึงพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) นั้นเอง

6. ในกรณีการดำเนินการในทรัพย์สินเรื่องความร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ เมื่อคณะกรรมการได้ดำเนินการตามมาตรา 21 แล้ววินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ และไม่สามารถชี้แจงได้ว่าทรัพย์สินดังกล่าว นั้นได้มาโดยชอบ ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการโดยมติของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของคะแนนเสียงทั้งหมดของคณะกรรมการ ให้คณะกรรมการรายงานเสนอความเห็นไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่ง หรือดำเนินการให้มีการลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออก และบรรดาทรัพย์สินที่คณะกรรมการวินิจฉัยว่าเป็นทรัพย์สินที่ร่ำรวยขึ้นโดยผิดปกตินั้น ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลวินิจฉัยสั่งว่าทรัพย์สินนั้นเป็นของแผ่นดิน เว้นแต่ผู้นั้นจะแสดงให้เห็นว่าตนได้ทรัพย์สินมาโดยชอบด้วย

⁵⁹ รายงานผลการปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ประจำปีงบประมาณ 2523, วารสารสำนักงาน ป.ป.ป. ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (ธันวาคม 2523) : 30-31.

กฎหมาย ในกรณีนี้จะเห็นได้ว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) ไม่ได้มีอำนาจเบ็ดเสร็จในตัวเองในการลงโทษทางวินัย หรือริบทรัพย์สินได้ แต่จะต้องเป็นการประสานงานโดยแจ้งผลการวินิจฉัยให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดเพื่อพิจารณาในการลงโทษทางวินัย หรือมอบให้อัยการดำเนินกระบวนการยุติธรรมต่อไป

7. กรณีของการผลักภาระการพิสูจน์ของพนักงานผู้ถูกกล่าวหาว่า ร่ำรวยผิดปกติหรือไม่ นั้น ไม่เป็นการขัดต่อหลักพื้นฐานนิติธรรมในกฎหมายลักษณะพยาน ในประเด็นที่ว่า “ผู้ใดกล่าวหา ผู้นั้นต้องนำสืบ” ทั้งนี้เพราะพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) นั้น เป็นกฎหมายพิเศษยกเว้นหลักกฎหมายทั่วไป คือให้ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้นำสืบว่าทรัพย์สินที่ได้มานั้นได้มาโดยชอบ และถ้าพิสูจน์ไม่ได้ว่า ร่ำรวยโดยสุจริตแล้วก็ต้องถือว่าผู้นั้นกระทำการทุจริตมิชอบในหน้าที่ ดังเช่น พระราชบัญญัติการพนัน และพระราชบัญญัติสุลกากร ซึ่งมีข้อสันนิษฐานในทำนองเดียวกัน⁶⁰

8. อำนาจในการสืบสวนสอบสวนของคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่นั้นมีจำกัด คือ มีเพียงสามารถเรียกพยานเอกสารและวัตถุมาตรวจสอบ และเรียกพยานบุคคลมาสอบถามได้เท่านั้น การบัญญัติกฎหมายเพื่อให้อำนาจของคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ให้สามารถดำเนินการยึดและอายัดทรัพย์สินได้นั้น จากพระราชบัญญัตินี้ยังกระทำไม่ได้

⁶⁰ พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478, มาตรา 5 “ผู้ใดจัดให้มีการเล่น ซึ่งตามปกติย่อมพนันเอาเงินทองหรือทรัพย์สินอย่างอื่นแก่กัน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นจัดให้มีขึ้นเพื่อนำมาซึ่งผลประโยชน์แห่งตน แลผู้ใดเข้าเล่นอยู่ด้วยก็ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นพนันเอาเงินทรัพย์สินอย่างอื่น...”.

มาตรา 6 “ผู้ใดอยู่ในวงการเล่นอันขัดต่อพระราชบัญญัตินี้ หรือขัดต่อข้อในกฎกระทรวงหรือใบอนุญาตซึ่งออกตามพระราชบัญญัตินี้ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นเล่นด้วย เว้นแต่ผู้ซึ่งเพียงแต่ดูการเล่นในงานรื่นเริงสาธารณะ หรือในงานนักขัตฤกษ์ หรือในที่สาธารณะ”.

พระราชบัญญัติสุลกากร พ.ศ.2499, มาตรา 100 “ในการฟ้องร้องคดีอันเกี่ยวด้วยของซึ่งต้องผิดเพราะไม่เสียภาษี ถ้าเพราะเหตุพึงรับโดยประการอื่นใดก็ดี ถ้ายึดเพื่อเอาค่าปรับตามพระราชบัญญัตินี้ก็ดี ถ้ามีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นว่าค่าภาษีสำหรับของนั้น ๆ ได้ส่งชำระถูกต้องแล้วถ้าหาไม่ ถ้าวาของนั้น ๆ ได้นำเข้ามา ได้ขนขึ้นจากเรือ ได้ส่งออก ได้บรรทุกลงเรือ ได้ย้ายขนไป ได้เก็บ ได้ขาย ถ้าได้จัดการอย่างอื่นโดยชอบด้วยกฎหมาย ถ้าหาใช่ ทำนองว่าหน้าที่พิสูจน์ตกอยู่แก่จำเลยทุกรายไป”.

9. การดำเนินงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) นั้น มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลและควบคุมการประพฤติทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการของ “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” เท่านั้น โดยหมายถึง ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีตำแหน่ง หรือมีเงินเดือนประจำ พนักงานหรือบุคคลผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ ผู้บริหารท้องถิ่นตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย สมาชิกสภาท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และหมายความรวมถึงกรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจด้วย⁶¹

10. คณะกรรมการ ป.ป.ป. นั้นจะมีอำนาจในการแต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อพิจารณาสอบสวน หรือปฏิบัติงานอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. มอบหมายได้ โดยอนุกรรมการแต่ละคณะนั้นจะต้องมีกรรมการ ป.ป.ป. อยู่อย่างน้อย 1 คน ตามมาตรา 15 อันเป็นการแบ่งเบาภาระของคณะกรรมการ ป.ป.ป. และยังเป็น การแต่งตั้งบุคคลผู้ที่มีความรู้ความสามารถจากหน่วยงานหรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้องมาเพื่อเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจและเพิ่มความรอบคอบต่อภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

11. อำนาจในการตัดสินใจและดำเนินงานในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการนั้น จะถูกควบคุมและกำกับดูแลโดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.)

3.3 สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.)

ในปัจจุบันปัญหา ยาเสพติดในประเทศไทยถือได้ว่าเป็นปัญหาซึ่งก่อให้เกิดภัยอย่างร้ายแรงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพราะเป็นตัวการสำคัญที่ทำลายตั้งแต่รากฐานของสังคมซึ่งคือทรัพยากรบุคคลของประเทศ ทำลายสภาพสังคมให้เป็นสังคมที่น่ากลัวและไม่สงบสุข ทำลายระบบเศรษฐกิจของประเทศ ตลอดจนทำลายความมั่นคงของชาติด้วยเหตุนี้ รัฐบาลไทยทุกยุคทุกสมัยต่างคำนึงถึงปัญหานี้จึงได้มีนโยบายที่จะป้องกันและปราบปรามการค้าและการเสพยาเสพติดอย่างเข้มงวดกวดขัน โดยการออกกฎหมายกำหนดมาตรการและให้อำนาจในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามให้ได้ผลโดยเด็ดขาดและมีประสิทธิภาพ

⁶¹ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518, แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530, มาตรา 3.

ภาพ เพื่อให้อัตราการเสพยาและการจำหน่ายยาเสพติดภายในประเทศไทยมีแนวโน้มที่ลดลงและหมดสิ้นไปในที่สุด ความพยายามของรัฐบาลดังกล่าวนี้จะเห็นได้จากนับตั้งแต่ครั้งที่ยังปกครองด้วยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์จนถึงปัจจุบัน รัฐบาลไทยในแต่ละสมัยได้พยายามปราบปรามยาเสพติด โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2498 ให้เลิกการเสพยาและจำหน่ายฝิ่นตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2499 แต่มติของรัฐบาลดังกล่าวไม่สัมฤทธิ์ผล เพราะกระทรวงการคลังได้เสนอว่า ถ้าเลิกการเสพยาและจำหน่ายฝิ่นตามกำหนดดังกล่าวแล้วจะเกิดความเสียหายหลายประการ คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติใหม่เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2498 ให้เลื่อนการยกเลิกการเสพยาและจำหน่ายฝิ่นออกไปจนถึงสิ้นปี พ.ศ. 2499 แต่เมื่อถึงปี พ.ศ. 2499 ก็ยังไม่สามารถยกเลิกการเสพยาและจำหน่ายฝิ่นได้เด็ดขาดตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว⁶² จวบจนกระทั่งรัฐบาลสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ออกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 37 ลงวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2501 ให้เลิกการเสพยาฝิ่นและยกเลิกการจำหน่ายฝิ่นทั่วราชอาณาจักรโดยเด็ดขาด

ในเวลาต่อมาผลจากการที่รัฐบาลไทยได้ส่งผู้แทนไปร่วมประชุมภาคีสมาชิกขององค์การสหประชาชาติและองค์การตำรวจสากลในหัวข้อการประชุมว่าด้วยปัญหาการควบคุมยาเสพติดให้โทษ ณ เมืองละฮอร์ ประเทศปากีสถาน ระหว่างวันที่ 19-23 มกราคม พ.ศ. 2503 นั้น เมื่อวันที่ 11 เมษายน พ.ศ. 2504 คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติให้แต่งตั้ง "คณะกรรมการกลางปราบปรามยาเสพติดให้โทษ" ขึ้น โดยให้มีเจ้าหน้าที่ดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษโดยเฉพาะ และทำการสืบสวนผู้มีความผิดเกี่ยวกับการค้ายาเสพติดให้โทษระหว่างประเทศตามข้อตกลงขององค์การสหประชาชาติหรือตามที่องค์การตำรวจสากลหรือประเทศต่างๆ ขอรับมา และทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการประสานงานของหน่วยราชการต่างๆ ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย อธิบดีกรมตำรวจเป็นประธานกรรมการ รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข อธิบดีกรมสรรพสามิต อธิบดีกรมตุลาการ อธิบดีกรมอัยการ อธิบดีกรมมหาดไทย อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ ผู้แทนกระทรวงต่างประเทศ และผู้แทน ก.ต.ภ. เป็นกรรมการ โดยมีสำนักงานกลางเป็นแหล่งประสานงานอยู่ที่กรมตำรวจ โดยคณะกรรมการกลางปราบปรามยาเสพติดให้โทษนี้ ได้จัดให้มีการประชุมพิจารณาปัญหาต่างๆ เป็นประจำ และได้ตั้งอนุกรรมการขึ้นดำเนินการในสาขาต่างๆ หลายสาขา ในส่วนภูมิภาคก็ได้ตั้งอนุกรรมการส่วนจังหวัดขึ้นเพื่อประสานงานโดยตรงกัน

⁶² เกรียงชัย จันท์เวชเกษม, "มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด" (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 132.

สำนักงานกลางด้วย นอกจากนั้น ยังได้ตั้งกองกำกับการ 7 ขึ้น ในกองปราบปรามกรมตำรวจ เพื่อทำหน้าที่สืบสวนจับกุม และสอบสวนคดีเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษโดยตรงอีกด้วย สำหรับการดำเนินการที่จะขจัดภัยจากยาเสพติดให้โทษนั้น คณะกรรมการกลางชุดนี้ได้ดำเนินการทั้งในด้านการปราบปราม การป้องกัน และการบำบัดรักษาควบคู่กันไป งานที่สำนักงานกลางปราบปรามยาเสพติดให้โทษดำเนินการคือ การปราบปรามผู้ค้า การปราบปรามการนำเข้า การปราบปรามภายใน การปราบปรามการส่งออก การปราบปรามผู้จำหน่ายและผู้เสพย์ เนื่องจากการค้ายาเสพติดให้โทษกระทำการเชื่อมโยงกันระหว่างประเทศ สำนักงานกลางฯ จึงได้ติดต่อประสานงานโดยใกล้ชิดกับกลุ่มประเทศในภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสารและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหา ยาเสพติดให้โทษ⁶³ จากการดำเนินงานของคณะกรรมการกลางฯ และสำนักงานกลางปราบปรามยาเสพติดให้โทษในช่วงต้นมีขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้การแก้ปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และให้ปัญหา ยาเสพติดหมดไปจากสังคมไทยนั่นเอง

ในปี พ.ศ.2506 รัฐบาลในสมัยนั้นได้มีนโยบายที่จะดำเนินการปราบปรามยาเสพติดให้หมดไปอย่างจริงจังยิ่งขึ้นเพื่อความผาสุกของประชาชนและความมั่นคงของรัฐ โดยได้พิจารณาเห็นว่ามอร์ฟีนและเฮโรอีนนอกจากจะเป็นอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพอนามัยของผู้เสพย์แล้ว ยังก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมในสังคมอันเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศอย่างมาก จึงได้ดำเนินการปรับปรุงคณะกรรมการกลางปราบปรามยาเสพติดให้โทษเสียใหม่ เพื่อให้การปฏิบัติงานได้ผลยิ่งขึ้น โดยยุบเลิก "สำนักงานกลางปราบปรามยาเสพติดให้โทษ" ซึ่งได้ตั้งขึ้นแต่เดิมเสีย และให้ตั้งคณะกรรมการขึ้นใหม่เรียกชื่อว่า "**คณะกรรมการปราบปรามยาเสพติดให้โทษ**" ให้อยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี โดยให้อธิบดีกรมตำรวจเป็นประธานคณะกรรมการ และให้มีเลขาธิการ รองเลขาธิการ และผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ เป็นข้าราชการการเมืองรวม 3 ตำแหน่ง เพื่อรับนโยบายและมติของคณะกรรมการไปดำเนินการและยกฐานะกองกำกับการ 7 กองปราบปรามขึ้นเป็นกองบังคับการปราบปรามยาเสพติดให้โทษ เพื่อเป็นกองการเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการปราบปรามยาเสพติดให้โทษ ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษโดยเฉพาะตามสายงานขึ้นตรงต่อกรมตำรวจ⁶⁴

⁶³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 133-134.

⁶⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 134-135.

ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จึงได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 214/2506 ลงวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2506 แต่งตั้งคณะกรรมการปราบปรามยาเสพติดให้โทษ เพื่อปฏิบัติราชการเกี่ยวกับการปราบปรามยาเสพติดให้โทษในสำนักนายกรัฐมนตรี ประกอบด้วย อธิบดีกรมตำรวจเป็นประธานคณะกรรมการ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือผู้แทน อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมอัยการ อธิบดีกรมราชทัณฑ์ อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อธิบดีกรมศุลกากร อธิบดีกรมสรรพสามิต รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข อธิบดีกรมการแพทย์ ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการและผู้แทนสำนักงาน ก.ต.ภ. เป็นกรรมการและมีเลขาธิการ รองเลขาธิการและผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการร่วมด้วย โดยคณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่ให้คำแนะนำปรึกษาต่อนายกรัฐมนตรีในด้านนโยบายที่เกี่ยวกับการปราบปรามยาเสพติดให้โทษ โดยผ่านสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและมีหน้าที่ดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ และปฏิบัติตามข้อตกลงขององค์การสหประชาชาติ หรือตามที่องค์การตำรวจสากลหรือประเทศต่างๆ ขอร้องมา กับให้มีอำนาจตั้งอนุกรรมการปราบปรามยาเสพติดให้โทษและมีกองบังคับการกองปราบปรามยาเสพติดให้โทษ ที่จะตั้งขึ้นใหม่ในกรมตำรวจเป็นกองการเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการตามมติของคณะกรรมการและปฏิบัติงานธุรการอื่นๆ โดยให้กรรมการและเจ้าหน้าที่ในคณะกรรมการที่เป็นตำรวจเป็นผู้สั่งการในนามของผู้บังคับบัญชาตำรวจ⁶⁵

แต่อย่างไรก็ดี รูปแบบในการปฏิบัติงานด้านยาเสพติดที่ผ่านมาอยู่ในลักษณะที่ต่างคนต่างทำ คือ แบ่งความรับผิดชอบกระจายอยู่ตามหน่วยราชการต่างๆ มากมายหลายหน่วย ไม่มีหน่วยราชการที่รับผิดชอบโดยตรงซึ่งมีการแบ่งส่วนราชการอย่างแน่ชัดและมีอัตรากำลังของตนเอง ดังนั้น ในสมัยรัฐบาลของนายกรัฐมนตรี ธานินทร กรีวิเชียร จึงได้ริเริ่มตรากฎหมายที่เรียกว่า **"พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519"** ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ในอันที่จะป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้หมดไปจากประเทศไทย

กฎหมายว่าด้วยป้องกันและปราบปรามยาเสพติดฉบับแรกได้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2519 และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2534 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเพื่อตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปราม

⁶⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 136.

ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด รวมทั้งการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับสารระเหยตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการใช้สารระเหยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังได้ถูกแก้ไขเพิ่มเติมอีกครั้งโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543 เพื่อให้อำนาจแก่นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีในการกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในสถานประกอบการธุรกิจสถานบริการได้เป็นการเฉพาะ ประกอบกับให้อำนาจกรรมการ เลขาธิการ รองเลขาธิการ และเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในการตรวจหรือทดสอบหรือสั่งให้รับการตรวจหรือทดสอบว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดๆ มีสารเสพติดอยู่ในร่างกายหรือไม่ด้วย

สำหรับการดำเนินการตามกฎหมายฉบับนี้ จะมีองค์การตามกฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้องซึ่งถูกกำหนดโครงสร้าง คุณสมบัติ และอำนาจหน้าที่ไว้ในกฎหมายดังกล่าวแล้ว องค์การที่กล่าวถึงนี้ได้แก่

- 1) สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
- 2) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
- 3) คณะอนุกรรมการ
- 4) เจ้าพนักงาน

ในการปฏิบัติงานของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดถือเป็นส่วนราชการหนึ่งที่มีฐานะเทียบเท่ากรมสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ได้ถูกจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2520 ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 มาตรา 11 และพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2515 (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2519⁶⁶ หน้าที่หลักของสำนักงาน ป.ป.ส. คือ การดำเนินกิจการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและปฏิบัติงานธุรการอื่นภายใต้บทบัญญัติของกฎหมาย คือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543 และพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 โดยมีเลขาธิการ ป.ป.ส. ทำหน้าที่ควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งราชการของสำนักงาน และจะแต่งตั้งรองเลขาธิการฯ ขึ้นเพื่อเป็นผู้ช่วยปฏิบัติราชการด้วยก็ได้⁶⁷ ด้วยเหตุนี้รูปแบบในการดำเนินงาน

⁶⁶ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 93 ตอนที่ 144 ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน 2519.

⁶⁷ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2518, มาตรา 12.

ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่มีเลขาธิการเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดในหน่วยงานจึงเป็นไปตามสายงานการบังคับบัญชาของฝ่ายบริหารเช่นเดียวกับหน่วยราชการอื่นๆ สำหรับอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ส. ตามพระราชกฤษฎีกา แบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2542 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ส. ไว้ดังนี้⁶⁸

1. ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด

2. ดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน รวมทั้งงานเลขานุการของคณะกรรมการที่ปรึกษา และอนุกรรมการที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแต่งตั้ง หรืออนุกรรมการที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินแต่งตั้ง

3. ปฏิบัติราชการอื่นใดตามที่กฎหมายให้เป็นหน้าที่ของสำนักงาน หรือตามที่นายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ทั้งนี้ในเรื่องของบทบาทหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ส. ที่มีอยู่ในปัจจุบันนั้นสามารถสรุปได้เป็น 8 ประการ คือ⁶⁹

1. การประสานนโยบายและแผน
2. การประสานการปฏิบัติงาน
3. การสนับสนุนข้อมูล ข่าวสาร และวิชาการ

⁶⁸ เอกสารแนะนำ สำนักงาน ป.ป.ส. ,สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงานนายกรัฐมนตรี, เอกสารเผยแพร่ 1-01-2543, หน้า 2-3.

⁶⁹ กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส., เอกสารประกอบการสัมมนา การประสานงานกระบวนการยุติธรรม คดียาเสพติด (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2543), หน้า 247.

4. การปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์ต่อต้านยาเสพติด งานบริหารโครงการที่เป็นลักษณะเป็น Pilot Project และงานตามภารกิจที่กฎหมายระบุให้สำนักงาน ป.ป.ส. เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ

5. การประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ

6. การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของประเทศและภูมิภาค

7. การควบคุม ตรวจสอบ และกำกับ รวมถึงการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

8. การประสาน กำกับ ดูแล และให้ความเห็นตลอดจนข้อเสนอแนะด้านงบประมาณการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของประเทศ

โดยการดำเนินงานของสำนักงาน ป.ป.ส. นั้นจะต้องประสานงานกับหน่วยราชการอื่นที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมาย ดังจะขอยกตัวอย่างหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้⁷⁰

1. กระทรวงกลาโหม	กองบัญชาการทหารสูงสุด, กองทัพบก, กองทัพเรือ
2. กระทรวงการคลัง	กรมศุลกากร
3. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	กรมประมง
4. กระทรวงมหาดไทย	สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, กรมการปกครอง, กรมการพัฒนาชุมชน, กรมราชทัณฑ์, สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท, กรุงเทพมหานคร
5. สำนักนายกรัฐมนตรี	สำนักงาน ป.ป.ส., กรมประชาสัมพันธ์
กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน
6. ส่วนราชการไม่สังกัดฯ	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, สำนักงานอัยการสูงสุด
7. กระทรวงยุติธรรม	สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม, กรมคุมประพฤติ
8. สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม	กรมการจัดหางาน,
กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน,
กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน, กรมประชาสัมพันธ์

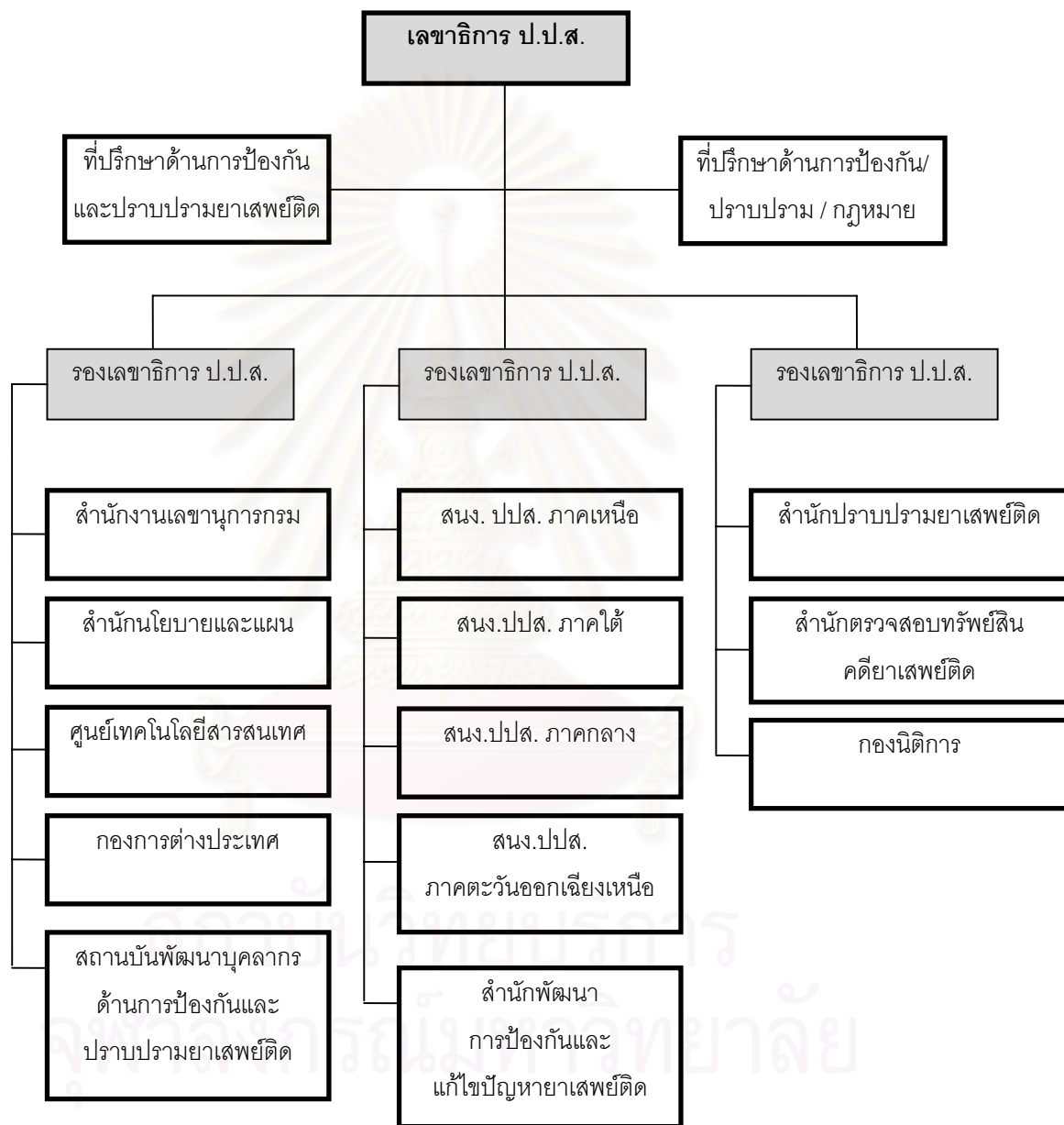
⁷⁰ ข้อมูลจากสำนักนโยบายและแผน สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กรุงเทพมหานคร.

9. กระทรวงศึกษาธิการ
 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ,
 กรมการศาสนา, กรมการศึกษานอกโรงเรียน
 กรมพลศึกษา, กรมวิชาการ, กรมศิลปากร,
 กรมสามัญศึกษา, กรมอาชีวศึกษา,
 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล,
 สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ,
 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ,
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
10. กระทรวงสาธารณสุข
 กรมการแพทย์, กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์,
 สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
11. ทบวงมหาวิทยาลัย
 สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำหรับโครงสร้างในการดำเนินงานของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
 ติดสามารถ อธิบายได้ตามรูปภาพ ดังนี้

รูปภาพแสดงโครงสร้างสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

3.3.1 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.)

ในการปฏิบัติงานอันเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 นี้ กฎหมายกำหนดให้มีองค์กรที่ทำหน้าที่ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดโดยตรง คือ "คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด" หรือที่เรียกโดยย่อว่า "ป.ป.ส." เป็นองค์กรหลักในการดำเนินงานในส่วนการกำหนดแผนงานและมาตรการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติด ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมการสืบสวน สอบสวน และการฟ้องคดีความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด รวมทั้งงานในส่วนอื่น ๆ ที่กฎหมายบัญญัติไว้ ซึ่งจะได้กล่าวถึงในเวลาต่อไป

ในการพิจารณาลักษณะการทำงานของ ป.ป.ส. จำเป็นจะต้องศึกษาถึงโครงสร้างและคุณสมบัติ วาระการดำรงตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ เพื่อการวิเคราะห์ถึงอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ส. ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ และทำให้สามารถเข้าใจถึงสภาพการทำงานในทางปฏิบัติของคณะกรรมการ ป.ป.ส. ได้เป็นอย่างดี

3.3.1.1 โครงสร้างของคณะกรรมการ ป.ป.ส.

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 กำหนดให้โครงสร้างของคณะกรรมการ ป.ป.ส. หรือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้⁷¹

1) นายกรัฐมนตรี	ประธานกรรมการ
2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย	กรรมการ
3) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ	กรรมการ
4) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข	กรรมการ
5) ผู้บัญชาการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ	กรรมการ
6) อธิบดีกรมศุลกากร	กรรมการ
7) อัยการสูงสุด	กรรมการ
8) กรรมการอื่นซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง ไม่เกิน 6 คน	กรรมการ

⁷¹ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519, มาตรา 5.

9) เลขานุการ ป.ป.ส.

กรรมการและเลขานุการ

สำหรับคุณสมบัติของผู้ที่ดำรงตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ส. นี้ กฎหมายมิได้บัญญัติคุณสมบัติไว้เป็นการเฉพาะ แต่ได้ระบุไว้ถึงผู้ที่ดำรงตำแหน่งสำคัญจากองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดนั้นให้ป็นกรรมการ ป.ป.ส. จึงอาจกล่าวได้ว่า กรรมการ ป.ป.ส. กลุ่มแรกนี้เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง ซึ่งจะแตกต่างจากกรรมการอื่นจำนวนไม่เกิน 6 คน โดยจะต้องได้รับการแต่งตั้งจากคณะรัฐมนตรีที่ได้ถูกพิจารณาแล้วว่าเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในงานเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

3.3.1.2 คุณสมบัติของคณะกรรมการ ป.ป.ส.

สำหรับคุณสมบัติของผู้ที่ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) นั้น ได้ถูกจัดแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ กล่าวคือ กรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการอื่น ๆ ที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้ง

1) กรรมการโดยตำแหน่ง จะเป็นไปโดยผลของกฎหมายตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 ที่ได้แต่งตั้งบุคคลที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยกฎหมายได้ระบุให้บุคคลผู้มีตำแหน่งใดบ้างเป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) โดยตำแหน่งนั้น เป็นไปตามที่ได้กล่าวถึงลักษณะโครงสร้างของคณะกรรมการ ป.ป.ส. ที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว

2) กรรมการอื่น ๆ อีกไม่เกิน 6 คน ซึ่งจะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และเป็นผู้เชี่ยวชาญในงานด้านเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยทั้งนี้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 มิได้ระบุคุณสมบัติของกรรมการอื่นไว้ในกรณีนี้อย่างชัดเจน แต่ให้เป็นดุลพินิจของฝ่ายบริหารในการสรรหาบุคคลที่มีความเหมาะสม มีความรู้ความสามารถมาเป็นกรรมการเพื่อให้การดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะต้องได้รับการเห็นชอบและแต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรี

3.3.1.3 วาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ส.

การดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ กรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการอื่นซึ่งคณะรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้ง จำนวนไม่เกิน 6 คน

1) กรรมการโดยตำแหน่ง สำหรับวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการโดยตำแหน่งนั้น จะพิจารณาได้จากสถานภาพที่กรรมการบุคคลนั้นดำรงอยู่ กล่าวคือ ตราบใดที่บุคคลผู้นั้นยังได้ดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งตามที่กฎหมายได้ระบุไว้ในมาตรา 5 ย่อมมีวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จนกว่าจะสิ้นสถานภาพหรือหมดวาระในตำแหน่งต้นสังกัดเดิม หากบุคคลผู้นั้นพ้นสถานภาพจากตำแหน่งต้นสังกัดเมื่อใด ตำแหน่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดก็จะหมดวาระไปด้วย

2) กรรมการอื่นๆ สำหรับกรรมการอื่นนี้ หมายถึง กรรมการที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งขึ้นนอกเหนือจากกรรมการโดยตำแหน่ง โดยคณะรัฐมนตรีจะแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีความรู้ ความสามารถ จำนวนไม่เกิน 6 คน และจะมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี ทั้งนี้โดยเมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้วสามารถที่จะเข้าดำรงตำแหน่งกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้อีกเช่นเดิม หากได้รับการแต่งตั้งจากคณะรัฐมนตรี⁷²

3.3.1.4 การพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ส.

สำหรับการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) นั้น นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระการดำรงตำแหน่งแล้ว ไม่ว่าจะป็นกรณีกรรมการโดยตำแหน่ง หรือกรรมการอื่นที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งซึ่งจะมีวาระการดำรงตำแหน่ง 2 ปี นั้น การพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระของกรรมการซึ่งแต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรีอาจเกิดขึ้นได้อีก 5 กรณี ดังนี้⁷³

⁷² เรื่องเดียวกัน, มาตรา 6.

⁷³ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 7 วรรคแรก.

- 1) ตาย
- 2) ลาออก
- 3) คณะรัฐมนตรีให้ออก
- 4) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- 5) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

โดยภายหลังจากการพ้นตำแหน่งก่อนวาระของกรรมการดังกล่าว คณะรัฐมนตรีอาจแต่งตั้งผู้อื่นแทนได้ กรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งซ่อมหรือแต่งตั้งเพิ่มจะต้องอยู่ในตำแหน่งเพียงเท่าวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการอื่นเท่านั้น⁷⁴

สำหรับการดำเนินการประชุมของคณะกรรมการ กฎหมายกำหนดให้องค์ประชุมของการประชุมทุกครั้งจะต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนของกรรมการทั้งหมด⁷⁵ และถ้าหากในการประชุมครั้งใดประธานไม่มาประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุม ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุมสำหรับการประชุมในคราวนั้น⁷⁶ สำหรับการวินิจฉัยชี้ขาดให้ถือเสียงข้างมากเป็นสำคัญ โดยถือให้กรรมการคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งเสียงในการลงคะแนน แต่ถ้าในการลงมติครั้งใดคะแนนเสียงมีจำนวนเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด⁷⁷

3.3.1.5 อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ส.

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543 ได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดไว้เพื่อเป็นกลไกในการดำเนินงานและเป็นกรอบในการใช้อำนาจเพื่อการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยมุ่งหวังจะให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการดำเนินงาน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงอำนาจหน้าที่ดังกล่าวสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ อำนาจหน้าที่โดยทั่วไปของคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม

⁷⁴ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 7 วรรคสองและวรรคสาม.

⁷⁵ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 9 วรรคแรก.

⁷⁶ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 8.

⁷⁷ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 9 วรรคสอง.

ยาเสพติด และอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ของกฎหมาย ดังนี้

อำนาจหน้าที่โดยทั่วไป

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 แก้ไขเพิ่มเติม ความโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2534 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543 ได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ทั่วไปของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ไว้ดังนี้ คือ⁷⁸

- 1) กำหนดแผนงานและมาตรการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด
- 2) ควบคุมการสืบสวน สอบสวน และการฟ้องคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด
- 3) วางโครงการและดำเนินการ ตลอดจนสั่งให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด
- 4) ควบคุม เร่งรัด และประสานงานการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการที่มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด
- 5) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการ หรืองานแผนงาน หรือโครงการของส่วนราชการที่มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด
- 6) ประสานงานและกำกับการเกี่ยวกับการบำบัดรักษาตัวผู้ติดยาเสพติด
- 7) พิจารณานุมัติการแต่งตั้งเจ้าพนักงานเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

⁷⁸ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 13.

8)เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ และกำหนดให้สถานที่ซึ่งใช้ในการประกอบธุรกิจใดๆ เป็นสถานประกอบการที่อยู่ภายใต้บังคับของมาตรการดังกล่าว⁷⁹

9)ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายฉบับนี้บัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ⁸⁰

10)การตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ส. ได้มอบหมาย⁸¹

โดยที่อำนาจหน้าที่ข้างต้นเป็นอำนาจหน้าที่ซึ่งกฎหมายมอบให้แก่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเพื่อให้การปฏิบัติงานในส่วนนี้บรรลุวัตถุประสงค์ในการปราบปรามยาเสพติดให้หมดไปจากสังคมไทย และเป็นการป้องกันปัญหาเสพติดให้เป็นไปอย่างมีระบบมากที่สุด ด้วยเหตุนี้ เพื่อให้การทำงานเป็นไปตามความมุ่งหมายข้างต้น พระราชบัญญัตินี้จึงให้นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี มีอำนาจออกประกาศกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการและประกาศกำหนดให้สถานที่ซึ่งใช้ในการประกอบธุรกิจใดๆ เป็นสถานประกอบการที่อยู่ภายใต้บังคับของมาตรการดังกล่าว โดยให้ประกาศกำหนดมาตรการนี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วย⁸² ผลจากการออกประกาศกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดข้างต้นนี้ ทำให้ ป.ป.ส. มีอำนาจในการสั่งปิดสถานประกอบการชั่วคราว หรือสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบกิจการสำหรับการประกอบธุรกิจ สำหรับกรณีที่เจ้าพนักงานซึ่งเป็นบุคคลที่เลขาธิการฯ แต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามกฎหมายฉบับนี้ตรวจพบว่ามีกรกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ หากเจ้าของหรือผู้ดำเนินกิจการสถานประกอบการดังกล่าวไม่สามารถชี้แจงหรือพิสูจน์ให้คณะกรรมการเชื่อได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่กรณีแล้ว แต่ทั้งนี้

⁷⁹ เพิ่มความโดย พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2543.

⁸⁰ เพิ่มความโดย พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543.

⁸¹ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519, มาตรา 10.

⁸² เรื่องเดียวกัน, มาตรา 13 ทวิ.

การใช้อำนาจของคณะกรรมการฯ ต้องไม่เกินครั้งละ 15 วัน นับแต่วันที่เจ้าของหรือผู้ดำเนินกิจการสถานประกอบการนั้นทราบคำสั่ง⁸³ โดยในการใช้อำนาจของคณะกรรมการในกรณีนี้ปัจจุบันได้มีการออกประกาศกำหนดมาตรการให้สถานประกอบการต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐในการแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติด ซึ่งเป็นกฎหมายในลักษณะของการป้องปรามสถานบริการ ไม่ว่าจะเป็นป๊อปปูล่าร์ สถานบริการบันเทิงต่างๆ หลักการสำคัญคือ ให้ผู้ประกอบการปฏิบัติตามมาตรการต่างๆ ที่จะกำหนดขึ้น โดยออกเป็นประกาศ 3 ฉบับ ผู้ฝ่าฝืนจะต้องมีโทษปรับ หรือกรณีถ้าปล่อยปละให้มีการค้าหรือเสพยาเสพติดในสถานประกอบการนั้น อาจถูกสั่งปิดหรือพักใช้ใบอนุญาต โดยคณะกรรมการ ป.ป.ส. ได้ (ไม่เกิน 15 วัน)⁸⁴ ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2543 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 27 กรกฎาคม 2543 เป็นต้นไป และในขณะนี้กำลังเสนอประกาศกำหนดมาตรการต่างๆ ให้นายกรัฐมนตรีพิจารณาลงนาม หลังจากนั้นจะมีการประชาสัมพันธ์และกำหนดแนวทางปฏิบัติให้ส่วนราชการและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทราบต่อไป⁸⁵

อำนาจหน้าที่ในการดำเนินงาน

นอกจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 จะได้บัญญัติถึงอำนาจหน้าที่ทั่วไปของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) แล้ว เพื่อให้การดำเนินการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ พระราชบัญญัตินี้ได้บัญญัติถึงอำนาจหน้าที่ของกรรมการ ป.ป.ส. เลขาธิการ ป.ป.ส. รองเลขาธิการ ป.ป.ส. และเจ้าพนักงานตามกฎหมายฉบับนี้ให้มีอำนาจในการดำเนินงานดังกล่าวเช่นเดียวกับกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอีกด้วย อำนาจในการดำเนินงานดังกล่าว คือ⁸⁶

⁸³ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 13 ตี.

⁸⁴ สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคตะวันออกเฉียงเหนือร่วมกับกองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส. , **สรุปผลการสัมมนาการประสานงานกระบวนการยุติธรรมคดียาเสพติดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 3-5 กรกฎาคม 2543 ณ โรงแรมโซฟิเทล ราชธานี อ.เมือง จ.ขอนแก่น** (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2543), หน้า 23.

⁸⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 24.

⁸⁶ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519, มาตรา 14.

1) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ใดๆ หรือยานพาหนะใดๆ ในเวลากลางวัน ระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก เพื่อตรวจค้น ยึดหรืออายัดยาเสพติดที่มีไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือจับกุมบุคคลใดๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แต่ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามียาเสพติดซุกซ่อนอยู่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือบุคคลที่จะถูกจับได้หลบซ่อนอยู่ในเคหสถานหรือสถานที่นั้น ประกอบกับมีเหตุอันควรเชื่อว่า หากไม่ดำเนินการในทันที ยาเสพติดนั้นจะถูกโยกย้ายหรือบุคคลที่หลบซ่อนอยู่จะหลบหนี ก็ให้มีอำนาจเข้าไปในเวลากลางคืนภายหลังพระอาทิตย์ตกได้

2) ค้นเคหสถาน สถานที่ หรือบุคคลใดๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามียาเสพติด ซุกซ่อนอยู่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ยึดหรืออายัดยาเสพติดหรือทรัพย์สินอื่นใดที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด หรือที่ได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด หรือที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้⁸⁷

3) จับกุมบุคคลใดๆ ที่กระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

4) สอบสวนผู้ต้องหาในคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

5) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใดๆ หรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการใดๆ มาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งบัญชี เอกสาร หรือวัตถุใดๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือประกอบการพิจารณา

6) ในกรณีจำเป็นและมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดเสพยาเสพติดในเคหสถาน สถานที่ใดๆ หรือยานพาหนะ ให้มีอำนาจตรวจหรือทดสอบหรือสั่งให้การตรวจหรือทดสอบว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลนั้นมีสารเสพติดอยู่ในร่างกายหรือไม่⁸⁸

⁸⁷ มาตรา 14(2) แก้ไขเพิ่มเติมความโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2534.

⁸⁸ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519, มาตรา 14 ทวิ, แก้ไขเพิ่มเติมความโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543.

7) เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519⁸⁹ ให้กรรมการ ป.ป.ส. เลขาธิการ ป.ป.ส. รองเลขาธิการ ป.ป.ส. และเจ้าพนักงานซึ่งได้รับมอบหมายให้มีอำนาจในการสอบสวนผู้ต้องหาในคดีความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด⁸⁹ มีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ทั่วราชอาณาจักร⁹⁰

8) ให้มีอำนาจควบคุมผู้ถูกจับกุมที่กระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดไว้เพื่อทำการสอบสวนได้เป็นเวลาไม่เกิน 3 วัน เมื่อครบกำหนดเวลาดังกล่าวหรือก่อนนั้นตามที่เห็นสมควร ให้ส่งตัวผู้ถูกจับไปยังพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ โดยมีให้ถือว่าการควบคุมผู้ถูกจับดังกล่าวเป็นการควบคุมของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา⁹¹

สำหรับประเด็นการใช้อำนาจในการตรวจค้นของคณะกรรมการ (ป.ป.ส.) นี้ถือได้ว่าเป็นลักษณะพิเศษของกฎหมายปัจจุบัน คือ การกำหนดมาตรการตรวจหาสารเสพติดในร่างกาย ซึ่งแต่เดิมที่มีการตรวจหาสารเสพติดในร่างกายนั้นทำโดยการใช้วิธีการขอความร่วมมือโดยไม่มีกฎหมายรองรับการใช้อำนาจในเรื่องนี้โดยตรง แต่กฎหมายที่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขแล้วนี้จะสามารถทำได้โดยให้อำนาจแก่กรรมการ ป.ป.ส. เลขาธิการ ป.ป.ส. รองเลขาธิการ ป.ป.ส. และเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. มีอำนาจตรวจหรือทดสอบได้ สำหรับเจ้าพนักงานอื่นยังไม่มีอำนาจทำได้เว้นแต่การตรวจหาสารเสพติดในผู้ประจํารถ ตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 เท่านั้นที่สามารถทำได้ อย่างไรก็ตามขณะนี้กำลังเสนอขอปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 เพื่อให้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจในการตรวจหรือทดสอบหาสารเสพติดในร่างกายได้ด้วย โดยที่มาตรการดังกล่าวได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วเมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2543 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 27 กรกฎาคม 2543 เป็นต้นไป⁹² เช่นเดียวกับมาตรการที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

⁸⁹ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519, มาตรา 14 (3).

⁹⁰ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 15.

⁹¹ เรื่องเดียวกัน.

⁹² สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคตะวันออกเฉียงเหนือร่วมกับกองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส., **สรุปผลการสัมมนาการประสานงานกระบวนการยุติธรรมคดียา**

อำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอีกประการหนึ่งที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ให้ไว้ คือ อำนาจในการเปรียบเทียบปรับ โดยมีหลักเกณฑ์ว่าบรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ที่มีโทษปรับสถานเดียว ให้คณะกรรมการ ป.ป.ส. หรือผู้ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ส. มอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้⁹³ เจตนารมณ์ในการกำหนดหลักเกณฑ์นี้ไว้เพื่อประโยชน์ในการให้คดีเป็นอันเสร็จสิ้นไปโดยเร็ว ประหยัดเวลา ค่าใช้จ่าย และลดปริมาณคดีที่ต้องเข้าสู่กระบวนการทางยุติธรรม ที่เริ่มต้นนับตั้งแต่ชั้นสอบสวนจนถึงการพิพากษาคดีของศาล อีกทั้งก่อให้เกิดผลดีทั้งแก่ฝ่ายผู้กระทำผิดและเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

นอกเหนือจากอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแล้ว กฎหมายยังได้กำหนดบทลงโทษไว้สำหรับ กรรมการ เลขานุการฯ รองเลขานุการฯ และเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ที่กระทำความผิดใดๆ ตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดเสียเอง โดยให้ระวางโทษเป็น 3 เท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นๆ⁹⁴ เนื่องจากถือว่าบุคคลดังกล่าวล้วนแต่เป็นบุคคลที่มีอำนาจตามที่กฎหมายกำหนดไว้แต่กลับนำไปใช้ในทางเพื่อประโยชน์แก่ตนที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ส่วนรวม

ในทางปฏิบัติงานเพื่อให้การควบคุมการขยายตัวของปัญหายาเสพติดไม่ให้ขยายตัวมากขึ้นและลดลงไปในที่สุด รัฐบาลในสมัยนายกรัฐมนตรี ชวน หลีกภัย ได้ตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหายาเสพติดและผลกระทบของปัญหายาเสพติดในระยะยาวที่จะทำให้ประเทศชาติขาดความมั่นคงและการพัฒนาเศรษฐกิจด้วยประสิทธิภาพ จึงได้ออกคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 141/2541 ลงวันที่ 19 สิงหาคม 2541 เรื่อง นโยบายการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยกำหนดให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นองค์กรรับผิดชอบการดำเนินงานตามนโยบายนี้ โดยสร้างความเป็นเอกภาพในการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ให้สามารถดำเนินงานเพื่อวัตถุประสงค์และนโยบายนี้ ทั้งนี้ ให้ ป.ป.ส. ทำหน้าที่เพิ่มเติมจากอำนาจหน้าที่ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 ใน

เสพติดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 3-5 กรกฎาคม 2543 ณ โรงแรมโซฟิเทล ราชา ออคิด อ.เมือง จ.ขอนแก่น, หน้า 23-24.

⁹³ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519, มาตรา 17 ทวิ, แก้ไขเพิ่มเติมความโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2543.

⁹⁴ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519, มาตรา 17.

การสั่งการ และประสานงานกับกระทรวง ทบวง กรม และองค์กรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ให้ความคุ้มครองและให้คุณให้โทษต่อข้าราชการพลเรือน ตำรวจ ทหาร และบุคคลอื่นๆ ซึ่งได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงาน ตลอดจนการประกาศเขตพื้นที่เร่งรัดการดำเนินงาน ทั้งนี้ หากมีพื้นที่ปัญหาที่ต้องให้ความสำคัญเป็นกรณีพิเศษ ให้ ป.ป.ส. กำหนดองค์กร และประกอบกำลังรับผิดชอบเป็นกรณีได้⁹⁵

3.3.2 คณะอนุกรรมการ ป.ป.ส.

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดถือได้ว่าเป็นองค์กรที่สำคัญ และมีอำนาจอย่างมากในการดำเนินงาน เนื่องจากประกอบไปด้วยผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเสพติดโดยตรงไม่ว่าจะเป็นนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ผู้บัญชาการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมศุลกากร หรืออัยการสูงสุด แต่ในการปฏิบัติการดำเนินงานของคณะกรรมการ ป.ป.ส. ในความเป็นจริงแล้วคณะกรรมการชุดนี้อาจจะไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่อันเนื่องด้วยภารกิจที่มีมากอยู่แล้ว ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องตั้งองค์กรย่อยขึ้นมาเพื่อช่วยในการแบ่งเบาภาระในการปฏิบัติงานของ ป.ป.ส. องค์กรที่ว่านี้จะดำเนินงานในรูปแบบของคณะกรรมการเพื่อเป็นการรวบรวมความคิดที่หลากหลายจากผู้ทรงคุณวุฒิและเป็นหลักประกันถึงความรอบคอบในการดำเนินงาน โดยองค์กรดังกล่าวนี้เรียกว่า **"คณะอนุกรรมการ"**

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 ได้ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ส. แต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาหรือคณะอนุกรรมการ เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการจะได้มอบหมาย⁹⁶ ภาระหน้าที่ของคณะอนุกรรมการที่ถูกแต่งตั้งขึ้นจะเป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ที่ได้รับการมอบหมายจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ซึ่งโดยส่วนใหญ่ภาระหน้าที่จะเป็นลักษณะ

⁹⁵ กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส., เอกสารประกอบการสัมมนา การประสานงานกระบวนการยุติธรรม คติยาเสพติด, หน้า 58-59.

⁹⁶ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519, มาตรา 10.

ของการให้ข้อมูลแก่คณะกรรมการฯ เป็นส่วนใหญ่⁹⁷ ในปัจจุบันสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการมาแล้วทั้งหมดหลายสิบชุด ในทั้งนี้จะขอยกตัวอย่างอนุกรรมการที่สำคัญและมีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น

1. อนุกรรมการประสานการป้องกันยาเสพติด
2. อนุกรรมการประสานการปราบปรามยาเสพติด
3. อนุกรรมการประสานการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
4. อนุกรรมการบริหารแผนและงบประมาณ
5. อนุกรรมการติดตามและประเมินผล
6. อนุกรรมการที่ปรึกษากฎหมาย สำนักงาน ป.ป.ส.
7. คณะอนุกรรมการบริหารจัดการระบบสารสนเทศ
8. คณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัด (ป.ป.ส.จ.)
9. คณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกรุงเทพมหานคร (ป.ป.ส.ก.)
10. คณะอนุกรรมการกลั่นกรองการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถาน

ประกอบการในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัด ฯลฯ

การบริหารงานของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ในรัฐบาลสมัยนายกรัฐมนตรี ชวน หลีกภัย ได้ออกคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 141/2541 ลงวันที่ 19 สิงหาคม 2541 เรื่อง นโยบายการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยยึดหลักเกณฑ์ว่าการควบคุมการขยายตัวของปัญหาและลดปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดให้ได้อย่างรวดเร็วต้องดำเนินการโดยอาศัยการผนึกกำลังและความร่วมมือจากทุกส่วนในสังคมในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาอย่างต่อเนื่องจริงจัง โดยให้ชุมชนและสถาบันศึกษาเป็นฐานในการสร้างกระแสต่อต้านและกดดันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งนี้ ให้ปฏิบัติต่อผู้ติดยาเสพติดในฐานะผู้ป่วย แต่ในขณะเดียวกันให้มีการระดมการปฏิบัติการทั้งหลายทั้งปวงเพื่อสกัดกั้นและทำลายกระบวนการผลิต การค้ายาเสพติด ตลอดจนจับขังและยุติการนำยาเสพติดมาแพร่ระบาดในประเทศ คำสั่งฉบับนี้ให้อำนาจแก่ ป.ป.ส. ในการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในเรื่องของการประสานแผนและงบประมาณ การติดตามและ

⁹⁷ รายงานการประชุมร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543, กรรมการร่างกฎหมายคณะที่ 9 สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, ครั้งที่ 9 (18/2542) 9/2542 วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2542, หน้า 6.

ประเมินผล และการประสานการดำเนินงานตามมาตรการป้องกัน มาตรการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ และมาตรการปราบปรามยาเสพติด จำนวน 5 คณะ ได้แก่⁹⁸

- คณะอนุกรรมการบริหารแผนและงบประมาณ
- คณะอนุกรรมการประสานการป้องกันยาเสพติด
- คณะอนุกรรมการประสานการปราบปรามยาเสพติด
- คณะอนุกรรมการประสานการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
- คณะอนุกรรมการติดตามและประเมินผล

คำสั่งฉบับดังกล่าวยังกำหนดให้กระทรวงซึ่งมีหน่วยงานในสังกัดเกี่ยวข้องในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจัดตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดระดับกระทรวงขึ้น เพื่อทำหน้าที่ในการประสานแผน งบประมาณ และการดำเนินงานภายในกระทรวงให้เกิดผลในการปฏิบัติตามนโยบายนี้ โดยให้ ป.ป.ส. และคณะอนุกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจาก ป.ป.ส. เป็นองค์กรในการประสานงานระหว่างกระทรวง สำหรับการอำนวยความสะดวกป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับจังหวัดและกรุงเทพมหานคร ภายใต้คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้กำหนดให้ ป.ป.ส. ตั้งคณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดทุกจังหวัด และคณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกรุงเทพมหานครขึ้น เพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแผน ประสานแผนและงบประมาณ ประสานและอำนวยความสะดวกการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ⁹⁹

อาจกล่าวได้ว่า คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 141/2541 นี้มีขึ้นเพื่อสนับสนุนให้การปฏิบัติงานตามกฎหมายว่าด้วยป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเกิดประสิทธิภาพ ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับการกำหนดแผนงานและมาตรการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิด หรือการสืบสวนสอบสวนและการฟ้องคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด รวมทั้งการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ แต่อย่างไรก็ดีในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2534 นี้ ในส่วนที่

⁹⁸ กอนนิตการ สำนักงาน ป.ป.ส., เอกสารประกอบการสัมมนา การประสานงานกระบวนการยุติธรรม คติยาเสพติด, หน้า 59.

⁹⁹ เรื่องเดียวกัน.

เกี่ยวกับการใช้อำนาจในการค้นเคหสถาน สถานที่ หรือบุคคลใดๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามี ยาเสพติดติดซุกซ่อนอยู่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายนี้ ได้มีข้อวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากว่า การใช้อำนาจค้นตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัตินี้ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ตามมาตรา 238 หรือไม่ เพราะบทบัญญัติดังกล่าวได้มีหลักกฎหมายว่า “ในคดีอาญา การค้นในที่รโหฐานจะกระทำมิได้เว้นแต่จะมีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือมีเหตุให้ค้นได้โดยไม่ต้องมีคำสั่งหรือหมายของศาล ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

สำหรับแนวทางการพิจารณาประเด็นนี้ สำนักงาน ป.ป.ส. ได้ทำเรื่องนี้เสนอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาวินิจฉัยว่า การใช้อำนาจค้นของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 จะเป็นการขัดต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญหรือไม่ ซึ่งที่ประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ 9) ได้มีความเห็นที่ไม่ขัดต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญ ต่อมาสำนักงาน ป.ป.ส. จึงได้นำเรื่องนี้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา ซึ่งที่ประชุมบางท่านมีความเห็นในประเด็นที่ว่ากฎหมายที่ออกมาก่อนที่กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีผลบังคับจะเข้าข่ายได้รับการยกเว้นตามกฎหมายรัฐธรรมนูญหรือไม่ คณะรัฐมนตรีจึงได้เสนอให้คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะใหญ่) พิจารณาวินิจฉัย คณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็นยืนยันว่าการใช้อำนาจของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ตามมาตรา 14 ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ตามผลการวินิจฉัยในเรื่องนี้ยังไม่เป็นที่ยุติในปัจจุบัน เนื่องจากเมื่อได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีทราบอีกครั้งหนึ่ง คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ส่งเรื่องนี้ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ขณะนี้อยู่ระหว่างการรอผลการพิจารณาวินิจฉัยในประเด็นที่ว่า การค้นตามมาตรา 14 ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. จะสามารถกระทำโดยไม่มีหมายค้นได้หรือไม่ ซึ่งต้องรอผลการพิจารณาวินิจฉัยต่อไป¹⁰⁰

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁰⁰ สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคตะวันออกเฉียงเหนือร่วมกับกองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส. , **สรุปผลการสัมมนาการประสานงานกระบวนการยุติธรรมคดียาเสพติดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งที่ 1** ระหว่างวันที่ 3-5 กรกฎาคม 2543 ณ โรงแรมโซฟิเทล ราชฯ ออคิด อ.เมือง จ.ขอนแก่น, หน้า 23.

3.3.2.1 โครงสร้างของคณะกรรมการ ป.ป.ส.

จากบทบัญญัติตามมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 นั้น ได้กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ส. มีอำนาจสามารที่จะตั้งอนุกรรมการขึ้นเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้ โดยอนุกรรมการที่คณะกรรมการ ป.ป.ส. แต่งตั้งขึ้นนี้ พระราชบัญญัตินี้ได้ระบุไว้ว่าจะต้องมีจำนวนเท่าใด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการใช้ดุลพินิจของคณะกรรมการ ป.ป.ส. ว่าจะกำหนดให้เป็นอย่างไร โดยคำนึงถึงนโยบายและความเหมาะสมในภารกิจที่คณะกรรมการ ป.ป.ส. ได้มอบหมายให้แก่อนุกรรมการผู้มีหน้าที่ในการรับผิดชอบในภารกิจนั้นๆ

3.3.2.2 คุณสมบัติของคณะกรรมการ ป.ป.ส.

ในเรื่องคุณสมบัติของคณะกรรมการ จากการแต่งตั้งของคณะกรรมการ ป.ป.ส. นั้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 มิได้กำหนดไว้ว่าจะต้องมีคุณสมบัติอย่างไร ทั้งนี้ให้เป็นดุลพินิจของคณะกรรมการ ป.ป.ส. ที่จะพิจารณาในการแต่งตั้งจากบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ในทางปฏิบัตินั้นคณะกรรมการ ป.ป.ส. จะพิจารณาแต่งตั้งอนุกรรมการด้วยคุณสมบัติจากสองแนวทาง คือ กรณีแรกจะพิจารณาจากหัวหน้าหน่วยราชการหรือผู้แทนหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องทั้งนี้เพื่อการประสานงานในการดำเนินงาน และกรณีที่สองจะพิจารณาจากบุคคลผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในภารกิจที่คณะกรรมการ ป.ป.ส. ต้องการจะแต่งตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามมติของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

3.3.2.3 วาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ส.

วาระในการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการนั้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 มิได้ระบุไว้ว่าจะมีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งนานเท่าใด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของคณะกรรมการ ป.ป.ส. ว่าจะแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นด้วยภาระหน้าที่ประการใดและจะให้มีการดำรงตำแหน่งนานเท่าใด ซึ่งอาจจะเป็นคณะกรรมการเฉพาะกิจที่คณะกรรมการ ป.ป.ส. ได้แต่งตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติภารกิจเฉพาะหน้าที่โดยมอบหมายให้ก็ได้ เช่น อนุกรรมการการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการปกปิดหรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ซึ่งต่อมาภายหลังได้เปลี่ยนชื่อมาเรียกว่า “พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการยพอกเงิน”

โดยมีศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ เป็นประธานอนุกรรมการในการยกวางนั้นก็หมดสภาพการดำรงตำแหน่งไปเมื่อภารกิจเสร็จสิ้น แต่ถึงอย่างไรก็ตามอนุกรรมการบางคณะที่คณะกรรมการ ป.ป.ส. แต่งตั้งขึ้นที่ไม่ใช่เป็นการเฉพาะกิจนั้นหากแต่เป็นอนุกรรมการทั่วไปที่ได้รับการแต่งตั้งขึ้นเพื่อแบ่งเบาภาระภายใต้กรอบอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ส. ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของอนุกรรมการคณะนั้นก็คงอยู่ตลอดไปภายในกรอบอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ส. ด้วย

3.3.2.4 การพ้นจากตำแหน่งของคณะอนุกรรมการ ป.ป.ส.

การพ้นจากตำแหน่งของคณะอนุกรรมการนั้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 มิได้บัญญัติไว้แต่ประการใดว่าจะพ้นจากตำแหน่งเมื่อใดอย่างไร แต่เมื่อพิจารณาจากกรอบของอำนาจที่พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวให้ไว้ วาระของอนุกรรมการจึงยังคงมีอยู่ตลอดไปและจะพ้นจากตำแหน่งเมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ได้สิ้นสภาพลงตามผลของกฎหมาย ทั้งนี้เนื่องจากสภาพของคณะอนุกรรมการนั้นได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการ ป.ป.ส. ตามบทบัญญัติที่ให้อำนาจไว้ตามมาตรา 10 ดังนั้นหากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ได้สิ้นสภาพลงในอนาคต สถานะภาพของอนุกรรมการภายใต้การดำเนินงานของสำนักงาน ป.ป.ส. ย่อมสิ้นสภาพลงไปด้วย เนื่องจากอำนาจและหน้าที่ของอนุกรรมการนั้นได้มีอยู่ภายในกรอบแห่งอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ส่วนในกรณีของอนุกรรมการเฉพาะกิจนั้นจะพ้นจากการเป็นอนุกรรมการในกรณีที่เสร็จสิ้นภารกิจที่ได้รับมอบหมายไว้ หรือครบกำหนดระยะเวลาในคำสั่งแต่งตั้งจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) โดยได้มีการระบุไว้ในคำสั่งแต่งตั้งนั้น

3.3.2.5 อำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการ ป.ป.ส.

อนุกรรมการมีอำนาจและหน้าที่เป็นไปตามที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ได้มอบหมายไว้ โดยคณะกรรมการ ป.ป.ส. จะแต่งตั้งอนุกรรมการขึ้นเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ส. มอบหมาย¹⁰¹ ทั้งนี้

¹⁰¹ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519, มาตรา 10.

อำนาจของอนุกรรมการจึงอยู่ภายในกรอบของอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ส. หากกรณีใดคณะกรรมการไม่สามารถปฏิบัติได้เนื่องจากกรณีนั้นอยู่นอกเหนืออำนาจและหน้าที่ อนุกรรมการก็ย่อมจะไม่สามารถปฏิบัติได้เช่นกัน ดังนั้นอำนาจหน้าที่ของอนุกรรมการจึงขึ้นอยู่กับการมอบหมายของคณะกรรมการ ป.ป.ส. แต่อยู่ในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ส. อันเป็นกรอบในการปฏิบัติหน้าที่นั่นเอง

3.3.3 เจ้าพนักงาน ป.ป.ส.

เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในความหมายนี้ หมายถึง ผู้ซึ่งเลขาธิการแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติ¹⁰² ทั้งนี้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมิได้ระบุถึงคุณสมบัติและการดำรงตำแหน่งไว้แต่ประการใด การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. นั้นจะมีอำนาจหน้าที่ตามแต่ที่เลขาธิการสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจะเป็นผู้กำหนด โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และทำเอกสารมอบหมายให้ไว้ประจำตัวเจ้าพนักงานผู้ที่ได้รับมอบหมาย¹⁰³ โดยพนักงานผู้ได้รับมอบหมายดังกล่าวจะต้องแสดงเอกสารที่ได้รับมอบหมายทุกครั้งในการปฏิบัติหน้าที่นั้นต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง¹⁰⁴ ทั้งนี้ในกรณีที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ที่ได้รับมอบหมายได้ทำการจับกุมบุคคลที่กระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น มีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ทั่วราชอาณาจักร อีกทั้งมีอำนาจควบคุมตัวผู้ถูกจับตามความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนี้ไว้เพื่อสอบสวนได้เป็นเวลาไม่เกิน 3 วัน และเมื่อครบกำหนดเวลาดังกล่าวหรือก่อนหน้านั้นตามที่เห็นสมควร ให้ส่งตัวผู้ถูกจับไปยังพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อดำเนินการต่อไป โดยไม่ถือว่าการควบคุมตัวผู้ถูกจับดังกล่าวเป็นการควบคุมของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา¹⁰⁵

¹⁰² พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519, มาตรา 3.

¹⁰³ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 14 วรรค 3.

¹⁰⁴ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 14 วรรค 4.

¹⁰⁵ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 15.

3.3.4 วิเคราะห์การดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการของสำนักงาน ป.ป.ส.

1. รูปแบบในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 ได้วางโครงสร้างไว้ในรูปแบบของคณะกรรมการ ทั้งนี้ด้วยเหตุผลดังนี้

ก. การปฏิบัติงานในการทำงาน คือ การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ ได้มีการใช้มาตรการทางกฎหมายบางประการอันอาจจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน ทั้งนี้มาตรการในการดำเนินการดังกล่าวจึงควรต้องอาศัยความรอบคอบในการบังคับใช้ หากได้มอบหมายให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งทำหน้าที่นี้อาจจะเกิดความเสียหายได้ง่ายเพราะการตัดสินใจของคนคนเดียว พระราชบัญญัติดังกล่าวจึงได้จัดองค์กรในรูปแบบของ “คณะกรรมการ”

ข. ลักษณะของอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ส. ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 ในส่วนของการวางมาตรการในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและการดำเนินงานบริหารทั่วไปนั้นมีความจำเป็นที่จะต้องประสานงานกับองค์กรหน่วยราชการต่างๆ ในการบังคับใช้กฎหมาย จากลักษณะการปฏิบัติงานดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาและประสานงานข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ดังนั้นการดำเนินงานที่มีรูปแบบคณะกรรมการที่มีตัวแทนคือหัวหน้าหน่วยราชการหรือผู้แทนจึงเป็นรูปแบบที่เหมาะสมที่สุด

ค. ในโครงสร้างของคณะกรรมการ ป.ป.ส. นั้นได้มีการบัญญัติให้มีสัดส่วนของกรรมการอื่นซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งไว้ไม่เกิน 6 คน ทั้งนี้ สาเหตุเนื่องจากการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์จำนวนมหาศาลนั้น มีความจำเป็นที่จะต้องใช้บุคคลากรผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะในการดำเนินงานบังคับใช้กฎหมาย การบัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ส. มีสัดส่วนของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเช่นนี้จึงเป็นการระดมผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีความเหมาะสมที่ไม่ได้เป็นหัวหน้าหน่วยราชการให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ง. เป็นการสอดคล้องกับหลักการจัดองค์การแบบคณะกรรมการ (Committees Organization Structure) ที่ไม่ต้องการที่จะมอบอำนาจในการกระทำและความ

รับผิดชอบที่ไม่เหมาะสมแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งการดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการนี้แม้จะมีปัญหาในการปฏิบัติงานที่ล่าช้าบ้าง แต่เมื่อเปรียบเทียบกับประโยชน์ที่ได้รับใน ความรอบคอบของการดำเนินงานแล้วย่อมเป็นประโยชน์มากกว่า

2. ผู้ที่ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ ป.ป.ส. ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 นั้นได้แก่ นายกรัฐมนตรี ทั้งนี้เพราะถือว่าการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดนั้นเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลที่จะต้องเร่งดำเนินการประสานงานกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมาย ดังนั้นหากนายกรัฐมนตรีซึ่งเห็นหัวหน้าฝ่ายบริหารได้เป็นประธานกรรมการ ป.ป.ส. แล้วจะทำให้สะดวกต่อการสั่งการและประสานงานไปยังหน่วยราชการต่าง ๆ เพื่อการวางนโยบายและดำเนินมาตรการในการบังคับใช้กฎหมาย

3. การดำรงตำแหน่งกรรมการอื่นที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งขึ้น หรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒินั้นจะอยู่ในตำแหน่งมีกำหนดวาระ 2 ปี และกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งนี้อาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้ตามมาตรา 6 ทั้งนี้ด้วยเหตุผลเพราะว่าการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดนั้นมีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เป็นบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจในปัญหายาเสพติดอย่างละเอียดอ่อนและลึกซึ้ง ซึ่งผู้ที่จะมีคุณสมบัติดังกล่าวนี้จะต้องใช้เวลานานในการสั่งสมประสบการณ์และความสามารถ ดังนั้นหากเมื่อกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิได้ดำรงตำแหน่งจนครบวาระแล้วแต่ยังขาดบุคคลที่มีความเหมาะสมอยู่หรือไม่สามารถสรรหาบุคคลอื่นมาดำรงตำแหน่งได้ก็สามารถที่จะดำรงตำแหน่งได้อีกวาระหนึ่ง ทั้งนี้กฎหมายมิได้จำกัดจำนวนวาระในการดำรงตำแหน่งไว้แต่ประการใด ซึ่งเมื่อพิจารณาจากหลักกฎหมายแล้วจะเห็นได้ว่าประเด็นนี้จะไม่มีการกำหนดระยะเวลาของตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการ ป.ป.ส. แต่อย่างใด

4. ในการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติดนั้นพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 ได้มอบมาตรการพิเศษทางกฎหมายกับคณะกรรมการ ป.ป.ส. ในการมีอำนาจสั่งปิดสถานประกอบการชั่วคราวหรือสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบการสำหรับการประกอบธุรกิจกรณีที่เจ้าพนักงานตรวจพบว่ามี การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการและเจ้าของหรือผู้ดำเนินกิจการสถานประกอบการดังกล่าวไม่สามารถชี้แจงหรือพิสูจน์ให้คณะกรรมการ ป.ป.ส. เชื่อได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่กรณีแล้ว โดยมีกำหนดไม่เกิน 15 วัน นับแต่วันที่เจ้าของหรือผู้ดำเนินกิจการสถานประกอบการนั้นทราบคำสั่งตามมาตรา 13 ตรี กรณีคำสั่งนี้ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อ

เสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมของประชาชน แต่ทั้งนี้มาตรการดังกล่าวก็เพื่อเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐในการหยุดยั้งปัญหา ยาเสพติดอันเป็นภัยคุกคามต่อความสงบสุขของประเทศ และกฎหมายฉบับดังกล่าวก็ได้บัญญัติโดยรัฐสภาภายใต้รัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐที่ได้วางกรอบในการให้อำนาจไว้ตามหลัก “นิติรัฐ”

5. ในการดำเนินงานเพื่อการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของคณะกรรมการ ป.ป.ส. หรือเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องนั้น กฎหมายฉบับนี้ได้มอบให้คณะกรรมการ ป.ป.ส. เป็นผู้วินิจฉัยและวางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการและการประสานงานตามมาตรา 4 ทั้งนี้เพราะเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้นต้องการที่จะให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่กำกับดูแลโดยคณะกรรมการ ป.ป.ส. นั้นเป็นศูนย์กลางในการรับสนองนโยบายจากรัฐบาลและดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดของประเทศ ซึ่งก่อนหน้าที่จะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 นี้การดำเนินการแก้ไขปัญหายาได้กระจายอยู่ตามหน่วยงานองค์กรทั่วไปในลักษณะที่ไม่มีเอกภาพ

6. ในการดำเนินการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายนั้น พระราชบัญญัตินี้ได้อำนาจแก่เลขาธิการ ป.ป.ส. ในการแต่งตั้งเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. เพื่อปฏิบัติราชการที่ได้รับมอบหมายโดยจะมีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ทั่วราชอาณาจักร และมีอำนาจในการจับและควบคุมผู้ถูกจับจากกฎหมายยาเสพติดไว้เพื่อทำการสอบสวนได้เป็นเวลาไม่เกิน 3 วันตามมาตรา 15 ซึ่งการใช้อำนาจในลักษณะนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ส. จะไม่มีอำนาจใช้ได้โดยตรงเหมือนคณะกรรมการ ป.ป.ส. แต่คณะกรรมการ ป.ป.ส. จะมีอำนาจในการควบคุมการสืบสวน สอบสวน และพิจารณาอนุมัติการแต่งตั้งเจ้าพนักงานเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ตามมาตรา 13 (2) และมาตรา 13 (7)

7. คณะกรรมการ ป.ป.ส. นั้นจะมีอำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาและคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ส. ได้มอบหมายได้ ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะของการรวบรวมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิที่ดำรงตำแหน่งอนุกรรมการหรือกรรมการที่ปรึกษาเพื่อให้ข้อมูลแก่คณะกรรมการ ป.ป.ส. ในการตัดสินใจเพื่อการวางนโยบายหรือมาตรการรวมถึงการสั่งการใดๆ ในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

8.อำนาจในการตัดสินใจและดำเนินงานในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดนั้น จะถูกควบคุมและกำกับดูแลโดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

การดำเนินงานใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน กับ คณะกรรมการธุรกรรม

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้นได้จัดให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ซึ่งเป็นองค์กรที่ดำเนินงานในรูปแบบของคณะกรรมการในระดับนโยบาย และคณะกรรมการธุรกรรม ซึ่งเป็นองค์กรที่ดำเนินงานในรูปแบบของคณะกรรมการในระดับปฏิบัติการ รวมทั้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนการดำเนินงานทางด้านธุรกรรม และพนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นองค์กรที่ดำเนินงานควบคุมและบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศและยับยั้งปราบปรามการฟอกเงิน โดยเฉพาะคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และคณะกรรมการธุรกรรมนั้นจะมีอำนาจหน้าที่อย่างมากในการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายอันอาจจะเป็นการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้นั้น ได้ถูกจัดให้มีการดำเนินงานในรูปแบบ “คณะกรรมการ” เพื่อความรอบคอบและประสิทธิภาพในการดำเนินงานบังคับใช้กฎหมาย คณะกรรมการฯ ทั้ง 2 องค์กรนี้จะมีความสัมพันธ์กันในการตรวจสอบควบคุมและถ่วงดุลการใช้อำนาจหน้าที่กันอย่างไร คงจะต้องพิจารณาเปรียบเทียบถึงลักษณะของโครงสร้างของคณะกรรมการฯ วาระในการดำรงตำแหน่งของกรรมการฯ และการพ้นตำแหน่งของกรรมการฯ อันจะช่วยให้การวิเคราะห์ถึงความเข้าใจในความสัมพันธ์และประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามอำนาจที่มีอยู่ในกฎหมายของคณะกรรมการฯ ทั้งสองได้เป็นอย่างดีภายใต้การดำเนินงานของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (Anti-Money Laundering Office) หรือสำนักงาน ปปง. (AMLO) เป็นหน่วยงานกลางในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยทำหน้าที่เป็นฝ่ายธุรกรรมของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ซึ่งทำหน้าที่ในการกำกับดูแลนโยบายและวางมาตรการระดับประเทศ (Decision Making Body)¹ รวมทั้งเป็นฝ่ายธุรกรรมของคณะกรรมการธุรกรรม ซึ่งเป็นหน่วยงานในระดับปฏิบัติการอันเป็นหน่วยงานหลักในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมทั้งมีหน้าที่ปฏิบัติภารกิจอื่นๆ

¹ สุรพล ไตรเวทย์, คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน, หน้า 83.

ในลักษณะเป็นข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ประจำเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้² จากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำนักงานนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้สำนักงาน ป.ป.ง. มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

อำนาจหน้าที่โดยทั่วไป³

1. ดำเนินให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) และคณะกรรมการธุรกรรม และปฏิบัติงานธุรกรรมอื่น
2. รับรายงานการทำธุรกรรมที่ส่งให้โดยผู้มีหน้าที่และแจ้งตอบการรับรายงาน
3. เก็บรวบรวม ติดตาม ตรวจสอบ ศึกษา และวิเคราะห์รายงานและข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรม
4. เก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542
5. จัดให้มีโครงการที่เกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ การให้การศึกษา และฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 หรือช่วยเหลือสนับสนุนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้มีการจัดโครงการดังกล่าว
6. ดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) คณะกรรมการธุรกรรม และคณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) แต่งตั้ง

² วิชัย ตันติกุลานันท์, คำอธิบายกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า 145.

³ พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำนักงานนายกรัฐมนตรี พ.ศ.2542, มาตรา 3.

7.ปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่กฎหมายอื่นมอบหมาย หรือตามที่นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

อำนาจหน้าที่อื่น ๆ

นอกจากอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) จะมีดังกล่าวข้างต้นแล้ว สำนักงานนี้ยังจะต้องมีหน้าที่ในการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรี⁴ โดยในรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีอย่างน้อยให้มีสาระสำคัญ ดังนี้⁵

1.รายงานผลการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน และการดำเนินการอื่นตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

2.ปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติงาน

3.รายงานข้อเท็จจริงหรือข้อสังเกตจากการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่พร้อมทั้งความเห็นและข้อเสนอแนะ

โดยเมื่อคณะรัฐมนตรีได้พิจารณารายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) เสนอรายงานมาแล้ว ก็จะต้องตั้งข้อสังเกตและจัดเสนอพร้อมกับรายงานประจำปีต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาต่อไป

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) นั้นมีเลขาธิการเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดเรียกว่า “เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน”⁶ ซึ่งปัจจุบันผู้ดำรงตำแหน่งนี้คือ พลตำรวจโทวาสนา เพิ่มลาภ อันถือว่าเป็นบุคคลแรกที่ดำรงตำแหน่งอัน

⁴ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, มาตรา 47.

⁵ นิกร เกร็ดกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวปฏิบัติ, (กรุงเทพฯ : Translators-at-Law.com, 2543), หน้า186.

⁶ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, มาตรา 3.

สำคัญนี้เป็นทางการและมีรองเลขาธิการเป็นผู้ช่วยสั่งการและปฏิบัติราชการ⁷ โดยปัจจุบัน สำนักงาน ปปง. ได้กำหนดให้มีรองเลขาธิการ 2 ตำแหน่ง คือ รองเลขาธิการฝ่ายบริหาร โดยผู้ที่ดำรงตำแหน่งนี้คือ พ.ต.อ.ยุทธบูล ดิสสะมาน และรองเลขาธิการฝ่ายปฏิบัติการ คือ พ.ต.อ.พีรพันธุ์ เปรมภูติ

ตำแหน่งเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือ เลขาธิการ ปปง. นั้นเป็นตำแหน่งที่จะต้องมีความรับผิดชอบสูงมากในการบริหารงาน ทั้งนี้เพราะ นอกจากว่าเลขาธิการ ปปง. จะเป็นเลขานุการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) แล้ว ยังเป็นประธานคณะกรรมการธุรกรรม และเป็นผู้บริหารและผู้บังคับบัญชาสูงสุดของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอีกด้วย ดังนี้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จึงได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งเลขาธิการสำนักงาน ปปง. อย่างเข้มงวด⁸ ดังนี้

คุณสมบัติของเลขาธิการ ปปง.

บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน นั้นจะต้องเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งขึ้นตามคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี โดยได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตามลำดับ⁹ โดยมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังนี้¹⁰

1.เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในทางเศรษฐศาสตร์ การเงิน การคลัง หรือ กฎหมาย

2.รับราชการในตำแหน่งรองเลขาธิการหรือเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญระดับไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือเทียบเท่า

⁷ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 41.

⁸ สีหนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542, หน้า 144.

⁹ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542, มาตรา 42.

¹⁰ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 43.

3. ไม่เป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐ

4. ไม่เป็นกรรมการ ผู้จัดการ ที่ปรึกษา หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายกัน หรือมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับห้างหุ้นส่วน บริษัท สถาบันการเงิน หรือประกอบอาชีพหรือวิชาชีพอย่างอื่น หรือประกอบกิจการใด ๆ อันขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

วาระการดำรงตำแหน่ง เลขาธิการ ปปง. จะอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง โดยสามารถที่จะดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียวเมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้วจะแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอีกไม่ได้¹¹

4.1 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.)

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือ คณะกรรมการ ปปง. นั้นเป็นองค์กรในระดับบริหาร ที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย มาตรการและวางหลักเกณฑ์ (Regulatory Role) เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศ และเนื่องจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) นี้มีบทบาทและหน้าที่ในระดับนโยบายหรือระดับบริหาร ที่มาของคณะกรรมการ ปปง. จึงต้องมีความหลากหลาย เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามแผนนโยบายได้โดยได้รับความร่วมมือและการประสานงานทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จึงได้กำหนดให้หัวหน้าหน่วยงานหรือผู้บังคับบัญชาระดับสูงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นกรรมการด้วย¹²

4.1.1 โครงสร้างของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.)

เมื่อพิจารณาถึงโครงสร้างของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความสำคัญต่อคณะกรรมการ ปปง. เป็นอย่างมาก โดยกำหนดนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ ปปง.

¹¹ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 44.

¹² สีหนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, หน้า 132.

และมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานกรรมการ ในจำนวนของกรรมการ ปปง.ทั้งหมดจำนวน 25 คน ซึ่งแบ่งเป็นกรรมการที่เป็นโดยตำแหน่ง 16 คน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน โดยมีที่มา ดังนี้

1) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่

1. นายกรัฐมนตรี	ประธานกรรมการ
2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง	รองประธานกรรมการ
3. ปลัดกระทรวงยุติธรรม	กรรมการ
4. อัยการสูงสุด	กรรมการ
5. ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ	กรรมการ
6. เลขาธิการ ป.ป.ส.	กรรมการ
7. ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง	กรรมการ
8. อธิบดีกรมการประกันภัย	กรรมการ
9. อธิบดีกรมที่ดิน	กรรมการ
10. อธิบดีกรมศุลกากร	กรรมการ
11. อธิบดีกรมสรรพากร	กรรมการ
12. อธิบดีกรมธนรัฐสัญญาและกฎหมาย	กรรมการ
13. ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย	กรรมการ
14. ประธานสมาคมธนาคารไทย	กรรมการ
15. เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์	กรรมการ
16. เลขาธิการ ปปง.	กรรมการและเลขานุการ
17. ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน	กรรมการ

จะเห็นได้ว่า กรรมการ ปปง. ที่เป็นโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งประจำในระดับหัวหน้าหน่วยงานของรัฐซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรงในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้แก่

- 1) รัฐบาล คือ นายกรัฐมนตรี ผู้รับผิดชอบการบริหารประเทศโดยตรง
- 2) กระทรวงการคลัง คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
- 3) หน่วยงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่สำคัญ ได้แก่
 - 3.1) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ คือ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
 - 3.2) สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) คือ เลขาธิการสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
- 4) หน่วยงานซึ่งมีหน้าที่ต้องปฏิบัติงานในการตรวจสอบการทำธุรกรรม ได้แก่
 - 4.1) กรมที่ดิน คือ อธิบดีกรมที่ดิน
 - 4.2) กรมการประกันภัย คือ อธิบดีกรมการประกันภัย
 - 4.3) สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ คือ เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
- 5) หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ได้แก่
 - 5.1) กระทรวงยุติธรรม คือ ปลัดกระทรวงยุติธรรม
 - 5.2) สำนักงานอัยการสูงสุด คือ อัยการสูงสุด
- 6) หน่วยงานประสานงานกับต่างประเทศ ได้แก่
 - 6.1) กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย คือ อธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย
- 7) หน่วยงานกำกับดูแลและรับผิดชอบการเงินการคลังและภาษีของประเทศ ได้แก่
 - 7.1) ธนาคารแห่งประเทศไทย คือ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย
 - 7.2) สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง คือ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
 - 7.3) กรมศุลกากร คือ อธิบดีกรมศุลกากร
 - 7.4) กรมสรรพากร คือ อธิบดีกรมสรรพากร
- 8) สมาคมธนาคารไทย คือ ประธานสมาคมธนาคารไทย ซึ่งในกรณีนี้ถือว่าเป็นตัวแทนของภาคเอกชนโดยเฉพาะธนาคารต่าง ๆ อันมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน การที่มีตัวแทนจากองค์กรภาคเอกชนประเภทนี้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการคณะกรรมการ ป.ป.ส. จะเป็นช่องทางให้ธนาคารสามารถเข้ามีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาและสะท้อนผลการปฏิบัติหน้าที่ของธนาคารต่าง ๆ อันนำไปสู่มาตรการที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

ในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินระดับชาตินั้น โดยเฉพาะการวางมาตรการและหลักเกณฑ์เพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง มีผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะทางด้านกฎหมายหรือการเงินการคลัง พระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้มีผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อเข้ามา เป็นกรรมการฯ จำนวน 9 คน ในฐานะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิโดยจะได้รับการแต่งตั้งตามเงื่อนไข ดังนี้

2.1) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒินั้นจะต้องได้รับแต่งตั้งจากคณะรัฐมนตรี ซึ่งเป็นบุคคลที่เชี่ยวชาญในทางเศรษฐศาสตร์ การเงิน การคลัง กฎหมาย หรือสาขาใดสาขาหนึ่งที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานเพื่อต่อต้านการฟอกเงิน

2.2) การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวนี้อาจต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ตามลำดับ

2.3) ในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่งไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งเพิ่มหรือแต่งตั้งซ่อมให้ ผู้ได้รับแต่งตั้งนั้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้ว¹³ ทั้งนี้เพราะคณะรัฐมนตรีอาจไม่ได้แต่งตั้งคราวเดียวกันทั้งหมดก็ได้ โดยอาจจะทยอยแต่งตั้งไปเรื่อย ๆ เพราะกฎหมายไม่ได้บัญญัติห้ามไว้

3) เลขาธิการคณะกรรมการ

ตำแหน่งเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น ได้แก่ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งเป็นเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ง. โดยตำแหน่ง อนึ่ง ตำแหน่งเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ง. นั้น เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญแต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรีและต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรและ

¹³ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, มาตรา 27 วรรคสอง.

วุฒิสภาตามลำดับเสียก่อนจึงจะนำความกราบบังคมทูลโปรดเกล้าแต่งตั้งให้เป็นเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ง. ได้¹⁴

4) ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการฯ

การสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) แต่งตั้งจากข้าราชการในสำนักงานฯ จำนวนไม่เกิน 2 คน

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบโครงสร้างของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) กับโครงสร้างของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) และโครงสร้างของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) จะพิจารณาได้ดังนี้ คือ

1. โครงสร้างของคณะกรรมการ ป.ป.ง. ตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้นมีลักษณะคล้ายกับโครงสร้างของคณะกรรมการ ป.ป.ส. ตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 กล่าวคือ มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ และมีคณะกรรมการส่วนหนึ่งที่ประกอบไปด้วยหัวหน้าหน่วยราชการหรือรัฐมนตรีที่รับผิดชอบกำกับดูแลกระทรวงที่เกี่ยวข้องในการบริหารงานตามนโยบายของรัฐ ซึ่งแตกต่างจากคณะกรรมการ ป.ป.ป. ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 โดยประธานของคณะกรรมการ ป.ป.ป. นั้นจะไม่ใช่นายกรัฐมนตรีแต่เป็นบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกมาจากบุคคลที่มีความซื่อสัตย์สุจริตและเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถตามที่ระบุไว้ในกฎหมาย ทั้งนี้เพื่อความเป็นกลางและความเป็นอิสระในการตรวจสอบเจ้าพนักงานของรัฐทั้งหมดในกรณีการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยหากประธานคณะกรรมการเป็นนายกรัฐมนตรีแล้วอาจเกิดความไม่เป็นธรรมแก่การตรวจสอบได้ เพราะนายกรัฐมนตรีนั้นอยู่ในฐานะของหัวหน้าฝ่ายบริหาร ในขณะที่คณะกรรมการ ป.ป.ง. ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการจะมีผลต่อการดำเนินการบังคับใช้กฎหมาย เพราะจะเป็นการสะดวกต่อการสั่งการและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

¹⁴ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 42.

2. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) นั้นไม่มีสัดส่วนของกรรมการโดยตำแหน่งที่เป็นหัวหน้าหน่วยงานราชการ หรือผู้กำกับดูแลองค์กรที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพราะความแตกต่างในการบริหารงานของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการนั้นเป็นภาระหน้าที่ที่จะต้องกำกับดูแลเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งหมดตามบทบัญญัติของกฎหมายซึ่งถือว่าเป็นหน่วยงานกลางของฝ่ายบริหาร แต่ลักษณะของการบริหารงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) นั้น มีความจำเป็นที่จะต้องมีการสั่งการและประสานงานขององค์กรที่เกี่ยวข้องอันเป็นกลไกที่สำคัญในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อประสิทธิภาพในการบริหารการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดยคณะกรรมการฯ ทั้ง 2 องค์กรหลังนี้จะมีกรรมการโดยตำแหน่งและนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการฯ ซึ่งการมีสัดส่วนของกรรมการดังกล่าวจะเป็นผลดีต่อการประสานงานขององค์กรที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมาย

3. โครงสร้างของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518, และคณะกรรมการ ป.ป.ส. ตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 และโครงสร้างของคณะกรรมการ ปปปง. ตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ทั้ง 3 องค์กรนี้ต่างมีสัดส่วนของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ โดยจะเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กรและถูกคัดเลือกตามคุณสมบัติที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

4. ตำแหน่งเลขานุการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) นั้น ได้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการองค์กรทั้ง 3 แห่ง ทั้งนี้โดยตำแหน่งเลขาธิการเป็นตำแหน่งสูงสุดในสายการบังคับบัญชาขององค์กรทั้ง 3 หน่วยงาน อันจะทำให้การดำเนินงานของคณะกรรมการฯ นี้มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย

4.1.2 การแต่งตั้งและคุณสมบัติของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.)

1) กรรมการโดยตำแหน่ง การแต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในส่วนของกรรมการโดยตำแหน่งนั้น จะเป็นไปโดยผลของกฎหมายตามมาตรา 24 ซึ่งได้กล่าวไว้ในเบื้องต้นแล้ว ทั้งนี้ทั้งหมด 16 คน ที่มีตำแหน่งตามที่ระบุไว้ในกฎหมาย

2) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ การแต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในส่วนของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒินั้น การแต่งตั้งจะกระทำโดยคณะรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งบุคคลซึ่งมีความเชี่ยวชาญในทางเศรษฐศาสตร์ การเงิน การคลัง กฎหมาย หรือสาขาใดสาขาหนึ่งที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบในประเด็นการแต่งตั้งของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) กับการแต่งตั้งของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) และการแต่งตั้งของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) จะพิจารณาได้ดังนี้

1. ในกรณีของกรรมการโดยตำแหน่งของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) นั้นย่อมได้รับการแต่งตั้งโดยสภาพตามบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งในประเด็นนี้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) นั้นไม่มีสัดส่วนของกรรมการโดยตำแหน่งแต่อย่างใด

2. ในกรณีของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒินั้น บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกเข้าดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) นั้นจะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และมีความเหมาะสมตามคุณสมบัติตามที่กฎหมายระบุไว้โดยจะต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาตามลำดับ ทั้งนี้เพราะบุคคลดังกล่าวเมื่อได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการฯ แล้วด้วยบทบัญญัติของกฎหมายสามารถใช้อำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานไปกระทบถึงสิทธิและเสรีภาพบางประการของประชาชนได้ ตำแหน่งดังกล่าวจึงเป็น

ตำแหน่งสำคัญที่สมควรที่จะได้รับการตรวจสอบถึงความเหมาะสมอย่างรอบคอบจากผู้แทนของประชาชน ในขณะที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ซึ่งเรียกว่า กรรมการอื่นๆ จำนวนไม่เกิน 6 คนนั้นจะเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และความเหมาะสมในด้านการดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดโดยกฎหมายมิได้ระบุให้ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

3. การแต่งตั้งประธานกรรมการและคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) ให้แต่งตั้งโดยพระบรมราชโองการฯ จากบุคคลที่มีความเหมาะสมตามมาตรา 4 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 โดยให้บุคคลที่ได้รับตำแหน่งดังกล่าวได้รับเกียรติอย่างสูงและตระหนักถึงความสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ในขณะที่ประธานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) กับประธานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) นั้น คือ นายกรัฐมนตรี และการแต่งตั้งกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดนั้นจะได้รับการแต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรี ตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 ตามลำดับ

4.1.3 วาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ ปปง.

การดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น ได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ คณะกรรมการโดยตำแหน่ง และ คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

ก. กรรมการโดยตำแหน่ง สำหรับวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการโดยตำแหน่งนั้น จะพิจารณาได้จากสถานภาพที่กรรมการบุคคลนั้นดำรงอยู่ กล่าวคือ ตราบใดที่บุคคลผู้นั้นยังได้ดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งตามที่กฎหมายได้ระบุไว้ในมาตรา 24 ย่อมมีวาระการดำรงตำแหน่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจนกว่าจะสิ้นสถานภาพหรือหมดวาระในตำแหน่งต้นสังกัดเดิม หากบุคคลผู้นั้นพ้นสถานภาพจากตำแหน่งต้นสังกัดเมื่อใด ตำแหน่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็จะหมดวาระไปด้วย

ข. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สำหรับกรรมการผู้ทรงคุณวุฒินั้นมี จำนวน 9 คน ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรีและผ่านความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตามลำดับ แล้วนั้น จะมีวาระการดำรงตำแหน่งได้ 4 ปี นับแต่วันที่แต่งตั้ง และการดำรงตำแหน่งของ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒินั้นจะดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว¹⁵ กรณีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดำรง ตำแหน่งยังไม่ครบวาระ 4 ปี และลาออกเสียก่อน หลังจากนั้นอาจได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิอีกก็ได้ถ้าวาระของกรรมการชุดที่ตนได้รับแต่งตั้งครั้งแรกยังไม่ครบวาระ 4 ปี แต่ถ้า ครบ 4 ปีแล้ว ผู้นั้นไม่อาจจะได้รับแต่งตั้งได้อีก ซึ่งต่างกับกรณีการดำรงตำแหน่งของเลขาธิการ คณะกรรมการฯ ปปง. ซึ่งได้กำหนดให้ดำรงตำแหน่งได้วาระเดียว เป็นเวลา 4 ปี และถ้าพ้นจาก ตำแหน่งแล้วไม่ว่าจะเป็นเพราะหมดวาระ หรือการลาออกก่อนครบวาระการดำรงตำแหน่งก็จะแต่งตั้งให้กลับเข้ามาดำรงตำแหน่งเลขาธิการ ปปง. อีกไม่ได้¹⁶

เหตุผลที่กฎหมายได้กำหนดวาระของการดำรงตำแหน่งของ เลขาธิการ ปปง. และ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิไว้เช่นนี้ เนื่องจากตำแหน่งดังกล่าวเป็นตำแหน่งสำคัญซึ่งมีอำนาจสามารถ ให้คุณให้โทษแก่บุคคลทั่วไปได้ ไม่ว่าจะเป็นนักการเมืองระดับสูง หรือ ข้าราชการชั้น ผู้ใหญ่ หรือพ่อค้าประชาชนผู้มั่งคั่ง ตลอดจนผู้มีอิทธิพลต่าง ๆ ดังนั้นการให้บุคคลผู้ดำรง ตำแหน่งเหล่านี้ได้อยู่ในตำแหน่งนานเกินกว่า 1 วาระอาจจะเกิดความเกรงใจ หรืออาจจะถูก ครอบงำจากผู้มีอิทธิพลก็ได้ ทั้งนี้เพราะผู้มีอิทธิพลดังกล่าวย่อมมีความประสงค์ที่อยากจะทำความ สนิทสนมและสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมเพื่อเป็นเกราะคุ้มภัยหรือเป็นเครื่องมือในการกระทำการ ใดๆ ได้ด้วยความสำคัญที่ตำแหน่งดังกล่าวเป็นตำแหน่งที่มีอำนาจมากนั่นเอง ส่วนตำแหน่ง กรรมการโดยตำแหน่งนั้น เหตุที่กฎหมายมิได้กำหนดวาระในการดำรงตำแหน่งไว้ นั้น เนื่องจากโดย ข้อเท็จจริงบุคคลเหล่านี้เป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ กว่าจะมาดำรงตำแหน่งดังกล่าวต้องใช้เวลา ในการรับราชการมานานโดยส่วนใหญ่อาจจะเหลือเวลาในการดำรงตำแหน่งไม่เกิน 4 ปีก็จะ เกษียณอายุแล้ว ทั้งนี้โดยผลของกฎหมายเมื่อกรรมการโดยตำแหน่งได้เกษียณอายุราชการ การ ดำรงตำแหน่งกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็จะหมดวาระไปด้วย ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะ มีวาระการดำรงตำแหน่งไม่เกิน 4 ปีนั่นเอง

¹⁵ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 26.

¹⁶ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 44.

ซึ่งเมื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) และวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) จะพิจารณาได้ดังนี้

1. วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) จะสามารถดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว เป็นระยะเวลา 4 ปีตามมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ทั้งนี้ นับว่าเป็นการเหมาะสมดีแล้วเพื่อเป็นการป้องกันการสร้างอิทธิพลของบรรดาเหล่าอาชญากรทั้งหลายที่พยายามจะสร้างความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับคณะกรรมการ ปปปง. เพราะเป็นผู้ที่มีอำนาจมากในการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายตามเหตุผลที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ส่วนวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) นั้นจะสามารถดำรงตำแหน่งได้ไม่เกิน 2 วาระ โดยมีกำหนดวาระละ 2 ปีตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 ซึ่งเมื่อรวมกันแล้วก็จะมีวาระกำหนดไม่เกิน 4 ปีเช่นเดียวกับวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ส่วนวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการอื่นๆ ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดนั้นจะมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี โดยอาจได้รับการแต่งตั้งจากคณะรัฐมนตรีให้ดำรงตำแหน่งอีกได้โดยไม่จำกัดจำนวนวาระการดำรงตำแหน่งแต่อย่างใด ตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519

2. กรรมการโดยตำแหน่งของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) และกรรมการโดยตำแหน่งของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) จะมีวาระการดำรงตำแหน่งกรรมการฯ เท่ากับระยะเวลาในตำแหน่งหัวหน้าหน่วยราชการต้นสังกัดเดิมตามคุณสมบัติที่กฎหมายได้บัญญัติไว้

4.1.4 การพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการ ปปปง.

ก. กรรมการโดยตำแหน่ง

การพ้นจากตำแหน่งกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของกรรมการโดยตำแหน่ง จะพ้นจากตำแหน่งเมื่อพ้นสถานภาพของตำแหน่งต้นสังกัดเดิม ไม่ว่าจะด้วยเหตุเพราะการเกษียณอายุราชการ หรือการพ้นสถานภาพของตำแหน่งเพราะสาเหตุอื่นใด

ข. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น มีทั้งหมด 7 กรณี

1. การพ้นจากตำแหน่งเมื่อครบวาระ 4 ปี
2. ตาย¹⁷
3. ลาออก¹⁸
4. คณะรัฐมนตรีให้ออกโดยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตามลำดับ¹⁹
5. เป็นบุคคลล้มละลาย²⁰
6. เป็นบุคคลไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ²¹
7. ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก²²

สำหรับการพ้นจากตำแหน่งตามข้อ 4. ข้างต้น นั้นการที่คณะรัฐมนตรีให้ออกโดยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตามลำดับนั้น กรณีนี้จะต้องดำเนินการตามขั้นตอนเช่นเดียวกับการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ กล่าวคือ คณะรัฐมนตรีจะให้ออกได้จะต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตามลำดับเสียก่อน เนื่องจากตอนแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒินั้นได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา การให้ออกจึงต้องดำเนินการเช่นเดียวกัน สำหรับการพ้นจากตำแหน่งตามข้อ 5. คือเป็นบุคคลล้มละลาย และข้อ 6. เป็นบุคคลไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถนั้น กรณีเหล่านี้จะต้องมีคำสั่งศาล และการพ้นจากตำแหน่งตามข้อ 7. จะต้องเป็นกรณีที่ได้รับโทษจำคุกจริง ๆ ไม่ว่าจะโทษนั้นจะเป็นโทษจากการกระทำความผิดโดยเจตนาหรือกระทำโดยประมาทก็ตาม

¹⁷ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 27(1).

¹⁸ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 27(2).

¹⁹ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 27(3).

²⁰ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 27(4).

²¹ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 27(5).

²² เรื่องเดียวกัน, มาตรา 27(6).

สำหรับการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้ เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกรพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) และการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) จะพิจารณาได้ดังนี้

1. ลักษณะของการพ้นออกจากตำแหน่งของคณะกรรมการฯ ของทั้ง 3 องค์การนั้น นอกจากการพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุเมื่อครบวาระการดำรงตำแหน่งแล้วนั้น ยังมีเหตุของการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการที่มีลักษณะเหมือนกันอยู่บางประการ เช่น การพ้นจากตำแหน่งเมื่อลาออก การพ้นจากตำแหน่งเมื่อเป็นบุคคลไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

2. การพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 นั้นไม่ได้ระบุงการพ้นจากตำแหน่งโดยเหตุแห่งการตายเหมือนคณะกรรมการ ป.ป.ง. ตามมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และคณะกรรมการ ป.ป.ส. ตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 แต่ในทางปฏิบัติหากคณะกรรมการฯ ท่านใดได้เสียชีวิตลง คงจะได้มีการดำเนินการเพื่อมีพระบรมราชโองการให้ออกด้วยความเห็นชอบของวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร โดยอาจจะได้มีการแต่งตั้งบุคคลที่มีความเหมาะสมใหม่ขึ้นแทน ซึ่งไม่น่าจะเป็นปัญหาในทางปฏิบัติหน้าที่มากเท่าใดนัก จะมีผลกระทบบ้างก็เพียงแต่การนับองค์ประชุม ทั้งนี้เพราะพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 นั้นมิได้ระบุถึงเหตุแห่งการที่กรรมการฯ ได้ตายลงว่าเป็นการพ้นจากตำแหน่งโดยอัตโนมัติ ซึ่งในกรณีของคณะกรรมการ ป.ป.ง. นั้นกฎหมายได้ระบุไว้ชัดเจนดีแล้ว

3. การให้กรรมการฯ ท่านใดท่านหนึ่งออกจากตำแหน่งนั้นจะรายละเอียดที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะที่มาของผู้ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการฯ นั้นมีที่มาจากที่แตกต่างกัน โดยการให้ออกของคณะกรรมการ ป.ป.ป. นั้น นั้นจะต้องมีพระบรมราชโองการให้ออกด้วยความเห็นชอบของวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร ตามมาตรา 7(2) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 ส่วนคณะกรรมการ ป.ป.ส. นั้นการให้ออกจากการเป็นคณะกรรมการจะเป็นไปด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีเท่านั้นตามมาตรา 7(3) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับกรให้ออก

ของคณะกรรมการ ปปง. นั้นจะต้องเป็นคำสั่งของคณะรัฐมนตรีที่ได้รับความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาตามลำดับเสียก่อนจึงจะมีผลตามกฎหมาย ตามมาตรา 27 (3) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

4. การพ้นจากตำแหน่งโดยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกนั้น สำหรับกรณีของคณะกรรมการ ปปง. ตามมาตรา 27(6) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และคณะกรรมการ ป.ป.ส. ตามมาตรา 7(5) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 นั้นจะต้องเป็นกรณีที่ได้รับโทษจำคุกจริง ๆ ไม่ว่าโทษนั้นจะเป็นโทษจากการกระทำความผิดโดยเจตนาหรือการกระทำโดยประมาทก็ตาม แต่กรณีของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ตามมาตรา 7(6) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 นั้นจะพ้นจากการดำรงตำแหน่งกรรมการฯ เมื่อได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่คดีที่เป็นความผิดลหุโทษหรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

5. นอกจากนี้การพ้นจากตำแหน่งของประธานกรรมการ ป.ป.ป. และคณะกรรมการ ป.ป.ป. ยังมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) คือการที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. จะพ้นจากตำแหน่งเมื่อมีลักษณะต้องห้าม คือการเป็นสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้จัดการ กรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน หรือลูกจ้างของบุคคล ห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์กรใด ๆ ซึ่งดำเนินธุรกิจเพื่อค้ากำไร ตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินงานในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการนั้น จะต้องได้บุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมโดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับกลุ่มอิทธิพลทางการเมือง หรือกลุ่มผลประโยชน์ใดๆ อันจะทำให้การปฏิบัติหน้าที่กระทำได้ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรม ส่วนในกรณีของคณะกรรมการ ป.ป.ส. และคณะกรรมการ ปปง. นั้นในลักษณะของการดำเนินงานมีความจำเป็นที่จะต้องประสานงานกับหน่วยราชการอื่นๆ หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมายจึงไม่สามารถกำหนดลักษณะต้องห้ามได้ตามลักษณะของคณะกรรมการ ป.ป.ป.

4.1.5 อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ ปปง.

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) นั้นมีบทบาทในฐานะเป็นผู้กำหนดนโยบาย และวางกฎเกณฑ์ (Regulator) รวมทั้งติดตามกำกับดูแลการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตามอำนาจและหน้าที่ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ อำนาจหน้าที่โดยทั่วไป และ อำนาจหน้าที่ในการดำเนินการ ซึ่งเป็นทั้งอำนาจและเป็นหน้าที่ในตัว คือ มีอำนาจหน้าที่บริหารเพื่อให้การปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเรียบร้อยตามความมุ่งหมาย รวมทั้งการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย ดังนี้

ก. อำนาจหน้าที่โดยทั่วไป

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้ระบุอำนาจหน้าที่ทั่วไปของคณะกรรมการ ปปง. ไว้ดังนี้²³

1. เสนอมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อคณะรัฐมนตรี
2. พิจารณาให้ความเห็นต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้
3. วางระเบียบเกี่ยวกับการเก็บรักษา การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด การนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์และการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามมาตรา 57
4. ส่งเสริมความร่วมมือของประชาชน เกี่ยวกับการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
5. ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้
6. ปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

²³ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 25.

ข. อำนาจหน้าที่ในการดำเนินงาน

อำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานนั้น หมายถึง อำนาจหน้าที่ภายในกรอบของการปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนดไว้²⁴ ซึ่งอาจแยกพิจารณาได้ ดังนี้

1) อำนาจในการแต่งตั้งอนุกรรมการ²⁵ เพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งแทนคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) โดยขณะนี้ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ได้แต่งตั้งอนุกรรมการแล้ว รวม 6 คณะ เพื่อช่วยเหลือสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ปปง. ในด้านต่าง ๆ

2) อำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการธุรกรรม²⁶

3) อำนาจในการแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการ คณะกรรมการ ปปง.²⁷

4) มอบหมายให้คณะกรรมการธุรกรรมปฏิบัติงานอื่น²⁸

5) รับรายงานจากคณะกรรมการธุรกรรม²⁹

6) มอบหมายให้สำนักงาน ปปง. ดำเนินการตามมติอย่างหนึ่งอย่างใดของคณะกรรมการ ปปง.³⁰

²⁴ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 25(6).

²⁵ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 30.

²⁶ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 32.

²⁷ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 24 วรรคสอง.

²⁸ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 34(5).

²⁹ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 37.

³⁰ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 40.

7) อำนาจในการวินิจฉัยชี้ขาดกรณีที่พนักงานอัยการเห็นว่าไม่มีเหตุเพียงพอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ยึดทรัพย์สินซึ่งคณะกรรมการธุรกรรมสั่งยึดหรืออายัดไว้ชั่วคราวตามมาตรา 48 นั้นทั้งหมดหรือบางส่วนให้ตกเป็นของแผ่นดิน กรณีดังกล่าวเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ต้องส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ปปง. วินิจฉัยชี้ขาดว่าจะให้อัยการยื่นคำร้องดังกล่าวหรือไม่ ทั้งนี้ตามบทบัญญัติมาตรา 49 วรรคสามและวรรคสี่

8) อำนาจในการออกระเบียบในการเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สินที่คณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการ ปปง. แล้วแต่กรณีได้มีคำสั่งยึดหรืออายัดไว้³¹

9) อำนาจในการออกระเบียบการจัดการนำทรัพย์สินที่คณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการ ปปง. แล้วแต่กรณีได้มีคำสั่งยึดหรืออายัดไว้ ออกขายทอดตลาด และการนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ของทางราชการ³²

10) อำนาจในการออกระเบียบว่าด้วยการประเมินค่าเสียหาย และค่าเสื่อมราคาของทรัพย์สินที่คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ ปปง. แล้วแต่กรณีได้มีคำสั่งยึดหรืออายัดไว้³³

³¹ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 57 วรรคแรก ดูรายละเอียดเพิ่มเติมจาก ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ว่าด้วยการเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด พ.ศ. 2543 (ฉบับที่ 1).

³² เรื่องเดียวกัน, มาตรา 57 วรรคสาม ดูรายละเอียดเพิ่มเติมจาก ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ว่าด้วยการให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์ การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด และการนำทรัพย์สินไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. 2543 (ฉบับที่ 2).

³³ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 57 วรรคท้าย ดูรายละเอียดเพิ่มเติมจาก ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ว่าด้วยการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพ พ.ศ. 2543 (ฉบับที่ 3).

สำหรับเรื่องของอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) จะพิจารณาได้ดังนี้

อำนาจหน้าที่ทั่วไป

1. คณะกรรมการ ป.ป.ง. นั้นมีหน้าที่ในการเสนอมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อคณะรัฐมนตรีตามมาตรา 25(1) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ทั้งนี้เพราะเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในกรณีความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินโดยตรง โดยมีลักษณะคล้ายคลึงกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ในการเสนอมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อคณะรัฐมนตรีตามมาตรา 13(1) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530 และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ส. ในการเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519

2. การวางนโยบายบริหารดำเนินงานของคณะกรรมการ ป.ป.ง. นั้นจะมีลักษณะที่จะต้องประสานงานกับหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับการดำเนินงานของคณะกรรมการ ป.ป.ป. และคณะกรรมการ ป.ป.ส.

อำนาจหน้าที่ในการดำเนินงาน

3. ในการดำเนินงานบังคับใช้กฎหมายภายใต้อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ง. และคณะกรรมการ ป.ป.ส. นั้นจะมีขอบเขตการบังคับใช้แก่บุคคลและองค์กรทั่วไปที่กระทำความผิดตามกฎหมาย ซึ่งแตกต่างกับการดำเนินงานบังคับใช้กฎหมายของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ที่มีขอบเขตในการใช้อำนาจสืบสวนสอบสวนการทุจริต หรือประพฤติมิชอบได้แต่ผู้ที่เป็น “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ตามคำนิยามในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530 มาตรา 3

4. ในการดำเนินงานบังคับใช้กฎหมายของคณะกรรมการ ป.ป.ป. นั้น กฎหมายได้จำกัดการใช้อำนาจไว้โดยระบุว่าคณะกรรมการ ป.ป.ป. นั้นจะไม่สามารถรับหรือยกเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. ได้วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดและนายกรัฐมนตรียอมรับทราบแล้วขึ้นพิจารณาได้อีก ยกเว้นแต่กรณีที่ผู้บังคับบัญชาไม่ได้ดำเนินการหรือดำเนินการทางวินัยแล้วแต่ผลการสอบสวนทางวินัยที่ได้รับแจ้งจากคณะกรรมการสอบสวนไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม รวมทั้งเรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลหรือที่ศาลพิพากษา หรือมีคำสั่งเสร็จเด็ดขาดในเรื่องนั้นแล้วกฎหมายก็จำกัดไม่ให้คณะกรรมการ ป.ป.ป. รับหรือยกเรื่องขึ้นพิจารณาเช่นกัน เว้นแต่เป็นกรณีที่เป็นการดำเนินการตามที่เกี่ยวข้องกับการกล่าวหาหรือเรียนว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติตามมาตรา 13 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530 มาตรา 8 ซึ่งการจำกัดการใช้อำนาจในการดำเนินงานในลักษณะนี้เป็นการป้องกันการกลั่นแกล้งเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ป. เป็นเครื่องมือซึ่งการจำกัดอำนาจการดำเนินงานในลักษณะนี้จะไม่มีบัญญัติในส่วนของ **คณะกรรมการ ป.ป.ส. และคณะกรรมการ ปปง.**

5. ในการดำเนินงานบังคับใช้กฎหมายของคณะกรรมการ ป.ป.ป. นั้นกฎหมายให้คณะกรรมการ ป.ป.ป. ได้มีอำนาจในการใช้ดุลพินิจว่าจะรับหรือไม่รับหรือยกเว้นการพิจารณาสอบสวนเรื่องที่ได้ล่วงเลยมาแล้วเกิน 5 ปี โดยนับแต่วันเกิดเหตุจนถึงวันที่มีการกล่าวหาหรือเรียน และคณะกรรมการเห็นว่าเป็นเรื่องที่ไม่อาจหาพยานหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินการสืบสวนสอบสวนต่อไปได้ รวมทั้งกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าไม่ถึงขั้นเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด และเรื่องที่มีลักษณะเป็นบัตรสนเท่ห์ซึ่งไม่ระบุพยานหลักฐานชัดเจนเพียงพอที่จะดำเนินการสืบสวนต่อไปได้ตามมาตรา 13 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530 มาตรา 8 ซึ่งการให้อำนาจในการใช้ดุลพินิจของคณะกรรมการในการดำเนินงานลักษณะนี้จะไม่มีบัญญัติในส่วนของ **คณะกรรมการ ป.ป.ส. และคณะกรรมการ ปปง.** แต่ประการใด ในขณะที่การดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นอำนาจดังกล่าวจะอยู่กับคณะกรรมการธุรกรรมที่จะมีอำนาจในการตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ตามมาตรา 34(1) โดยบทบัญญัตินี้ได้ให้ความสำคัญกับการตรวจสอบธุรกรรมและทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความ

ผิดเพี้ยนหรือการกระทำที่ผิดกฎหมาย ดังจะเห็นได้จากคำนิยามของความหมายคำว่า “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” ได้ดังนี้ คือ³⁴

ก.เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน หรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน

ข.เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใดๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินตามข้อ ก. ดังกล่าวข้างต้น หรือ

ค.ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินตาม ข้อ ก. หรือ ข้อ ข.

ทั้งนี้ไม่ว่าทรัพย์สินตามข้อ ก. หรือ ข้อ ข. หรือ ข้อ ค. จะมีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนแปลงไปกี่ครั้ง และไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใด ทำให้การดำเนินงานเพื่อการหยุดยั้งการพอกเงินนั้นมีประสิทธิภาพมากโดยสามารถที่จะติดตามทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามความหมายข้างต้นได้ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นประการใดก็ตาม โดยไม่คำนึงถึงระยะเวลาในการกระทำความผิดหรืออายุความเป็นสำคัญสำหรับกรณีนี้

6.ในการดำเนินงานบังคับใช้กฎหมายของ คณะกรรมการ ปปง. นั้นสามารถที่จะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นการแบ่งเบาภารกิจหรือเป็นการกลั่นกรองและรวบรวมข้อมูลเพื่อการตัดสินใจในการดำเนินงานของคณะกรรมการ ปปง.ตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เช่นเดียวกับการแต่งตั้งอนุกรรมการของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530 และการแต่งตั้งอนุกรรมการของคณะกรรมการ ป.ป.ส. ตามมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519

7.คณะกรรมการ ปปง. จะมีอำนาจหน้าที่ในระดับการวางนโยบายเท่านั้น แต่จะไม่มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานบังคับใช้กฎหมายในระดับปฏิบัติการอันเป็นหน้าที่ของ

³⁴ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 3.

กรรมการธุรกรรม เพราะโครงสร้างของคณะกรรมการ ปปง. นั้นเป็นบุคคลที่มีตำแหน่งเป็นหัวหน้าหน่วยราชการที่มีภาระหน้าที่มากมายอยู่แล้วและมีจำนวนมากเกินไปจนทำให้การบังคับใช้กฎหมายในระดับปฏิบัติการอาจเกิดปัญหาในทางปฏิบัติขึ้นได้ อีกทั้งการดำเนินงานบังคับใช้กฎหมายในระดับปฏิบัตินั้นมีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านอย่างมากในลักษณะองค์กรที่มีจำนวนคณะกรรมการไม่มากนักเพื่อความรวดเร็วคล่องตัวในการดำเนินงานบังคับใช้กฎหมายที่เหมาะสมกับการดำเนินธุรกิจทางการเงิน ซึ่งมีความแตกต่างกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ป. และ คณะกรรมการ ป.ป.ส. ที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ถึงการใช้อำนาจหน้าที่บางประการของคณะกรรมการฯ ในทางปฏิบัติและดำเนินการในการบังคับใช้กฎหมาย โดยจะได้พิจารณาในรายละเอียดต่อไป

8. คณะกรรมการ ป.ป.ป. จะมีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนและสอบสวนเพื่อทราบข้อเท็จจริงเมื่อมีผู้กล่าวหา ร้องเรียน หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ ตามมาตรา 13(3) และทำการสืบสวนสอบสวนเพื่อทราบข้อเท็จจริงเมื่อมีพฤติการณ์ปรากฏแก่คณะกรรมการ หรือมีการกล่าวหา ร้องเรียนว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายแรงผิดปกติกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530 ส่วนกรณีของคณะกรรมการ ป.ป.ส. นั้นกฎหมายได้บัญญัติให้กรรมการ ป.ป.ส. เลขานุการ ป.ป.ส. รองเลขานุการ ป.ป.ส. และเจ้าพนักงานมีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนผู้ต้องหาในคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา 14(4) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 ส่วนในกรณีการใช้อำนาจสืบสวนสอบสวนของคณะกรรมการ ปปง. นั้นกฎหมายไม่ได้ให้อำนาจไว้ แต่อำนาจดังกล่าวจะอยู่กับคณะกรรมการธุรกรรมซึ่งเป็นองค์กรในระดับปฏิบัติการที่มีความคล่องตัวและเหมาะสมกว่าตามมาตรา 34 (1) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยจะกล่าวถึงรายละเอียดต่อไปในหัวข้ออำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรม

9. คณะกรรมการ ป.ป.ส. นั้นมีอำนาจในการสั่งปิดสถานประกอบการชั่วคราวหรือสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบการสำหรับการประกอบธุรกิจนั้นแล้วแต่กรณี โดยคำสั่งนั้นจะต้องไม่เกิน 15 วันนับแต่ที่เจ้าของหรือผู้ดำเนินกิจการสถานประกอบการนั้นทราบคำสั่งของเจ้าพนักงานที่ตรวจพบว่ามีกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งนี้โดยเจ้าของหรือผู้ดำเนินกิจการสถานประกอบการดังกล่าวไม่สามารถชี้แจงหรือพิสูจน์ให้คณะกรรมการ ป.ป.ส. เชื่อได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่กรณีแล้วตามมาตรา 13 ตรี แห่งพระราชบัญญัติป้องกัน

และปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543 ซึ่งกรณีหมายความว่า คณะกรรมการ ป.ป.ส. นั้นสามารถที่จะใช้อำนาจที่มีอยู่ตามกฎหมายสั่งการได้ทันทีแม้ว่าการกระทำดังกล่าวจะกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนทั้งนี้ก็เพราะมีบทบัญญัติได้ให้อำนาจไว้เป็นการพิเศษ ซึ่งแตกต่างกับการดำเนินงานของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ที่ไม่มีอำนาจในการออกคำสั่งหรือสั่งการอันเป็นผลกระทบโดยตรงต่อผู้กระทำความผิดในกรณีการกระทำทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ แต่การดำเนินของคณะกรรมการ ป.ป.ป. นั้นจะเป็นการประสานงานเพื่อให้ผู้มีอำนาจหรือผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการตามกฎหมายต่อไป สำหรับกรณีของคณะกรรมการ ป.ป.ง. นั้น อำนาจหน้าที่ในลักษณะดังกล่าวจะอยู่กับคณะกรรมการตุลาการซึ่งเป็นองค์กรในระดับปฏิบัติการที่มีความคล่องตัวและเหมาะสมกว่า ในการมีอำนาจออกคำสั่งยับยั้งการทุจริตตามมาตรา 35 และมาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยรายละเอียดจะได้กล่าวต่อไปในหัวข้ออำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตุลาการ

10. คณะกรรมการ ป.ป.ป. จะมีอำนาจในการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 เช่นเดียวกับกรณีของคณะกรรมการ ป.ป.ส. ที่มีอำนาจในการพิจารณาแต่งตั้งเจ้าพนักงานเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 ตามมาตรา 13(7) ส่วนในกรณีของการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้นจะถูแต่งตั้งโดยนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีผู้รักษาการตามมาตรา 4 ไม่ใช่เป็นอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ง.

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 นี้ยังได้บัญญัติถึงอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายบางประการของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ที่มีลักษณะแตกต่างเฉพาะจากคณะกรรมการ ป.ป.ส. และ คณะกรรมการ ป.ป.ง. ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินงานบังคับใช้กฎหมายของคณะกรรมการ ป.ป.ป. นั้นจะต้องอาศัยการประสานงานกับหน่วยงานราชการอื่นและผู้บังคับบัญชาของผู้กระทำความผิดในการใช้มาตรการลงโทษหรือจัดการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดต่อไป สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่า กฎหมายฉบับดังกล่าวไม่ได้ให้อำนาจเบ็ดเสร็จในการบังคับใช้กฎหมายแก่คณะกรรมการ ป.ป.ป. เหมือนอย่างกรณีของ คณะกรรมการ ป.ป.ส. และ คณะกรรมการ ป.ป.ง. นั้นเอง โดยอำนาจหน้าที่ดังกล่าวกฎหมายได้บัญญัติไว้ในกรณีต่อไปนี้

11.กรณีที่คุณคณะกรรมการ ป.ป.ป. เห็นว่ามีเหตุผลสมควรในการมีคำสั่งให้พักราชการหรือพักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาหรือเรียนก็ให้รายงานไปยังนายกรัฐมนตรี เพื่อทราบและรายงานส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาหรือเรียน สั่งพักราชการหรือพักงาน เว้นแต่ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเป็นข้าราชการตุลาการก็ให้คุณคณะกรรมการ ป.ป.ป. ส่งเรื่องและความเห็นไปยังปลัดกระทรวงยุติธรรมเพื่อดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการตามมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518

12.กรณีที่เมื่อคุณคณะกรรมการ ป.ป.ป. มีมติแล้วว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดมีมูลกระทำความผิด ให้ประธานกรรมการ ป.ป.ป. รายงานให้นายกรัฐมนตรีทราบและส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นดำเนินการทางวินัยต่อไป แต่ถ้าเป็นความผิดทางอาญาก็ให้แจ้งต่อพนักงานสอบสวนภายใน 15 วันนับแต่วันที่คุณคณะกรรมการ ป.ป.ป. มีมติ โดยคุณคณะกรรมการ ป.ป.ป. จะต้องแจ้งข้อกล่าวหาให้เจ้าหน้าที่ผู้ถูกร้องเรียนผู้นั้นทราบและให้โอกาสที่จะชี้แจงข้อกล่าวหาด้วยตามมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530

13.กรณีที่ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีมูลในการกระทำความผิดไม่ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อทำการสอบสวนทางวินัย หรือดำเนินการเพื่อพิจารณาโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นภายใน 15 วัน (มาตรา 19 ทวิ) นับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคุณคณะกรรมการ ป.ป.ป. แล้ว (มาตรา 19) หรือกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. เห็นว่าการดำเนินการทางวินัยของผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม ให้คุณคณะกรรมการ ป.ป.ป. เสนอความเห็นไปยังนายกรัฐมนตรี และให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งการตามเห็นสมควร เว้นแต่กรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเป็นข้าราชการตุลาการก็ให้คุณคณะกรรมการ ป.ป.ป. ส่งเรื่องและความเห็นไปยังปลัดกระทรวงยุติธรรมเพื่อดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการตามมาตรา 19 เบญจ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530

14.ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. ได้วินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายแรงผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ และเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นไม่สามารถชี้แจงได้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวนั้นตนได้มาโดยชอบ กฎหมายให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (มาตรา 21 ทวิ) และให้คุณคณะกรรมการ ป.ป.ป. แจ้งให้พนักงานอัยการดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาล

เพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินดังกล่าวนั้นตกเป็นของแผ่นดิน เว้นแต่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นจะสามารถนำพยานหลักฐานมาแสดงให้ศาลเห็นได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบ(มาตรา 21 ตริ) แล้วเสนอความเห็นไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งหรือดำเนินการให้มีการส่งลงโทษ เว้นแต่กรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเป็นข้าราชการตุลาการก็ให้คณะกรรมการ ป.ป.ป. ส่งเรื่องและความคิดเห็นไปยังปลัดกระทรวงยุติธรรมเพื่อดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการตามมาตรา 21 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530 มาตรา 15 ซึ่งอำนาจในลักษณะนี้ไม่ได้ถูกบัญญัติไว้ให้ดำเนินงานในรูปแบบของ “คณะกรรมการ” สำหรับกรณีของคณะกรรมการ ป.ป.ส. ทั้งนี้เพราะพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้อำนาจในการยึดหรืออายัดยาเสพติดหรือทรัพย์สินอื่นใดที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิดตามกฎหมายยาเสพติด หรือที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดนั้น เป็นอำนาจของกรรมการ ป.ป.ส. เลขาธิการ ป.ป.ส. รองเลขาธิการ ป.ป.ส. และเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ตามมาตรา 14 และสำหรับกรณีของการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินตกเป็นของแผ่นดินนั้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้บัญญัติให้เลขาธิการ ปปง. เป็นผู้ส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณา โดยไม่ใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ปปง. ตามมาตรา 49 แต่คณะกรรมการ ปปง. จะเข้ามามีอำนาจในการวินิจฉัยชี้ขาดกรณีที่เกิดความขัดแย้งระหว่างพนักงานอัยการกับเลขาธิการ ปปง. ในการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินบางส่วนหรือทั้งหมดตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 49 วรรคสาม ทั้งนี้ เพราะเป็นการใช้ดุลพินิจในการตรวจสอบและหาข้อยุติกรณีที่มีความคิดเห็นขัดแย้งกันในการดำเนินงานบังคับใช้กฎหมายของคณะกรรมการ ปปง. เพื่อความรอบคอบและความเหมาะสม

15. ในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 นั้น กรณีที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐถูกกล่าวหาว่าทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการตามมาตรา 17 และหากคณะกรรมการ ป.ป.ป. ได้วินิจฉัยในเบื้องต้นว่ามีมูลเพียงพอที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. จะรับไว้พิจารณาแล้วตามมาตรา 20 แม้ภายหลังบุคคลผู้นั้นจะพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปแล้วด้วยเหตุผลอื่นนอกจากตาย ก็ให้คณะกรรมการ ป.ป.ป. มีอำนาจดำเนินการต่อไปได้โดยต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ผู้นั้นพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา 21 จัตวา ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผลที่ว่าป้องกันการหลีกเลี่ยงการถูกดำเนินการบังคับใช้กฎหมายของบุคคลผู้กระทำความผิดด้วยการทำให้ตนพ้นจากสถานภาพเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเป็นขอบเขตหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 ซึ่งในกรณีนี้อำนาจ

ของคณะกรรมการ ป.ป.ส. และคณะกรรมการ ปปง. นั้นจะไม่มีการบัญญัติมาตรการทางกฎหมาย ในลักษณะเช่นนี้ไว้ เนื่องจากวัตถุประสงค์และขอบเขตในการบังคับใช้กฎหมายนั้นมีลักษณะใน รายละเอียดที่แตกต่างกัน

นอกจากการวิเคราะห์ถึงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯ ทั้ง 3 องค์การแล้ว ประเด็นในเรื่องของอำนาจหน้าที่ของกรรมการฯ ที่บางกรณีไม่ได้ใช้ในรูปแบบของ “คณะกรรมการ” ก็มีรายละเอียดที่แตกต่างกัน ดังนี้

16. ประธานกรรมการ ป.ป.ป. หรือกรรมการ ป.ป.ป. ซึ่งประธานกรรมการ ป.ป.ป. มอบหมายนั้นจะมีอำนาจในการมีหนังสือสอบถามส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการหรืองานใดๆ ตามมาตรา 14(1) และมีหนังสือเรียกบุคคลใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรณีที่สืบสวนและสอบสวนมาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งบัญชีเอกสารหรือวัตถุใดๆ ที่จำเป็นแก่การสอบสวนมาเพื่อประกอบการพิจารณาหรือแจ้งให้บุคคลใดๆ ดัง ก ล ่ า ว ใน ี่ ถ้อยคำหรือส่งบัญชีเอกสารหรือวัตถุใดๆ ที่จำเป็นแก่การสอบสวนแก่เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เป็นหนังสือตามมาตรา 14(2) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 ส่วนกรณีของกรรมการ ป.ป.ส. รวมทั้งเลขาธิการ ป.ป.ส. รองเลขาธิการ ป.ป.ส. และเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. กฎหมายได้บัญญัติให้มีอำนาจในการมีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใดๆ หรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการใดๆ มาให้ถ้อยคำ หรือส่งบัญชีเอกสาร หรือวัตถุใดๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือประกอบการพิจารณาตามมาตรา 14(5) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 แต่ในกรณีของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้น อำนาจดังกล่าว จะอยู่กับกรรมการธุรกรรมซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับการสรรหาจากผู้ที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมในการดำเนินงาน รวมทั้งเลขาธิการ ปปง. และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากเลขาธิการ ปปง. ตามมาตรา 38 (1) และมาตรา 38(2)

17. ในการแสวงหาพยานหลักฐานนั้น ประธานกรรมการ ป.ป.ป. หรือ กรรมการ ป.ป.ป. ซึ่งประธานกรรมการ ป.ป.ป. มอบหมายจะมีอำนาจกระทำได้เพียงการมีหนังสือเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งบัญชีเอกสารหรือวัตถุใดๆ ที่จำเป็นแก่การสอบสวนเท่านั้น จะเข้าไปตรวจค้นพยานหลักฐานใดๆ เองไม่ได้ ซึ่งแตกต่างกับกรณีของกรรมการ ป.ป.ส. รวมทั้งเลขาธิการ ป.ป.ส. รองเลขาธิการ ป.ป.ส. และเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ที่มีอำนาจเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ใดๆ หรือยานพาหนะใดๆ เพื่อตรวจค้น ยึดหรืออายัดยาเสพติดที่มีไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

หรือจับกุมบุคคลใดๆ ได้ตามมาตรา 14(1) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 เช่นเดียวกับในกรณีของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้น อำนาจดังกล่าว จะอยู่กับกรรมการธุรกรรมซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับการสรรหาจากผู้ที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมในการดำเนินงาน เลขานุการ ปปง. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากเลขานุการ ปปง. ตามมาตรา 38 (3)

18. ในการแสวงหาพยานหลักฐานนั้นคณะกรรมการ ป.ป.ป. จะไม่มีอำนาจในการค้น ยึด หรืออายัดพยานหลักฐานใดๆ เองได้ ซึ่งแตกต่างกับกรณีกรรมการ ป.ป.ส. รวมทั้งเลขานุการ ป.ป.ส. รองเลขานุการ ป.ป.ส. และเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ที่มีอำนาจค้นเคหสถาน สถานที่ หรือบุคคลใดๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามียาเสพติดซุกซ่อนอยู่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ยึด หรืออายัดยาเสพติดหรือทรัพย์สินอื่นใดที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดหรือที่ได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด รวมทั้งที่ใช้เป็นพยานหลักฐานได้ตามมาตรา 14(2) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 แต่ในกรณีของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้น อำนาจดังกล่าวจะอยู่กับคณะกรรมการธุรกรรม ซึ่งเป็นองค์กรที่ทำงานในรูปแบบของ “คณะกรรมการ” ที่มีความรอบคอบจากซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับการสรรหาจากผู้ที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมในการดำเนินงาน โดยให้องค์กรดังกล่าวมีอำนาจในการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามมาตรา 48

19. สำหรับในกรณีของการแสวงหาพยานหลักฐานนั้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้มีมาตรการพิเศษที่ทรงประสิทธิภาพมากแตกต่างจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 นั่นคือ การให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขานุการได้มอบหมายเป็นหนังสือสามารถยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลแพ่งเพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าถึงบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือคอมพิวเตอร์ใด ได้ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ตามมาตรา 46 ซึ่งนับว่าเป็นมาตรการที่มีความสำคัญและมีความเหมาะสม ทั้งนี้เนื่องจากในการดำเนินงานบังคับใช้กฎหมายที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนในลักษณะนี้ควรที่จะให้ศาลซึ่งเป็นองค์กรที่เป็นกลางในการใช้ดุลพินิจเป็นผู้พิจารณาคำสั่งดังกล่าวอันเป็นการ

ถ่วงดุลย์การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่องค์กรของรัฐในฝ่ายบริหารไม่ให้ใช้อำนาจที่มีอยู่ได้ตามอำเภอใจอันเป็นการกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอีกประการด้วย

20. ในการดำเนินงานของคณะกรรมการ ป.ป.ป. นั้นจะไม่มีอำนาจในการจับกุม แต่จะเป็นในลักษณะการประสานขอความร่วมมือจากองค์กรผู้ใช้อำนาจที่เกี่ยวข้องในการจับกุม แต่กรณีของกรรมการ ป.ป.ส. รวมทั้งเลขาธิการ ป.ป.ส. รองเลขาธิการ ป.ป.ส. และเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. นั้นมีอำนาจจับกุมบุคคลใดๆ ที่กระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดได้ทันที ตามมาตรา 14(3) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 ส่วนกรณีของการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นเป็นการบังคับใช้กฎหมายที่มุ่งผลที่ตัวเงินและทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเป็นหลักแต่อย่างไรก็ดีหากเข้าข่ายในกรณีความผิดมูลฐาน ตามบทนิยามในมาตรา 3 แล้วก็จะสามารถดำเนินการกับผู้กระทำความผิดตามกฎหมายในลักษณะนั้นๆ ได้อีกประการหนึ่ง

21. กรรมการ ป.ป.ส. รวมทั้ง เลขาธิการ ป.ป.ส. รองเลขาธิการ ป.ป.ส. และ เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. นั้นมีอำนาจในการตรวจหรือทดสอบหรือสั่งให้รับการตรวจหรือทดสอบว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลนั้นมีสารเสพติดอยู่ในร่างกายหรือไม่ ในกรณีจำเป็นและมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดเสพยาเสพติดในเคหสถาน สถานที่ใดๆ หรือยานพาหนะตาม มาตรา 14 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543 ในกรณีการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่องค์กรของรัฐที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนในเรื่องสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 31 นั้น จะเห็นได้ว่า คณะกรรมการ ป.ป.ป. และ คณะกรรมการ ป.ป.ง. นั้นกฎหมายไม่ได้มีการบัญญัติไว้แต่อย่างใด ทั้งนี้เป็นเพราะขอบเขตในการใช้อำนาจและภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการบังคับใช้กฎหมายขององค์กรทั้ง 3 นั้นมีวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ที่แตกต่างกัน

22. ในการดำเนินงานของคณะกรรมการ ป.ป.ป. นั้น ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุม ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุมตามมาตรา 8 และการประชุมทุกครั้งจะต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะครบเป็นองค์ประชุม โดยการวินิจฉัยชี้ขาดให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาดตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบ

ปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 เช่นเดียวกับกรณีของคณะกรรมการ ป.ป.ส. ตามมาตรา 8 และตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 ส่วนในกรณีการดำเนินงานของคณะกรรมการ ป.ป.ง. นั้นจะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ทั้งนี้โดยเพิ่มหลักเกณฑ์ในการดำเนินงานบางอย่าง โดยนอกจากจะมีวิธีดำเนินงานที่เหมือนกับคณะกรรมการ ป.ป.ป. และคณะกรรมการ ป.ป.ส. แล้ว กฎหมายได้บัญญัติเพิ่มเติมแตกต่างกันดังนี้

22.1 ในกรณีหากประธานกรรมการ ป.ป.ง. อันเป็นประธานในที่ประชุมไม่มาหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม หากรองประธานไม่มาในที่ประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ จึงจะให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุมตามมาตรา 29 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ทั้งนี้เพราะความแตกต่างในโครงสร้างของคณะกรรมการ ป.ป.ง. ที่มีตำแหน่งรองประธานกรรมการ คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ซึ่งโครงสร้างของคณะกรรมการ ป.ป.ป. และคณะกรรมการ ป.ป.ส. นั้นจะไม่มีตำแหน่งรองประธานกรรมการ

22.2 ในการวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ง. ในประเด็นเรื่องการชี้ขาดว่าจะให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดินตามความเห็นของเลขาธิการ ป.ป.ง. หรือการไม่ยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งเพราะเรื่องดังกล่าวยังไม่สมบูรณ์พอตามความเห็นของพนักงานอัยการ ภายในกำหนด 30 วันนับจากได้รับเรื่องจากเลขาธิการ ป.ป.ง. (มาตรา 49 วรรคสาม) นั้น กฎหมายได้บัญญัติให้ต้องมีคะแนนเสียงข้างมากไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ตามมาตรา 29 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ทั้งนี้เพราะเจตนารมณ์ของกฎหมายต้องการให้คำนึงถึงมติของเสียงส่วนใหญ่ในกรณีนี้ก็เพื่อความรอบคอบในการดำเนินการบังคับใช้กฎหมาย

23. ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 นั้น กฎหมายได้บัญญัติให้ประธานกรรมการ ป.ป.ป. กรรมการ ป.ป.ป. อนุกรรมการที่กรรมการ ป.ป.ป. แต่งตั้ง และเจ้าหน้าที่ ป.ป.ป. เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาตามมาตรา 22 ในขณะที่การปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 นั้น กฎหมายได้บัญญัติให้ถือว่า กรรมการ ป.ป.ส. รวมทั้งเลขาธิการ ป.ป.ส. รองเลขาธิการ ป.ป.ส. และเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ที่ได้รับมอบหมายให้มีอำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา 14(3) มี

อำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ทั่วราชอาณาจักร ทั้งนี้โดยสามารถควบคุมตัวผู้ถูกจับไว้ในกรณีดังกล่าวได้ไม่เกิน 3 วัน ตามมาตรา 15 และกรรมการ ปปง. อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขาธิการ ปปง. รองเลขาธิการ ปปง. และพนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 การที่กฎหมายได้ให้อำนาจไว้เช่นนี้ก็เพื่อความสะดวกและความเหมาะสมในการดำเนินงานบังคับใช้กฎหมายต่อผู้กระทำความผิด

24.กรณีของการลงโทษกรรมการฯ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดนั้น สำหรับกรรมการ ปปง. กฎหมายได้บัญญัติไว้ว่าหากกรรมการ ปปง. อนุกรรมการ เลขาธิการ ปปง. รองเลขาธิการ ปปง. พนักงานเจ้าหน้าที่ของ ปปง. ได้กระทำความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 5 ถึงมาตรา 9 จะต้องรับโทษหนักขึ้นเป็น 3 เท่าของโทษที่กำหนดไว้แต่ละมาตรา และบุคคลผู้ที่มีตำแหน่งหน้าที่ดังกล่าวได้กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา คือ ตั้งแต่มาตรา 147 ถึงมาตรา 166 หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา คือ มาตรา 200 ถึงมาตรา 205 และความผิดเหล่านั้นเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินตั้งแต่มาตรา 5 ถึงมาตรา 9 บุคคลดังกล่าวจะต้องรับโทษหนักขึ้นเป็น 3 เท่า ของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาแต่ละมาตราดังกล่าวตามมาตรา 10 และมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งนับว่าเป็นมาตรการที่เหมาะสม ทั้งนี้เพราะหากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ซึ่งรู้กฎหมายเป็นอย่างดีได้กระทำความผิดเสียเองหรือได้ใช้ตำแหน่งหน้าที่ในการกระทำความผิดย่อมอาจจะทำให้ยากแก่การตรวจสอบในการกระทำความผิดได้เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้นั้นทราบถึงวิธีการดำเนินการในการบังคับใช้กฎหมายเป็นอย่างดี ของส่วนในกรณีของ กรรมการ ป.ป.ส. นั้นกฎหมายได้บัญญัติไว้ว่า กรรมการ ป.ป.ส. เลขาธิการ ป.ป.ส. รองเลขาธิการ ป.ป.ส. และพนักงาน ป.ป.ส. ผู้ใดกระทำความผิดใดๆ ตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดติดเสียเอง จะต้องได้รับโทษเป็น 3 เท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นๆ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 ทั้งนี้เหตุผลที่กฎหมายได้บัญญัติให้บุคคลดังกล่าวต้องรับโทษหนักขึ้นเป็น 2 เท่าหรือ 3 เท่าของการกระทำความผิด เนื่องจากถือว่าบุคคลดังกล่าวเป็นข้าราชการซึ่งมีหน้าที่โดยตรงหรือโดยอ้อมเพื่อดำเนินการในการบังคับใช้กฎหมาย และบุคคลดังกล่าวบางคนมีความสำคัญโดยดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งถือว่าเป็นผู้บริหารประเทศ ดังนั้นหากเป็นผู้กระทำความผิดเสียเองก็สมควรได้รับโทษที่หนักขึ้น

ส่วนในกรณีของ กรรมการ ป.ป.ป. ไม่มีการบัญญัติบทกำหนดโทษที่รุนแรงเพิ่มขึ้นของ กรรมการ เลขาธิการ รองเลขาธิการ อนุกรรมการ และพนักงานเจ้าหน้าที่แต่ประการใด

4.2 คณะอนุกรรมการ ปปง.

ในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น ในบางกรณีอาจมีภารกิจบางอย่างที่ไม่มีความจำเป็นถึงขนาดที่จะต้องให้คณะกรรมการชุดใหญ่เป็นผู้พิจารณา หรือบางกรณีหากรอให้มีการพิจารณาจากกรรมการชุดใหญ่ อาจจะทำให้มีความล่าช้าเกินไปในการปฏิบัติงาน หรือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) เองไม่อาจดำเนินการให้เสร็จสิ้นได้ทั้งกระบวนการในการปฏิบัติงาน พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จึงได้ให้คณะกรรมการ ปปง. สามารถที่จะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นมาเพื่อเป็นการแบ่งเบาภารกิจ และทำให้การบริหารงานและบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการประชุมของคณะอนุกรรมการนี้จะต้องมีผู้มาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งจึงจะครบองค์ประชุม และให้ถือเสียงข้างมากของผู้มาประชุมในการลงมติ ในกรณีที่มีเสียงเท่ากันก็ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงอีกหนึ่งเสียงเพื่อชี้ขาด³⁵ ในปัจจุบันคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการแล้ว 6 คณะ³⁶ ดังต่อไปนี้³⁷

1) คณะอนุกรรมการนโยบายและมาตรการ

ก. โครงสร้างประกอบด้วย

1) ศาสตราจารย์อมร จันทรสุมบุรณ์	ประธานอนุกรรมการ
2) ผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทย
(นายวีระชาติ ศรีบุญมา)	อนุกรรมการ
3) ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
(พล.ต.ท.นพดล สมนุรักษ์ทรัพย์)	อนุกรรมการ

³⁵ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 29.

³⁶ มติที่ประชุมคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ครั้งที่ 2/2543 วันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2543.

³⁷ คำสั่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ที่ 4/2543 เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ

4) ผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช.
(นายสมคิด สตฤมรินทร์)	อนุกรรมการ
5) ผู้แทนกระทรวงพาณิชย์
(นายดุสิต อรุพงษ์อมร)	อนุกรรมการ
6) ผู้แทนกรมศุลกากร
(นายมานะ หลีกทอง)	อนุกรรมการ
7) ผู้แทนสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
(นางเครือพันธ์ ศรีสุพรรณ)	อนุกรรมการ
8) ผู้แทนสำนักงาน ปปง.
(พ.ต.อ.ยุทธบูล ดิสสะมาน)	อนุกรรมการ
9) ผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ส.
(นายภิญโญ ทองชัย)	อนุกรรมการ
10) ผู้แทนสำนักงาน ก.ก.ต.
(นายวสันต์ เทียนหอม)	อนุกรรมการ
11) ผู้แทนสมาคมธนาคารไทย
(นางสุมาลี หวังประกอบสุข)	อนุกรรมการ
12) พล.ต.ต.ธรรมชัย แสงเสงี่ยม	อนุกรรมการ
13) พล.ต.ต.ชวลิต ชมะโชติ	อนุกรรมการ
14) ผู้อำนวยการกองนโยบายและมาตรการ
(พ.ต.อ.โกวิท ภิรมย์วงศ์)	เลขานุการ
15) หัวหน้ากลุ่มงานนโยบายและมาตรการ
(พ.ต.ท.หญิง เอมอร ไชยบัวแดง)	ผู้ช่วยเลขานุการ

เมื่อพิจารณาจากที่มาของการดำรงตำแหน่งคณะอนุกรรมการจะเห็นได้ว่ามีกรรมการ ปปง. เป็นประธานอนุกรรมการและมีอนุกรรมการที่มาจากผู้แทนหน่วยราชการที่เป็นประโยชน์ในการประสานงานและเสนอความคิดเห็นในการดำเนินงานนโยบายและมาตรการ

ข. อำนาจหน้าที่

อนุกรรมการนโยบายและมาตรการที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) แต่งตั้งขึ้นนี้ มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาและเสนอความเห็นและดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. การศึกษาวิเคราะห์ในการกำหนดนโยบาย กรอบทิศทางและมาตรการในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

2. การกำหนดนโยบาย มาตรการ แผนงาน ในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และกำหนดแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปี การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานต่อคณะรัฐมนตรี และต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

3. การกำหนดแนวทางการพัฒนาและการปรับปรุงโครงสร้างขององค์กร การกำหนดตำแหน่ง และการงบประมาณของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.)

4. เป็นที่ปรึกษาในการปฏิบัติราชการของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ที่เกี่ยวกับงานนโยบายและมาตรการ

5. เชิญผู้แทนหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้ความรู้ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นในการกำหนดนโยบายและมาตรการเพื่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

6. งานอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับงานกำหนดนโยบายและมาตรการซึ่งคณะกรรมการมอบหมาย

ทั้งนี้เพื่อให้คณะกรรมการและสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสามารถดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ตั้งไว้

2) คณะอนุกรรมการที่ปรึกษากฎหมาย

ก. โครงสร้างประกอบด้วย

1) ศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ	ประธานอนุกรรมการ
2) นายจรัญ ภัคดีธนากุล	อนุกรรมการ
3) นายเข้มชัย ชูติวงศ	อนุกรรมการ
4) นายสถิตย์ ลิ้มพงศ์พันธุ์	อนุกรรมการ
5) นางสาวพวงเพชร สารคุณ	อนุกรรมการ

6) นายกมลชัย รัตนสกาวงศ์	อนุกรรมการ
7) นายอรรคบุษย์ ไกรฤกษ์	อนุกรรมการ
8) พล.ต.ต.เซวง แก้วไชโย	อนุกรรมการ
9) พล.ต.ต.กัมพล อรุณปลอด	อนุกรรมการ
10) นายอรรณพ ลิขิตจิตตะ	อนุกรรมการ
11) ผู้แทนสำนักงาน ปปง.
(พ.ต.อ.พีรพันธ์ เปรมภูติ)	อนุกรรมการ
12) ผู้อำนวยการกองนโยบายและมาตรการ
(พ.ต.อ.โกวิท ภิรมย์วงศ์)	เลขานุการ
13) หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการ
(นางอัจฉรา ปรียาจิตต์)	ผู้ช่วยเลขานุการ

เมื่อพิจารณาจากที่มาของการดำรงตำแหน่งคณะอนุกรรมการจะเห็นได้ว่า มีกรรมการ ปปง. เป็นประธานอนุกรรมการและมีอนุกรรมการที่มาจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมายทั้งจากผู้พิพากษา อัยการ ตำรวจ ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายยาเสพติดติดจากสำนักงาน ป.ป.ส. และผู้แทนจากสำนักงาน ปปง. ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการประสานงานและเสนอความคิดเห็นในการดำเนินงานด้านที่ปรึกษาทางกฎหมายแก่คณะกรรมการ ปปง.

ข. อำนาจหน้าที่

อนุกรรมการที่ปรึกษาทางกฎหมายที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) แต่งตั้งขึ้นนี้มีอำนาจและหน้าที่ในการพิจารณาและเสนอความเห็นและดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. การศึกษาและวิเคราะห์ในการบังคับใช้กฎหมาย กฎกระทรวง ประกาศ ระเบียบ ที่ออกโดยรัฐมนตรีและประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่ง ที่ออกโดยคณะกรรมการ หรือสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.)

2. การตรวจสอบกลั่นกรองร่างกฎหมาย กฎกระทรวง ประกาศ ระเบียบ ที่ออกโดยรัฐมนตรีและประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่ง ที่ออกโดยคณะกรรมการ หรือสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.)

3.การพัฒนาปรับปรุง กฎหมาย กฎกระทรวง ประกาศ ระเบียบ และคำสั่ง ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

4.การให้ความเห็นในประเด็นข้อกฎหมาย

5.เป็นที่ปรึกษาในการปฏิบัติราชการของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่เกี่ยวกับงานกฎหมาย

6.เชิญผู้แทนหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงข้อเท็จจริง หรือให้ความรู้ ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็น ในการที่เกี่ยวข้องกับงานกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

7.งานอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับงานกฎหมายซึ่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมอบหมาย

ทั้งนี้เพื่อให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) สามารถดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ตั้งไว้

3) คณะอนุกรรมการบริหารจัดการทรัพย์สิน

ก. โครงสร้างประกอบด้วย

1) พล.ต.อ.ชวลิต ยอธมณี	ประธานอนุกรรมการ
2) นายทวีเกียรติ กฤตนามระ	อนุกรรมการ
3) ผู้แทนสำนักงานประมาณ
(นายสมนึก พิมลเสถียร)	อนุกรรมการ
4) ผู้แทนสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน	อนุกรรมการ
5) ผู้แทนกรมที่ดิน
(นายบุญเชิด คิดเห็น)	อนุกรรมการ
6) ผู้แทนกรมบังคับคดี
(นายวิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ)	อนุกรรมการ
7) ผู้แทนสำนักงาน ปปง.
(นายพนพ ทองคำ)	อนุกรรมการ
8) ผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ส.
(นายโยธิน มีจันทร์)	อนุกรรมการ
9) ผู้อำนวยการกองนโยบายและมาตรการ	เลขานุการ

(พ.ต.อ.โกวิท ภิรมย์วงศ์)

10) หัวหน้ากลุ่มงานนโยบายและมาตรการ

ผู้ช่วยเลขาธิการ

(พ.ต.ท.หญิง เอมอร ไชยบัวแดง)

เมื่อพิจารณาจากที่มาของการดำรงตำแหน่งคณะกรรมการจะเห็นได้ว่า มีกรรมการ ปปง. เป็นประธานอนุกรรมการและมีอนุกรรมการที่มาจากผู้แทนหน่วยราชการที่เป็นประโยชน์ในการประสานงานและเสนอความคิดเห็นในการดำเนินการบริหารและจัดการทรัพย์สิน

ข. อำนาจหน้าที่

อนุกรรมการการบริหารจัดการทรัพย์สินที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) แต่งตั้งขึ้นนี้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาและเสนอความคิดเห็นและดำเนินเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. การศึกษาและวิเคราะห์ในการบริหารจัดการทรัพย์สิน
2. การวางระเบียบหรือการกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการเก็บรักษาทรัพย์สิน การนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ การให้ผู้มีส่วนได้เสียนำทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์ การขายทอดตลาด การประเมินค่าเสียหายหรือค่าเสื่อมสภาพ การประเมินมูลค่าทรัพย์สิน และการส่งทรัพย์สินคืน รวมทั้งการให้เช่าและการตั้งผู้จัดการเข้าดูแลทรัพย์สิน
3. การพัฒนาและการปรับปรุงงานการบริหารจัดการทรัพย์สิน
4. การประเมินมูลค่าทรัพย์สินที่คณะกรรมการธุรกรรมมีคำสั่งยึดหรืออายัด
5. เป็นที่ปรึกษาในการปฏิบัติราชการ ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพย์สิน
6. เสนอแนะหรือขอความเห็นจากผู้แทนหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้ความรู้ข้อเสนอนั้นหรือความคิดเห็น ในการบริหารจัดการทรัพย์สินเพื่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
7. งานอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพย์สิน ซึ่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมอบหมาย

ทั้งนี้เพื่อให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสามารถดำเนินการไปได้โดยมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

4) คณะอนุกรรมการส่งเสริมความร่วมมือของประชาชน

ก. โครงสร้างประกอบด้วย

1) ศาสตราจารย์เทียนฉาย กีระนันทน์	ประธานอนุกรรมการ
2) รองศาสตราจารย์จุมพล รอดคำดี	อนุกรรมการ
3) นายไพศาล ศรีจรัสจรรยา	อนุกรรมการ
4) ผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์
(น.ส.ธาริณี ภาวะสุทธิการ)	อนุกรรมการ
5) ผู้แทนหอการค้าไทย
(นางอรดี รุ่งเรืองโรจน์)	อนุกรรมการ
6) ผู้แทนสมาคมหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย
ในพระบรมราชูปถัมภ์
(นายบุตรดา ศรีเลิศชัย)	อนุกรรมการ
7) ผู้แทนสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์
แห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
8) ผู้แทนสมาคมนักวิทยุและโทรทัศน์
แห่งประเทศไทย
(นายวีระ ถนนมศักดิ์)	อนุกรรมการ
9) ผู้แทนสำนักงาน ปปง.
(วาที ร.ต.เจริญศักดิ์ เอกสมานิกุล)	อนุกรรมการ
10) ผู้อำนวยการกองนโยบายและมาตรการ
(พ.ต.อ.โกวิท ภิรมย์วงศ์)	เลขานุการ
11) หัวหน้ากลุ่มงานฝึกอบรมและประชาสัมพันธ์ ผู้ช่วยเลขานุการ
(พ.ต.ท.หญิงวิลาสสินี ตริมธุรกุล)	

เมื่อพิจารณาจากที่มาของการดำรงตำแหน่งคณะกรรมการจะเห็นได้ว่า มีกรรมการ ปปง. เป็นประธานอนุกรรมการและมีอนุกรรมการที่มาจากผู้แทนหน่วยราชการที่เป็นประโยชน์ในการประสานงานและเสนอความคิดเห็นในการดำเนินการส่งเสริมความร่วมมือของประชาชน

ข. อำนาจหน้าที่

อนุกรรมการการส่งเสริมความร่วมมือของประชาชนที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) แต่งตั้งขึ้นนี้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาเสนอความเห็นและดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. การศึกษาและวิเคราะห์ในการส่งเสริมความร่วมมือของประชาชนในการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน
2. การกำหนดแนวทางในการส่งเสริมความร่วมมือของประชาชน การให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
3. การกำหนดแนวทางในการประสานขอความร่วมมือจากภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งในและนอกประเทศ การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลการดำเนินให้ความรู้ และให้การศึกษอบรมแก่บุคลากร และประชาชนได้มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และการให้ข้อมูลข่าวสาร
4. การพัฒนาและการปรับปรุงการส่งเสริมความร่วมมือของประชาชน และการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
5. เป็นที่ปรึกษาในการปฏิบัติราชการของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ที่เกี่ยวกับงานส่งเสริมความร่วมมือของประชาชนและงานในอำนาจหน้าที่กองกลาง
6. เสนอผู้แทนหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้ความรู้ ข้อเสนอแนะ หรือความคิดเห็นในการส่งเสริมความร่วมมือของประชาชนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
7. งานอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความร่วมมือของประชาชนและการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินซึ่งคณะกรรมการมอบหมาย

ทั้งนี้เพื่อให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสามารถดำเนินการไปได้โดยมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

5) คณะอนุกรรมการวินิจฉัย

ก. โครงสร้างประกอบด้วย

1) นายจิระ บุญพจนสุนทร (จากกรรมการ ปปง.)	ประธานอนุกรรมการ
2) นายสวรรค์ ศักดารักษ์	อนุกรรมการ
3) นายวัฒนา รัตนวิจิตร	อนุกรรมการ
4) นายชำนาญ พจนา	อนุกรรมการ
5) นายสุวิทย์ เขียมสอาด	อนุกรรมการ
6) พล.ต.ต.เชวง แก้วไชโย	อนุกรรมการ
7) นายสุรศักดิ์ ตีร์รัตน์ตระกูล	อนุกรรมการ
8) ผู้แทนสำนักงาน ปปง. (พ.ต.อ.พีรพันธ์ เปรมภูติ)	อนุกรรมการ
9) ผู้อำนวยการกองนโยบายและมาตรการ (พ.ต.อ.โกวิท ภิมรัมย์วงศ์)	เลขาธิการ
10) หัวหน้ากลุ่มงานนโยบายและมาตรการ (พ.ต.ท.หญิงเอมอร ไชยบัวแดง)	ผู้ช่วยเลขาธิการ

เมื่อพิจารณาจากที่มาของการดำรงตำแหน่งคณะอนุกรรมการจะเห็นได้ว่า มีกรรมการ ปปง. เป็นประธานอนุกรรมการและมีอนุกรรมการที่มาจากผู้แทนหน่วยราชการที่เป็นประโยชน์ในการประสานงานและเสนอความคิดเห็นในการดำเนินการวินิจฉัยและให้ความเห็นตามมาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

ข. อำนาจหน้าที่

คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดความคิดเห็นที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) แต่งตั้งขึ้นนั้นมีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่แทนคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ในการพิจารณาวินิจฉัยให้ความเห็นและการพิจารณาและเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. การพิจารณาวินิจฉัยให้ความเห็นตามมาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

2. การพิจารณาวินิจฉัยให้ความเห็นในประเด็นปัญหาการปฏิบัติงานตามกฎหมาย กฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศ ที่เป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วน หากปล่อยเข้าไปอาจทำให้เกิดความเสียหาย หรือทำให้ไม่อาจปฏิบัติกรอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่กำหนดไว้ได้ และเป็นหน้าที่ของเลขาธิการหรือสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จะต้องนำเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยหรือให้ความเห็น

3. การพิจารณาวินิจฉัยหรือให้ความเห็นตามข้อ ก) และข้อ ข) เมื่อได้ดำเนินการอย่างใดแล้วให้รายงานคณะกรรมการทราบในการประชุมครั้งต่อไป

4. การพิจารณาและเสนอความเห็นเกี่ยวกับการศึกษาและวิเคราะห์ การกำหนดแนวทาง การพัฒนาและปรับปรุงในงานตรวจสอบและวิเคราะห์ เพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

5. เสนอผู้แทนหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้ความรู้ข้อเสนอนั้นหรือความคิดเห็นในการวินิจฉัยความเห็น เพื่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

6. เป็นที่ปรึกษาในการปฏิบัติราชการของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ที่เกี่ยวกับงานตรวจสอบและวิเคราะห์

7. งานวินิจฉัยอื่นใดที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ได้มอบหมาย

ทั้งนี้เพื่อให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) สามารถดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

6) คณะกรรมการติดตามและประเมินผล

ก. โครงสร้างประกอบด้วย

1) รองศาสตราจารย์นรินทร์ เศรษฐบุตร	ประธานอนุกรรมการ
2) ศาสตราจารย์ไพบุลย์ ช่างเรียน	อนุกรรมการ
3) รองศาสตราจารย์พัชรี สีโรส	อนุกรรมการ
4) ผู้ช่วยศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต	อนุกรรมการ
5) นางสาวจิรวรรณ เดชานิพนธ์	อนุกรรมการ
6) นายจ่านง เฉลิมฉัตร	อนุกรรมการ
7) ผู้แทนสำนักงาน ปปง. (พ.ต.อ.สีหนาท ประยูรรัตน์)	อนุกรรมการ
8) ผอ.กองนโยบายและมาตรการ (พ.ต.อ.โกวิท ภิรมย์วงศ์) เลขานุการ	
9) หัวหน้ากลุ่มงานวิเทศสัมพันธ์	ผู้ช่วยเลขานุการ

เมื่อพิจารณาจากที่มาของการดำรงตำแหน่งคณะอนุกรรมการจะเห็นว่า มีกรรมการ ปปง. เป็นประธานอนุกรรมการและมีอนุกรรมการที่มาจากผู้แทนหน่วยราชการที่เป็นประโยชน์ในการประสานงานและเสนอความคิดเห็นในการดำเนินการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ข. อำนาจหน้าที่

อนุกรรมการการติดตามและประเมินผลที่คณะกรรมาการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) แต่งตั้งขึ้นนั้นมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาและเสนอความคิดเห็นและดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. การศึกษาและวิเคราะห์ในการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542
2. การกำหนดแนวทางในการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542
3. การพัฒนาและการปรับปรุงการติดตามและประเมินผลเพื่อให้การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
4. การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกองกลาง กองตรวจสอบและวิเคราะห์ กองนโยบายและมาตรการ กองบริหารจัดการทรัพย์สินและศูนย์สารสนเทศและติดตามประเมินผล

5.เป็นที่ปรึกษาในการปฏิบัติราชการของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ที่เกี่ยวกับงานศูนย์สารสนเทศและติดตามประเมินผล

6.เชิญผู้แทนหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้ความรู้ข้อเสนอนะ หรือความคิดเห็นในการติดตามและประเมินผล เพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

7.งานอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการติดตามและประเมินผลตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ซึ่งคณะกรรมการมอบหมาย

ทั้งนี้เพื่อให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) สามารถดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมาย

4.2.1 โครงสร้างของคณะอนุกรรมการ ปปง.

คณะอนุกรรมการนั้น เป็นคณะบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ให้เป็นคณะอนุกรรมการที่แบ่งเบาภาระของคณะกรรมการชุดใหญ่ ทั้งนี้เพราะบางภารกิจนั้นอาจไม่มีความจำเป็นต้องให้คณะกรรมการชุดใหญ่เป็นผู้พิจารณา โดยโครงสร้างของคณะอนุกรรมการนั้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มิได้ระบุว่าจะต้องมีจำนวนกี่คน และประกอบไปด้วยบุคคลที่มีคุณสมบัติใดบ้าง จึงเห็นได้ว่าผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งอนุกรรมการนั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับภาระหน้าที่ที่คณะกรรมการมอบหมาย โดยกำหนดได้ใน 2 ลักษณะ คือ อนุกรรมการที่คณะกรรมการ ปปง.พิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับภาระหน้าที่ของอนุกรรมการนั้น ๆ และบุคคลผู้เป็นตัวแทนจากองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประสานงานและร่วมมือกันป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติงานนั้นเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการดำเนินงาน

4.2.2 การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ ปปง.

คณะอนุกรรมการ จะได้รับการแต่งตั้งโดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ทั้งนี้ เพราะพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ได้ให้อำนาจไว้แก่คณะกรรมการฯ ในการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งแทนคณะกรรมการก็ได้³⁸

4.2.3 วาระการดำรงตำแหน่งคณะกรรมการ ปง.

วาระการดำรงตำแหน่งของอนุกรรมการนั้นอาจพิจารณาแยกได้ 2 ลักษณะ กล่าวคือ หากเป็นอนุกรรมการที่คณะกรรมการได้พิจารณาแต่งตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติหน้าที่หลักในการช่วยสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็จะมีวาระการดำรงตำแหน่งตามมติหรือคำสั่งของคณะกรรมการ ปง. ซึ่งในกรณีทั่วไปจะมีวาระในการดำรงตำแหน่งตลอดไป ทั้งนี้ภายใต้กรอบอำนาจของคณะกรรมการ ปง. แต่หากเป็นอนุกรรมการที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้แต่งตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติหน้าที่เฉพาะกิจ อนุกรรมการชุดนั้นก็จะหมดวาระการดำรงตำแหน่งไปเมื่อภารกิจนั้นได้เสร็จสิ้นลงเรียบร้อยแล้ว เช่น อนุกรรมการพิจารณากลับกรองงานยกวางระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ..... โดยมี ศาสตราจารย์อมร จันทรสมบูรณ์ เป็นประธานอนุกรรมการ และศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ เป็นรองประธานอนุกรรมการ³⁹ อนุกรรมการชุดนี้จะมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณากลับกรองการยกวางระเบียบดังกล่าวให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยเป็นประโยชน์ต่อราชการและสามารถนำมาบังคับใช้ได้เป็นอย่างดี และเมื่อดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้วจะต้องนำเสนอให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปง.) พิจารณาต่อไป คณะอนุกรรมการอีกชุดหนึ่งได้แก่ อนุกรรมการพิจารณากลับกรองงานปรับปรุงโครงสร้างของสำนักงาน ปง. ให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีศาสตราจารย์อมร จันทรสมบูรณ์ เป็นประธานอนุกรรมการ และ พล.ต.อ.ชวลิต ยอธมณี เป็นรองประธานอนุกรรมการ⁴⁰ โดยอนุกรรมการชุดนี้มีอำนาจหน้าที่ใน

³⁸ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, มาตรา 30.

³⁹ คำสั่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ที่ 2/2543 เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณากลับกรองงานยกวางระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 พ.ศ....

⁴⁰ คำสั่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ที่ 1/2543 เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณากลับกรองงานปรับปรุงโครงสร้างของสำนักงาน ปง.ให้สอดคล้องกับอำนาจ

การพิจารณากลับกรองการปรับปรุงโครงสร้างของสำนักงาน ปปง. ให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นประโยชน์ต่อราชการและสามารถรองรับการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอย่างได้ผล โดยเมื่อดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้วจะต้องนำเสนอให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) พิจารณาต่อไปอีกเช่นเดียวกัน

สำหรับเรื่องของการแต่งตั้งคณะกรรมการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับ การแต่งตั้งคณะกรรมการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) และการแต่งตั้งคณะกรรมการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) จะพิจารณาได้ดังนี้

1. ในเรื่องของโครงสร้างของอนุกรรมการนั้นหากพิจารณาจากบทบัญญัติของกฎหมายแล้วคณะกรรมการที่คณะกรรมการ ปปง. แต่งตั้งตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 จะมีลักษณะที่คล้ายกับคณะกรรมการที่คณะกรรมการ ป.ป.ส. แต่งตั้งตามมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 เนื่องจากบทบัญญัติของกฎหมายได้บัญญัติให้คณะกรรมการฯ นั้นมีอำนาจในการแต่งตั้งอนุกรรมการโดยมิได้กำหนดถึงลักษณะของโครงสร้างแต่ประการใดซึ่งแตกต่างจากกรณีของอนุกรรมการของคณะกรรมการ ป.ป.ป. แต่งตั้งตามมาตรา 15 ที่บัญญัติให้อนุกรรมการที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. แต่งตั้งขึ้นนั้นจะต้องมีคณะกรรมการ ป.ป.ป. รวมอยู่ด้วยอย่างน้อย 1 คน แต่ในทางปฏิบัติของการแต่งตั้งอนุกรรมการของคณะกรรมการ ป.ป.ง. นั้นจะมีคณะกรรมการ ปปง. เป็นประธานอนุกรรมการอยู่ด้วย ซึ่งเป็นการเหมาะสมเพราะเนื่องจากจะทำให้ทราบถึงนโยบายที่ชัดเจนของคณะกรรมการ ปปง. ในการวางกรอบถึงอำนาจหน้าที่และทิศทางหรือนโยบายในการดำเนินงานเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้เป็นอย่างดี

2. ในเรื่องคุณสมบัติของอนุกรรมการนั้นหากพิจารณาหลักบทบัญญัติของกฎหมายแล้วคณะกรรมการที่คณะกรรมการ ปปง. จะมีลักษณะที่คล้ายกับคณะกรรมการที่คณะกรรมการ ป.ป.ส. แต่งตั้งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากบทบัญญัติของกฎหมายนั้นไม่ได้บัญญัติถึงคุณสมบัติของอนุกรรมการแต่อย่างใด แต่ในทางปฏิบัติแล้วจะแต่งตั้งจากผู้แทนหน่วยราชการหรือ

หน้าที่และความรับผิดชอบตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์กรที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณสมบัติเหมาะสมมาเป็นอนุกรรมการ ซึ่งแตกต่างจากกรณีของอนุกรรมการที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. แต่งตั้งนั้นจะต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา 10 และมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ.2518 เนื่องจากคณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. แต่งตั้งขึ้นนั้นจะสามารถใช้อำนาจในการสอบสวนตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. แต่งตั้งมอบหมายได้ ดังนั้นจึงต้องกำหนดคุณสมบัติให้เหมาะสมสำหรับผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งอนุกรรมการ

3. ลักษณะของภาระหน้าที่ของอนุกรรมการที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. แต่งตั้งขึ้นนั้นจะมีลักษณะคล้ายกับภาระหน้าที่ของอนุกรรมการที่คณะกรรมการ ป.ป.ส. แต่งตั้งขึ้น ทั้งนี้โดยส่วนใหญ่จะเป็นการให้ข้อมูลคณะกรรมการฯ หรือปฏิบัติหน้าที่อื่นใดที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ป.ป.ป. ซึ่งแตกต่างจากคณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. แต่งตั้งขึ้นนั้นจะมีอำนาจในการสอบสวนผู้กระทำความผิดในกรณีทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการได้ ซึ่งเป็นการใช้อำนาจในการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายภายในกรอบของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ที่มอบหมายไว้

4.3 คณะกรรมการธุรกรรม

คณะกรรมการธุรกรรมนี้ เป็นกรรมการในระดับปฏิบัติการ (working group) เพื่อตรวจสอบธุรกรรมที่ได้รับรายงานและยับยั้งการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน อันเป็นแนวความคิดที่เสนอโดยอาจารย์อักษรพร จุฬารัตน์ ทั้งนี้คณะกรรมการชุดนี้จะต้องมีความคล่องตัวสูงในการปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนี้ ในการตรวจสอบธุรกรรมและทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้นจำเป็นต้องมีมาตรการชั่วคราวเพื่อยับยั้งการทำธุรกรรมที่ต้องสงสัย หรือการยึดอายัดทรัพย์สินซึ่งอาจรีบได้ไว้ก่อนเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการฉ้อโกงหรือการฉ้อโกงในรูปแบบอื่น ๆ ในการนำทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้นไปหลบซ่อน อย่างไรก็ตามมาตรการทางกฎหมายของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนถึงแม้ว่ากฎหมายจะให้อำนาจไว้ก็ตาม ดังนั้นการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็ควรที่จะระมัดระวังด้วยความรอบคอบ⁴¹ พระราชบัญญัติฉบับนี้จึงได้ระบุให้การแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวให้ดำเนินงานอยู่ในรูปแบบของ “คณะกรรมการ” ก็เพื่อมิให้อำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับธุรกรรมที่ต้องสงสัยตกอยู่กับบุคคล

⁴¹ นิกร เจริญกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวปฏิบัติ, หน้า 181.

ใดบุคคลหนึ่ง⁴² แต่ในขณะที่เดียวกันพระราชบัญญัติดังกล่าวก็มีความต้องการให้เกิดความคล่องตัวสูงในการปฏิบัติหน้าที่ด้วย จำนวนของคณะกรรมการธุรกรรมจึงไม่ควรมีมากเกินไป เพราะอาจทำให้ไม่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงานและอาจเกิดผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจทางการเงินของเอกชนได้

4.3.1 โครงสร้างของคณะกรรมการธุรกรรม

จากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้วางโครงสร้างของคณะกรรมการธุรกรรมคณะหนึ่ง ประกอบด้วยจำนวนบุคคล 5 คน⁴³ ดังนี้

เลขาธิการ ปปง.	ประธานกรรมการ
กรรมการ ปปง. แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ 4 คน	กรรมการ

โดยบุคคลที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ปปง. ได้แต่งตั้งขึ้นเพื่อเป็นคณะกรรมการธุรกรรมนั้น จะต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ในสาขาเศรษฐศาสตร์ การเงิน การคลัง กฎหมาย หรือทางใดทางหนึ่งอันเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายนี้ นอกจากคุณสมบัติในเบื้องต้นที่กล่าวมาแล้วนั้น ยังจะต้องมีคุณสมบัติอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ประกอบด้วย คือ

1. เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการตั้งแต่ระดับ 8 หรือเทียบเท่าขึ้นไป หรือ
2. เป็นหรือเคยเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐในตำแหน่งตั้งแต่หัวหน้าฝ่ายหรือเทียบเท่าขึ้นไป หรือ

⁴² สุรพล ไตรเวทย์, คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน, หน้า 79.

⁴³ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, มาตรา 32.

⁴⁴ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี (ฉบับที่ 2) เรื่อง กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการธุรกรรม พ.ศ.2543, ลงวันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2543, ข้อ 1.

3. เป็นหรือเคยเป็นผู้สอนวิชาในสาขาดังกล่าวและดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป

ทั้งนี้ คณะกรรมการธุรกรรม นอกจากจะต้องมีคุณสมบัติดังกล่าวข้างต้นแล้ว คณะกรรมการธุรกรรมดังกล่าวยังจะต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย ดังนี้⁴⁵

1. เป็นสมาชิกพรรคการเมือง หรือกรรมการหรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง
2. เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น
3. เป็นผู้บริหารท้องถิ่น หรือเป็นข้าราชการการเมือง
4. เป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจ
5. เป็นกรรมการในหน่วยงานของรัฐ เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการ
6. เป็นกรรมการ ผู้จัดการ ที่ปรึกษา หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะคล้ายกันหรือมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือสถาบันการเงิน หรือประกอบอาชีพหรือวิชาชีพอย่างอื่น หรือประกอบกิจการใด ๆ ที่เป็นการขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ฉบับนี้

การที่กฎหมายได้กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งกรรมการธุรกรรมเช่นนี้ก็เพื่อที่จะได้บุคคลที่มีความเหมาะสมและปราศจากอำนาจหรือการครอบงำของกลุ่มอิทธิพล หรือกลุ่มผลประโยชน์ใดๆ อันจะทำให้มีความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อบรรลุถึงเจตนารมณ์ในการบังคับใช้กฎหมาย

โดยในปัจจุบันคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการธุรกรรมจำนวน 4 คน⁴⁶ ดังนี้

1.ศาสตราจารย์ไพจิตร ปุญญพันธ์	กรรมการ
2.นายพันธ์ สุริยพร	กรรมการ (ลาออก)

⁴⁵ เรื่องเดียวกัน, ข้อ 2.

⁴⁶ คำสั่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ที่ 3/2543 เรื่อง แต่งตั้ง

3.รศ.ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ	กรรมการ
4.พ.ต.อ.สังวร ศุภดิษฐ์	กรรมการ

ทั้งนี้โดยมีข้าราชการในสำนักงาน ปปง. ทำหน้าที่เป็นเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ ดังนี้

ผู้อำนวยการกองตรวจสอบและวิเคราะห์	เป็นเลขานุการ
ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศและติดตามประเมินผล	เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

4.3.2 การแต่งตั้งกรรมการธุรกรรม

คณะกรรมการธุรกรรมนั้น ประกอบไปด้วยคณะบุคคลจำนวน 5 คน ที่ทำงานในรูปแบบของคณะกรรมการ โดยมีคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทั้งนี้เลขาธิการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะเป็นประธานกรรมการคณะกรรมการธุรกรรมโดยตำแหน่ง และกรรมการธุรกรรมอีก 4 คนนั้น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) จะเป็นผู้พิจารณาแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความสามารถตามคุณลักษณะที่กฎหมายกำหนด ตามมาตรา 32 ประกอบกับ ประกาศของสำนักนายกรัฐมนตรี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 ว่าด้วยกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการธุรกรรม

4.3.3 วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการธุรกรรม

วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการธุรกรรมที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) นั้น จะมีวาระการดำรงตำแหน่ง 2 ปี และกรรมการธุรกรรมที่พ้นจากตำแหน่งแล้วอาจได้รับการแต่งตั้งได้อีก⁴⁷ ซึ่งหมายความว่า การดำรงตำแหน่งของกรรมการธุรกรรมนั้นจะมีระยะเวลานานเท่าใดก็วาระก็ได้เพราะกฎหมายไม่ได้บัญญัติกำหนดเวลาห้ามไว้แต่ประการใด

4.3.4 การพ้นตำแหน่งของคณะกรรมการธุรกรรม

⁴⁷ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, มาตรา 32 วรรคสาม.

การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการตุรกรรรม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้กรรมการตุรกรรรมพ้นจากตำแหน่งในกรณี⁴⁸ ดังต่อไปนี้คือ

1. เมื่อครบวาระ 2 ปี
2. ตาย
3. ลาออก
4. คณะกรรมการ ปปง. ให้ออก
5. เป็นบุคคลล้มละลาย
6. เป็นบุคคลไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
7. ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

สำหรับการพ้นจากตำแหน่งตามข้อ 5. คือเป็นบุคคลล้มละลาย และข้อ 6. เป็นบุคคลไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถนั้น กรณีเหล่านี้จะต้องมีคำสั่งศาล และการพ้นจากตำแหน่งตามข้อ 7. จะต้องเป็นกรณีที่ได้รับโทษจำคุกจริง ๆ ไม่ว่าโทษนั้นจะเป็นโทษจากการกระทำความผิดโดยเจตนาหรือกระทำโดยประมาทก็ตาม ทั้งนี้การพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการตุรกรรรมนั้นกฎหมายได้นำหลักในมาตรา 27 และมาตรา 28 มาบังคับใช้โดยอนุโลมยกเว้นกรณีมาตรา 27(3) ที่ให้กรรมการตุรกรรรมซึ่งคณะกรรมการ ปปง. แต่งตั้งจะพ้นจากตำแหน่งเมื่อกรรมการ ปปง. ให้ออก

4.3.5 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตุรกรรรม

คณะกรรมการตุรกรรรม นั้นมีบทบาทในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติการในการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ตามอำนาจและหน้าที่ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ อำนาจหน้าที่โดยทั่วไป และ อำนาจหน้าที่ในการดำเนินการ ซึ่งเป็นทั้งอำนาจและเป็นหน้าที่ในตัวเพื่อให้การปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเรียบร้อยตามความมุ่งหมาย ดังนี้

⁴⁸ เรื่องเดียวกัน, นำมาตรา 27 มาใช้โดยอนุโลม

อำนาจหน้าที่โดยทั่วไป⁴⁹

- 1) ตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด (มีมาตรการพิเศษ)
- 2) สั่งยับยั้งการทำธุรกรรม
 - 2.1) ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องกับหรืออาจเกี่ยวข้องกับ การกระทำความผิดฐานฟอกเงิน โดยคณะกรรมการสามารถสั่งยับยั้งการดำเนินธุรกรรมนั้นได้ 3 วันทำการ⁵⁰
 - 2.2) ในกรณีที่มีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องกับหรืออาจเกี่ยวข้องกับ การกระทำความผิดฐานฟอกเงิน สามารถสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมได้ 10 วันทำการ⁵¹
- 3) สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด สามารถสั่ง ยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวได้ 90 วัน⁵²
- 4) เสนอรายงานผลการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ต่อคณะกรรมการ ปปง.
- 5) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการ ปปง. มอบหมาย

อำนาจหน้าที่ในการดำเนินงาน

- 1) มอบหมายให้สำนักงาน ปปง. ดำเนินการตามมติอย่างหนึ่งอย่างใดของคณะกรรมการธุรกรรม⁵³
- 2) รับรายงานจากเลขาธิการ ปปง. กรณีเลขาธิการได้สั่งยับยั้งการทำธุรกรรมโดย เร่งด่วนไปแล้ว⁵⁴

⁴⁹ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 34.

⁵⁰ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 35.

⁵¹ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 36.

⁵² เรื่องเดียวกัน, มาตรา 48.

⁵³ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 40.

⁵⁴ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 35 วรรคสอง.

3) รายงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) กรณีการสั่งยับยั้งการทำธุรกรรม ไม่ว่าจะโดยคณะกรรมการธุรกรรมเองหรือโดยเลขาธิการ ปปง. ในกรณีเร่งด่วน⁵⁵

4) รับรายงานจากเลขาธิการ ปปง. กรณีเลขาธิการได้สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน โดยเร่งด่วนไปแล้ว⁵⁶

5) รายงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ในกรณีการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ไม่ว่าจะโดยคณะกรรมการธุรกรรมเองหรือโดยเลขาธิการ ปปง. ในกรณีเร่งด่วน⁵⁷

โดยทั้งนี้วิธีการดำเนินงานของคณะกรรมการธุรกรรมนั้น จะเป็นการประชุมในรูปแบบของ “คณะกรรมการ” เพื่อพิจารณาทกลงกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และการประชุมจะต้องมีกรรมการธุรกรรมมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุมในการวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีหนึ่งเสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นอันชี้ขาด⁵⁸

เมื่อพิจารณาถึงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรมที่เป็นองค์กรหนึ่งในการดำเนินงานบังคับใช้กฎหมายในระดับปฏิบัติการของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน นั้น จะเห็นได้ว่ามีลักษณะพิเศษเฉพาะและมีความแตกต่างจากการจัดองค์กรในการบังคับใช้กฎหมายของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ทั้งนี้เพราะองค์กรดังกล่าวจะได้รับการบริหารและดำเนินการปฏิบัติหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายตามนโยบายของคณะกรรมการฯที่แต่งตั้งขึ้นตามบทบัญญัติของกฎหมายเพียงคณะเดียวเท่านั้น แต่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้มีรูปแบบในการดำเนินงานการบังคับใช้กฎหมายโดยแบ่งองค์กรที่แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ที่มีภาระหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายในระดับนโยบาย และคณะกรรมการธุรกรรมที่มีภาระหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายในระดับปฏิบัติการ

⁵⁵ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 37.

⁵⁶ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 48 วรรคสอง.

⁵⁷ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 48 วรรคสาม.

⁵⁸ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 33.

ดังนั้นการวิเคราะห์ถึงการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรม และการกำกับดูแลการดำเนินงานโดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่าจะมีประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายได้จริงหรือไม่เพียงใด รวมทั้งมุมมองทางด้านกฎหมายมหาชนที่มีต่อการดำเนินงานบังคับใช้กฎหมายในเรื่องของการกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้นจะเป็นอย่างไร โดยจะพิจารณาได้ดังนี้

1. การที่คณะกรรมการธุรกรรมมีคำสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำธุรกรรมภายในเวลาที่กำหนดแต่ไม่เกิน 3 วันทำการ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องกับหรืออาจเกี่ยวข้องกับกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน หรือถ้าเป็นกรณีเร่งด่วนเลขาธิการ ปปง.จะเป็นผู้มีคำสั่งเป็นหนังสือเพื่อยับยั้งการทำธุรกรรมไปก่อนแล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรมตามมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 รายละเอียดตามที่กล่าวไว้ข้างต้นในบทที่ 2 แล้วนั้น สามารถวิเคราะห์แยกพิจารณาเป็นประเด็นได้ดังนี้

ก. ประเด็นการบังคับใช้กฎหมาย

1) การดำเนินงานของคณะกรรมการธุรกรรมในกรณีนี้มีความเหมาะสมดีแล้ว เพราะคณะกรรมการธุรกรรมดำเนินงานในรูปแบบของ “คณะกรรมการ” การใช้อำนาจของรัฐในการสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นเป็นการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน การตัดสินใจดำเนินการดังกล่าวควรจะต้องมีความรอบคอบไม่ควรขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง อีกทั้งจำนวนของคณะกรรมการธุรกรรมนั้นก็ไม่ควรมีมากเกินไปเพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติหน้าที่ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบหากกฎหมายมอบให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) เป็นผู้ใช้อำนาจดังกล่าวนี้คงจะไม่เหมาะสมและเกิดปัญหาในทางปฏิบัติอย่างแน่นอน เพราะสาเหตุของโครงสร้างคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) นั้น ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่หัวหน้าส่วนราชการระดับสูงของรัฐที่มีภารกิจมากมายอยู่แล้วและจำนวนของคณะกรรมการที่มีมากถึง 25 คน นอกจากนี้ผู้ที่มาดำรงตำแหน่งกรรมการธุรกรรมยังควรจะต้องเป็นบุคคลผู้ที่สามารถมีเวลาในการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ และเป็นบุคคลที่ถูกคัดเลือกมาอย่างดีจากผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในทางเศรษฐศาสตร์ การเงิน การคลัง

กฎหมาย หรือทางอื่นใดที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน⁵⁹

2) ในการดำเนินงานของเลขาธิการ ป.ปง. ในการออกคำสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำธุรกรรมไปก่อนสำหรับกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนแล้วจึงมารายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรมนั้น เป็นการบัญญัติเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะการหยุดยั้งการกระทำความผิดของบรรดาเหล่าอาชญากรทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะอาชญากรรมทางการเงินในรูปแบบของการฟอกเงินนั้นจะมีการเคลื่อนย้ายเปลี่ยนแปลงเงินด้วยความรวดเร็วมาก ดังนั้นในบางกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนหากจะรอให้มีการประชุมของคณะกรรมการธุรกรรมเพื่อดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอาจจะเป็นการล่าช้าเกินไป กฎหมายจึงได้บัญญัติให้เลขาธิการ ป.ปง. ซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการธุรกรรมโดยตำแหน่งมีอำนาจที่จะสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นได้ และหลังจากนั้นให้เลขาธิการ ป.ปง. รายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม ซึ่งในกรณีนี้แม้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จะมีได้บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่ากรณีที่ให้เลขาธิการ ป.ปง. รายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรมนั้นเป็นเพียงการแจ้งเพื่อให้ทราบเท่านั้น หรือเป็นการแจ้งเพื่อให้คณะกรรมการธุรกรรมตรวจสอบการใช้อำนาจดังกล่าว แต่เมื่อวิเคราะห์ถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้ที่ต้องการให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลย์การใช้อำนาจของเลขาธิการ ป.ปง.⁶⁰ ซึ่งได้ใช้ดุลพินิจแต่เพียงผู้เดียวในกรณีนี้ ประกอบกับการพิจารณาถึงรายละเอียดในขั้นตอนของการร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในขณะที่เป็นร่างฯ ฉบับที่เสนอคณะกรรมการวิสามัญฯ สภาผู้แทนราษฎรเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร⁶¹ จะเห็นได้ว่าคณะกรรมการฯ ได้พิจารณาถึงประเด็นในการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรมไว้ชัดเจน

⁵⁹ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการธุรกรรม พ.ศ. 2543 ลงวันที่ 11 กันยายน 2543.

⁶⁰ อรรถนพ ลิขิตจิตตะ, ถาม – ตอบ เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, เอกสารเผยแพร่ 2-06-2542, กองนิติการ สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักนายกรัฐมนตรี, หน้า 100.

⁶¹ รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ..... สภาผู้แทนราษฎร, กองกรรมาธิการ 1 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

แล้ว⁶² ทั้งนี้จึงได้แก้ไขร่างฯ ฉบับดังกล่าวให้คณะกรรมการตุกรกรรมมีอำนาจที่จะเปลี่ยนแปลง แก้ไข เพิ่มเติมมติ คำสั่ง หรือมอบหมายให้เลขาธิการ ปปง. ดำเนินการอื่นใดได้ โดยไม่ใช่แต่เพียงรับทราบอย่างเดียว และได้พิจารณาให้มีการตัดถ้อยคำว่า “...ทราบก็ได้” ในมาตรา 33 วรรคสอง ในร่างฯ ฉบับดังกล่าวออก สำหรับประเด็นอำนาจของคณะกรรมการตุกรกรรมนี้ได้รับการยืนยันตามร่างฯ ฉบับนี้มาโดยตลอด จนถึงร่างฯ ฉบับที่คณะกรรมการวิชาการร่วมกันพิจารณาคดี หรือร่างฯ ฉบับที่ผ่านความเห็นชอบของรัฐสภา เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2542 นั้น ต่างก็ยืนยันตามร่างเดิมในประเด็นที่ให้ตัดถ้อยคำว่า “...ทราบก็ได้” ในขั้นนี้ตามมาตรา 35 วรรคสอง ออก⁶³ ซึ่งนับว่าเป็นมาตรการในการบังคับใช้กฎหมายที่มีความเหมาะสมรอบคอบและมีประสิทธิภาพเพียง

ข. ประเด็นการพิจารณาทางกฎหมายมหาชน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นี้ เป็นกฎหมายที่มีเจตนารมณ์ในการบัญญัติให้ความผิดฐานฟอกเงินเป็นความผิดในทางอาญา และได้นำมาตราการทางกฎหมายแห่งมาบังคับใช้ในการริบทรัพย์สินให้ตกเป็นของแผ่นดิน มาตรการหลายอย่างในการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้นั้นได้กระทบต่อสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน แต่เมื่อวิเคราะห์ในรายละเอียดแล้วจะเห็นได้ว่ามาตรการทางกฎหมายบางประการนั้นเป็นคำสั่งทางปกครองซึ่งถือว่าเป็นมาตรการทางกฎหมายมหาชน ซึ่งมาตรการดังกล่าวคือ บทบัญญัติในมาตรา 35 ที่ให้อำนาจแก่คณะกรรมการตุกรกรรม และเลขาธิการ ปปง. ในกรณีเร่งด่วนมีคำสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมได้ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องกับหรืออาจเกี่ยวข้องกับ การกระทำความผิดฐานฟอกเงิน คำสั่งในการยับยั้งการทำธุรกรรมนี้ในทางกฎหมายมหาชนถือว่าเป็นคำสั่งทางปกครอง ทั้งนี้เพราะคำสั่งดังกล่าวได้เกิดจากเจ้าหน้าที่องค์กรของรัฐเป็นผู้ใช้อำนาจภายใต้บทบัญญัติของกฎหมาย และคำสั่งจากเจ้าหน้าที่องค์กรของรัฐนี้ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพและทรัพย์สินของประชาชน⁶⁴ ซึ่งหากเป็นเช่นนั้นแล้วในการบังคับใช้

⁶² บันทึกการประชุมคณะกรรมการวิชาการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. สภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 17 วันพฤหัสบดีที่ 28 มกราคม 2541.

⁶³ อรรถนพ ลิขิตจิตถะ, ถาม – ตอบ เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า 144.

⁶⁴ กมลชัย รัตนสกาวงศ์, กฎหมายปกครอง, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2540), หน้า 15.

กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอาจจะเกิดปัญหาในทางปฏิบัติได้และเป็นประเด็นปัญหาทางกฎหมายที่ต้องพิจารณาว่า หากคำสั่งทางปกครองดังกล่าวได้กระทำโดยมิชอบแล้วผู้เสียหายจะสามารถโต้แย้งหรือคัดค้านคำสั่งทางปกครองในกรณีนี้ได้หรือไม่เพียงใด และในกรณีนี้ศาลปกครองซึ่งได้มีขึ้นแล้วในประเทศไทยขณะนี้ จะเข้ามามีส่วนในการวินิจฉัยอย่างไร ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาในทางปฏิบัติที่จะเกิดขึ้น งานวิจัยฉบับนี้จึงขอเสนอให้มีการเพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยเรื่องของการคัดค้านคำสั่งในการยับยั้งการทำธุรกรรม และแก้ไขบทบัญญัติในมาตรา 59 ให้ครอบคลุมถึงในประเด็นดังกล่าวในเรื่องของขอบเขตอำนาจของศาล ซึ่งจะกล่าวในรายละเอียดต่อไป หลังจากได้วิเคราะห์กรณีการมีคำสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามมาตรา 36 ในหัวข้อที่ 2 ต่อไป

2. การที่คณะกรรมการธุรกรรมมีคำสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำธุรกรรมภายในเวลาที่กำหนดแต่ไม่เกิน 10 วันทำการ ในกรณีที่มีหลักฐานเป็นที่เชื่อถือได้ว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ตามมาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 รายละเอียดตามที่กล่าวไว้ข้างต้นในบทที่ 2 แล้วนั้น สามารถวิเคราะห์แยกพิจารณาเป็นประเด็นได้ดังนี้

ก. ประเด็นในการบังคับใช้กฎหมาย

ในการวิเคราะห์ในเรื่องของการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายของคณะกรรมการธุรกรรมนั้นจะมีลักษณะเช่นเดียวกับกรณีการสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามมาตรา 35 เพียงแต่กรณีของบทบัญญัติตามมาตรา 36 นี้เป็นเรื่องที่มีหลักฐานที่เป็นที่เชื่อถือได้ ไม่ใช่แต่เพียงกรณีมีเหตุอันควรสงสัยตามมาตรา 35 เท่านั้น และในกรณีนี้กฎหมายไม่ได้บัญญัติให้เลขาธิการ ปปง. มีอำนาจในการ สั่งยับยั้งการทำธุรกรรมได้ภายในกำหนดแต่ไม่เกิน 10 วันทำการ ทั้งนี้เพราะระยะเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลาที่มากพอสมควรอันอาจจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิและเกิดความเสียหายในการดำเนินธุรกิจอย่างมากแก่เอกชนได้ การจะมีคำสั่งดังกล่าวจึงควรที่จะกระทำโดยความรอบคอบในรูปแบบของ “คณะกรรมการ” ไม่ใช่เป็นการใช้ดุลพินิจของบุคคลใดบุคคลหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียว

ข. ประเด็นการพิจารณาทางกฎหมายมหาชน

การวิเคราะห์จะมีลักษณะเช่นเดียวกับกรณีการมีคำสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามบทบัญญัติในมาตรา 35 ดังกล่าวข้างต้น

ข้อเสนอในการโต้แย้งคัดค้านคำสั่งของคณะกรรมการธุรกรรม

1. ในกรณีการโต้แย้งคัดค้านคำสั่งของคณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการ ปปง. ตามบทบัญญัติในมาตรา 35 และมาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน⁶⁵ นั้น ไม่มีกฎหมายมาตราใดได้บัญญัติไว้เป็นการชัดแจ้งถึงการให้สิทธิแก่ผู้ทำธุรกรรมในการโต้แย้งต่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ ปปง. ได้โดยตรง ซึ่งต่างจากในเรื่องของการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน แต่ถึงอย่างไรก็ตามสำหรับการคัดค้านคำสั่งยับยั้งในการทำธุรกรรมนี้ผู้ทำธุรกรรมยังมีช่องทางในการเสนอข้อมูลเพื่อการคัดค้านได้ 2 ทาง คือ

1.1 โดยผ่านการรายงานของสถาบันการเงิน ในกรณีที่ปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงใดที่เกี่ยวข้องหรืออาจจะเป็นประโยชน์ในการยืนยันหรือยกเลิกข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมที่สถาบันการเงินได้รายงานไปแล้ว ให้สถาบันการเงินรายงานข้อเท็จจริงนั้นให้สำนักงาน ปปง. ทราบโดยไม่ชักช้า⁶⁵

1.2 โดยผ่านการรายงานจากผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือคำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายทุน ในกรณีที่ปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงใดที่เกี่ยวข้องหรืออาจจะเป็นประโยชน์ในการยืนยันหรือยกเลิกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรมที่ได้รายงานไปแล้วให้ผู้ประกอบอาชีพดังกล่าวรายงานให้สำนักงาน ปปง. ทราบโดยไม่ชักช้า⁶⁶

จากหลักกฎหมายดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ควรจะมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายในกรณีที่ให้โอกาสแก่เอกชนผู้ทำธุรกรรมได้แสดงหลักฐานเพื่อคัดค้านคำสั่งการยับยั้งการดำเนินธุรกรรม ตามมาตรา 35 ต่อคณะกรรมการธุรกรรม ทั้งนี้เนื่องจากบทบัญญัติในมาตรา 35 และมาตรา 36 ดังกล่าวได้ให้อำนาจในการสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมแก่คณะกรรมการธุรกรรม และเลขาธิการ ปปง. ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน

⁶⁵ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, มาตรา 13 วรรคท้าย.

⁶⁶ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 16 วรรคท้าย.

เมื่อมีเหตุอันควรสงสัย และกรณีเมื่อมีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่ากระทำความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งเป็นการวิเคราะห์สืบสวนสอบสวนจากข้อมูลที่ได้รับรายงานมาอันเป็นการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่องค์การของรัฐในการวินิจฉัยและออกคำสั่งตามกฎหมายอันถือว่าเป็นคำสั่งทางปกครอง ซึ่งในกรณีนี้แม้เจ้าหน้าที่องค์การของรัฐจะมีคำสั่งในการยับยั้งการทำธุรกรรมอันเป็นการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนในการประกอบกิจการ หรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมแล้ว⁶⁷ และคำสั่งในการยับยั้งการทำธุรกรรมดังกล่าวจะมีผลใช้บังคับได้โดยไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ตามหลัก "นิติรัฐ" ก็ตาม แต่เมื่อคำนึงถึงหลักความชอบธรรมในการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนแล้วก็ควรจะให้เอกชนได้มีสิทธิในการโต้แย้งคัดค้านคำสั่งดังกล่าวหากเป็นคำสั่งที่กระทำโดยมิชอบโดยส่งมอบข้อมูลหรือหลักฐานเพิ่มเติมเพื่อประกอบในการคัดค้านแก่เลขาธิการ ปปง. เพื่อส่งเรื่องให้คณะกรรมการธุรกรรมดำเนินการพิจารณาในรูปแบบของ "คณะกรรมการ" อีกครั้งหนึ่ง

ทั้งนี้เมื่อคณะกรรมการธุรกรรม ได้รับการข้อมูลหรือหลักฐานเพิ่มเติมจากการยื่นคัดค้านคำสั่งในการดำเนินการยับยั้งการทำธุรกรรมแล้วนั้น จะยืนยันตามเดิมก็ได้ หรือหากเป็นการคัดค้านในกรณีที่เลขาธิการ ปปง.มีคำสั่ง คณะกรรมการธุรกรรมก็จะเป็นองค์การผู้ตรวจสอบความถูกต้องในการใช้อำนาจและกลั่นกรองงานเพื่อความรอบคอบในการบังคับใช้กฎหมายอีกประการหนึ่ง

โดยทั้งนี้แม้ระยะเวลาในการยับยั้งการทำธุรกรรมจะมีเพียง 3 วัน หรือ 10 วันทำการก็ตาม แต่สำหรับการดำเนินธุรกิจทางการเงินนั้นอาจส่งผลกระทบต่อทรัพย์สินและผลการดำเนินงานทางธุรกิจของเอกชนผู้บริสุทธิ์เป็นมูลค่าจำนวนมาก ทั้งนี้หากเจ้าหน้าที่องค์การของรัฐได้ใช้อำนาจที่กฎหมายมอบไว้ไปในทางมิชอบ หรือไม่มีความระมัดระวังรอบคอบเท่าที่ควร ก็อาจจะส่งผลกระทบต่อเอกชนผู้บริสุทธิ์ได้ ดังนั้นงานวิจัยฉบับนี้จึงเห็นควรให้มีการเพิ่มบทบัญญัติให้ผู้ทำธุรกรรมหรือผู้เสียหายได้มีโอกาสในการคัดค้านคำสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมต่อเลขาธิการ ปปง. เพื่อส่งเรื่องต่อไปยังคณะกรรมการธุรกรรมเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนผู้บริสุทธิ์ โดยการโต้แย้งคัดค้านนี้ผู้ทำธุรกรรมหรือผู้เสียหายจะใช้สิทธิโต้แย้งหรือไม่ก็ยอมทำได้ ส่วนในการดำเนินการพิจารณานั้นควรจะให้คณะกรรมการธุรกรรมลงมติยืนยัน หรือ เปลี่ยนแปลงคำสั่งดังกล่าวภายใน 1 วันทำการหลังจากได้รับคำคัดค้านพร้อมกับข้อ

⁶⁷ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540, มาตรา 50

มูลและหลักฐานในการประกอบการพิจารณา และผู้ทำธุรกรรมดังกล่าวจะทำการยื่นเสนอการคัดค้านได้เพียงครั้งเดียวเพื่อไม่เป็นการเพิ่มภาระงานแก่คณะกรรมการธุรกรรม

ข้อเสนอในเรื่องเขตอำนาจศาล

1.ขอเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในมาตรา 59 ประเด็นเรื่องอำนาจของศาลกับการวินิจฉัยประเด็นปัญหาการคัดค้านคำสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมของคณะกรรมการธุรกรรม และเลขาธิการ ปปง. อันเป็นคำสั่งทางปกครองนี้ ว่าควรอยู่ในอำนาจของศาลเดียวกันกับกรณีการมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามมาตรา 48 ที่อยู่ภายใต้บังคับของบทบัญญัติในเรื่องเขตอำนาจศาลตามมาตรา 59 เพื่อความชัดเจน

2.ขอเสนอให้มีการแก้ไขบทบัญญัติในมาตรา 59 ประเด็นที่ว่า “....ให้ยื่นต่อศาลแพ่ง...” มาเป็น “....ให้ยื่นต่อศาลส่วนแพ่ง...” ตามร่างฯ ฉบับที่คณะกรรมการสิทธิการวิสามัญสภาผู้แทนราษฎรได้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรตามเดิม ทั้งนี้เพราะจะทำให้การดำเนินคดีตามบทบัญญัติในกฎหมายฉบับนี้นั้นสามารถได้รับการพิจารณาคดีได้กับศาลทั่วประเทศที่พิจารณาคดีในส่วนคดีแพ่ง โดยไม่จำเป็นต้องคำคดีมาพิจารณาที่ศาลแพ่งที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ แต่เพียงแห่งเดียว อันจะทำให้ปัญหาในเรื่องความล่าช้าเพราะจำนวนของคดีความที่มีมากและประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรม

บทบัญญัติในมาตรา 59 ที่ขอเสนอแก้ไขใหม่จะมีข้อความ ดังนี้

มาตรา 59 การดำเนินการทางศาลตามหมวดนี้ รวมทั้งบทบัญญัติในมาตรา 34 มาตรา 35 มาตรา 36 และมาตรา 37 ให้ยื่นต่อศาลส่วนแพ่งและให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาบังคับใช้โดยอนุโลม

ในการนี้ให้พนักงานอัยการได้รับการยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง

3.ในกรณีที่คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ ปปง. แล้วแต่กรณีมีคำสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำธุรกรรมตามมาตรา 35 หรือมาตรา 36 แล้ว ให้คณะกรรมการธุรกรรมรายงานต่อคณะกรรมการ ปปง. ตามบทบัญญัติในมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 สามารถวิเคราะห์และพิจารณาได้ ดังนี้

ในการดำเนินงานของคณะกรรมการตุกรกรรม หรือเลขาธิการ ปปง.แล้วแต่กรณีในการออกคำสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำตุกรกรรม แล้วต่อมาได้รายงานต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) นั้น ในกรณีนี้แม้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จะมีได้บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่าการที่ให้คณะกรรมการตุกรกรรมหรือเลขาธิการ ปปง.ที่สั่งยับยั้งการทำตุกรกรรมตามมาตรา 35 ว่าต้องรายงานต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) นั้นเป็นเพียงการแจ้งให้ทราบเท่านั้น หรือเป็นการแจ้งเพื่อให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ได้ตรวจสอบการใช้อำนาจดังกล่าว แต่เมื่อวิเคราะห์ถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้ที่ต้องการให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลย์การใช้อำนาจระหว่างคณะกรรมการตุกรกรรมซึ่งเป็นคณะกรรมการในระดับปฏิบัติการ และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ซึ่งเป็นคณะกรรมการในระดับนโยบายแล้ว⁶⁸ ประกอบกับการพิจารณาถึงรายละเอียดในขั้นตอนของการยกร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในขณะที่เป็นร่างฯ ฉบับที่เสนอคณะกรรมการวิสามัญฯ สภาผู้แทนราษฎร เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร⁶⁹ จะเห็นได้ว่าคณะกรรมการฯ ได้พิจารณาถึงประเด็นในการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตุกรกรรม และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ไว้ชัดเจนแล้วจึงได้แก้ไขร่างฯ ฉบับดังกล่าวให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) มีอำนาจที่จะเปลี่ยนแปลง แก้ไข เพิ่มเติมมติ คำสั่ง หรือมอบหมายให้คณะกรรมการตุกรกรรมดำเนินการอื่นใดได้โดยไม่ใช่แต่เพียงรับทราบอย่างเดียว และได้พิจารณาให้มีการตัดถ้อยคำว่า “...ทราบ” ในมาตรา 35 ในร่างฯ ฉบับดังกล่าวออก และสำหรับประเด็นการแก้ไขตัดถ้อยคำนี้ได้รับการยืนยันตามร่างฯ ฉบับนี้ตามลำดับมาโดยตลอด จนถึงร่างฯ ฉบับที่คณะกรรมการวิสามัญฯ ร่วมกันพิจารณาคดี หรือร่างฯ ฉบับที่ผ่านความเห็นชอบของรัฐสภา เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2542 นั้น ต่างก็ยืนยันตามร่างเดิมในประเด็นที่ให้ตัดถ้อยคำว่า “...ทราบ” ในขั้นนี้ตามมาตรา 37 ออก⁷⁰ และให้มีการเพิ่มบทบัญญัติในมาตรา 25(5) ที่บัญญัติให้คณะกรรมการ

⁶⁸ อรรถนพ ลิขิตจิตตะ, ถาม – ตอบ เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า 100.

⁶⁹ รายงานของคณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ..... สภาผู้แทนราษฎร, กองกรรมาธิการ 1 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

⁷⁰ อรรถนพ ลิขิตจิตตะ, ถาม – ตอบ เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า 144.

ป.ป.ง. มีอำนาจในการ “...ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ...” จึงเป็นการยืนยันได้ว่าคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) นั้น มีอำนาจในการตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะกรรมการธุรกรรม⁷¹ ทั้งนี้เพื่อเป็นการถ่วงดุลย์การใช้อำนาจขององค์กรเจ้าหน้าที่ของรัฐ และเพื่อเป็นการยืนยันถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ร่างฯ ฉบับที่สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ตลอดจนร่างที่ผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภานั้นต่างก็มีบทบัญญัติให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) มีอำนาจในการสั่งให้กรรมการธุรกรรมพ้นจากตำแหน่งได้⁷² ตามมาตรา 32 วรรคสาม ซึ่งนับว่าเป็นมาตรการในการบังคับใช้กฎหมายที่มีความเหมาะสมรอบคอบและมีประสิทธิภาพยิ่ง

4. ประเด็นในเรื่องที่คณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการ ปปง. แล้วแต่กรณีนั้น มีอำนาจในการออกคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวโดยมีกำหนดไม่เกิน 90 วัน⁷³ ในกรณีที่หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดจากการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามมาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้น สามารถจะวิเคราะห์ได้ ดังนี้

ก. ประเด็นการบังคับใช้กฎหมาย

1. ในกรณีการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนี้ได้กระทำในรูปแบบของ “คณะกรรมการ” คือ คณะกรรมการธุรกรรม ทั้งนี้เพื่อความรอบคอบในการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่องค์กรของรัฐตามบทบัญญัติของกฎหมาย

2. ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนนั้น เลขาธิการ ปปง. สามารถสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไปก่อนได้แล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม ซึ่งในกรณีนี้เจตนารมณ์ของกฎหมายต้องการให้มีการตรวจสอบการใช้อำนาจของเลขาธิการ ปปง. โดยคณะกรรมการธุรกรรมอันเป็น

⁷¹ บันทึกการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. สภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 17 วันพฤหัสบดีที่ 28 มกราคม 2541.

⁷² เรื่องเดียวกัน, หน้า 144-145.

⁷³ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, มาตรา 48.

การถ่วงดุลย์การใช้อำนาจจากเจ้าหน้าที่องค์กรของรัฐเพื่อความรอบคอบในรูปแบบของ “คณะกรรมการ” ทั้งพิจารณาได้จากการพิจารณาถึงรายละเอียดในขั้นตอนของการยกร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ในขณะที่เป็นร่างฯ ฉบับที่เสนอคณะกรรมการวิสามัญฯ สภาผู้แทนราษฎรเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร⁷⁴ จะเห็นได้ว่า คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาถึงประเด็นในการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรม และเลขาธิการ ปปง. ไว้ชัดเจนแล้วจึงได้แก้ไขร่างฯ ฉบับดังกล่าวให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจที่จะเปลี่ยนแปลง แก้ไข เพิ่มเติมมติ คำสั่ง หรือมอบหมายให้เลขาธิการ ปปง. ดำเนินการอื่นใดได้โดยไม่ใช่แต่เพียงรับทราบอย่างเดียว และได้พิจารณาให้มีการตัดถ้อยคำว่า “...ทราบก็ได้” ในมาตรา 43 ในร่างฯ ฉบับดังกล่าวออก และสำหรับประเด็นการแก้ไขตัดถ้อยคำนี้ได้รับการยืนยันตามร่างฯ ฉบับนี้ตามลำดับมาโดยตลอด จนถึงร่างฯ ฉบับที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาคดีหรือร่างฯ ฉบับที่ผ่านความเห็นชอบของรัฐสภา เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2542 นั้น ต่างก็ยืนยันตามร่างเดิมในประเด็นที่ให้ตัดถ้อยคำว่า “...ทราบก็ได้” ในขั้นนี้ตามมาตรา 48 วรรคท้ายออก⁷⁵ ซึ่งนับว่าเป็นมาตรการในการบังคับใช้กฎหมายที่มีความเหมาะสมรอบคอบและมีประสิทธิภาพยิ่ง

3. เมื่อคณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการ ปปง.แล้วแต่กรณีได้สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินแล้ว ให้คณะกรรมการธุรกรรมรายงานต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ซึ่งในกรณีนี้นั้นกฎหมายต้องการให้มีการตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการ ปปง. แล้วแต่กรณีโดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) อีกชั้นหนึ่ง อันเป็นการถ่วงดุลย์การใช้อำนาจจากเจ้าหน้าที่องค์กรของรัฐเพื่อความรอบคอบในรูปแบบของ “คณะกรรมการ” และหากจะพิจารณาถึงถึงรายละเอียดในขั้นตอนของการยกร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ในขณะที่เป็นร่างฯ ฉบับที่เสนอคณะกรรมการวิสามัญฯ สภาผู้

⁷⁴ รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ..... สภาผู้แทนราษฎร, กองกรรมาธิการ 1 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

⁷⁵ อรรถนพ ลิขิตจิตตะ, ถาม – ตอบ เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า 144.

แพนราษฎรเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร⁷⁶ จะเห็นได้ว่าคณะกรรมการกิจการฯ ได้พิจารณาถึงประเด็นในการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ ปปง. และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ไว้ชัดเจนแล้วจึงได้แก้ไขร่างฯ ฉบับดังกล่าวให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) นั้นมีอำนาจที่จะเปลี่ยนแปลง แก้ไข เพิ่มเติมมติ คำสั่งหรือมอบหมายให้คณะกรรมการธุรกรรม ดำเนินการอื่นใดได้โดยไม่ใช่แต่เพียงรับทราบอย่างเดียว และได้พิจารณาให้มีการตัดถ้อยคำว่า “...ทราบ” ในมาตรา 43 ในร่างฯ ฉบับดังกล่าวออก และสำหรับประเด็นการแก้ไขตัดถ้อยคำนี้ได้รับการยืนยันตามร่างฯ ฉบับนี้ตามลำดับมาโดยตลอด จนถึงร่างฯ ฉบับที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาคดี หรือร่างฯ ฉบับที่ผ่านความเห็นชอบของรัฐสภา เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2542 นั้น ต่างก็ยืนยันตามร่างเดิมในประเด็นที่ให้ตัดถ้อยคำว่า “...ทราบ” ในขั้นนี้ตามมาตรา 48 วรรคท้ายออก⁷⁷ และเพื่อเป็นการยืนยันถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายดังกล่าวเมื่อพิจารณาจะเห็นได้ว่า ร่างฯ ฉบับที่สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ตลอดจนร่างที่ผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภานั้นต่างก็มีบทบัญญัติให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) มีอำนาจในการสั่งให้กรรมการธุรกรรมพ้นจากตำแหน่งได้⁷⁸ ตามมาตรา 32 วรรคสาม ซึ่งนับว่าเป็นมาตรการในการบังคับใช้กฎหมายที่มีความเหมาะสมรอบคอบและมีประสิทธิภาพยิ่ง

4. ผู้ที่ถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดนั้นจะมีสิทธิขอให้เพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นได้ โดยยื่นคำขอต่อเลขาธิการ ปปง. พร้อมด้วยหลักฐานที่แสดงว่าเงินหรือทรัพย์สินในการทำธุรกรรมนั้นมีใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด พร้อมทั้งมีสิทธิเข้าชี้แจงหรือนำบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือที่ปรึกษาเข้าร่วมชี้แจงเพื่อประกอบการพิจารณาคำขอและหลักฐานที่ได้แสดงไว้ก็ได้⁷⁹ โดยในกรณีนี้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้บัญญัติไว้แตกต่างจากกรณีคำสั่งในการยับยั้งการทำธุรกรรมที่ผู้ทำธุรกรรมไม่สามารถที่จะยื่นคำขอเพื่อคัดค้านหรือเพิกถอนคำสั่งได้ การให้

⁷⁶ รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ..... สภาผู้แทนราษฎร, กองกรรมาธิการ 1 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

⁷⁷ อรรถนพ ลิขิตจิตตะ, **ถาม – ตอบ เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน**, หน้า 144.

⁷⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 144-145.

⁷⁹ กฎกระทรวง ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

ทำธุรกรรมที่ผู้ทำธุรกรรมไม่สามารถที่จะยื่นคำขอเพื่อคัดค้านหรือเพิกถอนคำสั่งได้ การให้สิทธิในการคัดค้านคำสั่งยึดหรืออายัดของเจ้าหน้าที่องค์กรของรัฐในประเด็นนี้ก็เพื่อความรอบคอบในการบังคับใช้กฎหมายอันอาจจะส่งผลกระทบต่อการคุ้มครองในเรื่องสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนในด้านทรัพย์สินได้⁸⁰ อันนับว่าเป็นมาตรการทางกฎหมายที่มีความเหมาะสมและให้ความสำคัญกับหลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นอย่างดี

ข. ประเด็นการพิจารณาทางกฎหมายมหาชน

สำหรับกรณีคำสั่งที่คณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการ ปปง. ได้สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกิน 90 วันทำการนี้ เมื่อพิจารณาในด้านของกฎหมายมหาชนแล้วย่อมถือว่าเป็นคำสั่งทางปกครองเช่นเดียวกับกรณีของคำสั่งในการยับยั้งการทำธุรกรรมตามมาตรา 35 และ มาตรา 36 เพราะคำสั่งในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามมาตรา 48 ดังกล่าวนี้นี้ ได้เกิดจากเจ้าหน้าที่องค์กรของรัฐเป็นผู้ใช้อำนาจภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายและได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพและทรัพย์สินของประชาชน แต่ในประเด็นของการบังคับใช้กฎหมายตามมาตรานี้จะไม่มีปัญหาในทางปฏิบัติเหมือนกรณีของคำสั่งยับยั้งในการทำธุรกรรม ทั้งนี้เพราะบทบัญญัติในมาตรา 59 ได้บัญญัติว่า **“การดำเนินการทางศาลตามหมวดนี้ ให้ยื่นต่อศาลแพ่งและให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม...”** อันเป็นการบัญญัติกฎหมายให้มีลักษณะเฉพาะครอบคลุมถึงการดำเนินการของกระบวนการยุติธรรมอย่างชัดเจนแล้ว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁸⁰ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540, มาตรา 48.

โดยทั้งนี้หากผู้ที่ได้รับคำสั่งทางปกครองตามมาตรา 35 มาตรา 36 หรือมาตรา 48 นั้น ในกรณีหากเป็นคำสั่งที่มีชอบด้วยกฎหมายแล้ว ในทางทฤษฎีผู้เสียหายก็มีสิทธิที่จะนำขึ้นสู่การพิจารณาคดีของศาลปกครองได้ แต่ทั้งนี้จะเป็นการทันการณ์ต่อการได้รับการเยียวยาในความเสียหายหรือไม่ก็ต้องพิจารณาเป็นการเฉพาะรายไป วิทยานิพนธ์เล่มนี้ขอเสนอแนวความคิดเพิ่มเติมว่า หากต่อไปในอนาคตคดีทางด้านเศรษฐกิจอาจจะถูกนำขึ้นสู่การพิจารณาของศาลชำนาญพิเศษ หรือศาลทรัพย์สินทางปัญญา ข้อพิพาทดังกล่าวกรณีข้างต้นก็คงจะหมดไป ทั้งนี้เพราะกรณีคำสั่งทางปกครองดังกล่าวเป็นคำสั่งที่มีผลกระทบต่อทรัพย์สินและเป็นคดีทางด้านเศรษฐกิจอันเป็นการเข้าช้อยกเว้นที่จะไม่ถูกพิจารณาคดีโดยศาลปกครองตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ในการดำเนินการเพื่อหยุดยั้งการก่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้น ได้จัดให้มีการตั้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้น โดยมีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) และคณะกรรมการธุรกรรมเป็นองค์กรหลักที่มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการควบคุมและบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้ในการดำเนินงานขององค์กรทั้ง 2 ดังกล่าว กฎหมายได้บัญญัติให้มีความสัมพันธ์กันในการใช้อำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติในมาตรา 25(5) มาตรา 37 และมาตรา 48 เป็นต้น นอกจากนี้ในการดำเนินงานเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นกฎหมายฉบับนี้ยังได้ให้อำนาจกับคณะกรรมการธุรกรรมในการใช้มาตรการพิเศษทางกฎหมายบางประการอันเป็นการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน เช่น ในกรณีการมีคำสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามมาตรา 35 และมาตรา 36 และกรณีการมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการทำความผิดฐานฟอกเงินตกเป็นของแผ่นดิน ตามมาตรา 48 ซึ่งเมื่อได้ทำการวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมในการใช้มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวและความสัมพันธ์กับอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ในการตรวจสอบการดำเนินงานแล้วนั้น จะสามารถวิเคราะห์ที่ได้ดังนี้

บทสรุป

1. การใช้อำนาจหน้าที่ขององค์กรในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นมีการวางนโยบายและมาตรการทางกฎหมายบางประการที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน ดังนั้นการดำเนินงานบังคับใช้กฎหมายในรูปแบบของ “คณะกรรมการ” ในกรณีของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) จึงเป็นการดำเนินงานที่มีความเหมาะสม เพราะดำเนินงานในการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ปปปง. จะได้กระทำไปด้วยความรอบคอบโดยมิได้ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของบุคคลใดบุคคลหนึ่งแต่เพียงผู้เดียวอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายได้

2. การดำเนินงานใช้อำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น การที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) จะทำให้มีความสะดวกต่อการสั่งการและประสานงานกับองค์กรหรือหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพราะเนื่องจากนายกรัฐมนตรีนั้นเป็นตำแหน่งสูงสุดขององค์กรฝ่ายบริหารหรือรัฐบาล

3. ในการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น การที่กฎหมายบัญญัติให้โครงสร้างของคณะกรรมการ ปปง. มีสัดส่วนของกรรมการโดยตำแหน่งที่เป็นหัวหน้าหน่วยงานราชการหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมายนั้นนับว่าเป็นการเหมาะสมดีแล้ว เพราะเนื่องจากการดำเนินการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นจำเป็นต้องประสานงานกับหน่วยงานหรือองค์กรหลายแห่ง หากคณะกรรมการ ปปง. ซึ่งเป็นองค์กรผู้กำหนดนโยบายและกำกับดูแลในการบังคับใช้กฎหมายได้มีตัวแทนจากองค์กรที่เกี่ยวข้องเหล่านี้มาร่วมในการดำเนินงานโดยเป็นกรรมการ ปปง. แล้วการประสานงานเพื่อการบังคับใช้กฎหมายก็จะมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4. ในการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น การที่กฎหมายบัญญัติให้โครงสร้างของคณะกรรมการ ปปง. มีสัดส่วนของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์ การเงิน การคลัง กฎหมายหรือสาขาอื่นใดที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติการตามกฎหมายฉบับนี้ตามมาตรา 24 นั้นนับว่าเป็นสิ่งที่ดี เนื่องจากจะได้เป็นการสรรหาบุคคลผู้ที่มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ไม่ใช่ผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหน่วยงานราชการหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง มาช่วยกันดำเนินงานบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้บรรลุถึงนโยบายและเจตนารมณ์ของกฎหมาย

5. วาระของการดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการใช้อำนาจหน้าที่เพื่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้กำหนดให้มีระยะเวลา 4 ปีโดยสามารถเป็นได้วาระเดียวตามมาตรา 26 ทั้งนี้เพราะเนื่องตำแหน่งกรรมการ ปปง. นี้เป็นตำแหน่งสำคัญที่มีอำนาจสามารถที่จะให้คุณให้โทษแก่บุคคลทั่วไปได้ไม่ว่าจะเป็นนักการเมืองระดับสูง ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ หรือพ่อค้าประชาชนผู้มั่งคั่งตลอดจนผู้มีอิทธิพลต่าง ๆ ดังนั้นการให้บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งเหล่านี้ได้อยู่ในตำแหน่งนานเกินกว่า 1 วาระอาจจะเกิดความเกรงใจหรืออาจจะถูกรอบงำจากผู้มีอิทธิพลก็ได้ ทั้งนี้เพราะผู้มีอิทธิพลดังกล่าวย่อมมีความประสงค์ที่อยากจะทำความสนิทสนมและสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมเพื่อเป็นเกราะคุ้มภัยหรือเป็นเครื่องมือในการ

กระทำการใด ๆ ได้ จึงนับว่าการกำหนดระยะเวลาและวาระในการดำรงตำแหน่งดังกล่าวนี้มีความเหมาะสมดีแล้ว

6. ในการดำเนินงานเพื่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้จัดให้มีองค์กรที่สำคัญในรูปแบบคณะกรรมการ 2 องค์กรในการบังคับใช้กฎหมาย 2 คือคณะกรรมการ ปปง. และคณะกรรมการธุรกรรม โดยการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ปปง. นั้นจะเป็นไปในลักษณะของการดำเนินงานในระดับนโยบาย ซึ่งจะพิจารณาได้จากบทบัญญัติตามมาตรา 25 และยังมีอำนาจในการตรวจสอบและควบคุมการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรมตามมาตรา 35, มาตรา 36, มาตรา 37 เป็นต้น ส่วนคณะกรรมการธุรกรรมนั้นจะเป็นไปในลักษณะการดำเนินงานในระดับปฏิบัติการ ซึ่งจะพิจารณาได้จากบทบัญญัติตามมาตรา 35, มาตรา 36 และมาตรา 37

7. ในการดำเนินการกำกับดูแลของคณะกรรมการ ปปง. ต่อคณะกรรมการธุรกรรมนั้น คณะกรรมการ ปปง. จะมีอำนาจในการตรวจสอบ เปลี่ยนแปลง แก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งหรือมอบหมายให้คณะกรรมการธุรกรรมดำเนินการอื่นใดได้ ในกรณีตามมาตรา 35, มาตรา 36 และมาตรา 48 รวมทั้งมีอำนาจมีมติสั่งให้กรรมการธุรกรรมพ้นจากตำแหน่งได้ด้วยตามมาตรา 23 วรรคสาม ทั้งนี้เพื่อเป็นการถ่วงดุลย์การใช้อำนาจของคณะกรรมการธุรกรรมและเพื่อความรอบคอบในการดำเนินงานโดยคณะกรรมการ ปปง. ที่ดำเนินงานในรูปแบบของ "คณะกรรมการ" อีกชั้นหนึ่ง

8. ในการดำเนินการกำกับดูแลของคณะกรรมการธุรกรรมต่อเลขาธิการ ปปง. นั้น คณะกรรมการธุรกรรมจะมีอำนาจในการตรวจสอบ เปลี่ยนแปลง แก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งหรือมอบหมายให้เลขาธิการ ปปง. ดำเนินการอื่นใดได้ ในกรณีที่เลขาธิการได้ใช้อำนาจหน้าที่ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนตามมาตรา 35 และมาตรา 48 ทั้งนี้เพื่อเป็นการถ่วงดุลย์การใช้อำนาจและเพื่อความรอบคอบในการตรวจสอบการดำเนินงานของเลขาธิการ ปปง. ต่อการใช้อำนาจหน้าที่อันส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยองค์กรในรูปแบบของ "คณะกรรมการ"

9. ในการให้อำนาจแก่คณะกรรมการ ปปง. ในการดำเนินการยุติข้อขัดแย้งระหว่างเลขาธิการ ปปง. และพนักงานอัยการในกรณีที่มีความเห็นไม่ตรงกันในการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 49 วรรคสามนั้นเหมาะสมดีแล้ว ทั้งนี้เพื่อเป็นการรอบคอบในการวินิจฉัยชี้ขาดโดยองค์กรที่ดำเนินงานโดย

รูปแบบของ “คณะกรรมการ” ที่มีภาระหน้าที่โดยตรงตามบทบัญญัติของกฎหมายในการใช้มาตรการต่างๆ เพื่อหยุดยั้งการฟอกเงิน อีกทั้งคณะกรรมการ ปปง. ดังกล่าวยังมีนายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อนโยบายในการบริหารประเทศเป็นประธานกรรมการอีกด้วย

10. ในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น คณะกรรมการ ปปง. มีอำนาจในการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระในการปฏิบัติหน้าที่ อันจะเป็นการรวบรวมบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และเป็นผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์ต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานมาช่วยกันดำเนินงานในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยทั้งนี้อำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการจะอยู่ภายในขอบเขตของอำนาจคณะกรรมการ ปปง.

11. ในการแต่งตั้งกรรมการ ปปง. ในส่วนของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒินั้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้สรรหาบุคคลที่มีความเหมาะสมและแต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ทั้งนี้เนื่องจากตำแหน่งดังกล่าวนี้เป็นตำแหน่งที่สำคัญและมีอำนาจมากในการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายอันอาจจะเป็นการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ ดังนั้นการดำรงตำแหน่งดังกล่าวจึงควรได้รับการตรวจสอบจากรัฐสภาซึ่งเป็นผู้แทนของประชาชน ส่วนในกรณีการแต่งตั้งของคณะกรรมการธุรกรรมนั้นจะได้รับการแต่งตั้งโดยคณะกรรมการ ปปง. ทั้งนี้เนื่องจากคณะกรรมการ ปปง. จะเป็นองค์กรผู้ตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะกรรมการธุรกรรมและเป็นองค์กรผู้รับผิดชอบโดยตรงในการดำเนินมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

12. การใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรมในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงต่อการดำเนินธุรกิจของเอกชนโดยทั่วไปโดยเฉพาะธุรกิจด้านการเงิน ดังนั้นการดำเนินงานในการบังคับใช้กฎหมายในรูปแบบของ “คณะกรรมการ” ที่มีจำนวนกรรมการธุรกรรมที่ไม่มากเกินไปจึงจะเป็นการเหมาะสม ทั้งนี้เพราะการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวจะต้องการตัดสินใจที่มีความรอบคอบโดยมิได้ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่เพียงผู้เดียวอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายได้ แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องรวดเร็วพอสมควรเพื่อการหยุดยั้งการก่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้กรรมการธุรกรรมจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมและมีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่โดยมาจากองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานบังคับใช้กฎหมายด้วย

13. การดำเนินงานใช้อำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น การที่กฎหมายกำหนดให้เลขาธิการ ป.ง. เป็นประธานคณะกรรมการธุรกรรมนั้น จะทำให้มีความสะดวกต่อการดำเนินการบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากจะทำการติดต่อประสานงานระหว่างคณะกรรมการธุรกรรม กับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่จะต้องอำนวยความสะดวกในงานด้านธุรกรรม และเป็นการเชื่อมโยงต่อการรับนโยบายของคณะกรรมการ ป.ง. เพราะเลขาธิการ ป.ง. นั้นจะเป็นกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการ ป.ง. โดยตำแหน่ง

14. วาระของการดำรงตำแหน่งกรรมการธุรกรรมเพื่อใช้อำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้กำหนดให้มีวาระละ 2 ปี โดยไม่ได้จำกัดจำนวนวาระในการดำรงตำแหน่งไว้ นั้นเป็นการเหมาะสมดีแล้ว ทั้งนี้เพราะการดำเนินงานในการใช้มาตรการทางกฎหมายในส่วนของกรรมการธุรกรรมนั้นจะต้องสรรหาบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและมีความเหมาะสมอย่างมากในการมาดำรงตำแหน่ง ทั้งนี้ยังต้องมีความรู้ความเข้าใจในปัญหาเรื่องการฟอกเงินและกระบวนการในการตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอันมีลักษณะพิเศษเฉพาะในระดับที่ลึกซึ้งและละเอียดอ่อนพอสมควร ดังนั้นในการดำเนินงานของคณะกรรมการธุรกรรมนั้นหากยังได้บุคคลที่มีประสบการณ์มากก็จะยิ่งทำให้การตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดและการใช้มาตรการทางกฎหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงหลักในทางปฏิบัติแล้วคณะกรรมการ ป.ง. ก็ยังมีอำนาจที่จะพิจารณาแต่งตั้งเปลี่ยนแปลงผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งกรรมการธุรกรรมได้ในกรณีที่สามารถสรรหาบุคคลอื่นที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกว่าเมื่อกรรมการธุรกรรมเดิมนั้นหมดวาระลง หรือในกรณีที่เป็นมติของกรรมการ ป.ง. ที่ให้กรรมการธุรกรรมพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา 32 วรรคสาม

15. ในการแต่งตั้งและถอดถอนกรรมการธุรกรรมนั้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการ ป.ง. ตามมาตรา 32 ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ต้องการให้มีการตรวจสอบและกำกับดูแลการใช้อำนาจหน้าที่ของกรรมการธุรกรรม อันเป็นการถ่วงดุลย์การใช้อำนาจจากคณะกรรมการ ป.ง. เพราะหากกรรมการธุรกรรมผู้ใดปฏิบัติหน้าที่หรือมีคำสั่งโดยมิชอบตามกฎหมายแล้วหากการกระทำความผิดนั้นเป็นกรณีความผิดที่ร้ายแรงคณะกรรมการ ป.ง. ย่อมมีอำนาจที่จะถอดถอนกรรมการธุรกรรมผู้นั้นออกจากตำแหน่งได้ตามมาตรา 32 วรรคสาม

16. ในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น อำนาจในการตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดของคณะกรรมการธุรกรรมตามมาตรา 34(1) นั้นจะมีความหมายตามบทนิยามของตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ซึ่งจะทำให้ในการดำเนินการในการบังคับใช้กฎหมายนั้นสามารถที่จะติดตามทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้โดยไม่ว่าจะมีการจำหน่าย โอน หรือเปลี่ยนแปลงสภาพไปกี่ครั้งและไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใดหรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใดก็ตามอันไม่คำนึงถึงประเด็นในเรื่องของอายุความซึ่งนับว่าเป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพยิ่งในการปราบปรามการฟอกเงิน

17. มาตรการทางกฎหมายที่ให้อำนาจแก่คณะกรรมการธุรกรรมในการมีคำสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมในกรณีตามมาตรา 35 และมาตรา 36 นั้นเป็นมาตรการทางกฎหมายที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม และคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามมาตรา 48 นั้นเป็นมาตรการทางกฎหมายที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินที่จะได้รับการคุ้มครองตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 แต่มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวไม่เป็นการขัดต่อหลักความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้เนื่องจากได้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้ตราเป็นพระราชบัญญัติโดยรัฐสภาเพื่อเจตนารมณ์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงทางเศรษฐกิจของรัฐ ภายใต้บทบัญญัติตามมาตรา 29 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่ให้อำนาจไว้ และเป็นกระบวนการในการบังคับใช้กฎหมายตามหลักของ “นิติรัฐ”

18. ในการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นคณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการ ปปง. แล้วแต่กรณีจะต้องมีหน้าที่ในการรายงานต่อคณะกรรมการ ปปง. ในกรณีการมีคำสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามมาตรา 37 และกรณีที่คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ ปปง. แล้วแต่กรณีได้มีคำสั่งในการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราวตามมาตรา 48 ทั้งนี้เพื่อ เพื่อให้คณะกรรมการ ปปง. ได้ตรวจสอบและถ่วงดุลย์การใช้ใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรมซึ่งเป็นมาตรการที่มีความเหมาะสมอันเป็นหลักประกันให้กับประชาชนได้เป็นอย่างดี

19.กรณีการมีคำสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมของคณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการ ปปง. แล้วแต่กรณีนั้น คำสั่งดังกล่าวถือว่าเป็นคำสั่งทางปกครอง และบทบัญญัติของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นี้ยังไม่มีบทบัญญัติในการโต้แย้งคัดค้านในกรณีที่หากเป็นคำสั่งที่ออกโดยมิชอบ ซึ่งแตกต่างจากกรณีการมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามมาตรา 48 ซึ่งเป็นคำสั่งทางปกครองเช่นเดียวกันแต่กฎหมายดังกล่าวได้มีการบัญญัติถึงวิธีการและโอกาสในการโต้แย้งคัดค้านคำสั่งดังกล่าวของผู้ทำธุรกรรมหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินนั้น

20.ในกรณีการใช้อำนาจของคณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการ ปปง. แล้วแต่กรณีในการมีคำสั่งทางปกครองเพื่อยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามมาตรา 48 ซึ่งอยู่ในหมวด 6 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น บทบัญญัติของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 59 ได้กำหนดให้กรอบไว้ว่า “ในการดำเนินการทางศาลตามหมวดนี้ ให้ยื่นต่อศาลแพ่งและให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม” ซึ่งในกรณีนี้จะไม่ครอบคลุมถึงกรณีการมีคำสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามมาตรา 35 และมาตรา 36 ซึ่งบัญญัติอยู่ในหมวด 4 คณะกรรมการธุรกรรม จึงเป็นประเด็นปัญหาทางกฎหมายที่ต้องพิจารณาว่า หากคำสั่งทางปกครองดังกล่าวได้กระทำโดยมิชอบจากเจ้าหน้าที่องค์กรของรัฐแล้ว ผู้เสียหายจะสามารถโต้แย้งหรือคัดค้านคำสั่งทางปกครองในกรณีนี้ได้หรือไม่เพียงใด และในกรณีนี้ศาลปกครองซึ่งได้มีขึ้นแล้วในประเทศไทยขณะนี้จะมีส่วนในการวินิจฉัยอย่างไร

21.ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 59 ที่บัญญัติว่า “การดำเนินการทางศาลตามหมวดนี้ ให้ยื่นต่อศาลแพ่ง...” นั้นทำให้การพิจารณาคดีในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้จะต้องยื่นพิจารณาคดีต่อศาลแพ่งที่ตั้งอยู่ที่ถนนรัชดาภิเษก กรุงเทพมหานคร เพียงแห่งเดียวเท่านั้น อันจะเป็นการเพิ่มภาระของผู้พิพากษาศาลแพ่งในการพิจารณาคดีที่มีมากอยู่แล้ว และไม่เป็นการกระจายอำนาจในการพิจารณาคดีสู่ศาลที่กระจายอยู่ทั่วประเทศซึ่งจะทำให้เกิดความยากลำบากต่อกระบวนการพิจารณาคดีในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

ข้อเสนอแนะ

1. งานวิจัยฉบับนี้ขอเสนอให้มีการเพิ่มบทบัญญัติให้ผู้ทำธุรกรรมหรือผู้เสียหายได้มีโอกาสในการโต้แย้งคัดค้านคำสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมของคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ ป.ป.ง. แล้วแต่กรณีตามมาตรา 35 และมาตรา 36 โดยการให้ถ้อยคำเป็นหนังสือพร้อมกับเสนอข้อมูลเพิ่มเติมต่อเลขาธิการ ป.ป.ง. เพื่อส่งเรื่องให้กับคณะกรรมการธุรกรรมเป็นผู้ทบทวนอีกครั้งหนึ่งในรูปแบบการดำเนินงานของ “คณะกรรมการ” อันเป็นการคำนึงถึงหลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยการโต้แย้งคัดค้านนี้ผู้ทำธุรกรรมหรือผู้เสียหายจะใช้สิทธิโต้แย้งหรือไม่ก็ได้ ส่วนในการดำเนินการพิจารณานั้นควรจรรยาบรรณให้คณะกรรมการธุรกรรมลงมติยืนยัน หรือ เปลี่ยนแปลงคำสั่งดังกล่าวภายใน 1 วันทำการหลังจากได้รับคำคัดค้านพร้อมกับข้อมูลและหลักฐานในการประกอบการพิจารณา และผู้ทำธุรกรรมหรือผู้เสียหายในกรณีนี้จะทำการยื่นเสนอการโต้แย้งคัดค้านได้เพียงครั้งเดียวเพื่อไม่เป็นการเพิ่มภาระงานแก่คณะกรรมการธุรกรรม

2. ข้อเสนอให้มีการแก้ไขบทบัญญัติในมาตรา 59 ในกรณีต่อไปนี้ คือ

2.1 ข้อเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในมาตรา 59 ประเด็นเรื่องอำนาจของศาลกับการวินิจฉัยประเด็นปัญหาการคัดค้านคำสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมของคณะกรรมการธุรกรรม และเลขาธิการ ป.ป.ง. อันเป็นคำสั่งทางปกครองนี้ ว่าควรอยู่ในอำนาจของศาลเดียวกันกับกรณีการมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามมาตรา 48 ที่อยู่ภายใต้บังคับของบทบัญญัติในเรื่องเขตอำนาจศาลตามมาตรา 59 เพื่อความชัดเจน

2.2 ข้อเสนอให้มีการแก้ไขบทบัญญัติในมาตรา 59 ประเด็นที่ว่า “....ให้ยื่นต่อศาลแพ่ง...” มาเป็น “....ให้ยื่นต่อศาลส่วนแพ่ง...” ตามร่างฯ ฉบับที่คณะกรรมการสิทธิวิสามัญ สภาผู้แทนราษฎรได้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรตามเดิม ทั้งนี้เพราะจะทำให้การดำเนินคดีตามบทบัญญัติในกฎหมายฉบับนี้นั้นสามารถได้รับการพิจารณาคดีได้กับศาลทั่วประเทศที่พิจารณาคดีในส่วนคดีแพ่งโดยไม่จำเป็นต้องมาพิจารณาที่ศาลแพ่งที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ แต่เพียงแห่งเดียวอันจะทำให้ปัญหาในเรื่องความล่าช้าเพราะจำนวนของคดีความที่มีมากและประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรม

บทบัญญัติในมาตรา 59 ที่ขอเสนอแก้ไขใหม่จะมีข้อความ ดังนี้

มาตรา 59 การดำเนินการทางศาลตามหมวดนี้ รวมทั้งบทบัญญัติในมาตรา 34 มาตรา 35 มาตรา 36 และมาตรา 37 ให้ยื่นต่อศาลส่วนแพ่งและให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาบังคับใช้โดยอนุโลม

ในการนี้ให้พนักงานอัยการได้รับการยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม
การฟอกเงิน พ.ศ. 2542.

กฎกระทรวง ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม
การฟอกเงิน พ.ศ. 2542.

กฎกระทรวง ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม
การฟอกเงิน พ.ศ. 2542.

กมลชัย รัตนสกววงศ์. **กฎหมายปกครอง**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2540.

การชำระฎีกาบังหลวง. **แผ่นดินไทย**. เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร : ทำเนียบรัฐบาล, 2520.

เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. **กฎหมายมหาชนเบื้องต้น**. เอกสารประกอบการสอนวิชากฎหมาย
มหาชนเบื้องต้น หลักสูตรปริญญาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2541.

เกรียงชัย จันทร์เวชเกษม. **มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด**.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.

คำสั่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ที่ 1/2543 เรื่อง แต่งตั้งคณะ
อนุกรรมการพิจารณากลับกรองงานปรับปรุงโครงสร้างของสำนักงาน ปง.ให้สอดคล้อง
กับอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไป
อย่างมีประสิทธิภาพ ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2543.

คำสั่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ที่ 2/2543 เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ
พิจารณากลับกรองงานยกฐานะระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการ
ดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 พ.ศ....
ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2543.

คำสั่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ที่ 3/2543 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการ
ธุรกรรม ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2543.

คำสั่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ที่ 4/2543 เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ
ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2543.

คำสั่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ที่ 1/2544 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการ
ประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
พ.ศ.2542 ลงวันที่ 10 มกราคม 2544.

คำสั่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ที่ 2/2544 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการ
ติดตามและประเมินผล (เพิ่มเติม) ลงวันที่ 10 มกราคม 2544.

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 141/2541 เรื่อง นโยบายการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยา
เสพติด และแผนงานราษฎร-รัฐร่วมใจต้านภัยยาเสพติดจากรวรรณ เรื่องสวัสดิพงศ์.
การฟอกเงิน (Money Laundering). **ดุลพินิจ** ปีที่ 4 ฉบับที่ 41
(กรกฎาคม – สิงหาคม 2537) : 9-14.

จำแลง กุลเจริญ. กฎหมายป้องกันการฟอกเงิน. **ดุลพินิจ** ปีที่ 4 ฉบับที่ 41 (กรกฎาคม –
สิงหาคม 2537) : 15-27.

ชัยวัฒน์ บ่างตระกูล. **อำนาจหน้าที่ของสำนักงานบริหารข้อมูลตามร่างกฎหมายปราบ
ปรามการฟอกเงิน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

ไชยยศ เหมะรัชตะ. **มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน**.
เอกสารวิจัยส่วนบุคคลตีพิมพ์ตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๓๙ และหลักสูตร
การป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ ๙, ๒๕๓๙-๒๕๔๐.

ไชยยศ เหมะรัชตะ. มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. **รพีสาร**
ปีที่ 4 ฉบับที่ 13 (ตุลาคม – ธันวาคม 2538) : 11 – 31.

โชติช่วง ชุตินธร. กฎหมายฟอกเงิน (กฎหมายเกสตาโป) อันตรายต่อสิทธิเสรีภาพ. **รัฐสภาสาร**.
ปีที่ 45 ฉบับที่ 12 (ธันวาคม 2540) : 109 – 118.

ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. ข้อที่ควรคำนึงเกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน ใน **รวมบทความและสาระ
น่ารู้เกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน**, หน้า 85-90. กรุงเทพมหานคร : กองนิติการ สำนักงาน
ปป.ส. สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542.

เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์. การจัดโครงสร้างองค์การ ใน **เอกสารการสอนชุดวิชาองค์การและ
การจัดการงานบุคคล**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมา
ธิราช, 2539.

ธงชัย สันติวงษ์. **องค์การและการบริหาร : การศึกษาการจัดการแผนใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ 10
ฉบับแก้ไขปรับปรุง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2539.

นิกร เกริกกุล. **การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวปฏิบัติ**.
กรุงเทพฯ : Translators-at-Law. com, 2543.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, **กฎหมายมหาชน เล่ม 2 การแบ่งแยกกฎหมายมหาชน – เอกชน และพัฒนาการกฎหมายมหาชนในประเทศไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2538.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. **กฎหมายมหาชน เล่ม 3 ที่มาและนิติวิธี**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2538.

ปภาวดี ดุลยจินดา. หลักการทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารราชการ ใน **เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารราชการไทย**. หน่วยที่ 1-8. พิมพ์ครั้งที่ 9. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2535.

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี (ฉบับที่ 2) เรื่อง กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2543.

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี (ฉบับที่ 3) เรื่อง กำหนดแบบบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2543, ลงวันที่ 11 กันยายน 2543.

ประยูร กาญจนดุล. **คำอธิบายกฎหมายปกครอง**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, สำนักงาน. กองนิติการ. **กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรการใหม่ในการปราบปรามยาเสพติด**. ใน เอกสารสรุปผลการสัมมนา เรื่อง กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับการแก้ไขปัญหาเสพติด ณ โรงแรมอมารี วอเตอร์เกท ถนนเพชรบุรี เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 7-8 กรกฎาคม 2542. กรุงเทพมหานคร : กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542.

ปาริชาติ มุสิกะปาน. **มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษากรณีเทคโนโลยีสารสนเทศในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตกับการฟอกเงิน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

ปิยะพันธ์ สารากรบริรักษ์. **การกำหนดความผิดอาญาฐานเกี่ยวกับการฟอกเงิน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534.

พลประสิทธิ์ ฤทธิรักษา. **ปัญหาอันเกี่ยวข้องด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชนที่มีผลกระทบต่อกระบวนการพิจารณา**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน. 2539.

พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478.

พระราชบัญญัติกำหนดวิธีพิจารณาข้าราชการและพนักงานเทศบาลผู้ประพฤติผิดวินัย หรือหย่อนความสามารถ พ.ศ.2488.

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ.2518

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519.

พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2499.

พิมลจรรย์ นามวัฒน์. องค์การและการจัดการ : แนวความคิดและทฤษฎี, **เอกสารการสอนชุดวิชา องค์การและการจัดการ**. หน่วยที่ 1-8. พิมพ์ครั้งที่ 18. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2534.

โกคิน พลกุล และ ชาญชัย แสงศักดิ์. **หลักกฎหมายมหาชน เล่ม 1**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม. 2541.

เมธี กุศลสร้าง. **กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับบทบาทและภาระหน้าที่ของสถาบันการเงิน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

ยงยุทธ แสงรุ่งเรือง. **รูปแบบสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.เลขาธิการวุฒิสภา, สำนัก. ศูนย์บริการข้อมูลทางกฎหมาย. **การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน**. เอกสารเผยแพร่, สิงหาคม 2537.

รวมบทความและสารานุกรมเกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน. เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง “กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กับ การแก้ไขปัญหายาเสพติด. กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักนายกรัฐมนตรื (หมายเลขเอกสารเผยแพร่ 2-05-2542).

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรื ว่าด้วยคุณสมบัติ การแต่งตั้ง การปฏิบัติหน้าที่ และการกำกับดูแล การปฏิบัติหน้าที่ ของ พนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2543, ประกาศ ณ วันที่ 11 กันยายน 2543.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540.

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 93 ตอนที่ 144 ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน 2519.

รายงานการประชุมร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543.
 กรรมการร่างกฎหมายคณะที่ 9 สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ครั้งที่ 9 (18/2542)
 9/2542 วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2542.

รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการ
 ฟอกเงิน พ.ศ. สภาผู้แทนราษฎร. กรรมการ 1 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทน
 ราษฎร

รายงานผลการปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ ของ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการ
 ททุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ประจำปีงบประมาณ 2523. **วารสารสำนักงาน
 ป.ป.ป.. ปีที่ 4 ฉบับที่ 2. ธันวาคม, 2523.**

รายงานผลการปฏิบัติราชการ ประจำปี 2541 ของ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการ
 ททุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ และในฐานะคณะกรรมการป้องกันและปราบ
 ปรามการทุจริตแห่งชาติ

เจียม เกษสาคร. **การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ
 ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวง
 ราชการ พ.ศ.2518. เอกสารอัดสำเนา, หน้า 2.**

วรวจน์ วิศรุตพิชญ์. **สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ**, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน,
 2538.

วรวจน์ วิศรุตพิชญ์. **หลักการพื้นฐานของกฎหมายปกครอง. ใน คู่มือการศึกษากฎหมาย
 ปกครอง พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักฝึกอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา,**
 2540.

วิชัย ตันติกุลานันท์. **คำอธิบายกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. กรุงเทพฯ :**
ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์อักษร, 2543.

วิริยะ เกิดศิริ. **นิติกรรม สัญญา และหนี้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2517.**

วิษณุ เครืองาม. **ปรัชญารากฐานในกฎหมายมหาชน. เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายมหาชน
 หน่วยที่ 1-7. พิมพ์ครั้งที่ 17. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2536.**

วีระ โฉมฉายะ. **สิทธิและเสรีภาพของประชาชน. ใน เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายมหาชน,
 หน่วยที่ 8-15. พิมพ์ครั้งที่ 17 (นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2536.**

วีระพงษ์ บุญโญภาส. **อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 2. แก้ไขเพิ่มเติมและปรับปรุง
 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2540.**

สมยศ เชื้อไทย. **คำอธิบายหลักรัฐธรรมนูญทั่วไป. กรุงเทพฯ : คณะนิติศาสตร์
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535.**

สมยศ นารีการ และ ผุสดี ภูมาคม. **องค์การ : ทฤษฎีและพฤติกรรม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
พิมพ์เกษตร, 2520.

สีหนาท ประยูรรัตน์. **คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.
2542**. กรุงเทพฯ : ส.เอเชีย เพลส, 2542.

สุจินต์ ทังสุขบุตร, **นิติรัฐ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พรหัส, 2523.

สุรพล ไตรเวทย์. **คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน ปัญหา ข้อเท็จจริง คำอธิบาย
พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542**. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2542.

สุรพล ไตรเวทย์. การฟอกเงินและกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงิน. **รฟีสสาร** ปีที่ 2 ฉบับที่ 6
(มกราคม – มีนาคม 2537) : 13 – 18.

สุรพล ธรรมสถิตติ. **ความสงบเรียบร้อยของประชาชน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.

หยุด แสงอุทัย. **หลักรัฐธรรมนูญทั่วไป**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2538.

อนันต์ อนันตกุล. **กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน**. เอกสารในการบรรยายที่
ประชุมราชบัณฑิตและภาคีสมาชิก สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง ราชบัณฑิตยสถาน,
5 มีนาคม 2538.

อรรณพ ลิขิตจิตตะ. **ถาม – ตอบ เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการ
ฟอกเงิน**. เอกสารเผยแพร่ 2-06-2542. กองนิติการ สำนักงานป้องกันและปราบปราม
ยาเสพติด สำนักงานนายกรัฐมนตรี.

อุกฤษ มงคลนาวิน. **ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน**. สารานุกรม
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสที่ ศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน
มีอายุครบ 5 รอบ 10 มีนาคม 2537. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2537.

อุกฤษ มงคลนาวิน. **ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน**. **บทบัญญัติ** เล่ม 32
(2518) : 11 – 32.

อุดม รัฐอมฤต. **ปัญหาบางประการเกี่ยวกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริต
และประพฤติมิชอบในวงราชการ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530.

ภาษาอังกฤษ

- Article XXX of The Massachusetts Constitution of 1780, in J. Roland Pennock, *Administration and the Rule of Law*, New York, 1941, p. 9. อ้างถึงใน วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. **สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2538.
- Carré de Malberg, *Contribution à la Théorie générale de l' Etat*, Tome I, Paris, Sirey, 1920, อ้างถึงใน โภคิน พลกุล. เอกสารประกอบการบรรยายวิชาหลักกฎหมายมหาชน. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525.
- Edwin P. Flippo, *Management: A Behavioral Approach*, Boston Mass: Allyn and Bacon, Inc, 1966, p. 150 อ้างถึงใน สมพงษ์ เกษมสิน. **การบริหาร**. พระนคร : ไทยพัฒนาการพิมพ์, 2513.
- Felix A. Nigro, *Modern Public Administration 2nd ed.*, New York: Harper and Row Publishes, 1970
- H.A. Simon, D.M. Swithlung, and V.A. Thompson: *Public Administration New York*: Knopf, 1956
- International Commission of Jurists, *The Rule of Law in a Free Society*, A Report on the International Congress of Jurists, New Delhi, India, 1959., Ulrich Karpen, **Rule of Law**, in Ulrich Karpen (ed.), *The Constitution of the Federal Republic of Germany*, Baden-Baden, Nomos. Verlagsgesellschaft, 1988, pp. 169-186. อ้างถึงใน วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. **สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2538.
- Jacques Chevallier, *L' Etat de droit*, Paris, Montchrestien, 1992., F.A. Hayek, *The Constitution of Liberty*, Chicago, The University of Chicago Press, 1960. Ch. 11-15, pp. 162-233. อ้างถึงใน วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. **สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2538.
- Jame W. Fesler, *Public Administration Theory and Practice New Jersey*: Prentice Hall, 1980.
- J.M. Pfiffner and R.V. Pres Thus, *Public Administration NJ*: Ronald, 1960.

Luther H. Gulick and Lyndell Urwick eds., *Paper on the Science of Administration* New York: Institute of Public Administration, 1937 in Fred A. Kramer, *Dynamics of Public Bureaucracy, An Introduction to Public Administration Massachusetts: Winthrop Publishers, 1977*

Marshal E. Dimock, *A Philosophy of Administration* (Harpen and Bros., 1985) in A.R. Tyagi, *Public Administration (Principles and Practice)* Delhi: Atma Ram and Sons, 1975

Maurice Duverger, *Les régimes politigues*, Paris, PUF, coll, "Que sais-je?", 1961, pp. 45-50 อ้างถึงใน วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. **สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2538.

Max Gounelle, *Introduction au droit public*, (Paris : Montchrestien, 2 éd, 1989), P. 51. อ้างถึงใน บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, **กฎหมายมหาชน เล่ม 2**, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2538.

Michel Fromont, Alfred Rieg, (Sous la direction de), *Introduction au droit allemand*, Tome II, pp. 25. อ้างถึงใน วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. **สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2538.

Pierre Wigny, *Droit Constitutionel Principe et droit positif*, Tome premier, Bruxelles, Bruylant, 1952, pp. 257-258 อ้างถึงใน วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, **สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2538.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กฎหมายฟอกเงินเริ่มใช้ 19 สิงหาคมนี้ ยึดอายัดเงินฝากได้ ข้ออาชญากรบังหลวงโดนด้วย. **การเงินธนาคาร**. ปีที่ 18 ฉบับที่ 207 (กรกฎาคม 2542) : 149-154.
- กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส. **เอกสารประกอบการสัมมนา การประสานงานกระบวนการยุติธรรมคดียาเสพติด**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2543.
- คู่มือประชาชน เรื่อง **การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน**. พิมพ์ครั้งที่ 2 สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กรุงเทพฯ.
- จิรนิติ หะวานนท์. มาตรการป้องกันการฟอกเงิน. **รพีสาร** ปีที่ 4 ฉบับที่ 13 (ตุลาคม – ธันวาคม 2538) : 5 – 10.
- ไชยยศ เหมะรัชตะ. กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. **จุฬาลงกรณ์วารสาร** ปีที่ 8 ฉบับที่ 29 (ตุลาคม – ธันวาคม) : 2538.
- ไชยยศ เหมะรัชตะ. นโยบายสาธารณะกับมาตรการกฎหมายสกัดการฟอกเงิน. การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง เศรษฐกิจผิดกฎหมายกับนโยบายสาธารณะ จัดโดย ศูนย์เศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันพุธที่ 20 กันยายน 2538
- บันทึกการประชุมคณะกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ครั้งที่ 1 วันพุธที่ 15 ธันวาคม 2541.
- บันทึกการประชุมคณะกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ครั้งที่ 2 วันพุธที่ 16 ธันวาคม 2541.
- บันทึกการประชุมคณะกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ครั้งที่ 3 วันพุธที่ 23 ธันวาคม 2541.
- บันทึกการประชุมคณะกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ครั้งที่ 4 วันพุธที่ 6 มกราคม 2542.
- บันทึกการประชุมคณะกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ครั้งที่ 5 วันพุธที่ 13 มกราคม 2542.
- บันทึกการประชุมคณะกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ครั้งที่ 6 วันพุธที่ 20 มกราคม 2542.
- บันทึกการประชุมคณะกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ครั้งที่ 7 วันพฤหัสบดีที่ 4 กุมภาพันธ์ 2542.

- บันทึกการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม
การฟอกเงิน พ.ศ. สภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 19 วันพฤหัสบดีที่ 12 กุมภาพันธ์ 2541.
- บันทึกการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม
การฟอกเงิน พ.ศ. สภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 20 วันพฤหัสบดีที่ 19 กุมภาพันธ์ 2541.
- บันทึกการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม
การฟอกเงิน พ.ศ. สภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 21 วันพฤหัสบดีที่ 26 กุมภาพันธ์ 2541.
- บันทึกการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม
การฟอกเงิน พ.ศ. สภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 22 วันพฤหัสบดีที่ 5 มีนาคม 2541.
- บุญญวิจักขณ์ เหล่ากอที. มาตรการสืบสวนพิเศษตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการ
ฟอกเงิน. **รวมบทความและสารนารูเกี่ยวกับมาตรการในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร.**
โดย กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักงานนายกรัฐมนตรี (หมายเลขเอกสารเผยแพร่
2-07-2543)
- แบงก์รับมือกฎหมายฟอกเงินยังไม่รายงานให้ลูกค้าแสดงตนก่อน. **การเงินธนาคาร.** ปีที่ 18
ฉบับที่ 209 (กันยายน 2542) : 36-37.
- ปิยะพันธุ์ อุดมศิลป์. ความผิดอาญาเกี่ยวกับการฟอกเงิน. **วารสารนิติศาสตร์.** ปีที่ 21
ฉบับที่ 4 (ธันวาคม 2534) : 495-501.
- ปิยะพันธุ์ อุดมศิลป์. ปทัสถานของการกำหนดความผิดอาญาฐานฟอกเงิน. **วารสารนิติศาสตร์.**
ปีที่ 23 ฉบับที่ 3 (กันยายน 2534) : 506-511.
- พลประสิทธิ์ ฤทธิรักษา. กรณีต้องทำความเข้าใจเบื้องต้นในกฎหมายฟอกเงินของไทย. **ดุลพาน.**
ปีที่ 46 เล่ม 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2542) : 187-194.
- พรรคศักดิ์ ผ่องแผ้ว และคณะ. **องค์ความรู้ว่าด้วยการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ
ไทย.** รายงานผลการวิจัย เสนอต่อ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.), 2539.
- ภาณุกร ดุลสัมพันธ์. กฎหมายป้องกันปราบปรามการฟอกเงิน. **เอกสารภาษีอากร.** ปีที่ 20
ฉบับที่ 231 (ธันวาคม 2543) : 105-108.
- มาโนช จรมาศ. ข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน. **ดุลพาน.** ปีที่ 12
เล่ม 5 (2508) : 10 - 17.
- มีพาศน์ โปตระนันท์. กฎหมายป้องกันการฟอกเงิน : ผลดีและผลเสีย. **ดุลพาน.** ปีที่ 40
เล่ม 5 (กันยายน-ตุลาคม 2536) : 99-102.
- รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ปีงบประมาณ 2542 สำนักงานป้อง
กันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงานนายกรัฐมนตรี

วาทีน คำทรงศรี. **การฟอกเงิน**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2539.

วัชรพล ประสารราชกิจ. **อาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย : รูปแบบ ขอบเขต**

ความรุนแรงและแนวทางแก้ไขปัญหา. เอกสารวิจัยหลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง วิทยาลัยการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม, 2541.

วีระพงษ์ บุญโญภาส. **อาชญากรรมค้ำหึง ค้ำเด็ก กับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน**. **บทบัญญัติ**. เล่มที่ 56 ตอนที่ 2 (มิถุนายน 2543) : 210-223.

ศักดิ์ชัย ศักดิ์กุลวงศ์. **มาตรการทางกฎหมายในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ศึกษากรณีการสกัดการฟอกเงิน**. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล ตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๓๖ และหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ ๖, ๒๕๓๖-๒๕๓๗.

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ. **เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง การร่วมมือประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐ กับ ป.ป.ป. ณ โรงแรมอิมพีเรียล กรุงเทพฯ วันที่ 26-27 พฤศจิกายน 2530.**

สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคตะวันออกเฉียงเหนือร่วมกับกองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส. **สำนักนายกรัฐมนตรื. สรุปผลการสัมมนา เรื่อง การประสานงานกระบวนการยุติธรรมคดียาเสพติดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 3-5 กรกฎาคม 2543 ณ โรงแรมโซฟิเทล ราชา ออดิด อ.เมือง จ.ขอนแก่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2543.**

สุทธิชัย จิตรวานิช. **กฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกา. ดุลพาห. เล่ม 4 ปีที่ 42 (ตุลาคม - ธันวาคม 2538) : 151-155.**

สุรพล ไตรเวทย์. **กฎหมายฟอกเงิน ความผิดมูลฐาน หน้าที่ของสถาบันการเงิน มาตรการคุ้มครองสถาบันการเงิน และลูกค้า ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2543.**

สุวรรณ วลัยเสถียร. **กฎหมายไทยกับภาษี "หุ้นสกปรก". เอกสารภาษีอากร. ปีที่ 16 ฉบับที่ 187 (เมษายน 2540) : 91-92.**

เอกสารแนะนำ สำนักงาน ป.ป.ส.. **สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. สำนักนายกรัฐมนตรื, เอกสารเผยแพร่ 1-01-2543.**

เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง **กฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงิน. จัดโดย สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ วันที่ 29-30 กรกฎาคม 2540**

เอกสารประกอบสัมมนา เรื่อง ประเทศไทยได้ อะไรจากกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

โดย ศูนย์ข้อมูลอาชญากรรมทางธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

20 กรกฎาคม 2541 ณ โรงแรมโนโวเทล กรุงเทพมหานคร

เอกสารประกอบสัมมนา เรื่อง อนุสัญญาต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ : มาตรการใหม่ใน

การป้องกันและควบคุมปัญหา. จัดโดย วิทยาลัยการยุติธรรม ร่วมกับ กองการต่างประเทศ

วันพุธที่ 8 กันยายน 2542 ณ ห้องวิภาวดีบอลรูม B โรงแรมเซ็นทรัลพลาซ่า.

เอกสารประกอบสัมมนา เรื่อง อาชญากรรมยาเสพติดกับความจำเป็นของกฎหมายฟอกเงิน

(DRUG MONEY LAUNDERING) จัดโดย วิทยาลัยการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม

วันพฤหัสบดีที่ 13 พฤศจิกายน 2540 ณ สำนักข่าวสารอเมริกัน กรุงเทพฯ.

เอกสารผลการปฏิบัติงาน เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.

ของ นายสมชัย สงวนนภาพร กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักนายกรัฐมนตรี้

เอกสารสรุปผลการสัมมนา เรื่อง กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับการแก้ไข

ปัญหายาเสพติด. จัดทำโดย กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักนายกรัฐมนตรี้

โดย ได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานงบประมาณความช่วยเหลือป้องกันและ

ปราบปรามยาเสพติด (NAS) สถานเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย

ณ โรงแรมอมารี วอเตอร์เกท ถนนเพชรบุรี เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่

7-8 กรกฎาคม 2542.

Paul Saint-Denis. การฟอกเงินพัฒนาการปราบปรามระหว่างประเทศและแคนาดา. ในที่ประชุม

สัมมนา เรื่อง กฎหมายฟอกเงินและสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล จัดโดย สถาบันนโยบาย

สังคมและเศรษฐกิจ (ISEP) และ Canadian International Development Agency

(CIDA) วันที่ 20 มกราคม 2542 ณ ห้องกมลทิพย์ โรงแรมสยามซิตี้ กรุงเทพฯ.

ภาษาอังกฤษ

A.J.P. Taylor. English History 1914-1945. Oxford : Clarendon Press, 1966.

Bernard Porter. Britannia's Burden, The Political Evolution of Modern Britain

1851-1990. London : Bernard Porter, 1994.

Harvey H. Smith, Donald W, Bernier, Frederica M. Bunge, Frances Chadwick Riniz, Rinn-Sup Shinn, Suzanne Teleki. **Public Order and Safety**. In Area Handbook for Thailand. Washington D.C. : U.S. Government Printing Office.

Michale Supperstone. **Brownlie's Law of Public Order and National Security**. Second Edition London : Butterworths, 1981.

Prevention of Crime Act 1953 (England)

Prevention of Money-Laundering Bill, 1999 (India)

Public Order Act 1936 (England)

Public Order Act 1986 (England)

Public Order (Preservation) Act 1985 (Singapore)

T.A. Critchley. **A History of Police in England and Wales**. London : Constable, 1978.

http://uscode.house.gov/title_18.html (searched on 8 February 2001)

<http://www.borderlessworld.html> (searched on 8 February 2001)

<http://www.taxindiaonline.com> (searched on 8 February 2001)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางเปรียบเทียบลักษณะและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) กับ
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.)

หัวข้อ	องค์กร			หมายเหตุ
	ปปง.	ป.ป.ป.	ป.ป.ส.	
1. โครงสร้างของคณะกรรมการ				
1.1 จำนวนคณะกรรมการ	มีทั้งหมด 25 คน	มีทั้งหมด 11 คน	มีทั้งหมด 14 คน	
1.2 กรรมการโดยตำแหน่ง	มีทั้งหมด 16 คน ดังนี้ 1. นายกรัฐมนตรี 2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง 3. ปลัดกระทรวงยุติธรรม 4. อัยการสูงสุด 5. ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ 6. เลขาธิการ ป.ป.ส. 7. ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง 8. อธิบดีกรมการประกันภัย 9. อธิบดีกรมที่ดิน 10. อธิบดีกรมศุลกากร 11. อธิบดีกรมสรรพากร		มีทั้งหมด 7 คน ดังนี้ 1. นายกรัฐมนตรี 2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย 3. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ 4. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข 5. อธิบดีกรมตำรวจ (ปัจจุบันคือผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ) 6. อธิบดีกรมศุลกากร 7. อธิบดีกรมอัยการ (ปัจจุบันคืออัยการสูงสุด) 8. เลขาธิการ ป.ป.ส.	กรณีของคณะกรรมการ ป.ป.ป. จะมีเลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง

หัวข้อ	องค์กร			หมายเหตุ
	ป.ป.ง.	ป.ป.ป.	ป.ป.ส.	
1.3.กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ	<p>12.อธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย</p> <p>13.ผู้ว่าราชการนครแห่งประเทศไทย</p> <p>14.ประธานสมาคมธนาคารไทย</p> <p>15.เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์</p> <p>16.เลขาธิการ ป.ป.ง.</p> <p>มีจำนวน 9 คน</p> <p>จากบุคคลซึ่งมีความเชี่ยวชาญในสาขาต่อไปนี้</p> <p>1.เศรษฐศาสตร์</p> <p>2.การเงิน</p> <p>3.การคลัง</p> <p>4.กฎหมาย</p> <p>5.หรือสาขาใดสาขาหนึ่งที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงาน</p>	<p>มีจำนวน 5-9 คน</p> <p>จากบุคคลที่มีความซื่อสัตย์ และมีความรู้ความชำนาญในวิชาการหรือกิจการต่าง ๆ</p>	<p>มีจำนวน 6 คน</p>	<p>ไม่มีการระบุคุณสมบัติของผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ของ คณะกรรมการ ป.ป.ส. ในกฎหมาย</p>

หัวข้อ	องค์กร			หมายเหตุ
	ปปง.	ป.ป.ป.	ป.ป.ส.	
1.4 ประธานกรรมการ	นายกรัฐมนตรี	คัดเลือกจากบุคคลที่มีความเหมาะสม	นายกรัฐมนตรี	
1.5 เลขานุการคณะกรรมการ	เลขาธิการ ปปป.	เลขาธิการ ป.ป.ป.	เลขาธิการ ป.ป.ส.	
2. การแต่งตั้งคณะกรรมการ				
2.1 กรรมการโดยตำแหน่ง	เป็นโดยผลของ มาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542		เป็นโดยผลของ มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519	
2.2 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ	ได้รับความเห็นชอบจาก สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาตามลำดับ	ได้รับการเห็นชอบจาก สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาตามลำดับ	ได้รับการแต่งตั้งจากคณะรัฐมนตรี	
3. วาระการดำรงตำแหน่ง				
3.1 กรรมการโดยตำแหน่ง	เท่ากับระยะเวลาของตำแหน่งต้นสังกัดเดิม		เท่ากับระยะเวลาของตำแหน่งต้นสังกัดเดิม	

หัวข้อ	องค์กร			หมายเหตุ
	ป.ป.ง.	ป.ป.ป.	ป.ป.ส.	
3.2 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ	วาระละ 4 ปี เป็นได้ 1 วาระ	วาระละ 2 ปี ดำรงตำแหน่งได้ไม่เกิน 2 วาระ	วาระละ 2 ปี ไม่จำกัดจำนวนวาระ	
4. การพ้นจากตำแหน่ง				
4.1 กรรมการโดยตำแหน่ง	เกษียณอายุราชการ หรือพ้นจากตำแหน่งต้นสังกัดเดิม	เกษียณอายุราชการ หรือพ้นจากตำแหน่งต้นสังกัดเดิม	เกษียณอายุราชการ หรือพ้นจากตำแหน่งต้นสังกัดเดิม	
4.2 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ	จะพ้นจากตำแหน่งในกรณีต่อไปนี้ 1.ครบวาระ 4 ปี 2.ตาย 3.ลาออก 4.ค.ร.ม.ให้ออกโดยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาตามลำดับ 5.เป็นบุคคลล้มละลาย 6.เป็นบุคคลไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ 7.ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก	จะพ้นจากตำแหน่งในกรณีต่อไปนี้ 1.ครบวาระ 2 ปี 2.ลาออก 3.มีพระบรมราชโองการให้ออกด้วย ความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา 4.เป็นบุคคลล้มละลาย 5.เป็นบุคคลไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ 6.เป็นนักการเมือง สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้จัดการกรรมการ ที่ปรึกษา หรือลูกจ้าง	จะพ้นจากตำแหน่งในกรณีต่อไปนี้ 1.ครบวาระ 2 ปี 2.ตาย 3.ลาออก 4.ค.ร.ม.ให้ออก 5.เป็นบุคคลไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ 6.ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก	

หัวข้อ	องค์กร			หมายเหตุ
	ปปง.	ป.ป.ป.	ป.ป.ส.	
<p>5. อำนาจหน้าที่</p> <p>5.1 อำนาจหน้าที่ทั่วไป</p> <p>ก. ลักษณะของการดำเนินงาน</p> <p>ข. การเสนอมาตรการในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามต่อคณะรัฐมนตรี</p>	<p>เป็นการประสานงานกับหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง</p> <p>ตามมาตรา 25 (1)</p>	<p>ของบุคคล ห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์กรใด ๆ ที่ดำเนินธุรกิจเพื่อค้ากำไร</p> <p>7.ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่คดีที่เป็นความผิดลหุโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท</p> <p>เป็นการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>ตามมาตรา 13 (1)</p>	<p>เป็นการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>ตามมาตรา 13</p>	<p>การเสนอมาตรการในการป้องกันและปราบปรามของคณะกรรมการป.ป.ป. นั้นได้บัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมตาม พ.ร.บ.</p>

หัวข้อ	องค์กร			หมายเหตุ
	ป.ป.ง.	ป.ป.ป.	ป.ป.ส.	
<p>5.2 อำนาจหน้าที่ในการดำเนินงาน</p> <p>ก.ขอบเขตในการบังคับใช้กฎหมาย</p>	ประชาชนทั่วไป	เจ้าหน้าที่ของรัฐ	ประชาชนทั่วไป	<p>ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2530 มาตรา 7</p> <p>"เจ้าหน้าที่ของรัฐ" ตามนิยามของมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ.2518 หมายถึง ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีตำแหน่ง หรือมีเงินเดือนประจำ พนักงานหรือบุคคลผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ ผู้บริหารท้องถิ่นตามบทบัญญัติ</p>

หัวข้อ	องค์การ			หมายเหตุ
	ป.ป.ง.	ป.ป.ป.	ป.ป.ส.	
<p>ข.อำนาจในการแต่งตั้งคณะ อนุกรรมการ</p>	<p>ตามมาตรา 30</p>	<p>ตามมาตรา 15</p>	<p>ตามมาตรา 10</p>	<p>แห่งกฎหมาย, สมาชิกสภาท้องถิ่น, กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน และหมาย ความรวมถึงกรรมการ, อนุกรรมการ, ลูกจ้างของส่วนราชการ, หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ด้วย</p> <p>คำนิยามของ "เจ้าหน้าที่ของรัฐ" นั้นได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2530 มาตรา 3</p> <p>การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ตาม มาตรา 15 นั้นเป็นไปตามการแก้ไขเพิ่มเติม</p>

หัวข้อ	องค์กร			หมายเหตุ
	ป.ป.ง.	ป.ป.ป.	ป.ป.ส.	
ค. อำนาจในการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่	ตามมาตรา 4	ตามมาตรา 3	ตามมาตรา 13(7)	พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530 มาตรา 10 การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 นั้น จะแต่งตั้งโดยนายกรัฐมนตรี ซึ่งแตกต่างกับการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ป. และการแต่งตั้งเจ้าพนักงานของคณะกรรมการ ป.ป.ส. ที่การแต่งตั้งนั้นจะเป็นอำนาจของคณะกรรมการฯ

หัวข้อ	องค์กร			หมายเหตุ
	ปปง.	ป.ป.ป.	ป.ป.ส.	
<p>ง.รูปแบบการดำเนินการใช้อำนาจของคณะกรรมการ</p> <p>จ.อำนาจในการสืบสวนสอบสวนของคณะกรรมการฯ</p>	<p>คณะกรรมการ ปปป. จะดำเนินงานในระดับนโยบาย โดยมีคณะกรรมการธุรกรรมเป็นองค์กรที่บังคับใช้กฎหมายในระดับปฏิบัติการ</p> <p>(อำนาจจะอยู่ที่คณะกรรมการธุรกรรม)</p>	<p>คณะกรรมการ ป.ป.ป. นั้นมีอำนาจหน้าที่ทั้งในระดับนโยบายและในระดับปฏิบัติการ</p> <p>คณะกรรมการ ป.ป.ป. จะมีอำนาจในการสืบสวนสอบสวนตาม มาตรา 13(3) และ มาตรา 20</p>	<p>คณะกรรมการ ป.ป.ส. นั้นมีอำนาจหน้าที่ทั้งในระดับนโยบายและในระดับปฏิบัติการ</p> <p>กรรมการ ป.ป.ส., เลขานุการ, รองเลขานุการ, และเจ้าพนักงานจะมีอำนาจในการสืบสวนสอบสวนตาม มาตรา 14(4)</p>	<p>อำนาจในการสืบสวนสอบสวนของคณะกรรมการ ป.ป.ป.ตาม มาตรา 20 นั้นเป็นไปตามการแก้ไขเพิ่มเติมตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่2) พ.ศ.2530 มาตรา 14</p>

หัวข้อ	องค์กร			หมายเหตุ
	ป.ป.ง.	ป.ป.ป.	ป.ป.ส.	
<p>จ. อำนาจในการดำเนินงานที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540</p> <p>1) เสรีภาพในการประกอบกิจการ/อาชีพการแข่งขันอย่างเป็นธรรม ตามมาตรา 50</p> <p>2) สิทธิในทรัพย์สินที่จะได้รับการคุ้มครอง ตามมาตรา 48</p>	<p>(อำนาจในการมีคำสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมจะอยู่กับคณะกรรมการธุรกรรมตาม มาตรา 35 และ มาตรา36)</p> <p>(อำนาจจะอยู่กับคณะกรรมการธุรกรรมในการมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ตามมาตรา 48)</p>	<p>เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ป.มีมติในกรณีที่เป็นทรัพย์สินที่ร้ายวดยผิดปกติหรือเพิ่มขึ้นผิดปกติ ตามมาตรา 21 ทวิ ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน ตามมาตรา 21 ตริ</p>	<p>คณะกรรมการ ป.ป.ส. มีอำนาจในการสั่งปิดสถานประกอบการ หรือสั่งพักใช้ในอนุญาตประกอบการได้ไม่เกิน 15 วัน ตามมาตรา 13 ตริ</p> <p>กรรมการ ป.ป.ส., เลขาธิการ, รองเลขาธิการ, เจ้าพนักงาน มีอำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ตามมาตรา 14 (2)</p>	<p>อำนาจในการสั่งปิดสถานประกอบการ ตามมาตรา 13 ตริ ของคณะกรรมการ ป.ป.ส.นั้น เป็นไปตามการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2543</p> <p>อำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตาม ม. 14(2) นั้นแก้ไขเพิ่มเติมตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่2) พ.ศ.2534</p>

หัวข้อ	องค์กร			หมายเหตุ
	ป.ป.ง.	ป.ป.ป.	ป.ป.ส.	
3) เสรีภาพในเคหสถาน ตาม มาตรา 35	(อำนาจจะอยู่กับกรรมการธุรกรรม, เลขาธิการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ รับมอบหมายเป็นหนังสือจาก เลขาธิการ จะมีอำนาจในการเข้าไป ในเคหสถาน หรือยานพาหนะใดๆ ตามมาตรา 38 (3)	-	กรรมการ ป.ป.ส., เลขาธิการ, รอง เลขาธิการ และเจ้าพนักงานมี อำนาจในการเข้าไปในเคหสถาน ตามมาตรา 14(1)	
4) เสรีภาพในการสื่อสารถึง กันโดยชอบ ตามมาตรา 37	(อำนาจจะอยู่กับพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ เลขาธิการได้มอบหมายเป็นหนังสือ โดยยื่นคำขอต่อศาลแพ่งเพื่อมีคำสั่ง ให้เข้าถึงข้อมูลทางการสื่อสาร บัญชี หรือข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ ตาม มาตรา 46	-	-	

หัวข้อ	องค์การ			หมายเหตุ
	ปปง.	ปป.ป.	ปป.ส.	
5) เลขาธิการในร่างกาย	-	-	กรรมการ ป.ป.ส., เลขาธิการ ป.ป.ส. รองเลขาธิการ ป.ป.ส., เจ้าหน้าที่งาน มีอำนาจในการจับกุมตามมาตรา 14(3) มีอำนาจในการตรวจสอบหรือ สั่งให้รับการตรวจสอบว่ามีสารเสพติด ติดอยู่ในร่างกายหรือไม่ตามมาตรา 14 ทวิ	
ข. อำนาจในการเรียกให้บุคคล หรือเจ้าหน้าที่มาให้ข้อมูลในการสืบ สวนสอบสวน	เลขาธิการ ป.ป.ง., กรรมการธุรกรรม และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจตาม มาตรา 38(1) และมาตรา 38(2)	ประธานกรรมการ ป.ป.ป., กรรมการ ป.ป.ป. ซึ่งประธานกรรมการ ป.ป.ป. มอบหมาย มีอำนาจตามมาตรา 14(1) และ มาตรา 14(2)	กรรมการ ป.ป.ส., เลขาธิการ ป.ป.ส. และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจ ตามมาตรา 14(5)	

หัวข้อ	องค์กร			หมายเหตุ
	ปปง.	ป.ป.ป.	ป.ป.ส.	
ช. ข้อจำกัดการใช้อำนาจในการดำเนินงานของคณะกรรมการฯ	-	คณะกรรมการ ป.ป.ป. ไม่สามารถรับหรือยกเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. ได้วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดและนายกรัฐมนตรีได้รับทราบแล้วขึ้นพิจารณาอีก เว้นแต่กรณีผู้บังคับบัญชาไม่ได้ดำเนินการหรือดำเนินการทางวินัยแต่ผลการสอบสวนไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม รวมทั้งเรื่องที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล หรือที่ศาลพิจารณาหรือมีคำสั่งเสร็จเด็ดขาดในเรื่องนั้นแล้ว ตามมาตรา 8		ข้อจำกัดการใช้อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ป. นี้ นั้นจะได้รับการยกเว้นหากเป็นกรณีที่เป็นกรดำเนินการตามที่เกี่ยวกับกรกล่าวหาหรือเรียนเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดร่ำรวยผิดปกติ ตามมาตรา 13 ทวิ มาตรา 13 ทวิ นั้นได้เปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติมตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530 มาตรา 8

หัวข้อ	องค์กร			หมายเหตุ
	ป.ป.ง.	ป.ป.ป.	ป.ป.ส.	
ณ. การใช้ดุลพินิจในการใช้อำนาจของคณะกรรมการฯ	-	คณะกรรมการ ป.ป.ป.มีอำนาจในการใช้ดุลพินิจว่าจะรับหรือไม่รับเรื่องหรือยกเว้นเรื่องขึ้นพิจารณาตาม มาตรา 13 ตีได้ ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1. เรื่องที่ได้ล่วงเลยมาแล้วเกิน 5 ปี นับแต่วันเกิดเหตุการณ์ถึงวันที่มีการกล่าวหาหรือเรียน 2. เป็นเรื่องที่เป็นความผิดไม่ถึงขั้นร้ายแรงตามเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด 3. เป็นเรื่องที่ไม่อาจจะหาพยานหลักฐานได้เพียงพอต่อการสืบสวนสอบสวน 4. เป็นเรื่องที่มีลักษณะเป็นบัตรสนเท่ห์ 	-	

หัวข้อ	องค์กร			หมายเหตุ
	ปปง.	ปป.ป.	ปป.ส.	
ญ. ลักษณะอำนาจหน้าที่ทั่วไป ของคณะกรรมการฯ ในการดำเนิน การบังคับใช้กฎหมาย	-	<p>คณะกรรมการ ป.ป.ป. มีอำนาจใน การสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้กระทำ ความผิดพิรุธการ ตามมาตรา 18</p> <p>เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ป. มีมติว่า "เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดกระทำความผิด" ให้ประธานกรรมการ ป.ป.ป. รายงาน ต่อนายกรัฐมนตรีทราบ และส่งเรื่อง ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการทางวินัย ต่อไป แต่หากเป็นความผิดอาญาให้ แจ้งต่อนักงานสอบสวนภายใน 15 วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. มีมติตามมาตรา 19</p> <p>คณะกรรมการ ป.ป.ป. เสนอความ เห็นไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อสั่งการใน กรณีให้ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ ของรัฐที่มีมูลในการกระทำความผิดไม่ ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้น เพื่อทำการสอบสวนทางวินัย หรือ</p>		<p>อำนาจของคณะ กรรมการ ป.ป.ป. ตาม มาตรา 18 และมาตรา 19 ได้แก่ ไซเพิ่มเติมตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบ ปรามการทุจริตและ ประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2530 มาตรา 12</p> <p>อำนาจของคณะ กรรมการ ป.ป.ป. ตาม มาตรา 19 เเบบญจ ได้แก่ ไซเพิ่มเติมตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปราม การทุจริตและประพฤติ</p>

หัวข้อ	องค์กร			หมายเหตุ
	ป.ป.ง.	ป.ป.ป.	ป.ป.ส.	
ฎ. การดำเนินการประชุมของ คณะกรรมการฯ	<p>ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่า 1 ใน 2 จึงจะครบองค์ประชุม การวินิจฉัยให้ถือเสียงข้างมาก ตาม มาตรา 29 โดย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. หากประธานกรรมการไม่มาหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการทำหน้าที่แทน 2. หากรองประธานกรรมการไม่ 	<p>ดำเนินการเพื่อพิจารณาลงโทษเจ้าหน้าทีของรัฐผู้ันภายใน 15 วัน (ม.13 ทวิ) ตามมาตรา 19 เบญจ</p> <p>คณะกรรมการ ป.ป.ป. ยังมีอำนาจในการสืบสวนสอบสวนเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาหรือเรียนว่าทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ ต่อไปอีก 1 ปี แม้ว่าบุคคลผู้นั้นจะพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปด้วยเหตุผลอื่นนอกจากการตาย ตามมาตรา 21 จัตวา</p> <p>ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่า 1 ใน 2 จึงจะครบองค์ประชุม การวินิจฉัยให้ถือเสียงข้างมาก ตาม มาตรา 9 โดย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. หากประธานกรรมการไม่มาหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้เลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานแทน 	<p>ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่า 1 ใน 2 จึงจะครบองค์ประชุม การวินิจฉัยให้ถือเสียงข้างมาก ตามมาตรา 8 และมาตรา 9 โดย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. หากประธานกรรมการไม่มาหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้เลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานแทน 	<p>มิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530 มาตรา 13</p> <p>อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ตาม มาตรา 21 จัตวา ได้แก่ ไขเพิ่มเติมตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530 มาตรา 15</p>

หัวข้อ	องค์กร			หมายเหตุ
	ป.ป.ง.	ป.ป.ป.	ป.ป.ต.	
	<p>มาหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้ ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็น ประธาน</p> <p>3. ในการวินิจฉัยชี้ขาดกรณีความ คิดเห็นที่ขัดแย้งกันระหว่าง เลขาธิการ ป.ป.ง. กับพนักงาน อัยการต่อการยื่นคำร้องขอให้ ศาลแพ่งมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตก เป็นของแผ่นดินนั้นจะต้องใช้มติ คะแนนเสียงข้างมากไม่น้อย กว่า 2 ใน 3 ของจำนวน กรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ตามมาตรา 29 วรรค 3</p>			

หัวข้อ	องค์กร			หมายเหตุ
	ป.ป.ง.	ป.ป.ป.	ป.ป.ส.	
ฎ. สถานภาพของเจ้าหน้าที่	กรรมการ ป.ป.ง., เลขาธิการ, รองเลขาธิการ, กรรมการธุรกรรม, อนุกรรมการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ตามมาตรา 12	ประธาน ป.ป.ป., กรรมการ ป.ป.ป., อนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ตามมาตรา 22	กรรมการ ป.ป.ส., เลขาธิการ, เจ้าพนักงาน มีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้ท้วราชอาณาจักร และสามารถควบคุมตัวผู้ถูกจับได้ไม่เกิน 3 วันทำการ ตามมาตรา 15	
ฐ. การกำหนดโทษของเจ้าหน้าที่องค์กร	กรรมการ ป.ป.ง., เลขาธิการ, รองเลขาธิการ, อนุกรรมการ, กรรมการธุรกรรม และพนักงานเจ้าหน้าที่ กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ตามมาตรา 5-9 แห่งพ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ต้องรับโทษ 3 เท่า ของโทษที่กำหนดไว้แต่ละมาตรา ตามมาตรา 10		กรรมการ ป.ป.ส., เลขาธิการ, รองเลขาธิการ, เจ้าพนักงานกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดเสียเองต้องรับโทษ 3 เท่า ของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ตามมาตรา 17	

หัวข้อ	องค์กร			หมายเหตุ
	ป.ป.ง.	ป.ป.ป.	ป.ป.ต.	
	<p>กรรมการ ป.ป.ง., เลขาธิการ, รองเลขาธิการ, ออนุกรรมการ, กรรมการธุรกรรม, พนักงานเจ้าหน้าที่ และเจ้าพนักงาน หากได้กระทำความ ผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการ ยุติธรรมตามที่บัญญัติไว้ในประมวล กฎหมายอาญา ม.200-205 และ เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดฐาน ฟอกเงิน ตาม ม. 5-9 ต้องรับโทษ 3 เท่า ของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความ ผิดตามที่กำหนดในประมวลกฎหมาย อาญา ตามมาตรา 11</p>			

โดย : นายบุญเลิศ สันต์ตอณูวัตร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชบัญญัติ
ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
พ.ศ. 2542

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2542
เป็นปีที่ 54 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 35 มาตรา 37 มาตรา 48 และมาตรา 50 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542"

มาตรา 2* พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยสี่สิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

*[รก.2542/29ก/45/21 เมษายน 2542]

พระราชบัญญัตินี้ หรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้ง

"ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด" หมายความว่า

(1) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน

(2) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใด ๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินตาม (1) หรือ

(3) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินตาม (1) หรือ (2)

ทั้งนี้ ไม่ว่าจะทรัพย์สินตาม (1) (2) หรือ (3) จะมีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือ เปลี่ยนสภาพไปกี่ครั้งและไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใด

"สถาบันการเงิน" หมายความว่า

(1) ธนาคารแห่งประเทศไทยตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ และธนาคารตามที่ได้มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น โดยเฉพาะ

(2) บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ และบริษัทหลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

(3) บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อมตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม

(4) บริษัทประกันชีวิตตามกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิต และบริษัทประกันวินาศภัยตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัย

(5) สหกรณ์ออมทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ หรือ

(6) นิติบุคคลที่ดำเนินธุรกิจ อื่นที่เกี่ยวข้องกับการเงินตามที่กำหนดในกฎกระทรวง "คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

"กรรมการ" หมายความว่า กรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และให้หมายความรวมถึงประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วย

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

"ความคิดมูลฐาน" หมายความว่า

- (1) ความคิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
- (2) ความคิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารหญิงและเด็ก เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่นและความคิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ ความคิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก หรือความคิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไปหรือชักพาไปเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี หรือความคิดเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการกิจการการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี
- (3) ความคิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาหรือความคิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน
- (4) ความคิดเกี่ยวกับการยักยอกหรือฉ้อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สินหรือกระทำโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ หรือกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งกระทำโดย กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน นั้น
- (5) ความคิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความคิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ความคิดตามกฎหมายว่าด้วยความคิดของพนักงาน ในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความคิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น
- (6) ความคิดเกี่ยวกับการกรรโชก หรือรีดเอาทรัพย์สินที่กระทำโดยอ้างอำนาจอัยย์หรือช่องโหว่ตามประมวลกฎหมายอาญา
- (7) ความคิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร
"ธุรกรรม" หมายความว่า กิจกรรมที่เกี่ยวกับการทำนิติกรรม สัญญาหรือการดำเนินการใด ๆ กับผู้อื่น ทางการเงิน ทางธุรกิจ หรือการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน
"ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย" หมายความว่า ธุรกรรมที่มีความซับซ้อนผิดไปจากการทำธุรกรรมในลักษณะเดียวกันที่ทำกันอยู่ตามปกติ ธุรกรรมที่ขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่ง

4

"พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

"เลขาธิการ" หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

"รองเลขาธิการ" หมายความว่า รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

"สำนักงาน" หมายความว่า สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 4 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด 1

บททั่วไป

มาตรา 5 ผู้ใด

(1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะหรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ

(2) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มาแหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดผู้นั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

มาตรา 6 ผู้ใดกระทำความผิดฐานฟอกเงิน แม้จะกระทำนอกราชอาณาจักรผู้นั้นจะต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ถ้าปรากฏว่า

(1) ผู้กระทำความผิดหรือผู้ร่วมกระทำความผิดคนใดคนหนึ่งเป็นคนไทยหรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย

(2) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และได้กระทำโดยประสงค์ให้ความผิดเกิดขึ้นในราชอาณาจักร หรือรัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหาย หรือ

(3) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และการกระทำนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายของรัฐที่การกระทำเกิดขึ้นในเขตอำนาจของรัฐนั้น หากผู้นั้นได้ปรากฏตัวอยู่ในราชอาณาจักรและมีได้มีการส่งตัวผู้นั้นออกไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

ทั้งนี้ ให้นำมาตรา 10 แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 7 ในความผิดฐานฟอกเงิน ผู้ใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

(1) สนับสนุนการกระทำความผิดหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อน หรือขณะกระทำความผิด

(2) จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่ หรือวัตถุใด ๆ หรือกระทำการใด ๆ เพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษหรือเพื่อให้ได้รับประโยชน์ในการกระทำความผิด

ผู้ใดจัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ที่ฟ้านัก หรือที่ซ่อนเร้น เพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร สามี หรือภริยาของตนให้พ้นจากการถูกจับกุม ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้นหรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

มาตรา 8 ผู้ใดพยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ

มาตรา 9 ผู้ใดสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ถ้าได้มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเพราะเหตุที่ได้มีการสมคบกันตามวรรคหนึ่ง ผู้สมคบกันนั้นต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ในกรณีที่ความผิดได้กระทำถึงขั้นลงมือกระทำความผิด แต่เนื่องจากการเข้าขัดขวางของผู้สมคบทำให้การกระทำนั้นกระทำไปไม่ตลอดหรือกระทำไปตลอดแล้วแต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผล ผู้สมคบที่กระทำการขัดขวางนั้น คงรับโทษตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่งเท่านั้น

6

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งกลับใจให้ความจริงแห่งการสมคบต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนที่จะมีการกระทำความผิดตามที่ได้สมคบกัน ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้นหรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้เพียงใดก็ได้

มาตรา 10 เจ้าพนักงาน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการ พนักงานองค์ประกอบส่วนท้องถิ่น พนักงานองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ กรรมการหรือผู้บริหารหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน หรือกรรมการขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ผู้ใดกระทำความผิดตามหมวดนี้ ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขานุการ รองเลขานุการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ใดกระทำความผิดตามหมวดนี้ ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา 11 กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขานุการ รองเลขานุการ พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน หรือข้าราชการผู้ใดกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาอื่นเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดตามหมวดนี้ ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา 12 ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขานุการ รองเลขานุการ และพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด 2

การรายงานและการแสดงตน

มาตรา 13 เมื่อมีการทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน ให้สถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมนั้นต่อสำนักงาน เมื่อปรากฏว่าธุรกรรมดังกล่าวเป็น

- (1) ธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (2) ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือ
- (3) ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นธุรกรรมตาม (1) หรือ (2)

หรือไม่ก็ตาม

ในกรณีที่ปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงใดที่เกี่ยวข้องหรืออาจจะเป็นประโยชน์ในการ ยืนยันหรือยกเลิกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรมที่สถาบันการเงินได้รายงานไปแล้ว ให้สถาบันการเงิน รายงานข้อเท็จจริงนั้นให้สำนักงานทราบโดยไม่ชักช้า

มาตรา 14 ในกรณีที่ปรากฏในภายหลังว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าธุรกรรมใดที่ได้ กระทำไปแล้ว โดยมีได้มีการรายงานตามมาตรา 13 เป็นธุรกรรมที่สถาบันการเงินต้องรายงานตาม มาตรา 13 ให้สถาบันการเงินรายงานให้สำนักงานทราบโดยไม่ชักช้า

มาตรา 15 ให้สำนักงานที่นครกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่นครจังหวัด สำนักงาน ที่ดินสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอ มีหน้าที่ต้องรายงานต่อสำนักงาน เมื่อปรากฏว่ามี การขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่สถาบันการเงินมิได้เป็นคู่กรณีและมี ลักษณะดังต่อไปนี้

- (1) เมื่อมีการชำระด้วยเงินสดเป็นจำนวนเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (2) เมื่ออสังหาริมทรัพย์มีมูลค่าตามราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียม

จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่เป็นการโอนในทางมรดกให้ แก่ทายาทโดยธรรม หรือ

- (3) เมื่อเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

มาตรา 16 ให้ผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการ ทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน มีหน้าที่ต้องรายงานต่อสำนักงานในกรณี ที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการทำธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือ เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

ในกรณีที่ปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงใดที่เกี่ยวข้องหรืออาจจะเป็นประโยชน์ในการ ยืนยันหรือยกเลิกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรมที่ได้รายงานไปตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้บุคคลดังกล่าว รายงานข้อเท็จจริงนั้นให้สำนักงานทราบโดยไม่ชักช้า

8

มาตรา 17 การรายงานตามมาตรา 13 มาตรา 14 มาตรา 15 และมาตรา 16 ให้เป็นไปตามแบบ ระยะเวลา หลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 18 รัฐมนตรีเห็นสมควรให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องรายงานตามมาตรา 13 มาตรา 15 และมาตรา 16 ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 19 การรายงานตามมาตรา 13 มาตรา 14 มาตรา 15 และมาตรา 16 ซึ่งผู้รายงานกระทำโดยสุจริต หากก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลใดผู้รายงานไม่ต้องรับผิดชอบ

มาตรา 20 ให้สถาบันการเงินจัดให้ลูกค้าแสดงตนทุกครั้งก่อนการทำธุรกรรมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่ลูกค้าได้แสดงตนไว้ก่อนแล้ว
การแสดงตนตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา 21 การทำธุรกรรมตามมาตรา 13 ให้สถาบันการเงินจัดให้ลูกค้าบันทึกชื่อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับธุรกรรมดังกล่าวด้วย

ในกรณีที่ลูกค้าปฏิเสธที่จะทำบันทึกชื่อเท็จจริงตามวรรคหนึ่ง ให้สถาบันการเงินจัดทำบันทึกชื่อเท็จจริงเอง แล้วแจ้งให้สำนักงานทราบทันที

บันทึกชื่อเท็จจริงตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามแบบรายการหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 22 ให้สถาบันการเงินเก็บรักษารายละเอียดเกี่ยวกับการแสดงตนตามมาตรา 20 และบันทึกชื่อเท็จจริงตามมาตรา 21 เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่มีการปิดบัญชีหรือยุติความสัมพันธ์กับลูกค้า หรือนับแต่ได้มีการทำธุรกรรมนั้น แล้วแต่ที่กำหนดระยะเวลาโดยจะยาวกว่า เว้นแต่จะได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติเป็นอย่างอื่น

มาตรา 23 บทบัญญัติในหมวดนี้มีให้ใช้บังคับแก่ธนาคารแห่งประเทศไทยตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทย

9

หมวด 3

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

มาตรา 24 ให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินคณะหนึ่ง ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงยุติธรรม อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เลขานุการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง อธิบดีกรมการประกันภัย อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมศุลกากร อธิบดีกรมสรรพากร อธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ประธานสมาคมธนาคารไทย เลขานุการสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนเก้าคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีความเชี่ยวชาญในทางเศรษฐศาสตร์ การเงิน การคลัง กฎหมาย หรือสาขาใดสาขาหนึ่งที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้ โดยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตามลำดับเป็นกรรมการ และเลขานุการเป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้คณะกรรมการแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ในกรณีประธานกรรมการหรือกรรมการโดยตำแหน่งตามวรรคหนึ่งมีความจำเป็นไม่อาจมาประชุมกรรมการครั้งใด จะมอบหมายให้ผู้ดำรงตำแหน่งรองที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในคณะกรรมการมาประชุมแทนเฉพาะครั้งนั้นก็ได้

มาตรา 25 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) เสนอมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อคณะรัฐมนตรี
- (2) พิจารณาให้ความเห็นต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้
- (3) วางระเบียบเกี่ยวกับการเก็บรักษา การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดการนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ และการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามมาตรา 57
- (4) ส่งเสริมความร่วมมือของประชาชน เกี่ยวกับการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

- (5) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้
 (6) ปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

มาตรา 26 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งมีวาระการดำรงตำแหน่งสี่ปีนับแต่วันแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

มาตรา 27 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา 26 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) คณะรัฐมนตรีให้ออกโดยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาตามลำดับ
- (4) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (5) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่งไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งเพิ่มขึ้นหรือแต่งตั้งซ่อม ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งนั้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้ว

มาตรา 28 ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดำรงตำแหน่งครบวาระแล้วแต่ยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่

มาตรา 29 การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม หากรองประธานไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด เว้นแต่การวินิจฉัยชี้ขาดตามมาตรา 49 วรรคสาม ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

มาตรา 30 คณะกรรมการจะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งแทนคณะกรรมการก็ได้และให้นำมาตรา 29 มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะอนุกรรมการโดยอนุโลม

มาตรา 31 ให้กรรมการและอนุกรรมการได้รับค่าตอบแทนตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

หมวด 4

คณะกรรมการธุรกรรม

มาตรา 32 ให้มีคณะกรรมการธุรกรรมคณะหนึ่ง ประกอบด้วยเลขาธิการเป็นประธานกรรมการและผู้ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจำนวนสี่คนเป็นกรรมการ

คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของคณะกรรมการธุรกรรมให้เป็นไปตามที่คณะรัฐมนตรีประกาศกำหนด

กรรมการธุรกรรมซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี กรรมการธุรกรรมที่พ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ และให้นำมาตรา 27 และมาตรา 28 มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่การพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา 27 (3) ให้กรรมการธุรกรรมซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งเมื่อคณะกรรมการให้ออก

มาตรา 33 การประชุมของคณะกรรมการธุรกรรมให้นำมาตรา 29 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 34 ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) ตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด
- (2) สั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามมาตรา 35 หรือมาตรา 36
- (3) ดำเนินการตามมาตรา 48
- (4) เสนอรายงานผลการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ต่อคณะกรรมการ
- (5) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา 35 ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องกับหรืออาจเกี่ยวข้องกับ การกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำ ธุรกรรมนั้นไว้ก่อนได้ ภายในเวลาที่กำหนดแต่ไม่เกินสามวันทำการ

ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน เลขานุการจะสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่ง ไปก่อน แล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม

มาตรา 36 ในกรณีที่มีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องกับหรืออาจ เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือ ยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นไว้ชั่วคราวภายในเวลาที่กำหนดแต่ไม่เกินสิบวันทำการ

มาตรา 37 เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขานุการ แล้วแต่กรณี สั่งยับยั้งการ ทำธุรกรรมตามมาตรา 35 หรือมาตรา 36 แล้ว ให้คณะกรรมการธุรกรรมรายงานต่อคณะกรรมการ

มาตรา 38 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการ ธุรกรรม เลขานุการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขานุการมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(1) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กร หรือ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำส่งคำชี้แจง เป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการ พิจารณา

(2) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็น หนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(3) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า

มีการชุกซ่อนหรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าวนั้นจะถูกยกย้าย ชุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (3) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ที่ได้รับมอบหมายตามวรรคหนึ่งแสดงเอกสารมอบหมายและบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวตามวรรคสองให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

บรรดาข้อมูลที่ได้มาจากการให้ถ้อยคำ คำชี้แจงเป็นหนังสือ บัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ ที่มีลักษณะเป็นข้อมูลเฉพาะของบุคคล สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ให้เลขาธิการเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บรักษาและใช้ประโยชน์จากข้อมูลนั้น

มาตรา 39 ให้กรรมการธุรกรรมได้รับคำตอบแทนตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

หมวด 5

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

มาตรา 40 ให้จัดตั้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นในสำนักนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) ดำเนินการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการและคณะกรรมการธุรกรรม และปฏิบัติงานธุรการอื่น
- (2) รับรายงานการทำธุรกรรมที่ส่งให้ตามหมวด 2 และแจ้งตอบการรับรายงาน
- (3) เก็บรวบรวม ติดตาม ตรวจสอบ ศึกษา และวิเคราะห์รายงานและข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรม
- (4) เก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(5) จัดให้มีโครงการที่เกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ การให้การศึกษา และฝึกอบรม ในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ หรือช่วยเหลือ หรือสนับสนุนทั้ง ภาครัฐและภาคเอกชนให้มีการจัดโครงการดังกล่าว

(6) ปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่น

มาตรา 41 ให้มีเลขาธิการ มีหน้าที่ควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งราชการของ สำนักงานขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงาน และให้มี รองเลขาธิการเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการ

มาตรา 42 ให้เลขาธิการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ซึ่งทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯแต่งตั้งขึ้นตามคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี โดยได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทน ราษฎรและวุฒิสภาตามลำดับ

มาตรา 43 เลขาธิการต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(1) มีความรู้ความเชี่ยวชาญในทางเศรษฐศาสตร์ การเงิน การคลัง หรือกฎหมาย
(2) รับราชการในตำแหน่งรองเลขาธิการหรือเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญระดับ ไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือเทียบเท่า

(3) ไม่เป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจหรือกิจการอื่นของรัฐ

(4) ไม่เป็นกรรมการ ผู้จัดการ ที่ปรึกษา หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงาน คล้ายกันหรือมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องในห้างหุ้นส่วน บริษัท สถาบันการเงินหรือประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพอย่างอื่น หรือประกอบการใด ๆ อันขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 44 เลขาธิการมีวาระการดำรงตำแหน่งสี่ปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งและให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

เลขาธิการซึ่งพ้นจากตำแหน่งแล้วจะแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอีกไม่ได้

มาตรา 45 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระในมาตรา 44 แล้ว เลขาธิการ พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

15

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 43
- (4) ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ออก ตามคำแนะนำของคณะรัฐมนตรีโดย

ความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตามลำดับ

มาตรา 46 ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าบัญชีลูกค้ำของสถาบันการเงิน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ใด ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขที่การมอบหมายเป็นหนังสือจะยื่น คำขอฝ่ายเดียวต่อศาลแพ่ง เพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าถึงบัญชี ข้อมูลทางการ สื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าวนั้นก็ได้อ

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ศาลจะสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ยื่นคำขอ ดำเนินการโดยใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใด ๆ ตามที่เห็นสมควรก็ได้ แต่ทั้งนี้ให้อนุญาตได้คราวละ ไม่เกินเก้าสิบวัน

เมื่อศาลได้สั่งอนุญาตตามความในวรรคหนึ่งหรือวรรคสองแล้ว ผู้เกี่ยวข้องกับ บัญชีข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ตามคำสั่งดังกล่าว จะต้องให้ความร่วมมือเพื่อให้ เป็นไปตามความในมาตรานี้

มาตรา 47 ให้สำนักงานจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อคณะ รัฐมนตรี รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีอย่างน้อยให้มีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

- (1) รายงานผลการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน และการดำเนินการอื่นตาม พระราชบัญญัตินี้
- (2) ปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติงาน
- (3) รายงานข้อเท็จจริงหรือข้อสังเกตจากการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่พร้อมทั้ง ความเห็นและข้อเสนอแนะ

ให้คณะรัฐมนตรีเสนอรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีตามวรรคหนึ่ง พร้อมด้วย ข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

16

หมวด 6
การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

มาตรา 48 ในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการ โอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกินเก้าสิบวัน

ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน เลขานุการจะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งไปก่อนแล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม

การตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้ทำธุรกรรมซึ่งถูกสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สิน จะแสดงหลักฐานว่าเงินหรือทรัพย์สินในการทำธุรกรรมนั้นมีใช้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อให้มีคำสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขานุการ แล้วแต่กรณี สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นแล้ว ให้คณะกรรมการธุรกรรมรายงานต่อคณะกรรมการ

มาตรา 49 ภายใต้บังคับมาตรา 48 วรรคหนึ่ง ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้เลขานุการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินโดยเร็ว

ในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นว่าเรื่องดังกล่าวยังไม่สมบูรณ์พอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดินได้ ให้พนักงานอัยการรีบแจ้งให้เลขานุการทราบเพื่อดำเนินการต่อไป โดยให้ระบุนข้อที่ไม่สมบูรณ์นั้นให้ครบถ้วนในคราวเดียวกัน

ให้เลขานุการรีบดำเนินการตามวรรคสองแล้วส่งเรื่องเพิ่มเติมไปให้พนักงานอัยการพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง หากพนักงานอัยการยังเห็นว่าไม่มีเหตุพอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดิน ให้พนักงานอัยการรีบแจ้งให้

เลขานุการทราบเพื่อส่งเรื่องให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด ภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่ได้รับเรื่องจากเลขานุการ และเมื่อคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดเป็น ประการใดให้พนักงานอัยการและเลขานุการปฏิบัติตามนั้น หากคณะกรรมการมิได้วินิจฉัยชี้ขาด ภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการ

เมื่อคณะกรรมการมิได้วินิจฉัยชี้ขาด ไม่ให้ยื่นคำร้องหรือไม่วินิจฉัยชี้ขาดภายใน กำหนดระยะเวลาและได้ปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการตามวรรคสามแล้ว ให้เรื่องนั้น เป็นที่สุด และห้ามมิให้มีการดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลนั้น ในทรัพย์สินเดียวกันนั้นอีก เว้นแต่จะ ได้พยานหลักฐานใหม่อันสำคัญ ซึ่งน่าจะทำให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินของบุคคลนั้นตกเป็นของ แผ่นดินได้

เมื่อศาลรับคำร้องที่พนักงานอัยการยื่นต่อศาลแล้ว ให้ศาลสั่งให้ปิดประกาศไว้ ที่ศาลนั้น และประกาศอย่างน้อยสองวันติดต่อกัน ในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่น เพื่อให้ผู้ซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอถอนศาลมีคำสั่ง กับให้ศาลสั่งให้ส่งสำเนาประกาศไปยังเลขานุการเพื่อปิดประกาศไว้ที่สำนักงานและสถานีตำรวจ ท้องที่ที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่และถ้ามีหลักฐานแสดงว่าผู้ใดอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือมีส่วนได้เสียใน ทรัพย์สิน ก็ให้เลขานุการมีหนังสือแจ้งให้ผู้นั้นทราบ เพื่อใช้สิทธิดังกล่าว การแจ้งนั้นให้แจ้งโดย ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับตามที่อยู่ครั้งสุดท้ายของผู้นั้นเท่าที่ปรากฏในหลักฐาน

ในกรณีตามวรรคหนึ่งถ้ามีเหตุสมควรที่จะดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิของ ผู้เสียหายในความคิดมูลฐาน ให้เลขานุการส่งเรื่องให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายที่กำหนด ความคิดฐานนั้นดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายก่อน

มาตรา 50 ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของ แผ่นดินตามมาตรา 49 อาจยื่นคำร้องก่อนศาลมีคำสั่งตามมาตรา 51 โดยแสดงให้ศาลเห็นว่า

(1) ตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำ ความผิด หรือ

(2) ตนเป็นผู้รับโอน โดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาโดยสุจริตและตาม สมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกฏลสาธาณะ

ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้รับประ โยชน์ในทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของ แผ่นดินตามมาตรา 49 อาจยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของตนก่อนศาลมีคำสั่ง โดยแสดงให้ศาลเห็น ว่าตนเป็นผู้รับประ โยชน์โดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาซึ่งประ โยชน์โดยสุจริตและตาม สมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกฏลสาธาณะ

มาตรา 51 เมื่อศาลทำการไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการตามมาตรา 49 แล้ว หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้รับโอนทรัพย์สินตามมาตรา 50 วรรคหนึ่ง ฟังไม่ขึ้น ให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ หากผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินตามมาตรา 50 วรรคหนึ่ง เป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับสัมพันธกับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาทรัพย์สินดังกล่าว เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือได้รับโอนมาโดยไม่สุจริต แล้วแต่กรณี

มาตรา 52 ในกรณีที่ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 51 ถ้าศาลทำการไต่สวนคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้รับประโยชน์ตามมาตรา 50 วรรคสอง แล้วเห็นว่าฟังขึ้น ให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองสิทธิของผู้รับประโยชน์โดยจะกำหนดเงื่อนไขด้วยก็ได้

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ หากผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้รับประโยชน์ตามมาตรา 50 วรรคสอง เป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับสัมพันธกับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผลประโยชน์ดังกล่าวเป็นผลประโยชน์ที่มีอยู่หรือได้มาโดยไม่สุจริต

มาตรา 53 ในกรณีที่ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 51 หากปรากฏในภายหลังโดยคำร้องของเจ้าของ ผู้รับโอน หรือผู้รับประโยชน์นั้น ถ้าศาลไต่สวนแล้วเห็นว่ากรณีต้องด้วยบทบัญญัติของมาตรา 50 ให้ศาลสั่งคืนทรัพย์สินนั้นหรือกำหนดเงื่อนไขในการคุ้มครองสิทธิของผู้รับประโยชน์ หากไม่สามารถคืนทรัพย์สินหรือคุ้มครองสิทธิได้ให้ใช้ราคาหรือค่าเสียหายแทน แล้วแต่กรณี

คำร้องตามวรรคหนึ่งจะต้องยื่นภายในหนึ่งปีนับแต่คำสั่งศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินถึงที่สุด และผู้ร้องต้องพิสูจน์ให้เห็นว่า ไม่สามารถยื่นคำร้องคัดค้านตามมาตรา 50 ได้ เพราะไม่ทราบถึงประกาศหรือหนังสือแจ้งของเลขานุการหรือมีเหตุขัดข้องอันสมควรประการอื่น

ก่อนศาลมีคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลแจ้งให้เลขานุการทราบถึงคำร้องดังกล่าว และให้โอกาสพนักงานอัยการเข้ามาโต้แย้งคำร้องนั้นได้

มาตรา 54 ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 51 หากปรากฏว่ามีทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพิ่มขึ้นอีก ก็ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้ และให้นำความในหมวดนี้มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 55 หลังจากที่พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องตามมาตรา 49 หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย หรือยกย้ายไปเสียซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เลขานุการจะส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำขอฝ่ายเดียวร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวก่อนมีคำสั่งตามมาตรา 51 ก็ได้ เมื่อได้รับคำขอดังกล่าวแล้วให้ศาลพิจารณาคำขอเป็นการด่วน ถ้ามีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าคำขอนั้นมีเหตุอันสมควร ให้ศาลมีคำสั่งตามที่ยื่นโดยไม่ชักช้า

มาตรา 56 เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขานุการ แล้วแต่กรณี ได้มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินใดตามมาตรา 48 แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามคำสั่ง แล้วรายงานให้ทราบพร้อมทั้งประเมินราคาทรัพย์สินนั้นโดยเร็ว การยึดหรืออายัดทรัพย์สินและการประเมินราคาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 57 การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินที่คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขานุการ แล้วแต่กรณี ได้มีคำสั่งยึดหรืออายัดไว้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ในกรณีที่ทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้ หรือหากเก็บรักษาไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการมากกว่าการนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น เลขานุการอาจสั่งให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินนั้นไปดูแลและใช้ประโยชน์โดยมีประกันหรือหลักประกันหรือให้นำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาด หรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการแล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบก็ได้

การให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์ การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดหรือการนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ของทางราชการตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

20

ถ้าความปรากฏในภายหลังว่า ทรัพย์สินที่นำออกขายทอดตลาดหรือที่นำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการตามวรรคสอง มิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้คืนทรัพย์สินนั้นพร้อมทั้งค่าใช้จ่ายและค่าเสื่อมสภาพตามจำนวนที่คณะกรรมการกำหนด ให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง ถ้าไม่อาจคืนทรัพย์สินได้ ให้ชดใช้ราคาทรัพย์สินนั้นตามราคาที่ประเมินได้ในวันที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือตามราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองได้รับดอกเบี้ยในอัตราสูงสุดของดอกเบี้ยเงินฝากประเภทฝากประจำของธนาคารออมสินในจำนวนเงินที่ได้รับคืนหรือชดใช้ราคา แล้วแต่กรณี

การประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามวรรคสี่ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 58 ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดใด เป็นทรัพย์สินที่สามารถดำเนินการตามกฎหมายอื่น ได้อยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นตามกฎหมายดังกล่าว หรือดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวแล้วแต่ไม่เป็นผล หรือการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่า ก็ให้ดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นต่อไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 59 การดำเนินการทางศาลตามหมวดนี้ ให้ยื่นต่อศาลแพ่ง และให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ โดยอนุโลม

ในการนี้ให้พนักงานอัยการได้รับการยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง

หมวด 7

บทกำหนดโทษ

มาตรา 60 ผู้ใดกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 61 นิติบุคคลใดกระทำความผิดตามมาตรา 5 มาตรา 7 มาตรา 8 หรือ
มาตรา 9 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคล
ตามวรรคหนึ่งกระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่น
บาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าคนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิด
ของนิติบุคคลนั้น

มาตรา 62 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 13 มาตรา 14 มาตรา 16
มาตรา 20 มาตรา 21 มาตรา 22 มาตรา 35 หรือมาตรา 36 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามแสนบาท

มาตรา 63 ผู้ใดรายงานหรือแจ้งตามมาตรา 13 มาตรา 14 มาตรา 16 หรือ
มาตรา 21 วรรคสอง โดยแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดความจริงที่ต้องแจ้งให้พนักงาน
เจ้าหน้าที่ทราบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท
หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 64 ผู้ใดไม่มาให้ถ้อยคำ ไม่ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือไม่ส่งบัญชี
เอกสารหรือหลักฐานตามมาตรา 38 (1) หรือ (2) หรือขัดขวางหรือไม่ให้ความสะดวกตาม
มาตรา 38 (3) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
ผู้ใดกระทำการใด ๆ ให้บุคคลอื่นล่วงรู้ข้อมูลที่เก็บรักษาไว้ตามมาตรา 38 วรรคสี่
เว้นแต่การปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่หรือตามกฎหมาย ต้องระวางโทษตามวรรคหนึ่ง

มาตรา 65 ผู้ใดขกย้าย ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย ทำให้สูญหาย
หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งเอกสารหรือบันทึก ข้อมูล หรือทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานยึดหรืออายัดไว้
หรือที่ตนรู้หรือควรรู้ว่าจะเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน
สามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 66 ผู้ใคร่หรืออาจรู้ความลับในราชการเกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ กระทำด้วยประการใด ๆ ให้ผู้อื่นรู้หรืออาจรู้ความลับดังกล่าว เว้นแต่เป็นการปฏิบัติการตามหน้าที่หรือตามกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ:- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากในปัจจุบันผู้ประกอบอาชญากรรมซึ่งกระทำความผิดกฎหมายบางประเภท ได้นำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นมากระทำการในรูปแบบต่าง ๆ อันเป็นการฟอกเงิน เพื่อนำเงินหรือทรัพย์สินนั้นไปใช้เป็นประโยชน์ในการกระทำความผิดต่อไปได้อีก ทำให้ยากแก่การปราบปรามการกระทำความผิดกฎหมายเหล่านั้น และโดยที่กฎหมายที่มีอยู่ก็ไม่สามารถปราบปรามการฟอกเงินหรือดำเนินการกับเงินหรือทรัพย์สินนั้นได้เท่าที่ควร ดังนั้น เพื่อเป็นการตัดวงจรประกอบอาชญากรรมดังกล่าว สมควรกำหนดมาตรการต่าง ๆ ให้สามารถดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ภาคผนวก ค

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๔
เล่ม ๘๓ ตอนที่ ๑๔๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๕

พระราชบัญญัติ

ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

พ.ศ. ๒๕๑๕

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕

เป็นปีที่ ๓๑ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มี

พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและ
ปราบปรามยาเสพติด

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๕

เล่ม ๙๓ ตอนที่ ๑๔๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๙

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาที่ปรึกษาของนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่สถาปนาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๙”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจาก วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ยาเสพติด” หมายความว่า ยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ กัญชาตามกฎหมายว่าด้วยกัญชา ฝิ่นตามกฎหมายว่าด้วยฝิ่น พืชกระท่อมตามกฎหมายว่าด้วยพืชกระท่อม และวัตถุออกฤทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทตามที่รัฐมนตรีกำหนดให้เป็นยาเสพติดตามพระราชบัญญัตินี้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

“กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด” หมายความว่า กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ กฎหมายว่าด้วยกัญชา กฎหมายว่าด้วยฝิ่น กฎหมายว่าด้วยพืชกระท่อม และกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๖

เล่ม ๕๓ ตอนที่ ๑๔๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๕

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และหมายความรวมถึงประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดด้วย

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

“เจ้าพนักงาน” หมายความว่า ผู้ซึ่งเลขาธิการแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ พระราชบัญญัตินี้ไม่กระทบกระเทือนถึงอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการหรือของเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการใดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

ในกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือเจ้าพนักงาน และของส่วนราชการหรือเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการที่มีอำนาจเกี่ยวกับยาเสพติด ให้คณะกรรมการเป็นผู้วินิจฉัยและวางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการและการประสานงาน

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๗

เล่ม ๕๓ ตอนที่ ๑๔๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๕

มาตรา ๕ ให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เรียกโดยย่อว่า “ป.ป.ส.” ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข อธิบดีกรมตำรวจ อธิบดีกรมศุลกากร อธิบดีกรมอัยการ เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการอื่น ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งไม่เกินหกคน และเลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ

มาตรา ๖ กรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

มาตรา ๗ กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) คณะรัฐมนตรีให้ออก
- (๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
- (๕) ได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๘

เล่ม ๕๓ ตอนที่ ๑๔๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๕

เมื่อกรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ คณะรัฐมนตรี
อาจแต่งตั้งผู้อื่นแทนได้

กรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งซ่อมหรือแต่งตั้งเพิ่ม อยู่ใน
ตำแหน่งเท่าวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการอื่น

มาตรา ๘ ในการประชุมของคณะกรรมการ ถ้าประธาน
ไม่มาประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุม ให้กรรมการที่มาประชุม
เลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

มาตรา ๙ การประชุมทุกครั้ง ต้องมีกรรมการมาประชุม
ไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็น
องค์ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาด ให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่ง
ให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้
ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๐ คณะกรรมการจะตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา
หรือคณะอนุกรรมการ เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่ง
อย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายก็ได้

มาตรา ๑๑ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ
ปราบปรามยาเสพติด เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน ป.ป.ส.” มี

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๕

เล่ม ๕๓ ตอนที่ ๑๔๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๕

หน้าที่ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการและ
ปฏิบัติงานธุรการอื่น

มาตรา ๑๒ ให้มีเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและ
ปราบปรามยาเสพติด มีหน้าที่ควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งราชการ
ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และจะให้มี
รองเลขาธิการเป็นผู้ช่วยปฏิบัติราชการก็ได้

มาตรา ๑๓ ให้คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดแผนงานและมาตรการป้องกันและ
ปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

(๒) ควบคุมการสืบสวน สอบสวน และการฟ้องคดี
ความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

(๓) วางโครงการและดำเนินการ ตลอดจนสั่งให้ส่วน
ราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด

(๔) ควบคุม เร่งรัดและประสานงานการปฏิบัติหน้าที่
ของส่วนราชการที่มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการตามกฎหมาย
เกี่ยวกับยาเสพติด

(๕) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีการ
ปรับปรุงการปฏิบัติราชการ หรืองาน แผนงาน หรือโครงการ

ฉบับพิเศษ หน้า ๒๐

เล่ม ๕๓ ตอนที่ ๑๔๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๕

ของส่วนราชการที่มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการตามกฎหมาย
เกี่ยวกับยาเสพติด

(๖) ประสานงานและกำกับการเกี่ยวกับการบำบัดรักษา
ตัวผู้ติดยาเสพติด

(๗) พิจารณาอนุมัติการแต่งตั้งเจ้าพนักงานเพื่อปฏิบัติ
การตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๔ เพื่อดำเนินการป้องกันและปราบปรามการ
กระทำผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด ให้กรรมการ
เลขาธิการ รองเลขาธิการ และเจ้าพนักงานมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ใด ๆ หรือยานพาหนะ
ใด ๆ ในเวลากลางวันระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก
เพื่อตรวจค้น ยึดหรืออายัดยาเสพติดที่มีไว้โดยไม่ชอบด้วย
กฎหมาย หรือจับกุมบุคคลใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า กระทำ
ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แต่ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามี
ยาเสพติดซุกซ่อนอยู่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือบุคคลที่จะ
ถูกจับได้หลบซ่อนอยู่ในเคหสถานหรือสถานทีนั้น ประกอบด้วย
มีเหตุอันควรเชื่อว่าหากไม่ดำเนินการในทันที ยาเสพติดนั้นจะ
ถูกโยกย้ายหรือบุคคลที่หลบซ่อนอยู่จะหลบหนี ก็ให้มีอำนาจ
เข้าไปในเวลากลางคืนภายหลังพระอาทิตย์ตกได้

ฉบับพิเศษ หน้า ๒๑

เล่ม ๘๓ ตอนที่ ๑๔๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๕

(๒) กั้นเคหสถาน สถานที่หรือบุคคลใดๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า มียาเสพติดซุกซ่อนอยู่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซีดหรืออายุตัวยาสเสพติดหรือทรัพย์สินอื่นใดที่ได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด หรือที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้

(๓) จับกุมบุคคลใด ๆ ที่กระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

(๔) สอบสวนผู้ต้องหาในคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

(๕) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ หรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการใด ๆ มาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งบัญชีเอกสารหรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือประกอบการพิจารณา

เจ้าพนักงานตำแหน่งใดและระดับใด จะมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่งทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ให้เป็นไปตามที่เลขาธิการกำหนดด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการ โดยทำเอกสารมอบหมายให้ไว้ประจำตัวเจ้าพนักงานผู้ได้รับมอบหมายนั้น

ฉบับพิเศษ หน้า ๒๒

เล่ม ๕๓ ตอนที่ ๑๔๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๕

เจ้าพนักงานผู้ได้รับมอบหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องแสดง เอกสารมอบหมายนั้นต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกครั้ง

มาตรา ๑๕ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการตามมาตรา ๑๔ ให้ถือว่า กรรมการ เลขานุการ รองเลขานุการ และเจ้าพนักงาน ซึ่งได้รับมอบหมายให้มีอำนาจตามมาตรา ๑๔ (๓) มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ทั่วราชอาณาจักร และให้มีอำนาจควบคุมผู้ถูกจับตามมาตรา ๑๔ (๓) ไว้เพื่อทำการสอบสวนได้เป็นเวลาไม่เกินสามวัน เมื่อครบกำหนดเวลาดังกล่าวหรือก่อนนั้น ตามที่จะเห็นสมควร ให้ส่งตัวผู้ถูกจับไปยังพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ โดยมีให้ถือว่า การควบคุมผู้ถูกจับดังกล่าวเป็นการควบคุมของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๑๖ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่ให้ความสะดวกหรือไม่ให้ถ้อยคำ หรือไม่ส่งบัญชีเอกสารหรือวัตถุใดแก่กรรมการ เลขานุการ รองเลขานุการ หรือเจ้าพนักงานซึ่งปฏิบัติการตามมาตรา ๑๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

ฉบับพิเศษ หน้า ๒๓

เล่ม ๕๓ ตอนที่ ๑๔๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๕

มาตรา ๑๗ กรรมการ เลขาธิการ รองเลขาธิการ และ
เจ้าพนักงานผู้ใดกระทำความผิดใด ๆ ตามกฎหมายเกี่ยวกับ
ยาเสพติดเสียเอง ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนด
ไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ

มาตรา ๑๘ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัติ
นี้ และให้มีอำนาจออกข้อบังคับหรือระเบียบเพื่อปฏิบัติการตาม
พระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ธานินทร์ กรัยวิเชียร

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ:— เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่
ยาเสพติดเป็นภัยอย่างร้ายแรงต่อการดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมของประเทศ และรัฐบาลมีนโยบายที่จะป้องกันและปราบปราม
การค้าและการเสพยาเสพติดอย่างเข้มงวดกวดขัน ในการนี้จำเป็นต้อง
มีกฎหมายเพื่ กำหนดมาตรการและให้อำนาจในการดำเนิน การป้องกัน
และปราบปรามให้ได้ผลโดยเด็ดขาดและมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้อง
ตรมพระราชบัญญัตินี้

ภาคผนวก ง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๕

เล่ม ๑๐๘ ตอนที่ ๑๗๐ ราชกิจจานุเบกษา ๒๗ กันยายน ๒๕๓๔

พระราชบัญญัติ

ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๓๔

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๔

เป็นปีที่ ๔๖ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๔”

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๖

เล่ม ๑๐๘ ตอนที่ ๑๗๐ ราชกิจจานุเบกษา ๒๗ กันยายน ๒๕๖๔

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวัน
ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกบทนิยามคำว่า “ยาเสพติด” และ
“กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด” ในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติ
ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๕ และให้ใช้ความ
ต่อไปนี้เป็นแทน

“ “ยาเสพติด” หมายความว่า ยาเสพติดให้โทษ
ตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ตามกฎหมายว่า
ด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และสารระเหยตามกฎหมาย
ว่าด้วยการป้องกันการใช้สารระเหย

“กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด” หมายความว่า
กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ กฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์
ต่อจิตและประสาท กฎหมายว่าด้วยการป้องกันการใช้สารระเหย
และกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด
เกี่ยวกับยาเสพติด ”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความใน (๒) ของมาตรา ๑๔ แห่ง
พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๕
และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็นแทน

“(๒) ก้นเคหสถาน สถานที่ หรือบุคคลใดๆ
ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามียาเสพติด ซุกซ่อนอยู่โดยไม่ชอบด้วย
กฎหมาย ยึดหรืออายัดยาเสพติดหรือทรัพย์สินอันใดที่ได้รับมา

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๗

เล่ม ๑๐๘ ตอนที่ ๑๗๐ ราชกิจจานุเบกษา ๒๗ กันยายน ๒๕๓๔

เนื่องจากการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด หรือ
ที่ได้ใช้ หรือจะใช้ในการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับ
ยาเสพติด หรือที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้”

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

อานันท์ ปันยารชุน
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ:— เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เพื่อให้
การป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและการดำเนิน
การเพื่อตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามกฎหมาย
ว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด รวมทั้ง
การป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับสารระเหยตามกฎหมาย
ว่าด้วยการป้องกันการใช้สารระเหย มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตรา
พระราชบัญญัตินี้

ภาคผนวก จ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เล่ม ๑๑๗ ตอนที่ ๓๗ ก

หน้า ๑๘
ราชกิจจานุเบกษา

๒๘ เมษายน ๒๕๕๓

พระราชบัญญัติ
ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ ๓)

พ.ศ. ๒๕๕๓

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๓

เป็นปีที่ ๕๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๓๖ มาตรา ๓๕ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๘) และ (๙) ของมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๕

หน้า ๑๕

เล่ม ๑๑๗ ตอนที่ ๓๗ ก

ราชกิจจานุเบกษา

๒๘ เมษายน ๒๕๕๓

“(๘) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการและกำหนดให้สถานที่ซึ่งใช้ในการประกอบธุรกิจใด ๆ เป็นสถานประกอบการที่อยู่ภายใต้บังคับของมาตรการดังกล่าว

(๙) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัติฉบับนี้บัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ”

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๓ ทวิ และมาตรา ๑๓ ทริ แห่งพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๕

“มาตรา ๑๓ ทวิ ให้นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี มีอำนาจออกประกาศ กำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการและ ประกาศกำหนดให้สถานที่ซึ่งใช้ในการประกอบธุรกิจใด ๆ เป็นสถานประกอบการที่อยู่ภายใต้บังคับของ มาตรการดังกล่าว ทั้งนี้ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๓ ทริ ในกรณีที่เจ้าพนักงานตรวจพบว่าการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ในสถานประกอบการตามมาตรา ๑๓ ทวิ หากเจ้าของหรือผู้ดำเนินการสถานประกอบการดังกล่าว ไม่สามารถชี้แจงหรือพิสูจน์ให้คณะกรรมการเชื่อได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่กรณีแล้ว ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งปิดสถานประกอบการแห่งนั้นชั่วคราว หรือสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบการ สำหรับการประกอบธุรกิจนั้น แล้วแต่กรณี แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินครั้งละสิบห้าวันนับแต่วันที่เจ้าของ หรือผู้ดำเนินการสถานประกอบการนั้นทราบคำสั่ง

ในกรณีที่สถานประกอบการซึ่งถูกสั่งปิดชั่วคราวหรือถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบการตามวรรคหนึ่ง เป็นสถานประกอบการซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมการประกอบธุรกิจตามกฎหมายอื่น ให้เลขาธิการแจ้งให้ หน่วยงานซึ่งควบคุมการประกอบธุรกิจนั้นทราบ และให้หน่วยงานดังกล่าวถือปฏิบัติตามนั้น

การสั่งปิดชั่วคราวหรือการสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบการ และการแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ดำเนินการ สถานประกอบการทราบตามวรรคหนึ่ง และการแจ้งให้หน่วยงานทราบตามวรรคสอง ให้เป็นไปตาม หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด”

มาตรา ๕ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๔ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๕

“มาตรา ๑๔ ทวิ ในกรณีจำเป็นและมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดเสพยาเสพติด ในเคหสถาน สถานที่ใด ๆ หรือยานพาหนะ ให้กรรมการ เลขาธิการ รองเลขาธิการ และเจ้าพนักงาน มีอำนาจตรวจหรือทดสอบหรือสั่งให้รับการตรวจหรือทดสอบว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลนั้นมีสารเสพติด อยู่ในร่างกายหรือไม่

หน้า ๒๐

เล่ม ๑๑๗ ตอนที่ ๓๗ ก

ราชกิจจานุเบกษา

๒๘ เมษายน ๒๕๕๓

วิธีการตรวจหรือทดสอบตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

มาตรา ๖ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๕ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๕

“มาตรา ๑๕ ทวิ เจ้าของหรือผู้ดำเนินกิจการสถานประกอบการผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศตามมาตรา ๑๓ ทวิ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงห้าหมื่นบาท”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็นแทน

“มาตรา ๑๖ ผู้ใดไม่ให้ความสะดวก หรือไม่ให้อาศัย หรือไม่ส่งบัญชีเอกสาร หรือวัตถุใดแก่กรรมการ เลขานุการ รองเลขานุการ หรือเจ้าพนักงานซึ่งปฏิบัติกรตามมาตรา ๑๔ หรือไม่ยินยอมให้ตรวจหรือทดสอบตามมาตรา ๑๔ ทวิ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท”

มาตรา ๘ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๗ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๕

“มาตรา ๑๗ ทวิ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ที่มีโทษปรับสถานเดียว ให้คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้”

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ฉ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ฉบับพิเศษ หน้า ๑
เล่ม ๘๒ ตอนที่ ๕๒ ราชกิจจานุเบกษา ๓ มีนาคม ๒๕๑๘

พระราชบัญญัติ

ป้องกันและปราบปรามการทุจริต
และประพฤติมิชอบในวงราชการ

พ.ศ. ๒๕๑๘

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘

เป็นปีที่ ๓๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มี
พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

ฉบับพิเศษ หน้า ๒

เล่ม ๘๒ ตอนที่ ๕๒ ราชกิจจานุเบกษา ๓ มีนาคม ๒๕๑๘

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่ รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวง ราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจาก วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการหรือพนักงาน ส่วนท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่งหรือมีเงินเดือนประจำ และพนักงาน ของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ และหมายความรวมถึง กรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงาน ของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจด้วย

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

“ประธานกรรมการ” หมายความว่า ประธานกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวง ราชการ

ฉบับพิเศษ หน้า ๓

เล่ม ๘๒ ตอนที่ ๕๒ ราชกิจจานุเบกษา ๓ มีนาคม ๒๕๑๘

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

“รองเลขาธิการ” หมายความว่า รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการในสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ซึ่งเลขาธิการได้แต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้และหมายความรวมถึงเลขาธิการด้วย

มาตรา ๔ ให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ ป.ป.ป.” ประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่าห้าคนแต่ไม่เกินเก้าคนกับเลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง

ฉบับพิเศษ หน้า ๔

เล่ม ๘๒ ตอนที่ ๕๒ ราชกิจจานุเบกษา ๓ มีนาคม ๒๕๑๘

ประธานกรรมการและกรรมการให้แต่งตั้งโดยพระบรมราชโองการจากบุคคลซึ่งมีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความรู้ความชำนาญในวิชาการหรือกิจการต่าง ๆ ด้วยความเห็นชอบของวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร

มาตรา ๕ ประธานกรรมการและกรรมการต้องไม่เป็นข้าราชการการเมือง สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้จัดการ กรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน หรือลูกจ้างของบุคคล ห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การใด ๆ ซึ่งดำเนินธุรกิจเพื่อการค้า

มาตรา ๖ ประธานกรรมการและกรรมการให้อยู่ในตำแหน่งมีกำหนดสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่ได้อีกวาระหนึ่ง แต่จะแต่งตั้งให้อยู่ในตำแหน่งติดต่อกันเกินกว่าสองวาระมิได้

ในกรณีที่วาระการดำรงตำแหน่งของประธานกรรมการและกรรมการได้สิ้นสุดลงในระหว่างปีคสมัยประชุมรัฐสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุหรือถูกยุบ ให้วาระการดำรงตำแหน่งดังกล่าวขยายออกไปจนถึงวันประชุมครั้งแรกของสมัยประชุมรัฐสภาครั้งถัดไป

มาตรา ๗ นอกจากพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๖ ประธานกรรมการและกรรมการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

ฉบับพิเศษ หน้า ๕

เล่ม ๘๒ ตอนที่ ๕๒ ราชกิจจานุเบกษา ๓ มีนาคม ๒๕๑๘

- (๑) ลาออก
- (๒) มีพระบรมราชโองการให้ออกด้วยความเห็นชอบของวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร
- (๓) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๔) เป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
- (๕) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕
- (๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่คดีที่เป็นความผิดหุโทษหรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

เมื่อประธานกรรมการหรือกรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ อาจมีพระบรมราชโองการแต่งตั้งผู้อื่นแทนด้วยความเห็นชอบของวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร ประธานกรรมการหรือกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งในกรณีนี้อยู่ในตำแหน่งตามวาระของประธานกรรมการหรือกรรมการที่ตนแทน

มาตรา ๘ ในการประชุมของคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุม ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

ฉบับพิเศษ หน้า ๖

เล่ม ๘๒ ตอนที่ ๕๒ ราชกิจจานุเบกษา ๓ มีนาคม ๒๕๑๘

มาตรา ๘ การประชุมทุกครั้งต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๐ ให้มีสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน ป.ป.ป.” มีหน้าที่ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการและปฏิบัติงานธุรการอื่น ๆ

มาตรา ๑๑ ให้มีเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ มีหน้าที่ควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งราชการของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ และจะให้มีรองเลขาธิการเป็นผู้ช่วยปฏิบัติราชการก็ได้

การแต่งตั้งเลขาธิการ ต้องได้รับความเห็นชอบของวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร

ฉบับพิเศษ หน้า ๗

เล่ม ๘๒ ตอนที่ ๕๒ ราชกิจจานุเบกษา ๓ มีนาคม ๒๕๑๘

มาตรา ๑๒ เลขธิการและรองเลขธิการจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเป็นเวลาเกินกว่าสี่ปีไม่ได้

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗ มาใช้บังคับแก่การพ้นจากตำแหน่งของเลขธิการโดยอนุโลม

มาตรา ๑๓ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการต่อคณะรัฐมนตรี

(๒) เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งให้ส่วนราชการหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจใด ๆ จัดการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในสังกัดที่อยู่ในข่ายสงสัยว่าจะทุจริตแสดงสินทรัพย์และหนี้สินของตนตามรายการ วิธีการ และกำหนดเวลาที่เหมาะสม

(๓) สืบสวนและสอบสวนเพื่อทราบข้อเท็จจริงเมื่อมีผู้กล่าวหาหรือร้องเรียนหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๔) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการหรือวางแผนงาน โครงการ ของส่วนราชการต่างๆ เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

ฉบับพิเศษ หน้า ๘

เล่ม ๙๒ ตอนที่ ๕๒ ราชกิจจานุเบกษา ๓ มีนาคม ๒๕๑๘

(๕) รายงานผลการปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ พร้อมทั้งข้อสังเกตต่อนายกรัฐมนตรี ประธานวุฒิสภาและ ประธานสภาผู้แทนราษฎรภายในเดือนตุลาคมทุกปี แล้วพิมพ์ เผยแพร่รายงานประจำปีนั้นต่อไป

มาตรา ๑๔ การปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ ประธานกรรมการหรือกรรมการซึ่งประธานกรรมการมอบหมาย มีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) มีหนังสือสอบถามส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการ หรืองานใด ๆ

(๒) มีหนังสือเรียกบุคคลใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรณีที่ สืบสวนและสอบสวนมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งบัญชีเอกสารหรือ วัตถุใด ๆ ที่จำเป็นแก่การสอบสวนมาเพื่อประกอบการพิจารณา หรือแจ้งให้บุคคลใด ๆ ดังกล่าวให้ถ้อยคำ หรือส่งบัญชีเอกสาร หรือวัตถุใด ๆ ที่จำเป็นแก่การสอบสวนแก่เจ้าหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายเป็นหนังสือเพื่อการนั้น

การส่งหนังสือเรียก ให้นำไปส่งในเวลากลางวันระหว่าง พระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียน ภูมิลำเนา หรือสำนักงานของผู้รับ

ฉบับพิเศษ หน้า ๕

เล่ม ๘๒ ตอนที่ ๕๒ ราชกิจจานุเบกษา ๓ มีนาคม ๒๕๑๘

กรณีนำไปส่ง เมื่อผู้ส่งไม่พบผู้รับ จะส่งให้แก่บุคคลใด ที่มีอายุเกินยี่สิบปีซึ่งอยู่หรือทำงานในบ้านเรือนหรือที่สำนักงานของผู้รับก็ได้

มาตรา ๑๕ คณะกรรมการจะตั้งอนุกรรมการเพื่อพิจารณา สอบสวนหรือปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการ มอบหมายก็ได้

มาตรา ๑๖ ในกรณีที่กรรมการหรืออนุกรรมการเป็นผู้ มีส่วนได้เสียไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในเรื่องใด ๆ ห้ามมิให้ กรรมการหรืออนุกรรมการผู้นั้นร่วมในการสืบสวนหรือสอบสวน เรื่องดังกล่าว

มาตรา ๑๗ ประธานกรรมการ กรรมการ อนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่ต้องแสดงสัตย์และหนังสือของตนต่อนายกรัฐมนตรีตามรายการ วิธีการ และกำหนดเวลาที่กฎกระทรวง กำหนด

มาตรา ๑๘ ในการพิจารณาสอบสวนตามความในพระราช- บัญญัตินี้ ถ้าคณะกรรมการเห็นว่ากรณีใดมีเหตุผลสมควรให้ ส่งพักราชการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหา ก็ให้ รายงานไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา ถ้าคณะรัฐมนตรี

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๐

เล่ม ๘๒ ตอนที่ ๕๒ ราชกิจจานุเบกษา ๓ มีนาคม ๒๕๑๘

เห็นสมควรสั่งให้พัก ก็ให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาปฏิบัติ ตามความเห็นของคณะกรรมการที่นั้น

มาตรา ๑๙ เมื่อการสอบสวนได้ความว่า เรื่องราวที่ สอบสวนนั้นมีมูลความผิดให้ประธานกรรมการส่งเรื่องให้ผู้ บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาดำเนินการ สอบสวนทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ สอบสวนเสร็จ แล้วให้ประธานกรรมการรายงานให้นายกรัฐมนตรี ทราบ

หากกรณีเป็นความผิดทางอาญาด้วยก็ให้แจ้งต่อพนักงาน สอบสวนภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งด้วย

เมื่อผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาได้รับ เรื่องตามวรรคหนึ่งแล้วต้องดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่วัน ที่ได้รับเรื่อง

เมื่อพนักงานสอบสวนตามวรรคสอง หรือเมื่อผู้บังคับ บัญชาของเจ้าหน้าที่ผู้ถูกกล่าวหาตามวรรคสามได้ดำเนินการไป ประการใดแล้ว ให้แจ้งให้ประธานกรรมการทราบ

มาตรา ๒๐ เมื่อมีพฤติการณ์แสดงว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใด ร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการพิจารณาสอบสวนและให้มี อำนาจสั่งให้ผู้นั้นแสดงสินทรัพย์และหนี้สินของตนตามรายการ

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๑

เล่ม ๙๒ ตอนที่ ๕๒ ราชกิจจานุเบกษา ๓ มีนาคม ๒๕๑๘

วิธีการ และระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้ความปรากฏว่าผู้นั้นร่ำรวยผิดปกติ และไม่สามารถแสดงได้ว่าร่ำรวยขึ้นในทางที่ชอบ ให้ถือว่าผู้นั้นใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ ให้คณะกรรมการรายงานความเห็นต่อ นายกรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาสั่งลงโทษไล่ออก

มติของคณะกรรมการที่วินิจฉัยว่า ผู้นั้นร่ำรวยผิดปกติ ตามวรรคหนึ่ง ต้องมีคะแนนเสียงอย่างน้อยสองในสามของ กรรมการทั้งหมด

บรรดาทรัพย์สินที่คณะกรรมการวินิจฉัยว่าเป็นทรัพย์สินที่ ร่ำรวยขึ้นโดยผิดปกตินั้นให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อให้ศาลวินิจฉัยสั่งว่าทรัพย์สินนั้นเป็นของแผ่นดิน เว้นแต่ ผู้นั้นจะแสดงให้ศาลเห็นว่าตนได้ทรัพย์สินนั้นมาในทางที่ชอบ ในกรณีนี้ ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้ บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๑ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งถูกสอบสวนตาม มาตรา ๒๐ เป็นข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบ ข้าราชการฝ่ายตุลาการ ให้คณะกรรมการรายงานความเห็น ไปยังคณะกรรมการตุลาการเพื่อดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วย ระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๒

เล่ม ๘๒ ตอนที่ ๕๒ ราชกิจจานุเบกษา ๓ มีนาคม ๒๕๑๘

มาตรา ๒๒ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้
ประธานกรรมการ กรรมการ อนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่เป็น
เจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๒๓ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามพระราช-
บัญญัตินี้ ให้คณะรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐแสดง
สินทรัพย์และหนี้สิน ตามรายการ วิธีการและเวลาตามกำหนด
ในพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๒๔ ผู้ใดไม่มาให้ถ้อยคำหรือไม่ส่งบัญชีเอกสาร
หรือวัตถุใดๆ ที่เรียกหรือสั่งให้ส่งตามมาตรา ๑๔ (๒) ต้อง
ระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท
หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๕ ห้ามมิให้ผู้ใดเปิดเผยข้อความ ข้อเท็จจริง
หรือข้อมูลที่ได้มา เนื่องจากการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ
นี้ เว้นแต่คณะกรรมการจะมอบหมายหรือเป็นการกระทำตาม
หน้าที่ราชการหรือเพื่อประโยชน์แก่การตรวจสอบหรือพิจารณา
สอบสวน

ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุก
ไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำ
ทั้งปรับ

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๓

เล่ม ๕๒ ตอนที่ ๕๒ ราชกิจจานุเบกษา ๓ มีนาคม ๒๕๑๘

มาตรา ๒๖ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัติ
นี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราช
บัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว
ให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

สัญญา ธรรมศักดิ์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ:— เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่อง
ด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวง
ราชการเป็นนโยบายที่สำคัญสำหรับรัฐบาลจะต้องดำเนินการต่อไปให้ได้
ผลอย่างจริงจัง และในการนี้สมควรที่จะมอบหมายภาระหน้าที่อันนี้
ให้แก่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ
ในวงราชการเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินงาน และเพื่อให้คณะกรรมการ
ดังกล่าวมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานไปตามมติของคณะกรรมการ จึงจำเป็น
ต้องจัดตั้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ
ในวงราชการขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้.

ภาคผนวก ช

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ฉบับพิเศษ หน้า ๑
เล่ม ๑๐๔ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๒๘ ตุลาคม ๒๕๓๐

พระราชบัญญัติ

บ้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ในวงราชการ (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๓๐

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๐

เป็นปีที่ ๔๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการบ้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

ฉบับพิเศษ หน้า ๒

เล่ม ๑๐๔ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๒๘ ตุลาคม ๒๕๓๐

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ และให้ใช้ความต่อไปแทน

“มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีตำแหน่งหรือมีเงินเดือนประจำ พนักงานหรือบุคคลผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ ผู้บริหารท้องถิ่น ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย สมาชิกสภาท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และหมายความรวมถึงกรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจด้วย

“การทุจริตในวงราชการ” หมายความว่า การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหรือละเว้นไม่ปฏิบัติภารกิจใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

“การประพฤติมิชอบในวงราชการ” หมายความว่า การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหรือละเว้นไม่ปฏิบัติภารกิจใดในตำแหน่ง

ฉบับพิเศษ หน้า ๓

เล่ม ๑๐๔ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๒๙ ตุลาคม ๒๕๓๐

หรือหน้าที่ หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่อื่นเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง มติของคณะรัฐมนตรีอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งมุ่งหมายจะควบคุมดูแลการรับ การเก็บรักษา หรือการใช้เงินหรือทรัพย์สินของแผ่นดิน ไม่ว่าจะการปฏิบัติหรือละเว้นไม่ปฏิบัตินั้นเป็นการทุจริตในวงราชการด้วยหรือไม่ก็ตาม และให้หมายความรวมถึงการประมาทเลินเล่อในหน้าที่ดังกล่าวด้วย

“องค์กรกลางบริหารงานบุคคล” หมายความว่า คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนหรือคณะกรรมการอื่นทำนองเดียวกัน ซึ่งมีหน้าที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ และให้หมายความรวมถึงคณะกรรมการที่ทำหน้าที่บริหารรัฐวิสาหกิจหรือผู้แต่งตั้งกรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณีด้วย แต่ไม่หมายความรวมถึงคณะกรรมการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการบ้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

“ประธานกรรมการ” หมายความว่า ประธานกรรมการบ้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการบ้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

ฉบับพิเศษ หน้า ๔

เล่ม ๑๐๔ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๒๘ ตุลาคม ๒๕๓๐

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

“รองเลขาธิการ” หมายความว่า รองเลขาธิการ
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวง
ราชการ

“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า เลขาธิการและข้าราชการ
ในสังกัดสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบใน
วงราชการซึ่งเลขาธิการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ และ
หมายความรวมถึงข้าราชการหรือพนักงาน ซึ่งมาช่วยราชการในสำนักงาน
ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ที่คณะ
กรรมการได้แต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๖ แห่งพระราช
บัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ
พ.ศ. ๒๕๑๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ในกรณีที่วาระการดำรงตำแหน่งของประธานกรรมการ
และกรรมการได้สิ้นสุดลงในระหว่างปีตสมัยประชุมรัฐสภา หรือสภา
ผู้แทนราษฎรสิ้นอายุหรือถูกยุบ ให้วาระการดำรงตำแหน่งดังกล่าวขยาย
ออกไปจนกว่าประธานกรรมการและกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่จะ
เข้ารับหน้าที่”

มาตรา ๕ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสามของมาตรา ๗ แห่ง
พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบใน
วงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘

ฉบับพิเศษ หน้า ๕

เล่ม ๑๐๔ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๒๘ ตุลาคม ๒๕๓๐

“เมื่อประธานกรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ในระหว่างที่ยังไม่มีพระบรมราชโองการแต่งตั้งผู้อื่นแทนตามวรรคสอง ให้กรรมการที่เหลืออยู่เลือกกรรมการคนหนึ่งเสนอนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งเพื่อรักษาการในตำแหน่งประธานกรรมการเป็นการชั่วคราว”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๒ เลขาธิการจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเป็นเวลายาวเกินกว่าสี่ปีได้

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๖ วรรคสอง และมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง วรรคสอง มาใช้บังคับแก่เลขาธิการโดยอนุโลม”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความใน (๑) และ (๒) ของมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

“(๑) เสนอมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อคณะรัฐมนตรี

(๒) เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐแสดงสินทรัพย์และหนี้สินตามมาตรา ๒๓”

มาตรา ๘ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๓ ทวิ มาตรา ๑๓ ตรี และมาตรา ๑๓ จัตวา แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘

ฉบับพิเศษ หน้า ๖

เล่ม ๑๐๔ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๒๘ ตุลาคม ๒๕๓๐

“มาตรา ๑๓ ทวิ เรื่องดังต่อไปนี้ห้ามมิให้คณะกรรมการรับหรือยก
ขึ้นพิจารณา

(๑) เรื่องที่คณะกรรมการได้วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดและ
นายกรัฐมนตรีรับทราบแล้ว เว้นแต่เป็นกรณีที่เป็นกรณีการดำเนินการตาม
มาตรา ๑๕ เบื้อง

(๒) เรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล หรือ
ที่ศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งเสร็จเด็ดขาดในเรื่องนั้นแล้ว เว้นแต่เป็นกรณี
ที่เป็นกรณีการดำเนินการตามมาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๑ ทวิ และ
มาตรา ๒๑ ตร

มาตรา ๑๓ ตร เรื่องดังต่อไปนี้คณะกรรมการจะไม่รับหรือยกขึ้น
พิจารณาก็ได้

(๑) เรื่องที่ล่วงเลยมาแล้วเกินห้าปีนับแต่วันเกิดเหตุ
จนถึงวันที่มีการกล่าวหาหรือเรียนและคณะกรรมการเห็นว่าเป็นเรื่องที่ไม่
อาจหาพยานหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินการสืบสวนสอบสวนต่อไปได้

(๒) เรื่องที่คณะกรรมการเห็นว่าไม่ถึงขั้นเป็นการ
กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

(๓) เรื่องที่มีลักษณะเป็นบัตรสนเท่ห์ ซึ่งไม่ระบุ
พยานหลักฐานชัดเจนเพียงพอที่จะดำเนินการสืบสวนสอบสวนต่อไปได้

มาตรา ๑๓ จัตวา เรื่องใดที่คณะกรรมการไม่รับหรือไม่ยกขึ้น
พิจารณาตามมาตรา ๑๓ ทวิ หรือมาตรา ๑๓ ตร (๑) หรือ (๒) หรือ (๓)
ถ้าคณะกรรมการพิจารณาเห็นสมควร จะแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่

ฉบับพิเศษ หน้า ๗

เล่ม ๑๐๔ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๒๘ ตุลาคม ๒๕๓๐

ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาหรือเรียนดำเนินการตามอำนาจหน้าที่แล้วแจ้งให้
คณะกรรมการทราบก็ได้”

มาตรา ๕ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๔ ทวิ แห่งพระราช
บัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ
พ.ศ. ๒๕๑๘

“มาตรา ๑๔ ทวิ เมื่อส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐ
วิสาหกิจได้รับหนังสือสอบถามตามมาตรา ๑๔ (๑) แล้ว ให้ส่วนราชการ
หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจนั้นชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติ
ราชการหรืองานใด ๆ ที่ได้มีการสอบถามทุกครั้งภายในสามสิบวันนับแต่
วันที่ได้รับหนังสือสอบถาม

ในกรณีที่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจมีความ
จำเป็นต้องใช้เวลาในการชี้แจงข้อเท็จจริงเกินกำหนดเวลาสามสิบวัน ให้มี
หนังสือแจ้งไปยังผู้สอบถามทราบก่อนวันสิ้นกำหนดพร้อมกับเหตุผล โดย
ขอขยายระยะเวลาได้ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน แต่รวมระยะเวลาทั้งหมด
ต้องไม่เกินเก้าสิบวัน”

มาตรา ๑๐ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสองและวรรคสามของ
มาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและ
ประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘

“อนุกรรมการต้องแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีความซื่อสัตย์สุจริตและม
ความรู้ความชำนาญในวิชาการหรือกิจการต่าง ๆ

ฉบับพิเศษ หน้า ๘

เล่ม ๑๐๔ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา

๒๘ ตุลาคม ๒๕๓๐

การแต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อพิจารณาสอบสวนตามวรรคหนึ่ง
อย่างน้อยต้องมีกรรมการร่วมอยู่ด้วยหนึ่งคน และอนุกรรมการนั้นต้อง
ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕ และไม่มีเหตุต้องพ้นจากตำแหน่ง
อย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา ๗ ยกเว้น (๒)”

มาตรา ๑๑ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๗ ทวิ แห่งพระราช
บัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ
พ.ศ. ๒๕๑๘

“มาตรา ๑๗ ทวิ เมื่อคณะกรรมการได้รับเรื่องกล่าวหา ร้องเรียน
เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดซึ่งเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ
หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดกระทำการทุจริตหรือ
ประพฤติมิชอบในวงราชการให้คณะกรรมการดำเนินการพิจารณาสอบสวน
โดยไม่ชักช้า และก่อนที่คณะกรรมการจะมีมติว่าเรื่องที่สอบสวนมีมูลว่า
ผู้นั้นกระทำความผิดจะต้องแจ้งข้อกล่าวหา ร้องเรียนให้ผู้นั้นทราบ และให้
โอกาสแก่ผู้นั้นที่จะชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ร้องเรียนด้วย

หลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาเกี่ยวกับการพิจารณาสอบสวน
เพื่อให้ได้ความจริงและยุติธรรม ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ
กำหนดโดยความเห็นชอบของนายกรัฐมนตรี”

มาตรา ๑๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ แห่ง
พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบใน
วงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๘ ในการพิจารณาสอบสวนตามความในพระราช
บัญญัตินี้ถ้าคณะกรรมการเห็นว่ากรณีใดมีเหตุผลสมควรให้ส่งพักราชการ

ฉบับพิเศษ หน้า ๕

เล่ม ๑๐๔ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๒๘ ตุลาคม ๒๕๓๐

หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาหรือเรียนก็ให้รายงานไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อทราบและส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาหรือเรียนสั่งพักราชการหรือพนักงาน เพื่อรอฟังผลการพิจารณาของคณะกรรมการและให้ถือว่าเป็นการสั่งพักราชการหรือสั่งพนักงานตามกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับที่ใช้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาหรือเรียนนั้น และให้นำบทบัญญัติ ระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการสั่งให้กลับเข้ารับราชการหรือกลับเข้าทำงานเพราะถูกสั่งพักราชการหรือพนักงานตามกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับที่ใช้บังคับแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นมาใช้บังคับโดยอนุโลมเว้นแต่ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเป็นข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ให้คณะกรรมการสั่งเรื่องและความเห็นไปยังปลัดกระทรวงยุติธรรม เพื่อดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ

มาตรา ๑๕ เมื่อคณะกรรมการมีมติว่าเรื่องที่สอบสวนเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดมีมูลว่าผู้นั้นกระทำความผิด ให้ประธานกรรมการรายงานให้นายกรัฐมนตรีทราบและส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาของผู้นั้นดำเนินการทางวินัยต่อไป และถ้ากรณีเป็นความผิดทางอาญาก็ให้แจ้งต่อพนักงานสอบสวน ทั้งนี้ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่คณะกรรมการมีมติตามมาตรา ๑๖ ทวิ

สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งไม่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัย เมื่อคณะกรรมการมีมติว่าเรื่องที่สอบสวนเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวมีมูลเป็นการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ ให้ประธาน

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๐

เล่ม ๑๐๔ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๒๘ ตุลาคม ๒๕๓๐

กรรมการรายงานให้นายกรัฐมนตรีทราบและส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้นั้นดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป และหากกรณีเป็นความผิดทางอาญาก็ให้แจ้งต่อพนักงานสอบสวน ทั้งนี้ ภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง

ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันได้รับเรื่อง ถ้ามีความจำเป็นคณะกรรมการอาจอนุญาตให้ขยายระยะเวลาออกไปอีกไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสิบวันก็ได้ เมื่อเห็นว่ามีเหตุผลอันสมควร”

มาตรา ๑๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๕ ทวิ มาตรา ๑๕ ตรี มาตรา ๑๕ จัตวา และมาตรา ๑๕ เบญจ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘

“มาตรา ๑๕ ทวิ เมื่อผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับเรื่องตามมาตรา ๑๕ แล้ว ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนทางวินัย หรือต้องดำเนินการเพื่อพิจารณาโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องดังกล่าว เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการประการใดไปบ้างแล้วให้แจ้งคณะกรรมการทราบผลทุกสามสิบวัน

ในการสอบสวนทางวินัยตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการสอบสวนนำสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการมาใช้เป็นหลักในการสอบสวน และทำความเข้าใจกับผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนด้วย และในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนมีความเห็นขัดแย้งกับมติของคณะกรรมการก็ให้แสดงเหตุผลไว้ในสำนวนการสอบสวนทางวินัยนั้นด้วย

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๑

เล่ม ๑๐๔ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๒๘ ตุลาคม ๒๕๓๐

มาตรา ๑๕ ตรี เมื่อผู้บังคับบัญชาได้รับแจ้งผลการสอบสวนทางวินัยจากคณะกรรมการสอบสวนตามมาตรา ๑๕ ทวิ แล้ว ต้องสั่งดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไปโดยเร็ว

เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้ว ไม่ว่าจะลงโทษหรือไม่ก็ตาม ต้องแจ้งให้คณะกรรมการทราบภายในสิบห้าวัน

มาตรา ๑๕ จัตวา ผู้บังคับบัญชาผู้ใดละเลยไม่ดำเนินการตามมาตรา ๑๕ ทวิ หรือมาตรา ๑๕ ตรี ให้ถือว่าผู้บังคับบัญชาผู้นั้นกระทำผิดวินัย

มาตรา ๑๕ เบญจ ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ดำเนินการตามมาตรา ๑๕ ทวิ หรือคณะกรรมการเห็นว่าการดำเนินการทางวินัยของผู้บังคับบัญชาตาม มาตรา ๑๕ ตรี ไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม ให้คณะกรรมการเสนอความเห็นไปยังนายกรัฐมนตรีและให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งการตามที่เห็นสมควรหรือในกรณีที่จำเป็นจะสั่งให้องค์กรกลางบริหารงานบุคคลพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ให้ถูกต้องเหมาะสมต่อไปก็ได้ เว้นแต่ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเป็นข้าราชการตุลาการ ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ให้คณะกรรมการแจ้งความเห็นไปยังประธานคณะกรรมการตุลาการเพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ'

มาตรา ๑๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๒

เล่ม ๑๐๔ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๒๘ ตุลาคม ๒๕๓๐

“มาตรา ๒๐ เมื่อมีพฤติการณ์ปรากฏแก่คณะกรรมการหรือมีการกล่าวหาหรือเรียนว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยเบื้องต้นก่อนว่าพฤติการณ์หรือเรื่องดังกล่าวหาจริงนั้นมีมูลเพียงพอที่คณะกรรมการจะรับไว้พิจารณาหรือไม่ ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเป็นผู้ซึ่งได้แสดงรายการสินทรัพย์และหนี้สินตามมาตรา ๒๓ ไว้แล้ว ให้คณะกรรมการนำรายการแสดงสินทรัพย์ และหนี้สินดังกล่าวมาพิจารณาประกอบด้วย

ในกรณีที่คณะกรรมการมีมติตามวรรคหนึ่งว่าพฤติการณ์หรือเรื่องดังกล่าวหาจริงนั้นมีมูลเพียงพอที่คณะกรรมการจะรับไว้พิจารณาได้ ให้คณะกรรมการดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพื่อทราบข้อเท็จจริงต่อไป ในการสืบสวนสอบสวนนั้นคณะกรรมการจะมอบอำนาจให้กรรมการ อนุกรรมการ หรือเจ้าหน้าที่ผู้ใดดำเนินการแล้วแจ้งให้คณะกรรมการทราบก็ได้

มติของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด

มาตรา ๒๑ ในกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาผลการสืบสวนสอบสวนตามมาตรา ๒๐ แล้ว มีมติว่ากรณีมีมูลน่าเชื่อว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ให้คณะกรรมการสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นแสดงสินทรัพย์และหนี้สินของตนตามรายการวิธีการ และระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด

ระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวันแต่ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๓

เล่ม ๑๐๔ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๒๘ ตุลาคม ๒๕๓๐

เมื่อคณะกรรมการได้รับรายการแสดงสินทรัพย์และหนี้สินตามวรรค
หนึ่งแล้ว ให้คณะกรรมการดำเนินการสอบสวนหรือมอบอำนาจให้กรรมการ
หรืออนุกรรมการดำเนินการสอบสวนและให้นำความในมาตรา ๑๗ ทวิ มา
ใช้บังคับโดยอนุโลม

มติของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า
กึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด”

มาตรา ๑๕ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๒๑ ทวิ มาตรา
๒๑ ตรี และมาตรา ๒๑ จัตวา แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม
การทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘

“มาตรา ๒๑ ทวิ เมื่อคณะกรรมการได้ดำเนินการตามมาตรา ๒๑
แล้วหากพิจารณาวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นร่ำรวยผิดปกติ หรือมี
ทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ และไม่สามารถชี้แจงได้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวนั้น
ตนได้มาโดยชอบ ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวง
ราชการ และให้คณะกรรมการแจ้งให้พนักงานอัยการดำเนินการเพื่อปฏิบัติ
ตามมาตรา ๒๑ ตรี แล้วเสนอความเห็นไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา
สั่งหรือดำเนินการให้มีการส่งลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออก เว้นแต่
ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเป็นข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วย
ระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ให้คณะกรรมการแจ้งความเห็นไปยัง
ประธานคณะกรรมการตุลาการเพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วย
ระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๔

เล่ม ๑๐๔ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา

๒๘ ตุลาคม ๒๕๓๐

มติของคณะกรรมการที่วินิจฉัยว่าผู้หนึ่งร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ตามวรรคหนึ่งต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด

มาตรา ๒๑ ตริ บรรดาทรัพย์สินที่คณะกรรมการมีมติว่าเป็นทรัพย์สินที่ร่ำรวยผิดปกติหรือเพิ่มขึ้นผิดปกติตามมาตรา ๒๑ ทวิ ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลโดยไม่ชักช้าเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน เว้นแต่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นจะสามารถนำพยานหลักฐานมาแสดงให้ศาลเห็นว่าทรัพย์สินดังกล่าวนั้นตนได้มาโดยชอบ ในกรณีนี้ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นว่าเพื่อประโยชน์ในการยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่งสมควรทำการสอบสวนเพิ่มเติมให้พนักงานอัยการเสนอความเห็นไปยังคณะกรรมการโดยเร็ว เมื่อคณะกรรมการเห็นชอบด้วยก็ให้ดำเนินการตามความเห็นของพนักงานอัยการ ถ้าไม่เห็นด้วยก็ให้แจ้งพนักงานอัยการทราบเพื่อยื่นคำร้องต่อไป

มาตรา ๒๑ จัตวา เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดมีกรณีถูกกล่าวหา ร้องเรียนว่าทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการตามมาตรา ๑๗ ทวิ ในกรณีที่เป็นความผิดอย่างร้ายแรง หรือในกรณีหมิ่นพฤตการณ์ร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ และคณะกรรมการได้มีมติให้รับไว้พิจารณาตามมาตรา ๒๐ แล้ว แม้ภายหลังผู้นั้นจะพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปแล้วด้วยเหตุอื่น นอกจากตาย ก็ให้คณะกรรมการมีอำนาจดำเนินการต่อไปได้ แต่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้นั้น

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๕

เล่ม ๑๐๔ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๒๘ ตุลาคม ๒๕๓๐

พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และในกรณีที่คณะกรรมการมีมติว่า เรื่องที่สอบสวนมีมูลว่าผู้นั้นกระทำความผิดอย่างร้ายแรง หรือผู้นั้นร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ก็ให้ผู้นั้นกับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น พนักงานอัยการ นายกรัฐมนตรี หรือคณะกรรมการตุลาการแล้วแต่กรณี ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไปได้เสมือนว่าผู้นั้นยังมีได้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ”

มาตรา ๑๖ บรรดาเรื่องกล่าวหาหรือเรียนเจ้าหน้าที่ของรัฐที่สำนักงาน ป.ป.ป. ได้รับไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้คณะกรรมการดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๗ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พิชัย รัตตกุล

รองนายกรัฐมนตรี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ฉบับพิเศษ หน้า ๑๖

เล่ม ๑๐๔ ตอนที่ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๒๘ ตุลาคม ๒๕๓๐

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ ในส่วนที่เกี่ยวกับวาระการดำรงตำแหน่งของประธานกรรมการ กรรมการ เลขาธิการและรองเลขาธิการ และการแต่งตั้งผู้รักษาการแทนในกรณีที่ประธานกรรมการและเลขาธิการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ รวมทั้งบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการและขั้นตอนวิธีการในการสืบสวนสอบสวนและพิจารณาวินิจฉัยเรื่องที่กล่าวหา ร้องเรียนว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการยังไม่เหมาะสม สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าวให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการได้ผลอย่างจริงจัง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นายบุญเลิศ สันทัดอนุวัตร เกิดเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2514 สำเร็จการศึกษา ระดับประถมศึกษาจากโรงเรียนทุ่งมหาเมฆ สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากโรงเรียนเทพศิรินทร์ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีศาสตรบัณฑิต จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2537 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช เมื่อปีการศึกษา 2538 ได้รับประกาศนียบัตรหลักสูตร วิชาว่าความของสำนักฝึกอบรม วิชาว่าความแห่งสหภาพนายความ รุ่นที่ 12 เมื่อปี พ.ศ. 2539 เคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหาร สมาคมนักเรียนเก่าเทพศิรินทร์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สมัยที่ 60/2541-2543 ปัจจุบันดำรง ตำแหน่งเลขานุการของศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ ศาสตราจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และผู้ช่วยเลขาธิการ คณะกรรมการบริหารสมาคมนักเรียนเก่า เทพศิรินทร์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สมัยที่ 61/2543-2545

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย